

ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಃ ಪ್ರಸೀದತು

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ ರಚಿತ

ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-1

ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡ

ಅನುವಾದ-ಲೇಖಕರು

ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ

ಪಂ. ಪಂಢರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ

ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯಪ್ರಶಸ್ತಿ

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ದಾಲ್ಮಿಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶ್ರೀವಾಣಿ ಅಲಂಕರಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತ

-: ಪ್ರಕಾಶಕರು :-

ಖೋಡೇ ಫೌಂಡೇಶನ್

ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣಾ ವಿಭಾಗ

ನಂ. 9, ಮೊದಲನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಗಾಂಧಿನಗರ

ಬೆಂಗಳೂರು-560 009

ದೂರವಾಣಿ : 26320014 ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ : 0091-80-26321416

PADMA MAHAPURANA Part - 1 Shrushtikhanda of Bhagavan Sri Vedavyasa Maharshi, edited and translated in to Kannada by Rajyaprashasti, Rastraprashasti, Ramakrishna Dhalmia Lakshmi Shreevani Alankarana Prashasti Puraskrutha Panditha Sri Pandarinathacharya Galagali, Vishveswara Nagar, Shanti Colony, Hubli-580032 Ph : (0836) 2250250

First Edition : 1967

Second Edition : 2005

No. of Pages : xx + 619

No. of Copies : 1,000

Price : Rs. 190 = 00

Printed at : **SRI VENKATESHWARA PRINTERS**
No. 3, Yellappa Road, Susheela Road Cross
Chick Mavalli, Lalbagh Crumbigal Road Cross
BANGALORE-560 004
Phone : 9481604192

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಪುರಾಣಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಮೂಲ್ಯ ನಿಧಿ. ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಆಗರ. ಹಿಂದೂದೇಶದ ಅಂದಿನ ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯರು ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮುಂದಾದರೂ ಮಾನವರ ಜೀವನ ರಥವು ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಗಳ ಆದರ್ಶ ಪಥದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮುಂದುವರಿಯ ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಪುರಾಣಗಳು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಒಟ್ಟು ಪುರಾಣಗಳು ಹದಿನೆಂಟು. ಈ ಪುರಾಣಗಳು ಭಗವಂತನ ಮುಖದಿಂದ ವೇದಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಹೊರಬಂದವು.

''ಪುರಾಣಂ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರಥಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸ್ಮೃತಂ ।
ಅನಂತರಂ ಚ ವಕ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ವೇದಾಸ್ತಸ್ಯ ವಿನಿರ್ಗತಾಃ''

ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಪುರಾಣಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟವು. ಅನಂತರ ವೇದಗಳು ಹೊರಬಂದವು ಎಂದು ಮತ್ಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ ಮುಂತಾದ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಈ ಪುರಾಣಗಳು ಮೊದಲು ನೂರಾರು ಕೋಟಿ ಗ್ರಂಥಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದವು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಅದೆಲ್ಲ ಅತಿ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಗ್ರಂಥರಾಶಿಯು. **''ಕಾಲೇನಾಗ್ರಹಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ''** ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಎಟುಕಲಾರದೆಂದು ಬಗೆದು ಭಗವಂತನೇ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಗ್ರಂಥರೂಪವಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದನು ಎಂದು ಪದ್ಮಪುರಾಣ, ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಲವಿಚಾರಃ

ವೈದಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹಾಗೂ ಪುರಾಣ

ವೈದಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪುರಾಣಗಳ ಬಗೆಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವು ದೊರೆಕುತ್ತದೆ. ಅಥರ್ವಣವೇದದಲ್ಲಿ-

ಋಚಃ ಸಾಮಾನಿ ಛಂದಾನಿ ಪುರಾಣಂ ಯಜುಷಾ ಸಹ
ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಾಜ್ಜಜ್ಞಿರೇ ಸರ್ವೇ ದಿವಿ ದೇವಾ ದಿವಿಶ್ರಿತಾಃ ॥

ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ ಸಾಮವೇದ ಹಾಗೂ ಪುರಾಣಗಳು ಉಚ್ಛಿಷ್ಟನಾಮಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತವಾದವು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಗೋಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ

''ಏವಮಿಮೇ ಸರ್ವೇವೇದಾ ನಿರ್ಮಿತಾಃ ಸಕಲ್ಪಾಃ ಸರಹಸ್ಯಾಃ ಸಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸೋಪನಿಷತ್ಕಾಃ ಸೇತಿಹಾಸಾಃ ಸಾನ್ವಯಾಃ ಖ್ಯಾತಾಃ ಸಪುರಾಣಾಃ ಸಸ್ವರಾಃ'' ಎಂದು ಎಲ್ಲ ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕಲ್ಪ, ಇತಿಹಾಸ, ಆಖ್ಯಾನ, ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು.

ಶತಪಥದಲ್ಲಿ

ಅಧ್ವರ್ಯುರ್ಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೋ ವೈ ಪಶ್ಯತೋ ರಾಜೇತ್ಯಾಹ ತಾನು ಪದಿಶತಿ ಪುರಾಣಂ । ವೇದಃ ಸೋಽಯಮತಿ । ಕಿಂಚಿತ್ ಪುರಾಣಮಾಚಕ್ಷೀತ ॥ ಹತ್ತನೆಯ ದಿನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅಧ್ವರ್ಯು ಆದವನು ರಾಜನಿಗೆ ಈ ಪುರಾಣವು ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪುರಾಣವನ್ನು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವೇದ ತುಲ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಸಾರಲಾಗಿದೆ.

ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ

''ಏವಂ ವಾ ಅರೇಽಸ್ಯ ಮಹತೋ ಭೂತಸ್ಯ ನಿಶ್ವಸಿತಂ ಏತದ್ ಯದ್ ಋಗ್ವೇದೋ ಯಜುರ್ವೇದಃ ಸಾಮವೇದೋಽ ಥರ್ವಾಂಗಿರಸ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಂ ವಿದ್ಯಾ ಉಪನಿಷದಃ''

ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವಣವೇದ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ ಉಪನಿಷತ್ತು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಮಹಾಭೂತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉಸಿರಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದಿವೆ ಎಂದು ವೇದಗಳ ಜೊತೆಗೇ ಪುರಾಣಗಳಿಗೂ ಆವಿರ್ಭಾವವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ

''ಸಹೋವಾಚ ಋಗ್ವೇದಂ ಭಗವೋಽಧ್ಯೇಽಮಿ ಯಜುರ್ವೇದಂ ಸಾಮವೇದಮಾಥರ್ವಣಂ ಚತುರ್ಥಮಿತಿಹಾಸಪುರಾಣಂ ವೇದಾನಾಂ ವೇದಂ'' ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳು ಐದನೆಯ ವೇದವೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇದರಂತೆ ಶತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲೆ **'ಏವಂ ವಿದ್ವಾನ್ ವಾಕೋವಾಕ್ಯಮಿತಿ ಹಾಸಃ ಪುರಾಣಾಮಿತ್ಯ ಹರಹಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಮಧೀತೇ । ತಏನಂ ತೃಪ್ತಾಸ್ತರ್ಪಯಂತಿ ಸರ್ವೈ ರ್ಭೋಗೈಃ''** ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ವೇದಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನ ಪಠಿಸುವವರಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಸರ್ವಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಅನೇಕ ಸ್ಮೃತಿಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುರಾಣಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಂಡುಬರುವದು.

ಸ್ಮೃತಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ

ಮಾಂಸಕ್ಷೀರೌದನ ಮಧುಕುಲ್ಯಾಭಿಸ್ತರ್ಪಯೇತ್ತ್ವರನ್
ವಾಕೋ ವಾಕ್ಯಂ ಪುರಾಣಾನಿ ಇತಿಹಾಸಾನಿ ಚಾನ್ವಹಮ್ ॥

ವಿಷ್ಣು ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ

ಪುರಾಣಂ ಮಾನವೋ ಧರ್ಮೋ ಸಾಂಗೋ ವೇದಶ್ಚಿಕಿತ್ಸಿತಂ

ಅತ್ರಿ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ

ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ವೇದಂ ಸಮುಪಬೃಂಹಯೇತ್

ಮನುಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಂ ಶ್ರಾವಯೇದ್ವಿಪ್ರೇ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚೈವ ಹಿ ।
ಆಖ್ಯಾನಮಿತಿಹಾಸಾಂಶ್ಚ ಪುರಾಣನಿ ಖಿಲಾನಿ ಚ ।

ಮೇಧಾತಿಥಿ

ಪುರಾಣಾನಿ ವ್ಯಾಸಪ್ರಣೀತಾನಿ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ವರ್ಣನರೂಪಾಣಿ ।
ಖಿಲಾನಿ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಮಹಾನಾಮ್ನೀಕಾದೀನಿ ॥

ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ವೇದವ್ಯಾಸ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಮನು ಸ್ಮೃತಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಟೀಕಾಕಾರನಾದ ಮೇಧಾತಿಥಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಹೀಗೆ ಕ್ರಿಸ್ತಶತಕ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ರೂಪಗೊಂಡ ಈ ಎಲ್ಲ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವೇದವ್ಯಾಸ ರಚಿತವಾದ ಪುರಾಣಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವು ಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಸ್ತಶತಕದ ಮುನ್ನೂರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ಮೊದಲು ರಚಿತವಾದ ಬೌದ್ಧರ ಸುತ್ತನಿಪಾತ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಸ್ಮೃತಿ

ಯತೋ ವೇದಾಃ ಪುರಾಣಾನಿ ವಿದ್ಯೋಪನಿಷದಸ್ತಥಾ ।
ಶ್ಲೋಕಾಃ ಸೂತ್ರಾಣಿ ಭಾಷ್ಯಾಣಿ ಯತ್ಕಿಂಚನ ವಾಙ್ಮಯಮ್ ॥

ಶೌನಕ ಋಗ್ವಿಧಾನ-

ಜಪೇಯುರಭ್ರಸೂಕ್ತಂ ತು ಸರ್ವಶಾಖಾಃ ಪಠಂತಿ ವೈ
ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾನಿ ಸಷಡಂಗಾನ್ನಿ ಸದರ್ಥಕಮ್
ವ್ಧಯಾಮಸಿ ಜಪೇನ್ಮಂತ್ರಂ ಶತವಾರಂ ದಿನೇ ದಿನೇ
ವ್ಯಾಸೋಕ್ತೇತು ಪುರಾಣಾರ್ಥೇ ಯಾಥಾರ್ಥ್ಯಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಸದಾ ॥

ಬೃಹಜ್ಜಾಬಾಲೋಪನಿಷತ್ -

ಯ ಏತದ್ ಬೃಹಜ್ಜಾಬಾಲಂ ನಿತ್ಯಮಧೀತೇ ಸ ಋಚೋಽಧೀ ತೇ
ಸ ಯಜೂಂಷ್ಯಧೀತೇ ಸಸಾಮಾನ್ಯಧೀತೆ ಸೋ ಅಥರ್ವಣ -
ಮದೀತೇ ಸೋಽಂಗಿರಸಮಧೀತೇ ಸ ಶಾಖಾ ಅಧೀತೇ ಸ ಕಲ್ಪಾ-
ನಧೀತೇ ಸ ನಾರಾಶಂಸೀರಧೀತೇ ಸ ಪುರಾಣಾನ್ಯಧೀತೇ
ಸ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರವಣಮಧೀತೇ

ಅಶ್ವಲಾಯನಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ-

ಆಯುಷ್ಮತಾಂ ಕಥಾಃಕೀರ್ತಯಂತೋ ಮಾಂಗಲ್ಯಾನೀತಿಹಾ
ಸ ಪುರಾಣಾನೀತ್ಯಾಖ್ಯಾಯಮಾನಾಃ

ಆಪಸ್ತಂಬಧರ್ಮಸೂತ್ರ -

ಯೋ ಹಿಂಸಾರ್ಥಮಭಿಕ್ರಾಂತಂ ಹಂತಿ ಮನ್ಯುರೇವ ಮನ್ಯುಂಸ್ಪೃಶತಿ
ನ ತಸ್ಮಿನ್ ದೋಷಾ ಇತಿ ಪುರಾಣೇ ೧-೧೯-೧

ಅಥಪುರಾಣೇ ಶ್ಲೋಕಾವುದಾಹರಂತಿ-ಅಷ್ಟಾಶೀತಿಸಹಸ್ರಾಣಿ...೨-೨೩-೩

ಆಭೂತಸಂಪ್ಲವಾತ್ತೇಸ್ವರ್ಗಜಿತಃ
ಪುನಃಸ್ಸರ್ಗೇ ಬೀಜಾರ್ಥಾ ಭವಂತಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪುರಾಣೇ ।
ಅಥಾಪಿಪ್ರಜಾಪತೇರ್ವಚನಂ

ಆಪಸ್ತಂಬ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ ೨-೨೪-೫

ವ್ಯಾಡಿಯ ವಿಕೃತವಲ್ಲೀ

ಕ್ರಮಾಧ್ಯಯನ ಸಂಪನ್ನೋ ಮಂತ್ರಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಾರಗಃ
ಜಟಾಪಾರಾಯಣಪರೋ ರುದ್ರಲೋಕ ಮಹೀಯತೇ ॥

ಶುಕ್ರನೀತಿ -

ಸರ್ಗಶ್ಚ ಪ್ರತಿಸರ್ಗಶ್ಚ ವಂಶೋ ಮನ್ವಂತರಾಣಿ ಚ
ವಂಶಾನುಚರಿತಂ ಯಸ್ಮಿನ್ ಪುರಾಣಂ ತತ್ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥

ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ವೇದಸ್ಮೃತಿಕಾಲದಷ್ಟು ಪುರಾಣಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರೇ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ವಚನವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಷ್ಣುವೇ ವೇದವ್ಯಾಸ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ವೇದವಿಭಾಗ ಹಾಗೂ ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅವತೀರ್ಣೋ ಮಹಾಯೋಗೀ ಸತ್ಯವತ್ಯಾಂ ಪರಾಶರಾತ್
ಉತ್ಸನ್ನಾನ್ ಭಗವಾನ್ ವೇದಾನ್ ಉಜ್ಜಹಾರ ಹರಿಸ್ಸ್ವಯಮ್॥
ಎಂದು ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ ವಚನಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭವಿಷ್ಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ -

ಸೋಽಯಂ ನಾರಾಯಣಃಸಾಕ್ಷಾದ್ವ್ಯಾಸರೂಪೀ ಮಹಾಮುನಿಃ ॥

ಪದ್ಮಪುರಾಣ -

ಕಾಲೇನಾಗ್ರಹಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುರಾಣಸ್ಯ ತಥಾ ವಿಭುಃ
ವ್ಯಾಸರೂಪೀ ತದಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಂಗ್ರಹಾರ್ಥಂ ಯುಗೇ ಯುಗೇ
ಚತುರ್ಲಕ್ಷಪ್ರಮಾಣೇನ ದ್ವಾಪರೇ ದ್ವಾಪರೇ ಪ್ರಭುಃ
ತದಷ್ಟಾದಶಧಾ ಕೃತ್ವಾ ಭೂಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇ ॥

ವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುವೇ ಶತಕೋಟಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪುರಾಣ ರಾಶಿಯು ಮಂದಮತಿಗಳಾದ ಮಾನವರ ಅರಿವು ತಿಳಿವುಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕಲಾರದೆಂದೆಣಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಇಳಿಸಿದರು. ಅವೇ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣ ರೂಪದಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿವೆ ಎಂದು ಬಿತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು **''ಅನ್ಯಾನಿ ಪುರಾಣಾನಿ ವ್ಯಸ್ತಾನಿ ಅನೇನ ಇತಿವ್ಯಾಸಃ** ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳನ್ನುಹದಿನೆಂಟು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾಸ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿಯೆಂದು ವ್ಯಾಸ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಂಕರ ಮಧ್ವಾರಾಮಾನುಜರು ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪ್ರಮಾಣತ್ವೇನ ವೇದವ್ಯಾಸ ರಚಿತವಾದ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮ, ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ, ಭವಿಷ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತ, ಪದ್ಮ, ಲಿಂಗ, ನೃಸಿಂಹ, ಕೂರ್ಮ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಬಹಿರಂಗ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಪುರಾಣಗಳ ಕಾಲವು ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಸಹಸ್ರಾರುವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವುದು. ಪುರಾಣಗಳ ಅಂತರಂಗ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದಲೂ ಈ ವಿಷಯ ಮನದಟ್ಟಾಗುವದು.

ಭವಿಷ್ಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ

ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣಾನಿ ಅಷ್ಟೌ ವ್ಯಾಕರಣಾನಿ ಚ ।
ಕೃತ್ವಾ ಸತ್ಯವತೀಸೂನುಃ ಚಕ್ರೇ ಭಾರತಸಂಹಿತಾಮ್ ॥

ಮತ್ಸ್ಯ ಪುರಾಣ

ಚತುರ್ಲಕ್ಷಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವ್ಯಾಸೇನಾದ್ಭುತಕರ್ಮಣಾ ।
ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣಾನಿ ಕೃತ್ವಾ ಸತ್ಯವತೀಸುತಃ ॥
ಭಾರತಾಖ್ಯಾನಮಖಿಲಂ ಚಕ್ರೇ ತದುಪಬೃಂಹಿತಮ್ ॥

ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಗ್ರಂಥಾತ್ಮಕವಾದ ಹದಿನೆಂಟೂ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಭಗವಾನ್ ವೇದ ವ್ಯಾಸರೇ ರಚಿಸಿದರೆಂದು ಪ್ರಾಯಃ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಲಿಖಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಭವಿಷ್ಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸರ್ಗ ಪರ್ವ ಖಂಡದಲ್ಲಿ -

'ಶತವರ್ಷಂ ಪಂಚಲಕ್ಷಶ್ಲೋಕಮಧ್ಯಾಪಯನ್ಮದಾ' ।
ತೇ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮುನಯಃ ಸರ್ವೇ ಜಗ್ಮುರ್ಹೃಷ್ಟಾಃಸ್ವಮಾಲಯಂ ॥

ಎಂದು ಪುರಾಣ (ಗ್ರಂಥ) ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ನಾಲ್ಕು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಐದು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಐದೂಕಾಲ ಲಕ್ಷ ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಭೇದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ. ಬರೀ ಪುರಾಣ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈಗ ಇದ್ದದ್ದು ನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಹಾಭಾರತದ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಗ್ರಂಥ ಅಥವಾ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಐದುಲಕ್ಷವಾಗುವದು. ಮತ್ತು ರಾಮಾಯಣದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದುಸಾವಿರ ಪದ್ಯ ಹಿಡಿದರೆ ಐದುಕಾಲ ಲಕ್ಷವಾಗುವದು ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ.

''ಏವಂ ಸಪಾದಾಃ ಪಂಚೈತೇ ಲಕ್ಷಾ ಮರ್ತ್ಯೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ'' ॥

ಎಂದು ಮತ್ಸ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈಗ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಒಟ್ಟು ಪುರಾಣಗ್ರಂಥ ಸಂಖ್ಯೆ ಐದು ಲಕ್ಷ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಕರ್ತೃರಾದ ವ್ಯಾಸರು ಸುಮಂತು ಜೈಮಿನಿ ಪೈಲ ವೈಶಂಪಾಯನ ಮೊದಲಾದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಋಗ್ವೇದ ಯಜುರ್ವೇದ ಸಾಮವೇದ ಅಥರ್ವಣ ವೇದಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಸೂತ ಜಾತಿಯ ರೋಮಹರ್ಷಣನಿಗೆ ಪುರಾಣಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಧರ್ಮದ ಜನರೂ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಭಗವಂತನ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ವೇದ ಓದಲು ಬಾರದವರು ಉದ್ದಾರ ಹೊಂದಲೆಂದೇ ಈ ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಬಾದರಾಯಣರೂಪೀ ಭಗವಾನ್ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರನಾದ ಸೂತ ಜಾತಿಯ ರೋಮಹರ್ಷನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ. ಆ ರೋಮಹರ್ಷಣ ಮುಂದೆ ಈ ಪುರಾಣಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಆರು ಜನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ. ಸುಮತಿ, ಅಗ್ನಿವರ್ಚ, ಮಿತ್ರಯ ಶಾಂಶಪಾಯನ, ಅಕೃತವ್ರಣ, ಸಾವರ್ಣಿ ಈ ಆರು ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಈ ಪುರಾಣಪಾಠ ಹೇಳಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಮಹಾಪಂಡಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಅವರೂ ಮುಂದೆ ಬಹು ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಮಹಾಪಂಡಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಅವರೂ ಮುಂದೆ ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಪೌರಾಣಿಕ ವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿದರು ಎಂದು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಭಾಗವತಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ :

ಆಖ್ಯಾನೈಶ್ಚಾಪ್ಯು ಪಾಖ್ಯಾನೈರ್ಗಾಥಾಭಿ ಕಲ್ಪಶುದ್ಧಿಭಿಃ
ಪುರಾಣಸಂಹಿತಾಂ ಚಕ್ರೇ ಪುರಾಣಾರ್ಥವಿಶಾರದಃ ॥

ಪ್ರಖ್ಯಾತೋ ವ್ಯಾಸಶಿಷ್ಯೋಭೂತ್ ಸೂತೋ ವೈ ರೋಮಹರ್ಷಣಃ
ಸುಮತಿಶ್ಚಾಗ್ನಿವರ್ಚಾಶ್ಚ ಮಿತ್ರಯುಃ ಶಾಂಶಪಾಯನಃ
ಅಕೃತವ್ರಣೋಽಥ ಸಾವರ್ಣಿಃ ಷಟ್ ಶಿಷ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯ ಚಾಭವನ್ ॥

ಈ ರೋಮಹರ್ಷಣನ ಮಗ ಉಗ್ರಶ್ರವನು ತಂದೆಯಿಂದಲೂ ಇತರ ವ್ಯಾಸ ಶಿಷ್ಯರಿಂದಲೂ ಕಲಿತು ಶೌನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಭಾಗವತಾದಿ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪುರಾಣ ಸಮುಚ್ಚಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಭಾಗವತದನ ರಸರಂಜಿನೀ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

''ತ್ರಯ್ಯಾರುಣಿ, ಕಶ್ಯಪ, ಸಾವರ್ಣ್ಯಕೃತವ್ರಣ, ವೈಶಂಪಾಯನ, ಹಾರೀತೇ ಭ್ಯಃಷಡ್ಭ್ಯಃ ಷಟ್ ಪುರಾಣಾನಿ ರೋಮಹರ್ಷಣಾಚ್ಚತ್ವಾರಿ ವ್ಯಾಸತ್ಸಪ್ತ ಏವಂ ಸಪ್ತದಶ ಪುರಾಣಾನಿ ವ್ಯಾಸಾಶ್ರಮೇ ಅಧೀತ್ಯ ಭಾಗವತಂ ಶುಕೋಧ್ಯಾಪಯತೀತಿ ವ್ಯಾಸಾಜ್ಞಪ್ತ ಉಗ್ರಶ್ರವಾ ಲಿಪಿಶುಕಮುಖಾತ್ ಶುಶ್ರಾವಃ ತತಃಸ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯಂ ಜಗಾಮ ತತ್ರ ಮುನಿಭಿರ್ಬಹುಮಾನ ಪೂರ್ವಕಂ ವ್ಯಾಸಶಿಷ್ಯಂ ರೋಮಹರ್ಷಣ ಪುತ್ರಂಜ್ಞಾತ್ವಾಪೈತ್ರ್ಯೇ ಅಸನೇ ಸ್ಥಾಪಿತಃ।'' ಹೀಗೆ

ವ್ಯಾಸಶಿಷ್ಯರಾದ ಆರು ಪೌರಾಣಿಕ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಆರು ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ರೋಮಹರ್ಷಣ (ತಂದೆ) ನಿಂದ ನಾಲ್ಕು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವೇದವ್ಯಾಸರಿಂದ ಏಳು ಹೀಗೆ ಹದಿನೇಳು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಓದಿ ಕೊನೆಗೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಭಾಗವತವನ್ನು ಕಲಿತು ಒಟ್ಟು ಹದಿನೆಂಟೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪಂಡಿತನಾದ ಉಗ್ರಶ್ರವಸೂತ ಎಂದೂ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣವಚನ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದಲೂ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ವ್ಯಾಸರೇ -

''ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾನಿ ಮಯಾ ಸೃಷ್ಟಾನಿ ಸುವ್ರತ (ಭವಿಷ್ಯ ಪುರಾಣ) ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನೇ ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದಲೂ ವ್ಯಾಸರು ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕರ್ತಾರರೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಈ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ವೇದವ್ಯಾಸರು ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವತಿ ಎಂಬ ಅಂಬಿಗರ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಪರಾಶರ ಕುಮಾರರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕೌರವ ಪಾಂಡವರ ಗುರುಗಳೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರೂ ಆಗಿದ್ದುದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರಚಿಸಿದ ನಂತರ ವ್ಯಾಸರು ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಹಿಂದೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಭವಿಷ್ಯ ಪುರಾಣದ **''ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣಾನಿ''** ಎಂಬ ಪದ್ಯವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಲವು ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲವೆಂಬುದು ಅವಿಪ್ರತಿಪನ್ನವೇ ಆಗಿದೆ. ಕಲಿಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಐದುಸಾವಿರ ವರ್ಷವಾಯಿತೆಂದು ಭಾರತೀಯರ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಪುರಾಣಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯದ ಮಹಾಪ್ರಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸನಾತನ ವೈದಿಕ ಪಂಡಿತರ ಒಟ್ಟಾಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಹಜರಾ, ವಿಲ್ಸನ್, ಪಾರ್ಗಿಟರ, ಮ್ಯಾಕ್ಸಮುಲ್ಲರ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರು ಈ ಎಲ್ಲ ಹದಿನೆಂಟೂ ಪುರಾಣಗಳೂ ಅರ್ವಾಚೀನ ಎಂದರೆ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ನಂತರ ಕಾಲದವು ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೌರಾಣಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಬಹು ಪರಿಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಮಾಡಹೊರಟ ಈ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರ ವಿವೇಚನ ರೀತಿಯು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಿಯಿದ್ದರೂ ಭಾರತೀಯ ಪೌರಾಣಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥದ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಅವರು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ. ಗ್ರಂಥಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಗ್ರಂಥ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿಬಿಡುವರು. ಈ ಮಾನದಂಡವು ಬರವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಚಾರವೇ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ, ಅಥವಾ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವೆನಿಸಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಚೀಚೆಯ ಗಡುವುಗಳನ್ನು ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನಾಗಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯ ವಚನಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಉದಾಹರಿಸುವ ಗ್ರಂಥಾಂತರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಅದೇ ಗ್ರಂಥದ ಉಕ್ತಿ ಸಂದರ್ಭ ಮುಂತಾದ ಅಂತರಂಗಿಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸುವದೇ ಸೂಕ್ತ ಎನಿಸುವದು.

ಮಹಾಭಾರತ ಪುರಾಣಾದಿಗಳ ಕರ್ತರಾದ ಸ್ವತಃ ವ್ಯಾಸರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಓದಿ ಕೇಳಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ ಶಿಷ್ಯರೂ ತಾವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮಹಾಭಾರತದ ಯುದ್ಧಕಾಲದ ಹತ್ತಿರದ ಕಾಲವೇ ಈ ಪುರಾಣಗಳ ರಚನಾ ಕಾಲ ಎಂದು ಒಪ್ಪುವದು ಸೂಕ್ತ ಎನಿಸುವದು.

ಆದರೆ ಇಂದಿನ ವಿಮರ್ಶಕರು ಈ ವ್ಯಾಸರ ವಚನ ರೂಪವಾದ ಸ್ವಂತ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಓದಿದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಉಗ್ರಶ್ರವ ಸೂತನ ಆತ್ಮ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳಿಗೂ ಆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನಗಳನ್ನೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹೊಸ ಪುರಾಣ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಾದರೂ ಆಳವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ ವೇದಾಂಗಾದಿ ವಿವಿಧ ವಾಙ್ಮಯರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಲಕಾಡಿ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅದೂ ಕೂಡ ಉಪೇಕ್ಷಾರ್ಹವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪುರಾಣ ಪಂಡಿತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಸಮಂಜಸವಾದ ಸಮಾಧಾನಕರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ದಿಗ್ದರ್ಶಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುವದು.

ಹಿಂದೆ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಹಾಯಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಎಫ್.ಈ. ಪರ್ಗಿಟರರು ತಮ್ಮ **''ಏನ್ಸೆಂಟ ಇಂಡಿಯನ್ ಹಿಸ್ಟಾರಿಕಲ್ ಟ್ರ್ಯಾಡಿಶನಲ್''** ಎಂಬ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮೌಲಿಕ ಪುರಾಣಗಳ ಕಾಲ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವಾಯುಪುರಾಣವು ಇಸ್ವಿಸನ್ ೬೨೦ ಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿನದಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಏಳನೆಯ ಶತಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾದಂಬರೀಕಾರ ಬಾಣಂಭಟ್ಟನು ತನ್ನ ಹರ್ಷ ಚರಿತದಲ್ಲಿ ವಾಯುಪುರಾಣವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದು. ಇದರಂತೆ ಕೆಲವು ಭೂದಾನಗಳನ್ನು ಕೊರೆದಿಟ್ಟ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಮ ಭವಿಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುರಾಣದ ಪದ್ಯಗಳು ದೊರೆತಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳ ಕಾಲವಾದ ನಾಲ್ಕನೆ ಶತಕಕ್ಕಿಂತ ಈ ಪುರಾಣಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಅಂದರೆ ಐದನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದವು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಪುರಾಣಗಳ ಹಿಂದಿನ ಗಡುವನ್ನು ಅಂತಃಸಾಕ್ಷಿ ಹಾಗೂ ಬಹಿಸ್ಸಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಐದುನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಎಳೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಡಾಕಾ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರೊಫೆಸರರಾಗಿದ್ದ ಆರ್.ಸಿ. ಹಜರಾ ಎಂ.ಎ. ಪಿಚ್.ಡಿ.ಯವರು ಪುರಾಣಗಳ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪದ್ಮ ಪುರಾಣದ ಕಾಲವನ್ನು ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೪-೫ನೇ ಶತಕದಿಂದ ೧೫ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಎಳೆದುತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಕಾರಣ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಬಂಧಕಾರರಾದ ಹೇಮಾದ್ರಿ, ಬಲ್ಲಾಳಸೇನ, ರಘುನಂದನ, ಅನಿರುದ್ಧಭಟ್ಟ, ದೇವಣಭಟ್ಟ, ಶ್ರೀದತ್ತ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಮುಂತಾದವರ ನಿಬಂಧಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪುರಾಣದ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಉದಾಹರಣೆ ಕಂಡುಬರುವದು. ಯಾವ ನಿಬಂಧಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರಾಣದ ಪದ್ಯ ಕಂಡುಬರುವುದೋ ಆ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥ ಆ ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಎಂಬ ಕಾಲಮಾಪನದಂಡ ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು

ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ವಾಚೀನ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಹದಿನೆಂಟೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅರ್ವಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಅನುಲ್ಲೇಖದ ಮೇಲೆ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತ್ವ ಹಾಗೂ ಅರ್ವಾಚೀನತೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲತಃ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲ ನಿರ್ಧಾರಣಕ್ರಮವೇ ಸರಿಯಲ್ಲ ಎನಿಸುವದು.

ಆಧುನಿಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಮಾಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮಾದವೆಂದರೆ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಯವನ ತುರುಷ್ಕ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಬಂದರೆ ಆ ಪುರಾಣವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮುಸಲಮಾನರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ದಾಳಿಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ೧೧-೧೨ನೇ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ನಂತರವೇ ರಚಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ. ಯವನವರ ದಾಳಿಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಯವನ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ ಕಾಲನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ವಾನ ಮಾಡಿಬಿಡುವ ಸಂದರ್ಭವಿದೆ. ಇದೇ ವಿಚಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಮ್ಲೇಂಛ, ಹೂಣ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬ್ರಿಟಿಶರೂ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರೂ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ೧೮-೧೯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಪುರಾಣ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ ಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದೀತು. ಇದರಂತೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಸಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ ಕಲ್ಕಿಯ ಉಲ್ಲೇಖ ಬಂದ ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬುದ್ಧೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವದೂ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅನಭಿಜ್ಞತೆಯ ದ್ಯೋತಕವೇ ಆಗಿದೆ.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಬುದ್ಧ, ಕಲ್ಕ್ಯಾದಿ ಅವತಾರಗಳು ಇದೊಂದೇ ಕಲ್ಪ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಕಲ್ಪ ಹಾಗೂ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ಎಲ್ಲ ಅವತಾರಗಳು ಸಂಭವಿಸುವವು. ಕಲ್ಕಿ ಅವತಾರವು ಇನ್ನೂ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಈ ಮೊದಲೇ ಅದರ ಉಲ್ಲೇಖವು ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಬುದ್ಧಾವತಾರಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ, ಕಲ್ಕಿ ಮುಂತಾದ ಅವತಾರಗಳ ವಿಷಯಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುವದು ಅಸಂಭಾವಿತವೇನಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅಂಥ ಉಲ್ಲೇಖ ಆ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧೋತ್ತರ ಕಾಲಿಕತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವು ಸರ್ವಥಾ ಆಗಲಾರದು.

ಪರ್ಗಿಟರರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ನಾಲ್ಕನೇ ಶತಕದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಥರ್ವಣವೇದ, ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್, ಶತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರ, ಅಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರ, ಆಪಸ್ತಂಬ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ ಮುಂತಾದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುರಾಣಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಹದಿನೆಂಟೂ ಪುರಾಣಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪುವದು ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವೂ ಪ್ರಮಾಣ ಸಮ್ಮತವೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಗುಣವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೂ ಯುಕ್ತಿಉಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಖಚಿತವಾದ ವಿಮರ್ಶಾಪೂರ್ವಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬಯಸುವವರು ನಾವು ಕನ್ನಡಿಸಿದ ವಿಷ್ಣು, ವರಾಹ, ವಾಮನ, ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ ಪುರಾಣಗಳ

ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕು.

ಪ್ರಕೃತ ಪದ್ಮಪುರಾಣವು ಗಾತ್ರದಿಂದ ಬೃಹತ್ತರವೂ ವಿಷಯ ವೈಶಾಲ್ಯದಿಂದ ಮಹತ್ತರವೂ ಆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುರಾಣವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಗ್ರಂಥ ಸಂಖ್ಯೆ ಐವತ್ತೈದು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಐದು ಖಂಡಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿ ಐದು ಪರ್ವಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಪಾದ್ಮಂ ತತ್ ಪಂಚಪಂಚಾಶತ್‌ಸಹಸ್ರಾಣೀಹ ಪಠ್ಯತೇ
ಪಂಚಭಿಃಪರ್ವಭಿಃಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸಂಕ್ಷೇಪಾದ್ವ್ಯಾ ಸಕಾರಣಾತ್ ॥

ಪೌಷ್ಕರಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪರ್ವಂ ಯತ್ರೋತ್ಪನ್ನಃ ಸ್ವಯಂ ವಿರಾಟ್
ದ್ವಿತೀಯಂ ತೀರ್ಥ ಪರ್ವಂತು ಸರ್ವಗ್ರಹಗಣಾಶ್ರಯಂ ॥

ತೃತೀಯ ಪರ್ವಗ್ರಹಣೇ ರಾಜಾಂತಾ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಾಃ
ವಂಶಾನು ಚರಿತಂ ಚೈವ ಚತುರ್ಥೆ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ
ಪಂಚಮೇ ಮೋಕ್ಷ ತತ್ವಂ ಚ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಂ ನಿಗದ್ಯತೇ ॥

ಪೌಷ್ಕರಪರ್ವ, ತೀರ್ಥಪರ್ವ, ತೃತೀಯಪರ್ವ, ರಾಜವಂಶಪರ್ವ, ಮೋಕ್ಷಪರ್ವ ಎಂದು ಐದು ಪರ್ವಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಪದ್ಮಪುರಾಣವು ಐದು ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತವಾಗಿದೆ.

''ಪ್ರಥಮಂ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡಂಚ ದ್ವಿತೀಯಂ ಭೂಮಿ ಖಂಡಕಂ
ಪಾತಾಲಂ ಚ ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ಚತುರ್ಥಂ ಪುಷ್ಕರಂ ತಥಾ
ಉತ್ತರಂ ಪಂಚಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಖಂಡಾನ್ಯನುಕ್ರಮೇಣವೈ''

ಆ. ೧೬೬-೬೮

ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡ, ಭೂಮಿಖಂಡ, ಪಾತಾಳಖಂಡ, ಪುಷ್ಕರಖಂಡ, ಉತ್ತರಖಂಡ ಎಂದು ಐದು ವಿಧವಾಗಿಯೂ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಐದು ಪರ್ವಗಳಿವೆ. ಪುಷ್ಕರಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ, ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವಿವರಣೆ, ರಾಜವಂಶ ವರ್ಣನೆ, ಸಮುದ್ರ ಮಥನ, ವಾಮನಾವತಾರ ಕಥೆ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವೃತ್ತಾಂತ, ಸ್ಕಂದನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಕ್ಷೇಮಂಕರೀ ಆಖ್ಯಾನ, ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರ ಆಖ್ಯಾನ, ರಾಮಚರಿತ್ರ, ತಾರಕಾಸುರನ ಸಂಹಾರ, ವ್ರತೋಪವಾಸ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿ ನಿರೂಪಣೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಭೂಮಿಖಂಡದಲ್ಲಿ

ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆ, ಅದರಿಂದ ಶಿವಶರ್ಮಗೆ ಆದ ಸದ್ಗತಿ, ಪೃಥುರಾಜನ ಪಾವನ ಚರಿತ, ಸಾಧ್ವೀಶಿಖಾಮಣಿಯಾದ ಸುಕಲೆಯ ರೋಮಹರ್ಷಣ ವೃತ್ತಾಂತ, ಯಯಾತಿ ನಹುಷ ಮಹಾರಾಜರ ವೃತ್ತಾಂತ, ಮಾತಲಿಯ ಚರಿತ್ರ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಚಾರ, ಸುಕನ್ಯಾಚ್ಯವನರ ಚರಿತ್ರ, ಅಶೋಕ ಸುಂದರಿಯ ಕಥೆ, ಹುಂಡವಧ ಚ್ಯವನ ಕುಂಡಲ ಸಂವಾದ, ಕಾಮೋದಾಖ್ಯಾನ, ವಿಹುಂಡವಧ, ಸಿದ್ಧಖ್ಯಾನ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವರ್ಗಖಂಡದಲ್ಲಿ

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಭೂಮಿ, ಪಾತಾಲ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಸಪ್ತಲೋಕಗಳ ನಿಲುವು, ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವರ್ಣನೆ, ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ತೀರ್ಥ ವರ್ಣನೆ, ಯಮುನೆಯ ವೃತ್ತಾಂತ, ಕಾಶೀಮಹಾತ್ಮ್ಯ, ಗಯಾಪ್ರಯಾಗಾದಿ ಮಹಿಮೆ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ, ವ್ಯಾಸಜೈಮಿನಿ ಸಂವಾದ, ವ್ರತ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಾದಿ ನಿರೂಪಣ, ಶಾಕುಂತಲೋಪಾಖ್ಯಾನ ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಾತಾಲಖಂಡದಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, ರಾಮನು ಗೈದ ಅಶ್ವಮೇಧ ವಿಧಾನೋಪದೇಶ, ರಾಜರ ಚರಿತ್ರ, ಜಗನ್ನಾಥಪುರಿಯ ಮಹಿಮೆ, ವೃಂದಾವನಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಿಮೆ, ವೈಶಾಖಸ್ನಾನ, ದಾನ ಪೂಜೆಗಳ ಫಲ, ಭೂದೇವಿ ವರಾಹ ಸಂವಾದ, ಯಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಥೆ, ದಧೀಚಿಯ ಕಥೆ, ಮಹಾದೇವರ ಮಹಿಮೆ, ನಾಗಲೋಕ ವರ್ಣನೆ, ಗೌತಮಾಖ್ಯಾನ, ಶಿವಗೀತಾ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ

ಪರ್ವತಾಖ್ಯಾನ, ಜಾಲಂಧರನ ಕಥೆ, ಶ್ರೀ ಶೈಲಾದಿಕ್ಷೇತ್ರ, ಸಮುದ್ರ, ಗಂಗಾ ಪ್ರಯಾಗ, ಕಾಶಿ, ಗಯಾ ಮುಂತಾದ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಬಣ್ಣನೆ, ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತಗಳ ಮಹಿಮಾನು ವರ್ಣನೆ, ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತ, ಮಾಘಸ್ನಾನ, ನರಸಿಂಹ ವೃತ್ತಾಂತ, ದೇವಶರ್ಮಾಖ್ಯಾನ, ಗೀತಾ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ, ಭಾಗವತ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ, ಮಂತ್ರರತ್ನಾಭಿಧಾನ, ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ ದಶಾವತಾರ ಕಥಾ, ರಾಮನಾಮ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ, ಭೃಗುಕೃತ ವಿಷ್ಣು ವೈಭವ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯ ವಿಶೇಷಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿವೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪದ್ಮ ಪುರಾಣವು ವೈಷ್ಣವ ಪುರಾಣವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬಹು ಭಾಗವು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪರಮೋತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಅನೇಕ ಆಖ್ಯಾನ ಉಪಾಖ್ಯಾನ ಸಂವಾದ ಉಪದೇಶ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರಟಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಇತರ ದೇವತಾ ನಿಂದೆ, ತಿರಸ್ಕಾರ. ಧ್ವನಿ ಕೇಳಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವರ ಹಾಗು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಗಳೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ವಚನಗಳಿಂದ ಒಬ್ಬನೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವ, ಹರಿ ರೂಪಿಯಾಗಿ ಅವರವರಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಶೈವ ವೈಷ್ಣವರಿಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ಷೇಪ ವಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೆಂದೇ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಹರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲೆಲೆಗೂ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಉಪಾಸಕರು ಗೋಪ ಕಥನೆಯೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ವಿವಾಹದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆ ಹೊಸ ಬ್ರಹ್ಮಪತ್ನಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಮತ್ತೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಪೂಜೆಯ ಪದ್ಧತಿ ಪುನಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಪ್ರೊ. ಹಜರಾ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರಂತೆ ವೇದ ಬಾಹಿರವಾದ ಬೌದ್ಧ ಹಾಗೂ ಜೈನ ಮತಗಳ ಖಂಡನೆಗಾಗಿ ಮಹಾಮ್ರಾಯನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಅವನಿಂದ ದಾನವ ಧುರೀಣರನ್ನೆಲ್ಲ ವೇದಮಾರ್ಗದಿದ ದೂರ ಸರಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಕೆಲವು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕೂಸಾದ ಈ ಅಸಂಗತ ಕಥೆಯನ್ನು ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಮತ್ಸ್ಯ ಪುರಾಣ, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮೂಲ ಪದ್ಮಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲಎಂದು ಅನೇಕ ವಿಮರ್ಶಕರು ಅನೇಕ ಯುಕ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಕ, ಹೂಣ, ಬರ್ಬರ, ಯವನ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಾಂಧ ಪ್ರಬಲ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಭೀಕರ ಅತ್ಯುಗ್ರ ದಾಳಿಗೀಡಾಗಿ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಬೇರುಗಳೇ ಅಲುಗಾಡ ತೊಡಗಿದಾಗ ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬದ್ಧಕಂಕಣರಾದ ಕೆಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಧುರೀಣರು ಸ್ವಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರತ್ಯಾಶೆಯಿಂದ ಇಂಥ ಅವಾಪೋದ್ವಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವದು ಅಸಂಭವವೇನಲ್ಲ.

ಇಂಥ ಮತಾಂಧತೆಯ ಅತಿರೇಕದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟರೂ ಈ ಪುರಾಣದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾದ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮ, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿ, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಜನಜೀವನದ ನೈಜ ಇತಿಹಾಸ, ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಚ್ಯುತಿ ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಈ ಪದ್ಮ ಪುರಾಣದ ಶೈಲಿ, ರಚನೆ, ಪಾತ್ರಸೃಷ್ಟಿ, ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿ, ರಸಪುಷ್ಟಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿದ್ದರೂ ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಪೂರ್ವಪೀಠಿಕೆಯು ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಮಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಲಂಬಿಸಿರುವದರಿಂದ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಈ ಪದ್ಮಪುರಾಣದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುವದು.

ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ
ಪಂ. ಪಂಢರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯಗಲಗಲಿ
ಶಾಂತಿ ಕಾಲೋನಿ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಗರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ – 580 032

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ
ದಿನಾಂಕ 27 – 1 – 2005

ಕೃತಜ್ಞತಾ ಸಮರ್ಪಣೆ

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಭಾಷಿತವಿದೆ.

ಶತೇಷು ಜಾಯತೇ ಶೂರಃ ಸಹಸ್ರೇಷು ಚ ಪಂಡಿತಃ ।

ವಕ್ತಾ ದಶಸಹಸ್ರೇಷು ದಾತಾ ಭವತಿ ವಾ ನ ವಾ ॥

ನೂರು ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಶೂರನಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಾವಿರ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಪಂಡಿತನಿರುತ್ತಾನೆ. ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ವಾಕ್ ಚತುರನಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕೊಡುಗೈ ದಾನಿಯು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇರುವನೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ!

ಈ ಸುಭಾಷಿತಕಾರನ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉದ್ಯಮಿಗಳಾದ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ಕವಿ ಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರು. ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸಿರಿವಂತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಇರದಿರುವ ವಾಕ್‌ಚಾತುರ್ಯ, ಕವಿತ್ವಕೌಶಲ್ಯ ಇವರ ಸೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಇವರು ಒಂದು ಗಾಯತ್ರೀ ಹೋಮ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಅದೊಂದು ಅಭೂತ ಪೂರ್ವವಾದ '**ನ ಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ**' ಎನ್ನುವಂಥ ಮಹಾಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ವೈಭವ ಪೂರ್ಣವಾದ ಆಚರಣೆಯ ನೆನಪು ಬೆಂಗಳೂರು ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಹಸಿರಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು, ವರಾಹ, ಕೂರ್ಮಪುರಾಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ ರಚಿತ ಹದಿನೆಂಟೂ ಪುರಾಣಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸುಂದರ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಭಾರವನ್ನು, ಕೂರ್ಮರೂಪಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಹೊತ್ತಂತೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯವರೂ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ನಾನು ನಿರಂತರ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಪರಿಶೀಲನ ಅನುವಾದನ ಮುದ್ರಣಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮಾಡಲು ಸರ್ವವಿಧ ಸೌಲಭ್ಯ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರ ಇನ್ನೊಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಅವರೊಬ್ಬ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪರಮಭಕ್ತರು, ಮಹಾಕವಿಗಳು. ದೇವರ ಮೇಲೆ ಅವರು ಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನು, ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಂತ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಪುರಂದರದಾಸ, ಕನಕದಾಸ, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸ ರಂಥ ದಾಸಕೂಟ ಧುರೀಣರ ಭಕ್ತಿಪರ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ಹೆಜ್ಜೇನಿನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅನುಭವಿ ಸಂತ ಶರೀಫಸಾಹೇಬರ ಪ್ರಭಾವಲಯದ ಪ್ರಭಾವಿ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಚಂಕ್ರಮಣ-ಸಂಕ್ರಮಣ ಗೈಯುವ ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರ ಆಡುನುಡಿಯ ತಾಳಲಯ ಬದ್ಧವಾದ ಹಾಡುಗಳು ಕೇಳುಗರ ಹೃದಯನಾಡಿಗಳನ್ನು ಮಿಡಿಯುತ್ತವೆ.

ಸ್ವತಃ ಸಿವಿಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಭೇಟಿಮಾಡಿ, ಆ ಎಲ್ಲಾ ಭವನಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿನ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಮನಗಂಡು ಹಾಗೂ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಆಯಾ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನಗಳ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿನ್ಯಾಸಕರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ,

ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರೇ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿರುವ ಹಾಗೂ ತಾವೇ ಖುದ್ದು ನಿಂತು ಕಟ್ಟಿಸಿರುವ ಖೋಡೇಕಾಂಟ್ಯಾಕ್ಟ್ ಸೆಂಟರ್ ಎಂಬ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಅವರ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠಲದೇವರು ಅವರಿಗೂ, ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವಿಜಯ ವೀರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನೂ ಶ್ರೆಯಸ್ಸನ್ನೂ ಪ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣದ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ **ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್**, ನಂ. 3, ಯಲ್ಲಪ್ಪ ರಸ್ತೆ, ಚಿಕ್ಕಮಾವಳ್ಳಿ (ಸುಶೀಲ ರಸ್ತೆ ಕ್ರಾಸ್) ಬೆಂಗಳೂರು-560 004 ಇದರ ಮಾಲೀಕರಾದ **ಮುದ್ರಣಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ಕೆ. ವಿ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ** ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮಂಜುನಾಥ್‌ರವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯು ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ. ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿನ ಅವರ ಮುವತ್ತು ವರ್ಷದ ಅನುಭವ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಈಗಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ (ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ.) ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆಯ ಅನುಕೂಲತೆಯ ಜೊತೆ, ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ರಕ್ಷಾಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಲಾವಿದರಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮೋಹನ್, ತ್ಯಾಗರಾಜ ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು ರವರು ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠಲದೇವರು ಅವರಿಗೂ, ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂದು ಆಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿ ಎಲ್. ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ವ, ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಪುರಾಣ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಸಹಾಯಧಾರೆ ಹರಿದುಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಅನಂತರಾವ್ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥ ಪಠಿಸುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ
ಪಂ. ಪಂಢರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯಗಲಗಲಿ
ಶಾಂತಿ ಕಾಲೋನಿ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಗರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ – 580 032

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ
ದಿನಾಂಕ 27 – 1 – 2005

೧೫

ಪದ್ಮಪುರಾಣ ಭಾಗ - ೧ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

—o—

''ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಸತ್ಯಭಾಮಾ ಸಮೇತಃ
ಶ್ರೀಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠ್ಠಲಃ ಪ್ರಸೀದಂತು

ಪದ್ಮಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ - ೧

ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡ

ಉಗ್ರಶ್ರವಸನ ಉಪಾಖ್ಯಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧

**''ಸ್ವಚ್ಛಂ ಚಂದ್ರಾವದಾತಂ ಕರಿಕರ ಮಕರ ಕ್ಷೋಭ ಸಂಜಾತಫೇನಂ
ಬ್ರಹ್ಮೋದ್ಭೂತಿ ಪ್ರಸಕ್ತೈರ್ವ್ರತ ನಿಯಮ ಪರೈಃ ಸೇವಿತಂ ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯೈಃ
ಓಂಕಾರಾಲಂಕೃತೇನ ತ್ರಿಭುವನ ಗುರುಣಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ದೃಷ್ಟಿ ಪೂತಂ
ಸಂಭೋಗಾಭೋಗ ರಮ್ಯಂ ಜಲಮಶುಭ ಹರಂ ಪೌಷ್ಕರಂ ನಃಪುನಾತು''॥**

ಸ್ವಚ್ಛವೂ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಪರಿಶುಭ್ರವೂ ಆದ ಪುಷ್ಕರಕ್ಷೇತ್ರದ ಪವಿತ್ರವಾದ ನೀರು ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸಲಿ. ಮೈದೊಳೆವ ಆನೆಗಳ ಸೊಂಡೆ ಹಾಗೂ ಮೊಸಳೆಗಳ ಕಲಕಾಟ ತುಳಕಾಟಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ನೀರು ಬುರುಗುಬುರುಗಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಪರೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸುವ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರು ಈ ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ವ್ರತನಿಯಮ ತಪಸ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಓಂಕಾರ ವಾಚ್ಯನಾದ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸದಾಧ್ಯಾನಗೈದು, ಅವನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಮೂರುಲೋಕದ ನಿಜವಾದ ಗುರುವಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಪವಿತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಇದು ಪರಮ ಪವಿತ್ರತಮವಾಗಿದೆ. ಭೋಗ ಯೋಗ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ವೈರಾಗ್ಯ ಎರಡನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವದರಿಂದ ಪರಮ ರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಪುಷ್ಕರಕ್ಷೇತ್ರದ ನೀರು. ಗಣಪತಿಯು ತನ್ನ ಶುಂಡಾ ದಂಡದಲ್ಲಿ ಅಶುಭಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆಯುವ ಈ ಪುಷ್ಕರ ಜಲವನ್ನು ತನ್ನ ಪುಷ್ಕರ ಎಂದರೆ ಸೊಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಧರಿಸಿಯೇ ಇರುವದರಿಂದಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪೌಷ್ಕರ ಜಲ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ಲೋಮಹರ್ಷನು ವೇದವ್ಯಾಸರ ಶಿಷ್ಯ. ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತ. ಅವನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಉಗ್ರಶ್ರವಸ ಎಂಬ ತನ್ನ ಮಗನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದ. ''ಉಗ್ರಶ್ರವ, ನನ್ನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಋಷಿಗಳ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದವರಿಗೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಧರ್ಮ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಹೇಳು. ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಕಲಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ನೀನು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಬಿತ್ತರಿಸು.''

ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರು ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಧರ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಾದ ಮುನಿಗಳು ಸುರಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಧರ್ಮ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಮತ್ತು ''ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ದೇಶವಾವುದು?'' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಎಲ್ಲರ ಹಿತ ಬಯಸುವ ಆ ದೇವಗುರು ಅವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ನುಡಿದರು. ''ದಿವ್ಯವಾದ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಅಚ್ಚುಳ್ಳ, ಸತ್ಯದಿಂದ ಚಲಿಸುವ ಈ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಧರ್ಮಚಕ್ರವನ್ನು ನೀವು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಧರ್ಮಚಕ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ನೀವು ಹೋಗುವಾಗ ಈ ಧರ್ಮಚಕ್ರದ ಅಚ್ಚು ಎಲ್ಲಿ ಮುರಿಯುವದೋ ಅದು ಪುಣ್ಯದೇಶ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ'' ಹೀಗೆ ಅಮರರ ಆಚಾರ್ಯನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ ಅದೃಶ್ಯನಾದ.

ಅವನ ಆದೇಶದಂತೆ ಮುನಿಗಳು ಆ ಧರ್ಮಚಕ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆದರು. ಗಂಗೆಯ ದಂಡೆಗುಂಟ ಬರುತ್ತಲಿರುವ ಆ ಧರ್ಮಚಕ್ರದ ಅಚ್ಚು ಒಂದು ಕಡೆ ಮುರಿದುಕೊಂಡಿತು. ಧರ್ಮಚಕ್ರದ ನೇಮಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಹಲ್ಲು ಮುರಿದ ಸ್ಥಳವೆ ನೈಮಿಷವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಆ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಆ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಜ್ಞಾನಸತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬಂದ ಸಂಶಯ ಪರಿಹರಿಸು, ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಉತ್ತರಿಸು'' ಎಂದು ಲೋಮಹರ್ಷನು ಉಗ್ರಶ್ರವನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತನು.

ಉಗ್ರಶ್ರವನು ಒಳ್ಳೆ ಜ್ಞಾನಿ; ಅರಿತುಬಲ್ಲವ. ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದವ. ಅಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವ ಜಾಣ್ಮೆಯೂ ಅವನಲ್ಲಿತ್ತು. ಲೋಮಹರ್ಷನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಅವನು ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ, ಮುನಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ. ಮಣಿದು ಬಂದ ಆ ಮೇಧಾವಿ ಉಗ್ರಶ್ರವನ ವಿನಯ ಅನುನಯ ಪ್ರಣಾಮಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಋಷಿಗಳು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಬಹುಕಾಲ ನಡೆಯಲಿರುವ ಜ್ಞಾನಸತ್ರದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಉಗ್ರಶ್ರವನನ್ನು ಆದರಿಸಿ, ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ''ಸೂತನೆ ನೀನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ ? ನಿನ್ನ ದೇಶವು ಯಾವುದು ? ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ದೇಹದೀಪ್ತಿ. ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು ತಿಳಿಸು.''

ಉಗ್ರಶ್ರವ-ನನ್ನ ತಂದೆ ಲೋಮಹರ್ಷಣ. ಅವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಶಿಷ್ಯರು ಅಂದ ಬಳಿಕ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ? ವ್ಯಾಸ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಆ ನನ್ನ ತಂದೆ ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ? ವ್ಯಾಸ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಆ ನನ್ನ ತಂದೆ ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಅಪ್ಪಣೆಗೈದರು. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ವ್ಯಾಸರ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ತಂದೆಯ ಆದೇಶ. ಆದುದರಿಂದ ಪೂಜ್ಯರಾದ ತಾವು ನಾನು ಯಾವ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ? ಯಾವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳಲಿ ? ಯಾವ ಇತಿಹಾಸ ಕಲಿಸಲಿ ? ಯಾವ ಬಗೆಯ ಧರ್ಮ ಬೋಧಿಸಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಭಗವಾನ್ ವೇದ ವ್ಯಾಸರು ತಿಳಿಸಿದ ಈ ಪುರಾಣ ಕಥಾರಹಸ್ಯ, ಧರ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.

ನೈಮಿಷ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಸೂತನ ಮಾತು ಮಧುರವೆನಿಸಿತು. ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣನು ಬೋಧಿಸಿದ ಪುರಾಣಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಕುತೂಹಲವು ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೆಡೆ ಎತ್ತಿತ್ತು. ಜ್ಞಾನ ಸತ್ರದಂತಹ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪಂಡಿತರು ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹರು ಸಿಕ್ಕುವದೇ ವಿರಳ. ವ್ಯಾಸವಾಣಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತನಾದ ಸೂತಾಚಾರ್ಯನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತಸ ತಂದಿತು. ನೈಮಿಷದ ಮಹಾಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೈಕೊಂಡ ಆ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಶೌನಕ ಎಂಬ ಮುನಿಯೇ ಯಜಮಾನ. ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣತಿ, ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಅವನಿಗೆ.

ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದ ಗರಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಅವನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ''ಗುರು'' ಎನಿಸಿದ್ದ. ಇಂಥ ಶೌನಕ ಮುನಿಗೆ ಉಗ್ರಶ್ರವನ ಬಾಯಿಂದ ಧರ್ಮದ ತಿರುಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಬಲವತ್ತರ ಬಯಕೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಿಲಿತರಾದ ಮುನಿಮಂಡಲದ ಮನೋಮನೀಷೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಶೌನಕ ಋಷಿಗಳು ಇಂತು ನುಡಿದರು.

ಶೌನಕ :- ಸೂತನೆ, ನೀನು ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿವಂತ. ನೀನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದ ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮರೆ ಸರಿ. ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾರ್ಥಗಳ ಪರಿಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆ ವ್ಯಾಸ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆದು, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಮೃತವನ್ನು ಪಡೆದು ಪಾನಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ನೀನು. ಆ ವ್ಯಾಸ ಗುರುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪಾಸನೆಮಾಡಿ ಆರಾಧನೆಗೈಯ್ದು ಪುರಾಣ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಪಡೆದಿರುವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುಂಗವರಿಗೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಪುರಾಣ ವಿಷಯ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಹಿರಿಯ ಬಯಕೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾತ್ಮರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಂಶ ದೇಶಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ವ್ಯಾಸವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಯಿದೆ. ನೀನು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಇವರಿಗೆ ವಿವರಿಸು, ಈ ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕವಾದ ಜ್ಞಾನದಾನಮಾಡಿ ಯಜ್ಞ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ವಂಶಾವಳಿಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವಂಶಗಳ ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಮಹಾತ್ಮನೆ, ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪದ್ಮಪುರಾಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸು. ಪದ್ಮವು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು ! ಅದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಗೆ ಜನಿಸಿದರು ! ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು ? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳು. ಶೌನಕಮುನಿಯು ಹಾಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಉಗ್ರಶ್ರವನು ಹೀಗೆ ನುಡಿದ.

ಸೂತ :- ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಪುರಾಣದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿತ ನೀವು ನನಗೆ ಮತ್ತೆ ಪುರಾಣವನ್ನೇ ಹೇಳಲು ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡಿದದುಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಋಣಿ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಇಂಥ ಪುರಾಣ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹರ್ಷವು ಆಗಿದೆ. ನಾನು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಿಂದ ಕೇಳಿದ ಪುರಾಣವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ನಾನು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಜ್ಜನರು ಕೇಳಿದಾಗ ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳ ಮತ್ತು ತೇಜೋನಿಧಿಗಳಾದ ರಾಜ-ಮಹಾರಾಜರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವದು ಸೂತ ಜಾತಿಯವರ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮ. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳ, ಮಹಾನುಭಾವರ, ಮಹಾತ್ಮರಾದ ರಾಜಋಷಿಗಳ, ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಂಶ. ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು

ಹಾಡಿಹೊಗಳುವದು ಸೂತಧರ್ಮ ಎಂದು ದೊಡ್ಡವರ ಅಭಿಮತ. ಸೂತಕುಲದವರಿಗೆ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿರುತ್ತದೆ. ವೇನರಾಜನ ಮಗನಾದ ಪೃಥುಮಹಾರಾಜನ ಯಜ್ಞವು ನಡೆದಾಗ ಸೂತರು ಮಾಗಧರು ಆ ಪೃಥುರಾಜನನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. ಅವರ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಪೃಥು ಎಂಬ ಆ ಪೃಥವೀಪತಿಯು ಅವರಿಗೆ ವರಕೊಟ್ಟನು. ಸೂತನಿಗೆ ಸೂತ ಎಂಬ ದೇಶವನ್ನು ಮಗಧನಿಗೆ ಮಾಗಧ ಎಂಬ ದೇಶವನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದನು. ಆ ಸೂತನಿಂದ ಸೂತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಂತತಿಯು ಸೂತಸಂತತಿ ಎಂದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಈ ಸೂತಜಾತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಇಂದ್ರಯಜ್ಞವು ನಡೆದಾಗ ಎಲ್ಲ ಋತ್ವಿಜರು ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಬ್ರಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನೂ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಶಿಷ್ಯನು ಪ್ರೇಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದನು. ಗುರುವಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನು ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರಹದ ವರ್ಣ ಸಾಂಕರ್ಯ ಉಂಟಾಯಿತು. ಮೊದಲು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವರ್ಣ ಸಾಂಕರ್ಯವು ಮುಂದುವರೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಂದ ಒಂದು ಹೊಸಜಾತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಾದಾನವು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಂದಾದರೂ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಹೊಸ ಜಾತಿಗೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಗುಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯ ಗುಣಗಳೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು. ಬ್ರಹ್ಮ ಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಾಂಕರ್ಯದಿಂದ ಸಂಸೃಷ್ಟವಾದ ಈ ಹೊಸಜಾತಿಯು ಮಧ್ಯಮ ಧರ್ಮದ್ದಾಯಿತು. ಈ ಸಂಕರ ಜಾತಿಗೆ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ ಎಂದು ಆ ಕಾಲದ ಋಷಿಗಳು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದರು.

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಪರೋಕ್ಷಿಗಳಾದ ಹಿಂದಿನ ದ್ವಿಜಪುಂಗವರೇ ಸೂತಜಾತಿಯವರಾದ ನಮಗೆ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಪ್ರವಚನಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀವು ಕೂಡ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಾನೆ ! ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದ ನೀವು ಪುರಾಣ ರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮವನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನಾನು ಈಗ ಋಷಿಮುನಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತವಾದ ದಿವ್ಯಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ.

ಪಿತೃಗಣದವರ ಮಾನಸ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಅಚ್ಛೋದನೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸಲ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಪಿತೃಗಳು ನೆನೆಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವಳು ಪಿತೃಗಳ ಹತ್ತಿರ ಬಾರದೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಪಿತೃಗಣದ ಈ ಅನಾದರಣೆಯ ಅಪರಾಧದಿಂದಾಗಿ ಅವಳು ಮೀನಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವಂತಾಯಿತು. ಮೀನಿನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಆ ಮೀನಾಕ್ಷಿಗೆ ಮೊದಲು ''ಮತ್ಸ್ಯಗಂಧಾ'' ಎಂದು ಹೆಸರು ಇದ್ದಿತು. ಮುಂದೆ ಅದೇ ಮೀನಾಕುಮಾರಿಯೇ ಪರಾಶರರ ದಯೆಯಿಂದ ಭಗವದವತಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದಳು. ಬನ್ನಿಯಗಿಡದ ಕೊರಡಿನಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು ಜನಿಸುವಂತೆ ಆ ಮೀನಿನ ಮಗಳನ್ನು ನಿಮಿತ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಅವತರಿಸಿ ಬಂದರು.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಜ್ಞಾನನಂದಸ್ವರೂಪಿಯೂ ಜಗತ್ಕಾರಣನೂ ಪುರಾಣಪುರುಷನೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯೂ ಆದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ವ್ಯಾಸರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದನು. ಇಂಥ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಬಾದರಾಯಣರಿಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ. ಅವರು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ ಎಲ್ಲ ವೇದಗಳು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರತಿಭಾತವಾದವು. ಈ ವೇದವ್ಯಾಸರು ವೇದ ಎಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯ ಕಡೆಗೋಲಿನಿಂದ ಕಡೆದು ಮಹಾಭಾರತವೆಂಬ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಪಡೆದು ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರಿದರು.

ಭಾರತಂ ಭಾನಮಾನಿಂದುರ್ಯದಿ ನ ಸ್ಯುರಮೀತ್ರಯಃ ।
ತತೋಽಜ್ಞಾನತಮೋಂಧಸ್ಯ ಕಾವಸ್ಥಾ ಜಗತೋ ಭವೇತ್ ॥

ಮಹಾಭಾರತ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಇವು ಮೂರು ಇರದಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಗತಿ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ತೊಳಲುವ, ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುವವರಾರು? ಹೀಗೆ ಭಾರತವೆಂಬ ಬೆಳಕಿನ ನಿಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನರು ಅರ್ಥಾತ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿದ ನಾರಾಯಣನೇ ಎಂಬುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಂ ವ್ಯಾಸಂ ವಿದ್ಧಿ ನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರಭುಂ ।
ಕೋ ಹ್ಯನ್ಯಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾನ್ಮಹಾಭಾರತಕೃದ್ಭವೇತ್ ॥

ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವ್ಯಾಸರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನೆಂದೇ ತಿಳಿ. ಮಹಾಭಾರತದಂಥ ಹೊಬ್ಬೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಆ ತಾವರೆಗಣ್ಣಿನ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರು ರಚಿಸಬಲ್ಲರು ? ಇಂಥ ಪರಮಾತ್ಮಾವತಾರಿಗಳಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಆ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಮುಖದಿಂದಲೇ ನಾನು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ವ್ಯಾಸ ರಚಿತವಾದ ಪುರಾಣಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಪರಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದೇ ವ್ಯಾಸರ ಪುರಾಣಗಳ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಾರದ ವಿಷಯಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗುವ ವ್ಯಾಸರ ಈ ಪುರಾಣರಾಶಿಯು ಪರಿಪೂಜಿತವಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪುರಾಣಗಳನ್ನೇ ನೆನೆದುಕೊಂಡರಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪುರಾಣಗಳ ರಚನೆಯು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂಚಿನದು. ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಗಳಿಗೆ ಸಾಧನವಾದ ಈ ಪುಣ್ಯ ವಾಙ್ಮಯವು ಹಿಂದೆ ನೂರು ಕೋಟಿ ಗ್ರಂಥಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮೊದಲಿನ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬಿನ್ನಹದ ಮೇರೆಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಕುದುರೆಯ ರೂಪದಿಂದ ವೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರತಂದನು. ಮುಂದೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲವು ಮುಗಿದು ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಆರಂಭವಾದ ಬಳಿಕ ಅದೇ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಮುದ್ರಜಲದಿಂದ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದನು. ಅದೇ ತನ್ನ ಮೀನಿನ ರೂಪದಿಂದಲೇ ಸಮುದ್ರದದ ಜಲದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಆ ವೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಆ ವೇದದ

ರಹಸ್ಯವು ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತಾಗಲು ಸ್ವಯಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿದನು. ಅದೇ ಪರಮಾತ್ಮನೆ ವೇದವ್ಯಾಸ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಪ್ರತಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದ್ವಾಪರಯುಗವು ಬಂದಾಗ ಆ ಪುರಾಣರಾಶಿಯು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಗ್ರಂಥಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಗ್ರಂಥ ರೂಪವಾದ ಪುರಾಣರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟು ಹದಿನೆಂಟು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪುರಾಣರಾಶಿಯು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಮೊದಲಿದ್ದಂತೆ ನೂರುಕೋಟಿ ಗ್ರಂಥಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭೂಲೋಕದ ಜನರ ಬುದ್ಧಿಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮೊದಲು ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮರೀಚಿಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ಶ್ರೀ ಪದ್ಮ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೂಡ ಭಗವಂತನಿಂದ ಕೇಳಿ ಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಪದ್ಮಪುರಾಣವು ಐವತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಗ್ರಂಥ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಇವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಐದು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಪುಷ್ಕರಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿರಾಟ್‌ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯದಾದ ತೀರ್ಥಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳ ವರ್ಣನೆ ಬಂದಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಹಾನುಭಾವ ರಾಜರ ಗೈಮೆ, ಗರಿಮೆಗಳು ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವಂಶಗಳ ಚರಿತ್ರೆ, ಐದನೆಯ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಥಮ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮಾಡಿದ ದೇವತಾ, ಮುನಿ, ಪಿತೃ, ಮಾನವ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿ ಮುಂತಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ದ್ವಿತೀಯ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ, ನಡುಗಡ್ಡೆ, ಏಳು ಕಡಲುಗಳ ಬಣ್ಣನೆಯ ಬಿತ್ತರಣೆ ಇದೆ. ಮೂರನೆಯ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಸೃಷ್ಟಿ, ಹಾಗೂ ವಂಶದ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಬಿತ್ತರಣೆಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಐದನೆಯ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ. ಈ ಪದ್ಮ ಪುರಾಣದ ಕಟ್ಟು, ಕಟ್ಟಳೆ ಈ ಬಗೆಯದಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನೇ ಈಗ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪದ್ಮಪುರಾಣವು ಪರಮಪವಿತ್ರ. ಇದರ ಶ್ರವಣ, ಪಠಣ, ಪಾರಾಯಣಗಳು ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ. ಪಿತೃಗಣಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದ. ಇದನ್ನು ಓದಿ, ಕೇಳಿದ ಜನರ ಪಾಪಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಭೀಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ತಕ್ಷಣವೇ ನಾಶವಾಗುವವು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪುರಾಣವೆಂದ77ರೆ ಈ ಪದ್ಮಪುರಾಣವೇ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಉಗ್ರಶ್ರವಸನ ಉಪಾಖ್ಯಾನ ಎಂಬ ಒಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨

ಈ ಪದ್ಮಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರತಿಸೃಷ್ಟಿ, ಭಗವದವತಾರ, ವಿವಿಧ ಮನ್ವಂತರ, ಭೂಗೋಲ, ಖಗೋಲ, ದೇವ, ದಾನವ, ಮಾನವ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟ, ದ್ವೀಪ, ಸಮುದ್ರ, ಪರ್ವತ, ಭೂಲೋಕ, ಅಧೋಲೋಕ, ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳ ಸ್ಥಿತಿ, ಉತ್ಪತ್ತಿ ವಿನಾಶ, ಕಲ್ಪ, ಕಲ್ಪಾಂತರ, ದೇವ, ಋಷಿಗಳ ಗೈಮೆ, ಮಹಿಮೆ, ಪ್ರವೃತ್ತಿ-ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕಾನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪುಲಸ್ತ್ಯಮುನಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದರು.

ಆಗ ಪುಲಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಸೂತರು ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿದರು. ಈ ಪುರಾಣದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನಾದರೂ ನಿಮಯದಿಂದ ಓದಿದರೆ ಪೂರ್ಣ ಪುರಾಣ ಓದಿದ ಪುಣ್ಯಫಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವಣವೇದ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಾ, ಕಲ್ಪ, ನಿರುಕ್ತ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಎಂಬ ಆರು ವೇದಾಂಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಉಪನಿಷತ್ ಸಹಿತವಾಗಿ ಯಾವನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡುವನೊ ಅವನು ನಿಜವಾದ ಪಂಡಿತ. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಕಲಿತು, ಮೇಲೆ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ, ಆ ಪುರಾಣಜ್ಞನು ಮಹಾಪಂಡಿತನೆಂದೆನಿಸುವನು. ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಿಂದಲೇ ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಓದಿದ ಅಜ್ಞ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ- ''ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ಅಪಾರ್ಥಮಾಡಿ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಾನೆ'' ಎಂದು ವೇದಗಳು ಹೆದರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣ ಓದಿಕೊಂಡೇ ವೇದಗಳ ಅರ್ಥ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಪುರಾಣ ಪಠಣದಿಂದ ಮಾನವರ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಸದ್ಗತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ರಾಜ, ಋಷಿ, ದೇವ ಮಾನವ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ ಮುಂತಾದ ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರಾ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ರೀತಿ-ನೀತಿ, ಆಖ್ಯಾನ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವದರಿಂದ ಪುರಾಣವೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಪುರಾಣ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಸೂತಾಚಾರ್ಯರ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು :-

ಋಷಿಗಳು :- ಸೂತನೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರಾದ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳ ದರ್ಶನವು ಪಾಪಿಗಳಾದ ಮಾನವರಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಷ್ಟೆ ! ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಭೀಷ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸಪುತ್ರನಾದ ಆ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ದರ್ಶನಪಡೆದುದು ಎಂತು ? ನಮಗಂತೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುವದು. ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದ ಭೀಷ್ಮನೊಡನೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸಪುತ್ರನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾತನಾಡುವಷ್ಟು ಯಾವ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಭೀಷ್ಮನು ಮಾಡಿದನು ? ಭೀಷ್ಮನಿಗೂ ಪುಲಸ್ತ್ಯನಿಗೂ ಮಿಲನವಾದುದೆಲ್ಲಿ ? ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಕುತೂಹಲ, ಇದನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸು.

ಸೂತ :- ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಹಿತಗೈಯುವ ಗಂಗೆಯು ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕೊರೆದು, ವೇಗದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಹರಿದಸ್ಥಳವೇ ಮಹಾದ್ವಾರ ಎಂಬ ತೀರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾವನಗೊಳಿಸುವ ಆ ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನು ನಿಯಮ ನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಗಂಗೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನೂ, ಮಾತಾ-ಪಿತರ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತ ನೆಲೆಸಿದ್ದನು. ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಮಹಾಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತು, ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಧ್ಯಾನಗೈಯುತ್ತ ನೂರು ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು. ಅವನ ದೇವತಾರಾಧನೆ, ಪಿತೃತರ್ಪಣ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರವಚನ, ದೇಹದಂಡನ, ಭಗವಧ್ಯಾನ ಮುಂತಾದ ಜಪತಪೋನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಾನಸಪುತ್ರನಾದ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಬ್ರಹ್ಮ :- ''ಪುತ್ರ ಪುಲಸ್ತ್ಯನೆ, ಕುರುಕುಲದ ಕೌಸ್ತುಭದಂತಿರುವ, ವೀರಭೀಷ್ಮನು ಘೋರತಪವನ್ನು ಗೈಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳು, ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ನೀಡು. ಅವನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಆ ಭೀಷ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ಪಿತೃಭಕ್ತ. ಪಿತೃಭಕ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ನಡೆದಿದೆ ಅವನ ಈ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು. ನೀನು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಅವನ ಮನೋಭಿಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಬಾ'' ಪಿತಾಮಹನ ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗುವದೊಂದೇ ತಡ, ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟರು ಪುಲಸ್ತ್ಯರು. ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಐತಂದರು. ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಇಂತೆಂದರು.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಭೀಷ್ಮನೇ ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ, ಯಾವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಇಂಥ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡೆ ಹೇಳು. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು, ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮನೋರಥ ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಪುಲಸ್ತ್ಯರ ಈ ಮಾತು ಭೀಷ್ಮನ ಕಿವಿಗೆ ಬಹಳ ಇಂಪು ಎನಿಸಿತು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷ ವಾಯಿತು. ಅವನು ಮೆಲ್ಲನೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಎದುರು ನಿಂತ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ತಕ್ಷಣವೇ ಮೇಲೆದ್ದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಕೈ ಮುಗಿದು, ನಮ್ರನಾಗಿ, ವಿನಯದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದ.

ಭೀಷ್ಮ :- ಪೂಜ್ಯರೆ, ಲೋಕವಂದ್ಯವಾದ ನಿಮ್ಮ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಇಂದು ಸಫಲವಾಯಿತು. ಇಂದಿನ ದಿನವೇ ಶುಭದಿನ. ಪೂಜ್ಯರಾದ ತಾವು ನನಗೆ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಈ ನದೀ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ನನಗೆ ತಪಸ್ಸಿನ ಪೂರ್ಣ ಫಲವು ದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರ ದರ್ಶನವೇ ತಪಸ್ಸಿನ ಸಿದ್ಧಿಯಷ್ಟೇ! ಇಲ್ಲಿ ನಿಮಗಾಗಿ ಆಸನವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದೇನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ಈ ಮುತ್ತುಗದ ದೊನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆಗಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಇರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅಕ್ಷತೆ, ಹೂ, ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅರ್ಘ್ಯದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೂ, ದರ್ಭೆ, ಬಿಳಿಸಾಸಿವೆ, ಮೊಸರು, ಜೇನು, ಅಕ್ಕಿಕಾಳು, ಹಾಲು, ಗರಿಕೆ ಈ ಎಂಟನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿದರೆ ಅರ್ಘ್ಯ ಎನಿಸುವುದು.

''ಸರ್ಷಪೈಶ್ಚ ದಧಿಕ್ಷೌದ್ರೈರ್ಯವೈಶ್ಚ ಪಯಸಾ ಸಹ
ಅಂಷ್ಟಾಂಗೋಽರ್ಘೋಹಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಃದೂರ್ವಾಕ್ಷತಸುಮೈಃ ಕುಶೈಃ''

ಮಹಾತೇಜಸ್ಸಿಯಾದ ಭೀಷ್ಮನ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪೂಜ್ಯ ಋಷಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಆಸೀನನಾಗಿ, ಅವನು ಆದರದಿಂದ ನೀಡಿದ ಅರ್ಘ್ಯೋದಕದಿಂದ ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡರು. ಭೀಷ್ಮನು ನೀಡಿದ ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರ ಆದರೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪುಲಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಎನಿಸಿತು. ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ಆನಂದದಿಂದ ಹೀಗೆ ನುಡಿದರು.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ವತ್ಸ ಭೀಷ್ಮನೇ, ನೀನು ಸತ್ಯವಂತ. ಬಡವರಿಗೆ ದಾನನೀಡುವದು ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವ. ಹುಸಿ ನುಡಿಯುವದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ. ಕ್ಷಮೆಯು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಮಧುರ ಮೈತ್ರಿಯು ನಿನ್ನ ಸದ್ಗುಣ. ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಮಣಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವು ಒಂದು ವಿಕ್ರಮ. ಧರ್ಮದ ರಹಸ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ. ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರ ನೆನೆಯುವುದು ನಿನ್ನ ಸಹಜಧರ್ಮ, ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕರುಣೆ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಧುರ್ಯ ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ, ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳಾಗಿವೆ. ನನಗೆ ನಮಿಸಿ ನಿಂತ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನಾನು ಪರಿತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ ತಿಳಿಸು. ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ನಿನಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಭೀಷ್ಮ :- ಪೂಜ್ಯರೆ, ಪ್ರಭು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನು ಯಾವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ದೇವತೆ ಮೊದಲಾದ ಪೂರ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು ? ಅದರಂತೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ದೇವರು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಾದಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿದರು ? ಬೆಟ್ಟ, ಪಟ್ಟಣ, ಮುನಿಗಳು, ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು, ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು, ಗಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ಘೋರ ಅರಣ್ಯ, ತೀರ್ಥ, ನದಿ, ಸೂರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಆದುದು ಎಂತು ?

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ಮಿಸತಕ್ಕ ಆ ಪರಾತ್ಪರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು **'ಪರಮಾತ್ಮ'** ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವನಿಗೆ ನಮ್ಮಂತೆ ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ರೂಪ. ವರ್ಣಾದಿಗಳು, ವೃದ್ಧಿ, ಕ್ಷಯಾದಿಗಳು, ಜನನ-ಮರಣಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸತ್ವಾದಿಪ್ರಾಕೃತ ಗುಣಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿ, ಚಿನ್ಮಯ. ಅವನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ವಾಸ್ತವ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ನಾಶರಹಿತನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಒಳಗೆ ಪುರುಷ ರೂಪದಿಂದಲೂ ಹೊರಗೆ ಕಾಲರೂಪದಿಂದಲೂ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸುಖ-ದುಃಖ, ಸಾವು-ಸೌಭಾಗ್ಯ, ನೋವು-ನಲಿವು, ಬಂಧ-ಮೋಕ್ಷ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ''ಪರಮ ರಹಸ್ಯತತ್ವ'' ಎನಿಸಿದ ಪ್ರಾಕೃತಗುಣ ರಹಿತನಾದರೂ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ತಾವರೆಯ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದೆದ್ದು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭೂಮಿಪತಿಯಾದ ಭೀಷ್ಮನೆ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಗುಣವೈಷಮ್ಯದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮಹತ್ ತತ್ವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಅದು ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸ ಎಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯಾಗಿ ಇದ್ದಿತು.

ಕಾಲ ಕರ್ಮ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ವಿಕಾರಗೊಂಡು, ಸತ್ವಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿ, ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಮಹತ್‌ತತ್ವದಿಂದ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು

ತಮೋಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಪೃಥವೀ, ಜಲ, ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯು. ಆಕಾಶವೆಂಬ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಈ ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವದಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು. ಈ ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವವು ವಿಕಾರಹೊಂದಿ, ವೈಕಾರಿಕ, ತೈಜಸ, ತಾಮಸವೆಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯಾಯಿತು.

ತಾಮಸ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಶಬ್ದರೂಪ ಗುಣವುಳ್ಳ ಆಕಾಶವು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಅದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ವಾಯುವಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಅದರ ಗುಣ ಸ್ಪರ್ಶ. ಈ ವಾಯುವಿಗೆ ಆಕಾಶ ಸಂಬಂಧ ಇರುವದರಿಂದ ಶಬ್ದಗುಣವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಈ ವಾಯುವಿನಿಂದ ರೂಪವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಆ ರೂಪವು ವಾಯುವಿನ ರೂಪಗುಣವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಈ ವಾಯುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ರೂಪ ಹಾಗೂ ವಾಯು, ಆಕಾಶಗಳ ಗುಣವುಳ್ಳ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ ಆಯಿತು. ಈ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ರಸ ಮತ್ತು ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜಲದ ಸೃಷ್ಟಿ ಆಯಿತು. ಆ ಜಲದಿಂದ ಗಂಧ, ರಸ, ರೂಪ, ಸ್ಪರ್ಶ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ವೈಕಾರಿಕ ಅಹಂಕಾರದ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾಗದಿಂದ ಅಂತಃಕರಣ ರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಆಯಿತು. ಮತ್ತು ಇದೇ ವೈಕಾರಿಕ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಶ್ರವಣೇಂದ್ರಿಯದ ಅಭಿಮಾನಿ ದಿಗ್ದೇವತೆ, ಸ್ಪರ್ಶೇಂದ್ರಿಯದ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯಾದ ವಾಯು, ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯದ ದೇವತೆ, ಸೂರ್ಯ, ನಾಲಿಗೆಯ ಅಭಿಮಾನಿ, ವರುಣ, ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯದ ದೇವತೆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆ, ವಾಕ್ (ನುಡಿ) ಎಂಬ ಇಂದ್ರಿಯದ ಅಭಿಮಾನಿ ಅಗ್ನಿ, ಹಸ್ತ (ಕೈ) ಎಂಬ ಇಂದ್ರಿಯದ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆ ಇಂದ್ರ, ಪಾದ(ಕಾಲ)ಗಳ ಅಭಿಮಾನಿ ವಿಷ್ಣು, ವಾಯು, (ಗುದ) ಇಂದ್ರಿಯದ ಅಭಿಮಾನಿ ಮಿತ್ರ, ಉಪಸ್ಥದ (ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ) ಅಭಿಮಾನಿ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿ ಮುಂತಾದ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಆಯಿತು.

ತೈಜಸ :- ಅಹಕಾರದಿಂದ ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ನಾಲಿಗೆ, ಮೂಗು, ತೊಗಲು, ಎಂಬ ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಮಾತು, ಕೈ, ಕಾಲು, ಪೃಷ್ಠ, ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ಎಂಬ ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಮಾಡಲಾರವು. ಎಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದರೂ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪುರುಷ ರೂಪದಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ತನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಹತ್ ತತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ತತ್ವಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ನೀರಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ ಪ್ರಳಯ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಜಗದಂಡವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವ್ಯಕ್ತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ ರೂಪಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು ಪುರುಷರೂಪದಿಂದ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಕಾಲ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನೀರಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಹಿಂದೆ

ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ತತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ರೂಪದಿಂದ ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಸೃಷ್ಟನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಅವನ ಆದೇಶದಂತೆ ಕಲ್ಪಾಂತಕಾಲದವರೆಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ಆ ನಾರಾಯಣನೇ ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಗೆ ತಮೋಗುಣ ಗ್ರಹಿಸಿ ರುದ್ರ ರೂಪದಿಂದ ಭಯಂಕರನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ವಗುಣದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಆ ಹರಿಯೇ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುವವನೆಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಒಬ್ಬನೇ ಸರಿ. ಸೃಷ್ಟಿ-ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ವಿಷ್ಣುವೇ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರ ರೂಪಗಳಿಂದ ತಾನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಾದಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವ ಆ ಒಬ್ಬನೇ ನಾರಾಯಣನು. ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಎಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಸ ಸಂಜ್ಞಾಂ ಯಾತಿ ಭಗವಾನೇಕ ಏವ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ಸತ್ತ್ವ ಭುಗ್ಗುಣವಾನ್ದೇವೋ ಹ್ಯಪ್ರವೇಯ ಪರಾಕ್ರಮಃ ॥
ತಮೋದ್ರೇಕಂ ಚ ಕಲ್ಪಾಂತೇ ರೂಪಂ ರೌದ್ರಂ ಕರೋತಿ ಚ ।
ರಾಜೇಂದ್ರಾಖಿಲ ಭೂತಾನಿ ಭಕ್ಷಯತ್ಯತಿ ಭೀಷಣಃ ॥

ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಚ ಭೂತಾನಿ ಜಗತ್ಯೇಕಾರ್ಣವೀಕೃತೇ ।
ನಾಗಪರ್ಯಂಕಶಯನೇ ಶೇತೇ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪಧೃಕ್ ॥

ಪ್ರಬುದ್ಧಶ್ಚ ಪುನಸ್ಸೃಷ್ಟಿಂ ಪ್ರಕರೋತಿ ಚ ರೂಪಧೃಕ್ ।
ಸೃಷ್ಟಾ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತಕರಣಾದ್ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಶಿವಾತ್ಮಕಃ ॥
ಸೃಷ್ಟಾ ಸೃಜತಿ ಚಾತ್ಮಾನಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಪಾಲ್ಯಂ ಚ ಪಾತಿ ಚ ।
ಉಪಸಂಹ್ರಿಯತೇ ಚಾಪಿ ಸಂಹರ್ತಾ ಚ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಭುಃ ॥

ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಿತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುರೂಪದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ರುದ್ರರೂಪದಿಂದ ಸಂಹಾರಮಾಡಿ ತಾನೇ ಭಕ್ಷಿಸಿ, ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಏಕಾರ್ಣವವಾದ ಏಕಾಕಾರವಾದ ಘೋರ ಜಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನ ಮಿದು ಮೈ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಶರ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಶಯನಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಳಯಕಾಲವು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಶೇಷಪರ್ಯಂಕದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಎದ್ದು ಮತ್ತೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ರೂಪದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಂರಕ್ಷಣ, ಸಂಹಾರ ಮುಂತಾಗಿ ಜಗತ್ ಚಕ್ರವನ್ನು ಉರುಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಒಬ್ಬನೇ ನಾರಾಯಣನು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಎಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವ, ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಇದ್ದು ಕೊಂಡು ಅವರಿಂದ ಆಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಯಾ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಮುಖ್ಯ ವಾಚ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿ ಮುಕ್ತರಾದವರೂ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತರಾಗಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮರೂ ಅನೇಕಾನೇಕರು ಇರುವರು. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಇಂಥ ಶಿವ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ನಿಯಾಮಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದರೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಸರಿ.

ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯವಸ್ಥಾಭಿರಶೇಷಮೂರ್ತಿರ್
ಬ್ರಹ್ಮಾವರಿಷ್ಠೋ ವರದೋ ವರೇಣ್ಯಃ ॥

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆ ಎಂಬ ೨ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಪ್ರಳಯಕಾಲ ವರ್ಣನೆ, ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ — ಅಧ್ಯಾಯ - ೩

॥ ಭೀಷ್ಮ ಉವಾಚ ॥
ನಿರ್ಗುಣಸ್ಯಾ ಪ್ರಮೇಯಸ್ಯ ಶುದ್ಧಸ್ಯಾಪಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।
ಕಥಂ ಸರ್ಗಾದಿರ್ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಹ್ಯುಪಪದ್ಯತೇ ॥

ಭೀಷ್ಮ :- ನಿರ್ಗುಣನೂ, ಅಪ್ರಮೇಯನೂ, ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ, ಶುದ್ಧ ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಕನೂ ಆದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತ್ಯಾದಿ ಕರ್ತೃತ್ವವು ಹೇಗೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ ?

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಪರಮಾತ್ಮನ ಶಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನಂತ ಹಾಗೂ ಅಚಿಂತ್ಯವಾಗಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅವು ಗೋಚರವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಗುಣವೆಂದರೆ ಸತ್ವಾದಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಗುಣಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅನಂತಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಅಷ್ಟ ಕರ್ತೃತ್ವವು ಅವನ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇಂಥ ಅನಂತ ಭಾವ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅನಂತ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅವನು ಒಡಗೂಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಎನಿಸುವನು. ಅವನು ಜಗತ್ತಿನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಾಗ ಅವತಾರಮಾಡಿ, ಉತ್ಪನ್ನನಾದಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಜ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಿಯು. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಉಂಟು. ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಅವನಿಗೂ ನಿತ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುವದುಂಟು. ಮಾನವ ಮಾನದಿಂದ ಆ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಯುರ್ಮಾನ ಅತಿ ದೀರ್ಘವಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ''ನಿತ್ಯ'' ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಚತುರ್ಮುಖ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಾನದಿಂದ ನೂರು ವರ್ಷ ಆಯುಷ್ಯವು. ಆದರೆ ಅವರ ನೂರು ವರ್ಷ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮಾನದಿಂದ ಒಂದು ''ಪರಾರ್ಧ'' ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲಮಾನದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ.

ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ = ಒಂದು ಕಾಷ್ಠ
ಮೂವತ್ತು ಕಾಷ್ಠ = ಒಂದು ಕಲೆ
ಮೂವತ್ತು ಕಲೆ = ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತ
ಮೂವತ್ತು ಮುಹೂರ್ತ = ಒಂದು ದಿನ
ಮೂವತ್ತು ದಿನ = ಒಂದು ತಿಂಗಳು

ಈ ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳಿವೆ. ಇಂಥ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳು ಕೂಡಿದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷ. ಇಂಥ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಷ ಕೂಡಿದರೆ ಒಂದು ಪರಸಂಧ್ಯೆ. ಇದರಷ್ಟೇ ಅಪರಸಂಧ್ಯೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧ್ಯೆಯ ಕೊನೆ, ಎರಡನೆಯ ಸಂಧ್ಯೆಯ ಆದಿಭಾಗ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಅವಧಿಗೆ ''ಯುಗ'' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಯುಗಗಳು ಕೃತ, ತ್ರೇತ, ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳು ಕೂಡಿದರೆ ಮಹಾಯುಗ ಅಥವಾ ಚತುರ್ಯುಗ ಇಂಥ ಸಾವಿರ ಚತುರ್ಯುಗಗಳು ಕೂಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ದಿವಸ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಒಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನುಗಳು ತಿರುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮನುವಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು, ದೇವತೆಗಳು, ಇಂದ್ರನು, ಮನು, ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಯುಗಗಳು ತಿರುಗದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮನ್ವಂತರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನೂರು ಸಾವಿರದ ಎಂಟು ಮನ್ವಂತರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದೇವ ಸಂವತ್ಸರವಾಗುವುದು ಎಂದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತೇಳು ನಿಯುತ, ಮೂವತ್ತು ಕೋಟಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರದ ಐವತ್ತೆರಡು ಮಾನವ ಮಾನದ ವರ್ಷಗಳಾದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಒಂದು ಹಗಲು. ಆಗ ಭೂ, ಭುವ, ಸ್ವಃ ಮುಂತಾದ ಲೋಕಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಹಾಲೋಕ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ತಾಪವನ್ನು ತಾಳಲಾಗದೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಜನೋಲೋಕಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಬರಿ ನೀರೇ ನೀರಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭಕ್ಷಿಸಿ, ಸಂಹರಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆದಿಶೇಷನ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಶಯನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹಗಲಿನಷ್ಟೆ ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮತ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ದಿನವೂ ಅದರಂತೆ ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷವೂ ಕಳೆದು ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳಾದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮ ಕಲ್ಪವೂ ಪೂರ್ಣವಾದಂತಾಗುವುದು. ಕಳೆದ ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯ ರಾತ್ರಿ ಶೇಷ ಶಯನದಿಂದ ಮಲಗಿ ಎದ್ದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಶೂನ್ಯವಾಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡುದನು. ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಜಗದೋದ್ಧಾರಮಾಡಲು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ ಮುಂತಾದ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಸರ್ವವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ, ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ, ಆದ ಭಗವಂತನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದು ನೀರಿನ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದನು. ಪಾತಾಳದ ತಳದವರೆಗೂ ಬಂದನು. ಸಾಗರದಗರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಪಾತಾಳದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಭೂದೇವಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಬಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಭಕ್ತಿಉದ್ರೇಕವಾಯ್ತು. ಆನಂದದಿಂದ ಅವಳು ಉತ್ಕಂಠಿತಳಾಗಿ, ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿಸಿ, ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಮಿಸಿ, ಹೊಗಳಿ, ಹಾಡಿ, ಪಾಡಿ, ಕೊಂಡಾಡಿ ಹೇಳಿದಳು.

॥ ಪೃಥ್ವಿಉವಾಚ ॥

ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸರ್ವಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದ ನಿನಗೆ ವಂದನೆ. ಈ ಜಲಬಂಧನದಿಂದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು. ಹಿಂದಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು

ಉದ್ಧರಿಸಿದವ ನೀನೇ, ಪುರುಷರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಚೇತನನಾದ ಭಗವಂತನೇ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಕಾಲರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಯಮಿಸುವ ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ. ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರೆಂಬ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿರೂಪದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ, ವಿನಾಶಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ನಿನಗೆ ನಮೋನಮಃ.

ತ್ವಾಮಾರಾಧ್ಯಪರಂಬ್ರಹ್ಮಯಾತಾ ಮುಕ್ತಿಂಮುಮುಕ್ಷವಃ ।
ವಾಸುದೇವಮನಾರಾಧ್ಯಕೋಮೋಕ್ಷಂ ಸಮವಾಪ್ನುಯಯತ್ ॥

ಮೋಕ್ಷ ಬಯಸುವ ಮಹಾನುಭಾವರು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸುದೇವನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಯಾರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲರು ? ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ. ನೀನೇ ನನಗೆ ಆಧಾರ. ನನ್ನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದವನು ನೀನು. ಪೊರೆಯುವವನು ನೀನು. ನಾನು ತ್ವನ್ಮಯಳು. ನೀನು ಚಿನ್ಮಯನು, ನೀನು ಮಾಧವ. ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನನಗೆ ಜನರು ಮಾಧವಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಭೂದೇವಿಯು ಸ್ತುತಿಗೈಯಲು ಭೀಕರವಾದ ವರಾಹ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಸಾಮಧ್ವನಿಯ ಸ್ವರದಿಂದ ಗುಡುಗುಹಾಕಿದಂತೆ ಗರ್ಜನೆಗೈದನು. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಕೋರೆದಾಡೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿರಿದ ಕೆಂದಾವರೆಯಂತೆ ಕೆಂಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಆ ವಿರಾಟ ವರಾಹನು ರಸಾತಳದ ಆಳದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪು ಪರ್ವತದಂತೆ ಎದ್ದು ನಿಂತನು. ಅವನು ಸಾಗರ ಗರ್ಭದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳುವಾಗ ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ ಶ್ವಾಸದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಗಿ ಅದರ ತುಂತುರು ಹನಿಗಳು ಜನೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತ ಸನಕ, ಸನಂದನಾದಿ ಪವಿತ್ರ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪರಮ ಪವಿತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವು. ಸಾಗರದ ಸಲಿಲೋದರದಿಂದ ಕೊಡವಿಕೊಂಡು, ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದ, ವೇದಮಯವಾದ ಅವನ ಶರೀರವು ಆಚೀಚೆ ಅಲುಗಾಡಲು, ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು.

ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ, ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ತಂದು ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು. ಸಾಗರದ ನೀರಿನ ರಾಶಿಯ ನಡುವೆ ಆ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವು ನೌಕೆಯಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು. ಆಗ ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಹು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮತಟ್ಟಾದ ನೆಲ, ಹೊಲ, ಬಯಲು ಭೂಮಿ, ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕೆಲವು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಯಾವ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಇರಬೇಕು ಅದರಂತೆ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಇರಿಸಿ, ಸರಿಯಾದ ಭಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ತೂಕವು ತಪ್ಪದಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಲೋಕ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಮಾಡಿ, ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಬ್ರಹ್ಮ :- ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ನೀನು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ನಿಮಿತ್ತಮಾಡಿ ಸಂಯುಕ್ತವಾಗಿ ಧಾರಣಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ ಮತ್ತು ಪಾಲಿಸುತ್ತಲಿರುವೆ. ನಾನು ಕೆಲವು ಅಸುರ ಮುಖ್ಯರಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ದೇವತೆಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಆದೇಶದಂತೆ ನಾನು ಮುಂದೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇನೊ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರಕ್ಷಿಸುವ ಹೊಣೆ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನದು.

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕೊಂಡಾಡಿದ ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣುವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಮೊದಲು ಉದಿಸಿ ಬಂದದ್ದು ಬುದ್ಧಿ ಶೂನ್ಯವಾದ ಅವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಪಂಚ, ತಮಸ್ಸು, ಮೋಹ, ಮಹಾಮೋಹ, ತಾಮಿಸ್ರ ಮತ್ತು ಅಂಧ ತಾಮಿಸ್ರ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಚೊಚ್ಚಿಲ ಮಗಳಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯು ಐದು ತೆರನಾಗಿದೆ. ಅನಂತರ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಗಿಡ, ಬಳ್ಳಿ, ಕಂಟಿ, ಪೊದೆ, ಹುಲ್ಲು ಎಂದು ಐದು ವಿಧವಾದ ಸ್ಥಾವರ ವಸ್ತುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಈ ಸ್ಥಾವರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿ ಚೇತನಶಕ್ತಿ ಇದ್ದರೂ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಾವರ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮೊದಲ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯವಾದ ಈ ಜಡಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದು ಎಂದು ತಿಳಿದ ಬೊಮ್ಮನು ಮತ್ತೆ ಓಡಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುವ ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತಿರ್ಯಕ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಜಾತಿಯ ಈ ತಿರ್ಯಕ್ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವದಕ್ಕೂ ಬುದ್ಧಿಯ ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸುಖ, ಜ್ಞಾನ, ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ದೇಹ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಪರಿಮಿತ ಜ್ಞಾನವು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ತಮೋಮಯ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಸಾರ್ಥಕವಾಗದೆಂದು ಬಗೆದು ಮತ್ತೊಂದು ಒಳ್ಳೇ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದನು. ಆಗ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನೋಪೇತರೂ ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ದೇವತೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ನಿತ್ಯ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಈ ಮೂರನೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಾಧಕರ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದನು. ಅದೇ ಮನುಷ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ. ಮನುಷ್ಯರು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಧಾನರು. ಅವರಲ್ಲಿ ತಮೋಗುಣ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದುಃಖ ಪ್ರಾಚುರ್ಯವಿದ್ದು ಅವರು ರಜೋಗುಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯು ಒಂಭತ್ತು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಶರೀರ ಭೂತವಾದ ಮಹತ್ತತ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮೊದಲ ಸೃಷ್ಟಿ. ಅನಂತರ ಭೂತಸರ್ಗವೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಭೂತ ಮತ್ತು ತನ್ಮಾತ್ರಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಎರಡನೆಯದು. ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಮೂರನೆಯದು. ಜಡವಾದ ವೃಕ್ಷಲತಾದಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ಪಕ್ಷ್ಯಾದಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಐದನೆಯ ತಿರ್ಯಕ್ ಸೃಷ್ಟಿ. ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಆರನೆಯದು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮುಖವು ಕೆಳಮುಖವಾದಾಗ ಜನಿಸಿ ಬಂದ ಮನುಷ್ಯರ ಸೃಷ್ಟಿ ಏಳನೆಯ ಸೃಷ್ಟಿ.

ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಬಲ ಮತ್ತು ಮಾನವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಎಂಟನೆಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಅನುಗ್ರಹ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾಮಸ ರೂಪವಾದರೆ ದೇವ ಮಾನವರದು ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ ಐದು, ವೈಕೃತಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ ಮೂರು ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಸೃಷ್ಟಿಗಳಾದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸನಕಾದಿ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಈ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ತಾನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮುಂದೆ ಭರದಿಂದ ಬೆಳೆಯದಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಸಮಾನರಾದ ಹಲವು ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾನಸ ಪುತ್ರರೂಪವಾಗಿ ಪಡೆದನು. ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನಾತನ, ಸನತ್ಕುಮಾರ ಎಂಬ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮೊದಲು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಭೃಗು, ಪುಲಹ, ಕೃತು, ಅಂಗಿರಸ, ಮರೀಚಿ, ಅತ್ರಿ, ದಕ್ಷ ವಶಿಷ್ಠ ಎಂದು ನವರತ್ನಗಳಂತಿದ್ದ ಸತ್ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅವರು ನಾಲ್ಕು ಇವರು ಒಂಭತ್ತು ಹದಿಮೂರುಜನ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರೂ ಅವರಾರೂ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ವಿಷಯ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ರಾಗಮೋಹಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ ಭಗವಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾದರು. ಇಂತು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಪರಾಙ್ಮುಖರಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯ ವಿಮುಖರಾಗಿ ಭಗವತ್ ಚಿಂತನದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾದ ಈ ಮಕ್ಕಳು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ್ಯ ನಿರಪೇಕ್ಷರೂ ವೀತರಾಗರೂ ಭಗವನ್ನಿಷ್ಠರೂ ಆದ ಸನಕಸನಂದನಾದಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಔದಾಸೀನ್ಯ ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು.

ಆ ಸಿಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ಉಗ್ರವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅರೆ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಅತ್ಯುಗ್ರ ಕೋಪದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಹಣೆಯು ಗಂಟಿಕ್ಕಿತು. ನಿರಿಗೆಗಟ್ಟಿದ ಕ್ರುದ್ಧಮುಖಮುದ್ರೆಯ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಹಣೆಯಿಂದ ನಡುಹಗಲಿನ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ರುದ್ರದೇವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನ ದೇಹ ಅರ್ಧ ಹೆಣ್ಣು, ಅರ್ಧ ಗಂಡು. ಅರ್ಧನಾರಿ-ನರರೂಪಿಯಾದ ತನ್ನ ಹೊಸ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡಿದ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದನು. ಅದರಂತೆ ರುದ್ರನು ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಪೂರ್ಣ ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ಪೂರ್ಣ ಗಂಡು ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಪೂರ್ಣ ಪುರುಷ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದು ನಿಂತ ತನ್ನ ಗಂಡು ರುದ್ರದೇಹವನ್ನು ಹನ್ನೊಂದು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದನು. ಅದೇ ಏಕಾದಶ ರುದ್ರಗಣ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ರುದ್ರದೇವರ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪಗಳು ಹನ್ನೊಂದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶುಭ್ರವರ್ಣದಿಂದ ಶೋಭಿಸಿದರೆ ಹಲವು ಕಪ್ಪುಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸಿದವು.

ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತನ್ನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಎಂಬ ಮಗನನ್ನು ಮನ್ವಂತರದ ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದನು.

ಆ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಶತರೂಪಾ ಎಂಬ ದಿವ್ಯವಾದ ನಾರೀಮಣಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ತಪಃ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಕೊಲೆ, ಕಲ್ಮಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದು ದಿವ್ಯಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕಾಂತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಪ್ರಪಂಚದ ಆದಿ ದಂಪತಿಗಳಾದ ಈ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನು ಹಾಗೂ ಶತರೂಪಾ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನದು ಪ್ರಿಯವ್ರತ ಮತ್ತೊಬ್ಬನದು ಉತ್ತಾನಪಾದ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮನುಕುಲದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ವಧೂ-ವರರ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರಸೂತಿ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕನ್ಯೆ ಆಕೂತಿ. ಹಿರಿಯಳಾದ ಪ್ರಸೂತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಯಂಭುವನ ಮಹಾರಾಜನು ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟನು. ದ್ವಿತೀಯ ಚಿರಂಜೀವಿನಿ ಆಕೂತಿಯನ್ನು ರುಚಿ ಎಂಬ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ರುಚಿ ಮತ್ತು ಆಕೂತಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞ ಎಂಬ ಗಂಡು, ದಕ್ಷಿಣಾ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಯಜ್ಞನು ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಪತ್ನಿಯೆಂದು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅವರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ದ್ವಾದಶಪುತ್ರರ ಗುಂಪಿಗೆ 'ಯಾಮ' ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಯಜ್ಞ-ದಕ್ಷಿಣಾಪುತ್ರರು ದೇವತಾ ಪದವಿಗೆ ಏರಿ 'ಯಾಮ' ದೇವರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗಳಾದ ಪ್ರಸೂತಿಯನ್ನು ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತಷ್ಟೆ ! ಆ ದಕ್ಷಪತ್ನಿ ಪ್ರಸೂತಿಯು ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರಸೂತಳಾದಳು. ಅವರ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು :-

ಶ್ರದ್ಧೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಧೃತಿ, ತುಷ್ಟಿ, ಪುಷ್ಟಿ, ಮೇಧಾ, ಕ್ರಿಯಾ, ಬುದ್ಧಿ, ಲಜ್ಜಾ, ವಪು, ಶಾಂತಿ, ಸಿದ್ಧಿ, ಕೀರ್ತಿ ಇವರು ಹದಿಮೂರು ಜನರು. ಈ ಹದಿಮೂರು ಜನ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಮುನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಹದಿಮೂರು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲದೆ, ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಖ್ಯಾತಿ, ಶಾಂತಿ, ಸಂಭೂತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಕ್ಷಮಾ, ಪ್ರೀತಿ, ಸನ್ನತಿ, ಅನಸೂಯಾ, ಸ್ವಾಹಾ, ಸ್ವಧಾ, ಊರ್ಜಾ ಎಂದು ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಇದ್ದರು ಇವರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಖ್ಯಾತಿ ಎಂಬ ತನ್ನ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಭೃಗುಋಷಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಭಗನಿಗೂ ಸಂಭೂತಿಯನ್ನು ಮರೀಚಿಗೂ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಅಂಗಿರಸಋಷಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನನಗೂ (ಪುಲಸ್ತ್ಯ) ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಪುಲಹ ಮುನಿಗೂ, ಸನ್ನತಿಯನ್ನು ಕ್ರತುಮಹರ್ಷಿಗೂ, ಅನುಸೂಯೆಯನ್ನು ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳಿಗೂ, ಊರ್ಜೆಯನ್ನು ವಶಿಷ್ಠರಿಗೂ, ಸ್ವಾಹಾಳನು ಅಗ್ನಿದೇವನಿಗೂ ಸ್ವಧೆಯನ್ನು ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳಿಗೂ ಯೋಗ್ಯರಾದ ವರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಧರ್ಮ ಮುನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಹದಿಮೂರು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹೆತ್ತು ಬೆಳಿಸಿದ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು :-

ಧರ್ಮನ ಕೈಹಿಡಿದ ಹದಿಮೂರು ಜನ ದಕ್ಷಾಯಣಿಯರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಳಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಕಾಮ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಧರ್ಮನ ಎರಡನೆಯ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ದರ್ಪ ಎಂಬ ಮಗನಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತಳು. ಮೂರನೆಯ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಧೃತಿಯು ನಿಯಮವನ್ನು

ಹೆತ್ತಳು. ನಾಲ್ಕನೆಯವಳಾದ ತುಷ್ಟಿಯು ಸಂತೋಷನನ್ನು, ಐದನೆಯವಳಾದ ಪುಷ್ಟಿಯು ಲೋಭನನ್ನೂ ಮೇಧಾ ಎಂಬ ಮಡದಿಯು ಶ್ರೀ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು, ಕ್ರಿಯಾ ಎಂಬ ಕಾಂತೆಯು ದಂಡ ಎಂಬ ವಿನಯಶಾಲಿತನಯನನ್ನು, ಧರ್ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯು ಬೋಧ ಎಂಬ ಮಗನನ್ನು, ಲಜ್ಜೆ ಎಂಬ ಲಲನೆಯು ವಿನಯ ಎಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು, ವಪು ಎಂಬ ಮಡದಿಯು ವ್ಯವಸಾಯ ಎಂಬ ಮಗನನ್ನು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾ ಎಂಬ ಮಗಳನ್ನು, ಶಾಂತಿ ಎಂಬ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು ಕ್ಷೇಮ ಎಂಬ ಮಗನನ್ನು, ಸಿದ್ಧಿ ಎಂಬ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು ಸಖ ಎಂಬ ಸತ್ಪುತ್ರನನ್ನು ಕೀರ್ತಿ ಎಂಬ ಕಾಮಿನಿಯು ಯಶಸ್ಸು ಎಂಬ ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಹಡೆದರು. ಹೀಗೆ ಹದಿಮೂರು ಜನ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಯರಿಂದ ಧರ್ಮನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಶುದ್ಧಾದೇವಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಮ ಎಂಬ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಿಗೆ ನಂದಿನಿ ಎಂಬ ಸುಂದರಿಯಲ್ಲಿ ಹರ್ಷ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅ ಧರ್ಮನಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಎಂಬ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಳು.

ಅವಳಲ್ಲಿ ಅ ಧರ್ಮನಿಗೆ ಅನೃತ ಎಂಬ ಮಗನೂ ನಿಕೃತಿ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅಣ್ಣ ಅನೃತನು ತನ್ನ ತಂಗಿ ನಿಕೃತಿಯನ್ನೇ ಮಡದಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅನೃತ-ನಿಕೃತಿ ಸೋದರ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಭಯ, ನರಕ ಎಂಬ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು, ಮಾಯಾ, ವೇದನಾ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಮಾಯೆಯು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ಭಯನನ್ನೇ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಗಂಡನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ವೇದನೆಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಣ್ಣ ನರಕನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ಅವನ ಮಡದಿಯಾದಳು. ಮಾಯಾವಿನಿಯಾದ ಮಾಯೆಯ ಭಯನಿಂದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನೇ ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಹೆತ್ತಳು. ವೇದನೆಯು ನರಕನಿಂದ ದುಃಖವನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಭಯ ಪುತ್ರನಾದ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಮುಪ್ಪು, ದುಃಖ, ಆಶೆ, ಚಿಂತೆ, ಕೋಪ ಎಂದು ಐದು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಜನಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ದುಃಖದ ದಳ್ಳುರಿಯನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸುವ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅಧರ್ಮದ ಹೆಗ್ಗುರುತು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಸಕಾಲಿಕ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತವಾದ ಭಗವಂತನ ರುದ್ರರೂಪ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ರುದ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಮಾಡಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು :- ಕಲ್ಪದ ಆದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತನ್ನಂತೆಯೇ ಇರುವ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಹಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನ ತೊಡೆಯಿಂದ ನಿಲೀಮ ಕಾಂತಿ ಮಿಶ್ರವಾದ ಹೊಂಬಣ್ಣದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಕುಮಾರನು ಉದಿಸಿ ಬಂದನು. ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರನು ಅಳತೊಡಗಿದನು. ಆದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತೆಂದರೆ ಆ ಎಳೆ ಮಗುವಿನ ರೋದನವೂ ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆ ಮಧುರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಳುತ್ತ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕೇಳಿದರು - ''ನೀನು ಏಕೆ ಅಳುವೆ ?'' ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಮಗುವು -

''ನನಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೆಸರು ಕೊಡು''-ಎಂದು ಕೇಳಿತು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆ ಕೂಸಿಗೆ ''ನೀನು ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತ ಆಚೀಚೆ ಹರಿದಾಡುತ್ತಲಿರುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ''ರುದ್ರ'' ಎಂಬ ದೇವತಾ ನಾಮವಿರಲಿ. ನೀನು ಅಳಬೇಡ, ಧೈರ್ಯ ತಾಳು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೀಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದರೂ ಆ ಮಗುವು ಮತ್ತೆ ಅಳತೊಡಗಿತು. ಒಂದು ಸಲ ಅಲ್ಲ, ಏಳು ಬಾರಿ ಮಧುರವಾಗಿ ರೋದನಮಾಡಿದ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಏಳು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ಮೊದಲಿನ ರುದ್ರನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಜನ ರುದ್ರರು ಆದರು. ಅವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಹೆಸರುಗಳು :- ಭವ, ಶರ್ವ, ಈಶಾನ, ಶಿವ, ಪಶುಪತಿ, ಭೀಮ, ಉಗ್ರ, ಮಹಾದೇವ. ನಂತರ ಇವರಿಗೆ ಸೂರ್ಯ, ಜಲ, ಭೂಮಿ, ಅಗ್ನಿ; ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ದೀಕ್ಷಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಚಂದ್ರ ಈ ಎಂಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ದೇಹವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಸುವರ್ಚಲಾ, ಉಷಾ, ಸುಕೇಶಿ, ಶಿವಾ, ಸ್ವಾಹಾ, ಆದೇಶಾ, ದೀಕ್ಷಾ, ರೋಹಿಣಿ ಎಂಬ ಎಂಟು ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ರುದ್ರದೇವರ ದೇಹಭೂತರಾದ ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಪತ್ನಿಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಇವರಿಗೆ ಶನಿ, ಶುಕ್ರ, ಅಂಗಾರಕ, ಮನೋಜವ, ಸ್ವರ್ಗ, ಸ್ಕಂದ, ಸಂತಾನ, ಬುಧ ಎಂಟು ಎಂಟು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು.

ಇವರಲ್ಲದೆ ಮಹಾದೇವರು, ಸತೀ ಎಂಬ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗಳನ್ನು ಪತ್ನಿ ಎಂದು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ತಂದೆಯ ಮೇಲಿನ ಕೋಪದಿಂದ ಅವಳು ದಕ್ಷನು ಜನ್ಮವಿತ್ತ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದಳು. ಅನಂತರ ಅವಳು ಹಿಮಗಿರಿಯ ಮೀನಾ ಎಂಬ ಮಾನಿನಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯಾಗಿ ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದಳು. ಅವಳನ್ನು ಮಹಾದೇವರು ತಾನಾಗಿ ಹೋಗಿ ತನಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾದರು. ಭೃಗು ಮುನಿಯಿಂದ ಖ್ಯಾತಿ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಧಾತಾ, ವಿಧಾತಾ ಎಂಬ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮತ್ತು ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಇದೇ ಖ್ಯಾತಿ ಭೃಗು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಳು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಪ್ರಳಯಕಾಲ ವರ್ಣನೆ, ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪ್ರಾಧುರ್ಭವ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪

॥ ಭೀಷ್ಮ ಉವಾಚ ॥

''ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧೌತು ತು ತದಾಜಾತಾಕೀರ್ತಿತಾಕಮಲಾಪ್ರಭೋ ।
ಖ್ಯಾತ್ಯಾಂ ಭೃಗೋಸ್ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ಏತದಾಹಕಥಂಭವಾನ್ ॥''

ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಪ್ರಭುಗಳೇ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಹಾಲ್ಗಡಲಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಳೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅವಳನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ನೀವು ದಕ್ಷ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಖ್ಯಾತಿ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಭೃಗು ಮುನಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿ ಬಂದಳು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದೀರಿ. ಇದು ಹೇಗೆ ? ಇದರಂತೆ ದಕ್ಷನ ಮಗಳಾದ ಸತಿದೇವಿಯು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಹೇಗೆ ತೊರೆದಳು. ಮತ್ತು ಹಿಮವಂತನ ಮಡದಿಯಾದ ಮೇನಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಉಮೆಯಾಗಿ ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಿದಳು ? ಈ ಮಮಹೈತಿಯನ್ನು ಮಹಾದೇವನು ಏಕೆ ಮದುವೆಯಾದನು ? ರುದ್ರನಿಗೂ ದಕ್ಷನಿಗೂ ವಿರೋಧ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವೇನು ? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಭೂಮಿಯೊಡೆಯನಾದ ಭೀಷ್ಮ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಈ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ತಾವರೆಯೇ ತವರುಮನೆಯಾದ ತಾಯಿ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಆ ಕೌತುಕದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಅತ್ರಿ ಮಹರ್ಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ದೂರ್ವಾಸರು ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ವಿ, ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಅವರು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ವಿದ್ಯಾಧರ ಸುಂದರಿಯು ಎದುರಾದಳು. ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮಂದಾರ ಪುಷ್ಪಗಳ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಹಾರವು ಇದ್ದಿತು. ಅದರ ಅಂದ-ಚೆಂದ ಹಾಗೂ ಮಧುರ ಸುಗಂಧಗಳನ್ನು ಮೂಸಿನೋಡಿ, ದೂರ್ವಾಸರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಆ ಸುರಭಿ ಕುಸುಮಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಆ ವಿದ್ಯಾಧರವನಿತೆಗೆ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಕೇಳಿದರು. ಚೆಲುವಿನ ಚಿಟ್ಟೆಯಂತಿದ್ದ ಆ ಚಪಲೆಯು, ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಆ ಸುಗಂಧಹಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುನಿಗೆ ವೈಯ್ಯಾರದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ತಮ್ಮ ಅಡಿದಾವರೆಗೆ ಮುಡಿ ಹಚ್ಚಿ ನಮಿಸುವ ಆ ಚಿಗರುಗಳ ಚೆಲುವೆಯ ಕಣ್ಣು, ಬಣ್ಣ, ಥಳಕು ನೋಡಿ ಮುನಿಯ ಮನ ಕದಡಿತು. ಹಾರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಾಗಿದ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಲಂಕಾರ, ಶೃಂಗಾರ, ನಿಲುವು, ಚೆಲುವು, ಉಬ್ಬಿದ ಎದೆ ಬಾಗಿದ ಬೆನ್ನು ಹಾರಾಡುವ **ಮುಂಗುರುಳುಗಳು** ಇವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ತರಹದ ವಿಕಾರದ ಪ್ರಕಾರವು ಹೊಳವು ದೋರಿತು. ತಮ್ಮ ಈ ಚಿತ್ತ ಚಾಂಚಲ್ಯವನ್ನು ತುಳಿದು ತಡೆದ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಮುನಿಪುಂಗವರ ವಿವೇಕವು ತಕ್ಷಣ ಜಾಗೃತವಾಯಿತು. ಆಗಲೇ ಅವರು ಜಾರುತ್ತಿರುವ ಹೃದಯವನ್ನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ''ಈಗ ಮಂಗ ಮನಸ್ಸು ಈ ಅಂಗನೆಯ ಆಕರ್ಷಕ ಭಂಗಿಗೆ ಮರುಳಾದರೂ ನಾನು ಅದನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಹರಿಬಿಡಲಾರೆ. ಕಾಮನಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಪ್ರವೇಶ ಕೊಡಲಾರೆ'' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತೆಯನ್ನೂ ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ

ತೆರಳಿದರು. ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚಿತ್ತಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ, ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷರಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಸಂಚಾರ ಕೈಕೊಂಡರು.

ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಗೆದ್ದುಸಿದ್ಧಿ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುವ ಆ ತಪೋಧನರು ದೇಶಸಂಚಾರವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರ ಅವರಿಗೆ ಎದುರಾದನು. ಆ ಸುರ ಸಾಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪಟ್ಟದಾನೆಯನ್ನು (ಐರಾವತ) ಆರೋಹಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಚಿದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ದೂರ್ವಾಸ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜಟಾಕಲಾಪದಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಮಂದಾರ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ದೇವರಾಜನಾದ ಇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಎಸೆದುಬಿಟ್ಟರು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಹೂಗಳ ಹೆಜ್ಜೇನು ಹೀರಿ ಮದತುಂಬಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರದಿಂದ ಮಾತನಾಡುವಂತಿರುವ ಆ ಮಂದಾರಮಾಲೆಯನ್ನು ಆ ಅಮರಲೋಕದ ಅರಸನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ತಾನು ಆರೋಹಣಮಾಡಿದ ಐರಾವತ ಆನೆಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಡಿಸಿದನು. ಕೈಲಾಸ ಗಿರಿಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯು ಶೋಭಿಸುವಂತೆ ಆ ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ಆನೆಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ಧವಲಹಾರವು ಶೋಭಿಸಿತು. ಮದಾಂಧವಾದ ಆ ಐರಾವತಕ್ಕೂ ಆ ಮಂದಾರ ಕುಸುಮಗಳ ಮರವಾಸನೆಯು ತಡೆಯದಂತಾಯಿತು. ಅದರ ಸೌಗಂಧವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ, ಆ ಮದ್ದಾನೆಯು ತನ್ನ ಸೊಂಡಲನ್ನು ಕುಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿ ಮಣಿಸಿ ತನ್ನ ಮೌಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿಸಿದ ಆ ಮಂದಾರಮಾಲೆಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿಸಾಕಿತು. ಇದರಿಂದ ಗುರುಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಪೂಜ್ಯ ದೂರ್ವಾಸರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಕೆಂಪಡರಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ದೊರೆಯನ್ನು ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡಿ ಅಂದರು :-

ದೂರ್ವಾಸ :- ಸುರರಾಜ, ಐಶ್ವರ್ಯದ ಮದ ನಿನ್ನ ತಲೆಗೇರಿದೆ. ಸಂಪತ್ತಿನ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ನಿನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕಾರವು ದೇವತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ದುಷ್ಟನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾಲೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಇದು ಸಿರಿಯ ನೆಲೆ, ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಸೆಲೆ, ನಾನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಈ ಭಾಗ್ಯ ಶ್ರೀ ಹಾರವನ್ನು ನೀನು ತಿರಸ್ಕಾರಮಾಡಿದೆ. ಮೂಢನಾದ ಮಹೇಂದ್ರನೆ, ಇನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಿರಿ ನಿಲ್ಲಲಾರಳು. ಮೂರು ಲೋಕದ ಆಧಿಪತ್ಯ ನಿನಗಿನ್ನು ಉಳಿಯಲಾರದು. ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಅಳಿಗಾಲವು ಬಂದಿದೆ. ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನೀನು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಎಸೆದಿದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವೇ ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ. ಯಾರು ಕೋಪಗೊಂಡರೆ, ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಭಯದಿಂದ ಗಡಗುಟ್ಟಿ ನಡುಗುವದೋ ಅಂಥ ಚಂಡಪ್ರಕೋಪನಾದ ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಗೆ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನಡೆದಿರುವೆ. ಇದರ ಫಲ ಅಧಿಕಾರ ಭ್ರಂಶ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಧ್ವಂಸ, ಸೌಭಾಗ್ಯ ನಾಶ.

ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಜಡೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಮಾತನಾಡುವ ಆ ಮುನಿವರ್ಯರ ಬಿರುನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುರರಾಜನು ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿದನು, ಕೂಡಲೇ ಐರಾವತದ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಹಾರಿ, ಆ ಮುನಿಪುಂಗವರ ಚರಣ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಹಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಚಾಚಿದನು. ''ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ'' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಅವರ ಪಾದಮುಟ್ಟಿ ''ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರಿ'' ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದನು. ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಕಂಪಿಸುವ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸುರರಾಜನಿಗೆ ನುಡಿದರು :-

''ಇಂದ್ರ, ನೀನು ಸಾವಿರ ಮಾತು ಹೇಳು. ನನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ಶಾಂತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲಾರೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ದೀನನಾಗಿ ಏಕೆ ಅಂಗಲಾಚುವೆ'' ಎಂದು ನುಡಿದು ಶಚೀಪತಿಯನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸದೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ಬಿಮ್ಮನೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ನಿರಾಶನಾದ ಆ ಅಮರಾವತಿಯ ಅರಸನು ಐರಾವತವನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ತೆರಳಿದನು.

ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಶುರುವಾಯಿತು ಮಹೇಂದ್ರನ ಅಳಿಗಾಲ. ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಕಲೆ ಕುಂದಿತು. ಐಶ್ವ[illegible] ಹೋಯಿತು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳೇ ನಿಸ್ತೇಜವಾದವು. ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಧಿಕ[illegible]ದ್ದ ದೇಶಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅರಿಷ್ಟವು ಬಡಿದುಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಯಜ್ಞಗಳು ನಿಂತುಹೋದವು ತಪಸ್ವಿಗಳ ತಪೋನುಷ್ಠಾನವು ಸಾಗರದಂತಾಯಿತು. ದಾನ ಧರ್ಮಗಳು ಇಲ್ಲದಂತಾದವು. ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಅವಲಕ್ಷಣಕಳೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಶ್ರೀಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರೇತಪ್ರಾತವಾಯಿತು.

ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ದೈತ್ಯ-ದಾನವರು ದೇವಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದರು. ಆಗ ನಡೆದ ಸುರಾಸುರ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಒಲಿದಳು. ಅಪಜಯದ ಅಪಮಾನವನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆಹೊತ್ತು ಅಮರರೆಲ್ಲರೂ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರು. ತಮ್ಮ ಎದೆಯ ಅಳಲನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನೆದುರು ತೋಡಿಕೊಂಡರು. ಸೋಲಿನಿಂದ ಸೋತು ಹೋದ ಆ ಸುರೇಶ್ವರರನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮನಮಿಡಿಯಿತು. ಅವರು ಆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪರಮಾತ್ಮನು ಪವಡಿಸಿದ ಹಾಲ್ಗಡಲಿನ ಉತ್ತರ ತೀರಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಭಗವಾನ್ ಪೂಜ್ಯನಾದ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರು.

''ಉತ್ತಿಷ್ಠ ವಿಷ್ಣೋತ್ವಂ ಶೀಘ್ರಂ ದೇವಾನಾಂತು ಹಿತಂ ಕುರು
ತ್ವಯಾ ವಿನಾ ದಾನವೈಸ್ತು ಜಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಪುನಃ ಪುನಃ''

''ವಿಷ್ಣುವೇ, ಬೇಗ ಏಳು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡು. ನೀನು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ದೈತ್ಯರು ಈ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ'' ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕೇಳಿ, ಪೂಜ್ಯನಾದ ಕಮಲದಂತೆ ನೇತ್ರವುಳ್ಳ ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ನುಡಿದನು :-

ದೇವತೆಗಳೆ, ಹೆದರಬೇಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ಉಪಾಯ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ - ನೀವು ಮೊದಲು ದೈತ್ಯರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ-ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿರಿ. ಸೌಹಾರ್ದ ಭಾವದಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಈ ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಔಷಧ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನೂ ತಂದುಹಾಕಿರಿ. ಮಂದಾರ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕಡಗೋಲನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ವಾಸುಕಿ ಸರ್ಪವನ್ನು ಹಗ್ಗದಂತೆ ಬಿಗಿದು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯಿರಿ. ನನ್ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದೈತ್ಯ ಧುರೀಣರೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಗೈದು ಸಾಮೋಪಾಯದಿಂದ ಅವರ ಮನಒಲಿಸಿ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿರಿ. ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದ ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸಿರಿ. ಈ ಹಾಲ್ಗಡಲನ್ನು ಕಡೆದು ಪಡೆದ ಅಮೃತದಿಂದ

ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಅಮರರಾಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷ ಮಾಡಿದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅಮೃತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹನಿಯೂ ದೊರಕದಂತೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ನನ್ನದು. ಮಂದಾರ ಮಂಥನದ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅವರು ಭಾಗಿಗಳಾಗಲಿ. ಆದರಿಂದ ಬಂದ ಅಮೃತಪಾನಕ್ಕೆ ನೀವು ಮಾತ್ರ ಭಾಗಿಗಳು. ಅಮೃತದ ಒಂದು ಹನಿಯೂ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ದೊರಕದಂತೆ ಅಮೃತವೆಲ್ಲವೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಸಿಗುವಂತೆ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ''.

ಜಗದೀಶ್ವರನ ಈ ಜಾಣ್ಮೆಯ ನುಡಿಕೇಳಿ ಸುರರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತಸ ವಾಯಿತು. ಅಮಿತ ಉತ್ಸಾಹ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಆದೇಶದಂತೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅಸುರಕುಲದ ಮುಂದಾಳುಗಳೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಗೆಳೆತನ ಬೆಳೆಸಿ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಾಲ್ಗಡಲನ್ನು ಕಡೆಯಲು ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ದೇವ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿದರು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಔಷಧಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಂದು ಹಾಲ್ಗಡಲಿನ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದರು. ಶರದೃತುವಿನ ಬಿಳಿಮುಗಿಲಿನಂತೆ ಧವಲದೀಧಿತಿಯಿಂದ ಘೂರ್ಮಿಸುವ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಂದಿರಿಸಿದರು. ಸರ್ಪಗಳ ಹಿರಿಯನಾದ ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ಹಗ್ಗವಾಗಿ ಆ ಪರ್ವತದ ಬರಿಮೈಗೆ ಸುತ್ತಿ ಭರದಿಂದ ಕಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆದೇಶದಂತೆ ಬಾಲದ ಕಡೆಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಸರ್ಪವನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಮುಖದ ಕಡೆ ದೈತ್ಯರು ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬದಿಯಲ್ಲಿ ದೇವ-ದಾನವರು ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅಬ್ಬರದಿಂದ ಕಡೆಯ ತೊಡಗಿದಾಗ ಆ ವಾಸಕಿ ಸರ್ಪದ ಮುಖದಿಂದ ವಿಷಮಯವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಸೂಸತೊಡಗಿತು. ಬೆಂಕಿಯಂತಿರುವ ವಾಸುಕಿಯ ಆ ಶ್ವಾಸವಾಯುವಿನಿಂದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿಸ್ತೇಜರಾದರು. ವಾಸುಕಿಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಅಲೆಗಳ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದು ಹಿಂದೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯ ಮೋಡ ಪಡೆಗಳು ಸರ್ಪದ ಬಾಲದ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ತುಂತುರು ಹನಿಗಳ ಮಳೆಗರೆದು ತಂಪನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದವು. ಆದರಿಂದ ಅವರ ಉತ್ಸಾಹವು ಇಮ್ಮಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ಮಹಾದೇವರು ಇಬ್ಬರೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಎರಡೂ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗದಂತೆ, ಕಡೆಯುವಾಗ ಹೊಯ್ದಾಡದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಮುಕಿಹಿಡಿದನು. ಮತ್ತು ದೇವ-ದಾನವರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಲರೂಪದಿಂದ ತಾನೇ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿ, ತಾನೇ ಕಡೆಯತೊಡಗಿದನು. ಕೂರ್ಮರೂಪದಿಂದ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ತಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆ ಮಂದಾರಚಲವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದನು. ತನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಲ, ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿದನು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮಂದಾರಪರ್ವತ, ಸರ್ಪ, ಹಾಲ್ಗಡಲು, ದೇವಾಸುರರು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮಂಥನ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನವು ನಡೆದಾಗ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಕಾಮಧೇನು ಎಂಬ ಉತ್ತಮವಾದ ಹಸುವು ಹೊರಬಂದಿತು. ಆ ಗೋಮಾತೆಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ದೈತ್ಯರಿಗೆ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ಅಮೃತವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಸಮುದ್ರ ಕಡೆಯುವ ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಹಸು ಹೊರ ಬಂದದ್ದು ಸಮಾಧಾನ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾಸೀನರಾದರು, ದೇವತೆಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ಆ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಮಂಥನಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ, ದೈತ್ಯರ ಕಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚುಬಡಿದವು. ತೇಜಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ ಕಂದಿ ಕುಂದಿತು. ''ಇದು ಏನು''? ಎಂದು ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು ಮುಗಿಲ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ವಾರುಣಿದೇವಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾದಳು. ಆ ಸುರಾದೇವಿಯು ಉಟ್ಟಿದ್ದು ಒಂದೇಬಟ್ಟೆ. ಕೂದಲು ಕೆದರಿವೆ. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮದ ತುಂಬಿದೆ. ಶೆರೆಯ ಮದವು ಪೂರ್ಣ ತಲೆಗೇರಿದೆ. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಾಗಿವೆ. ನಡೆಯುವಾಗ ನಿಶೆಯ ಧುಂದಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಲಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಬರುತ್ತಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ''ದೈತ್ಯರೇ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ನಾನು ನಿಮಗೆ ಬಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸುರಾದೇವತೆಯ ಈ ಅಮಂಗಳ ಅವತಾರ ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳು ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ದೈತ್ಯರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅಂದು ಆ ವಾರುಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸುರಾದೇವಿಯ ಭಕ್ತರಾದರು.

ಮುಂದೆ ದೇವಾಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಮಂದಾರಪರ್ವತದಿಂದ ಮಂಥನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ದೇವತೆಗಳ ನೆಚ್ಚಿನ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಇರಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸುಗಂಧಿ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಅರವತ್ತು ಕೋಟಿ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಹುಟ್ಟಿಬಂದರು. ಅವರು ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಒಬ್ಬರು ಚೆಲುವೆಯರು. ಸೌಂದರ್ಯ, ಚಾತುರ್ಯ, ಮಾಧುರ್ಯ ಅವರ ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ದೇವತೆಗಳ ಭೋಗವಸ್ತುಗಳಾದರು. ಹಲವರು ದಾನವರ ಭೋಗ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲದೆ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಮಾಡಿ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಯೋಗದ ಆನಂದವು ದೊರಕಿತು.

ಅನಂತರ ಚಂದ್ರನ ಉದಯ. ಅದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರೀತಿ. ಆ ಚಾರು ಚಂದ್ರಮನ ಚೆಲುವು ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿ-ಕಾಂತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಶಂಕರನಿಗೆ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಜಟಾಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮಂಡನವನ್ನಾಗಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ಆ ಚಂದ್ರನನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅನುಮತಿಯಿತ್ತರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ಶೀತಕಿರಣನು ಶಿವನ ಶಿರೋಭೂಷಣನಾದನು. ಅನಂತರ ಆ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಿಂದ ಕಾಲಕೂಟವು ಹುಟ್ಟಿಬಂದಿತು. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭೀತಿ. ದೇವತೆಗಳು ಬೆಂದುಹೋದರು. ದಾನವರು ಸಂತಪ್ತರಾದರು. ಎಲ್ಲ ಲೋಕವು ಆ ಉಲ್ಬಣವಾದ ವಿಷದಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಕಮರಿಹೋಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಭಯಭ್ರಾಂತರಾದರು. ಆಗ ಮಹಾದೇವರು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟರು. ನಂಜನ್ನು ನುಂಗಿದ್ದರಿಂದ ಶಿವನ ಕೊರಳೆಲ್ಲ ಕಪ್ಪುಕಪ್ಪಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ನೀಲಕಂಠನೆಂದು ಹೆಸರಾದನು. ಅವನು ಕುಡಿದುಳಿದ

ಕಿಂಚಿತ್ತು ವಿಷವನ್ನು ಹಾವುಗಳು ನೆಕ್ಕಿದವು. ವಿಷಪಾನಮಾಡಿದ ಮಹದೇವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಭಯದಾನಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶಿವನು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ - ''ನನಗೆ ಅಭಯದಾನಮಾಡಿ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಮಾಡಿದಿರಿ !'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹಾಲಹಲವನ್ನು ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ''ಶಂ'' ಎಂದರೆ ಕ್ಷೇಮ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಂದಿನಿಂದ ಶಿವನು 'ಶಂಕರ' ಎಂದು ಹೆಸರಾದನು.

ಅನಂತರ ಧನ್ವಂತರಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಉಟ್ಟಿದ್ದು ಬಿಳಿಬಟ್ಟೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಮೃತತುಂಬಿದೆ. ವೈದ್ಯರಾಜನಾದ ಧನ್ಯವಂತರಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ದೇವ ದಾನವರಿಗೆಲ್ಲ ತೃಪ್ತಿ, ಗೆಲವು. ಅನಂತರ ಸಾಗರದಿಂದ ಉದಿಸಿದ್ದು ಅಚ್ಚಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವ. ಅನಂತರ ಐರಾವತವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆನೆ. ಇವೆರಡರ ನಂತರ ಪಕಳೆದೆರೆದ ತಾವರೆಯ ನಡುವೆ ಕುಳಿತ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಹೊಂದಾವರೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹಾಲ್ಗಡಲಿನ ಒಡಲಿನಿಂದ ಕಣ್ಣುಕುಕ್ಕುವಕಾಂತಿ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಉದಿಸಿ ಬಂದಳು. ಆ ಮಹಾತಾಯಿಯನ್ನು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೂಕ್ತದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡಿದರು. ಘೃತಾಚಿ ಮೊದಲಾದ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಅವಳೆದುರು ಆನಂದದಿಂದ ಕುಣಿದರು. ಗಂಗೆ ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳು ಆ ಮಹಾದೇವಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಬಂದವು. ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಮೋಡದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಟ್ಟ ತಿಳಿನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಶುಂಡಾದಂಡದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದವು. ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳ ಏಕಮಾತ್ರ ಒಡತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಕ್ಷೀರಸಾಗರನು ಬಂದು ಒಂದು ಕಮಲ ಕುಸುಮಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ಅದರೊಳಗೆ ಪೋಣಿಸಿದ ಆ ಹೊಂದಾವರೆಯ ಹೂವುಗಳು ಎಂದೂ ಬಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಆ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪುವ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಅದೀಗ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಅವಳ ಮೈತುಂಬ ಆಭರಣಗಳು ಶೋಭಿಸಿದವು. ಆಭರಣಗಳಿಗೆ ಅವಳ ದೇಹ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಕಾಂತಿ ಬಂದಿತು. ದಿವ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅನರ್ಘ್ಯ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿಂತ ಆ ಸಿರಿದೇವಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಾಯು, ಶಿವ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಿದರು. ಇಂದ್ರಾದಿ ಸುರಸಂಘದವರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ನರರು, ದೈತ್ಯರು, ದಾನವರು, ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರು ಲಾವಣ್ಯನಿಧಿಯಂತಿದ್ದ ಆ ಲಲಾಮಣಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ನಿಷೇಧಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

''ವಾಸುದೇವನೇ, ನೀನೇ ಇವಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ನಾನು ಇವಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದೇವ-ದಾನವರಾರೂ ಅವಳನ್ನು ಬಯಸಕೂಡದೆಂದು ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸಮುದ್ರಮಂಥನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನಾವು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ತೀರಿಸಲಾರೆವು. ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ನೀನೇ ಯೋಗ್ಯ ವರ. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಶ್ರೀದೇವಿಗೆ ಹೇಳಿದರು :- ''ದೇವಿ, ನೀನು ಕೇಶವನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಧನ್ಯಳಾಗು. ನಾನು

ನಿನ್ನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅಂಥ ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿ ಪತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದು''.

ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೋಡುನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದಳು. ಮತ್ತು ಆ ದೇವೋತ್ತಮನಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೊಂಡಳು. **ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ**-''ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಾನು ಸರ್ವಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿ ಆದ ನಿನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾಮಿ ದಯಮಾಡಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಬೇಡ, ಕಾಪಾಡು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತೇನೆ''.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಸೀನಳಾದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವಾತ್ಸಲ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣುದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ದಾನವರನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತೊರೆದುಬಿಟ್ಟಳು.

ಅನಂತರ ಮಹಾವೀರರಾದ ದೈತ್ಯರು ಧನ್ವಂತರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತವನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡರು. ದೈತ್ಯರೆಂದರೆ ಪಾಪದ ಮೊಟ್ಟೆಗಳೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ಪ್ರಚಂಡ ಶಕ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿ, ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮುಂಗೈ ಜೋರಿನಿಂದ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ರೂಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ತ್ರಿಲೋಕಸುಂದರಿ ಎಂದು ಪದವಿ ಕೊಡುವಷ್ಟು ಚೆಲುವಿಕೆಯು ಅವಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಲಲಿತ ಲಾವಣ್ಯಕ್ಕೆ ತುಂಬು ತಾರುಣ್ಯವೂ ಜೋಡಿಯಾದದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ರೂಪಶ್ರೀ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮರುಳುಮಾಡಿತು. ಅವಳ ಕಾಂತಿಚಿಮ್ಮುವ ದೇಹವನ್ನು ಕಂಡು ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಮಾರುಹೋದರು. ಮರುಳಾದರು. ಇಂತಹ ಚೆಲುವಿನ ಚಿತ್ತಾರದಂತಿರುವ ಆ ಮಾಯಾಂಗನೆಯು ಬಿಂಕದಿಂದ ದಾನವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ನಸುನಗುತ್ತ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ''ಆ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಿರಿ. ನೀವು ಆ ಅಮೃತದ ಗಿಂಡಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ನನ್ನನ್ನೇ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಸೌಂದರ್ಯದ ರಾಶಿಯಾದ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ನೀವು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆ ಅಮೃತಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಇತ್ತ ತನ್ನಿರಿ ನಾನೇ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆ ಅಮೃತ ಹಂಚುತ್ತೇನೆ. ನೀವೆಲ್ಲ ಸಾಲಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಿರಿ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುವ ಕಾಂತಿ ಚಿಮ್ಮುವ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಈ ಬಣ್ಣದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದೈತ್ಯರು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವಳ ರೂಪಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಟ್ಟರು. ತಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟರು. ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರು. ಮರುಕ್ಷಣವೇ ಹೀಗೆ ಮಧುರ ಮಾತಾಡಿದ ಆ ಮಾಯಾಂಗನೆಯು ಆ ದೈತ್ಯರಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾದಳು. ಧಾವಿಸಿಬಂದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನಾರಿರೂಪಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚಿಬಿಟ್ಟನು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ಆ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡಿದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿತು. ಅಮೃತ ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ

ದೇವತೆಗಳು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಅಮೃತಪಾನದಿಂದ ಅಮರರಾದ ಛಲೋದ್ರಿಕ್ತ ಸುರಸೈನಿಕರ ಆವೇಶಯುಕ್ತವಾದ ರಣರಭಸವನ್ನೂ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಹೊಡೆತವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ದೈತ್ಯರು ನೆಲಹಿಡಿದರು. ನಾಶವಾದರು. ಅಳಿದುಳಿದವರು ಪಾತಾಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು. ಆಗ ವಿಜಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ತಮ್ಮ ಗೆಲುವು ಹಾಗೂ ಸುಧಾ ಪಾನಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗಧಾ ಪದ್ಮ ಧರಿಸಿದ ಆ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹಪಡೆದು, ತಮ್ಮ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಭೀಷ್ಮನೆ ಅಂದಿನಿಂದ ದಾನವರಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಹ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ತ್ರೀಲಂಪಟರಾದರು. ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅಧೋಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿತರಾದರು. ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸಂತಸಗಳು ನೆಲೆಸಿದವು. ಸೂರ್ಯನು ಬೆಳಗಿದನು. ಚಂದ್ರನು ತೊಳಗಿದನು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸಿದವು. ಅಗ್ನಿಯುಷಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಉದಯಿಸಿತು. ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಂಪದಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತ ಸೌಖ್ಯದಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿದನು. ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಭೀಷ್ಮನೇ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಹಾಲ್ಗಡಲಿನಿಂದ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದದ್ದು ಹೀಗೆ. ಇದೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ ಮತ್ತೆ ಖ್ಯಾತಿ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಭೃಗುಋಷಿಯಿಂದ ಅದೇ ತನ್ನ ಸಿರಿ, ಸೊಬಗು, ಸೊಗಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡೇ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಳು. ಮುಂದೆ ಭೃಗುಮುನಿಯು ನಮ್ಮದಾನದಿಯ ಪೂರ್ವ ತೀರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಂದು ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರವೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೂ ಕೂಡ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆ ನವನಗರ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು. ಮಗಳಿಗೆಂದು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ವಾಗ್ದಾನದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದೂ ಆಯಿತು. ಮುಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಜಗನ್ನಾಥನನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಭೃಗುಮುನಿಯು ಲೋಭದಿಂದ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಬಂದು ಕೇಳಿದರೂ ಆ ಸುಂದರ ನಗರ ಕೊಡಲು ಭೃಗುಮುನಿಯು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ದೂರಿತ್ತಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀ :- ಪ್ರಾಣನಾಥಾ, ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನನಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ತಿರುಗಿ ತಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಕೇಳಿದರೂ ಅದನ್ನು ಅವನು ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಸೋತುಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು, ನನ್ನ ತಂದೆ ವಾಗ್ದಾನದಂತೆ ನನ್ನ ನಗರವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಿಸಿರಿ. ನನ್ನ ಊರು ನನಗೆ ಬೇಕು. ಮಡದಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಚಕ್ರ, ಗಧೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಕಮಲಗಣ್ಣಿನ ದೇವನು ಭೃಗುಮುನಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಸೌಮ್ಯವಾಗಿಯೇ ಮಾವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು -

ವಿಷ್ಣು :- ಮಹಾಮುನಿಯೇ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿನ್ನ ಮಗಳೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ಅವಳಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು. ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರವು ಈಗ

ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕುಂಚುಕ, ನಾಳಕ ನಗರಗಳೆಂದು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಡಾವಣೆ ಹೊಂದಿದ ಆ ನಗರಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೀನಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಭೃಗುಋಷಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅವನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ''ಜಗನ್ನಾಥನೆ, ನಾನು ಆ ಊರನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವನು ನಾನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲ. ಈ ಮಾತು ನಿನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿರಲಿ. ನಾನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಆ ನಗರವನ್ನು ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಡ.

ವಿಷ್ಣು :- ಮುನಿ ಮಹಾತ್ಮರೆ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಊರನ್ನು ಅವಳಿಗೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ. ನನ್ನ ಇದೊಂದು ಮಾತನ್ನು ನಡಿಸಿರಿ. ಏನೇ ಆದರೂ ನೀವು ಈಗ ಆ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಲೇಬೇಕು. ಈ ಆಗ್ರಹದ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೃಗುಋಷಿಗೂ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅವನು ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ -

ಭೃಗು :- ''ಜಗನ್ನಾಥನೆ, ನೀನು ಸ್ವಾರ್ಥ ಪೂರಿತನಾಗಿ, ಹೆಂಡತಿ ಮೇಲಿನ ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸುತ್ತಲಿರುವಿ. ಇದರಿಂದ ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಲ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವಂತಾಗಲಿ. ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಯಿಂದ ವಿರಹ ಉಂಟಾಗಲಿ. ದುಃಖವನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸು.''

ವಿಷ್ಣು :- ಮುನಿವರ್ಯನೆ, ನೀನು ನನಗೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಮರಳಿ ಶಾಪ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ''ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರೀತಿಯು ಎಂದೂ ದೊರಕದಂತಾಗಲಿ ಯಾವ ಮಗನೂ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡದಿರಲಿ.'' ಹೀಗೆ ಭೃಗುಋಷಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮ ಸಂಭವನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಪದ್ಮಲೋಚನನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ವಿಷ್ಣು :- ಪೂಜ್ಯನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೆ, ''ಈ ಭೃಗು ನಿನ್ನ ಮಗನಷ್ಟೇ ! ಆದರೆ ಇವನು ಮುಂಗೋಪಿ. ಶಾಪ-ಕೋಪ ಎರಡನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಬಾರಿ ನಾನು ಹುಟ್ಟಬೇಕಂತೆ, ಮಡದಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಗಲಬೇಕಂತೆ, ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಪೌರುಷ ಎಲ್ಲವೂ ಅಳಿದು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದುಃಖಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಮುತ್ತಬೇಕಂತೆ. ಹೀಗೆ ನನಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ನಾನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಇರಲಾರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸುತ್ತೇನೆ. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತೇನೆ. ದೇವತಾಕಾರ್ಯ ಬಂದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಿರಿ''. ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬಹಳ ನೊಂದುಕೊಂಡರು. ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಗುರುವಲ್ಲವೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ? ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ''ಸ್ವಾಮಿ ಕೇಶವ ಪ್ರಭುವೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರಂತೆ ನೀನು ಏಕೆ ಮಾತನಾಡುವೆ ? ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದವರಾರು ? ನೀನೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ನಿನ್ನ ಹೊಕ್ಕಳದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಜಗತ್ ಪದ್ಮವು ಈ ಹಿಂದೆ ಅರಳಲಿಲ್ಲವೆ? ನಾನು ಅದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ

ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಈ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದವ, ಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವವ ನೀನೇ. ನನಗೆ ಏನಾದರೂ ವರಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿನಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ''ನೀನು ಈ ಲೋಕ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ. ಇದೇ ನಿನ್ನ ವರವು ಆಗಿರಲಿ''. ನಿನಗೆ ಶಾಪ ಕೊಡಲು ಆ ಭೃಗುಮುನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯ ಶಕ್ತಿ ? ಜಗತ್ತಿನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆಯೇ ಆ ಭೃಗುವು ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ನಿನಗೆ ಶಾಪಕೊಡಲು ಈ ಭೃಗುವು ಎಷ್ಟರವನು ? ನಿನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸುವುದು ಎಂದಾದರೂ ಈ ನನ್ನ ಭೃಗು ಮಗುವಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಉಂಟೆ ? ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವೆ. ಅದರಂತೆ ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ಕೈಗೂಸಾಗಿ ನುಡಿದ ಈ ಭೃಗುಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿಮಾಡು. ಈಗಂತೂ ನೀನು ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಯೋಗ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಶಯನ ಮಾಡು. ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದಾಗ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಬಂದು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು. ನಿನ್ನ ಒಂದು ಅಂಶದಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನುಮಾಡುವ ದೇವೇಂದ್ರನು ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಾಲನಮಾಡುತ್ತ ನನ್ನ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವನು

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾರಾಯಣನು ನಸುನಕ್ಕು ''ಬ್ರಹ್ಮನೆ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ. ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆಯೇ ಭೃಗುಮುನಿ ಶಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ನುಡಿದಂತೆ, ನೀನು ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ, ನಾನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಅನಂತರ ಲೋಕ ಕಾರಣನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮತ್ತೆ ಲೋಕ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾರದ ಮುನಿಯು ಹೀಗೆ ನುಡಿದರು.

ನಾರದ :- ತಂದೆಯೆ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ನಿಂತ ಆ ಭಗವಂತನು ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅನಂತ ತಲೆ, ಅಸಂಖ್ಯ ಕಣ್ಣು, ಅಪರಿಮಿತ ಪಾದವುಳ್ಳ ವಿರಾಡ್ರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಸೃಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈವರೆಗೆ ಸೃಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಮುಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು **''ವಿಶ್ವ''** ಎನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಜ್ಞರೂಪಿಯಾದ ಅವನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಋಕ್, ಯಜು, ಸಾಮ ಮುಂತಾದ ವೇದಗಳು ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಹಸು ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಖಗ, ಮೃಗಗಳು ಅವನಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿವೆ. ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ತೊಡೆಗಳಿಂದ ವೈಶ್ಯರು, ಪಾದಗಳಿಂದ ಶೂದ್ರರು, ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯನೂ, ಕಿವಿಗಳಿಂದ ವಾಯುವೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಚಂದ್ರನೂ, ಮುಖದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯೂ, ಹೊಕ್ಕಳದಿಂದ ಆಕಾಶವೂ, ತಲೆಯಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಲೋಕವೂ, ಕಿವಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ, ಪಾದಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಭೂತನಾಗಿ, ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸರ್ವಂತರ್ಯಾಮಿ ಹಾಗೂ ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಾನು ಏನೂ ಬೇಡುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಏನು

ಬೇಕು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರೈಸಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾದುದರಿಂದ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಇಂದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು.

ಬ್ರಹ್ಮ :- ನಾರದನೆ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವು ಎಂದೂ ವಿಫಲವಾಗಲಾರದು. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡಿರುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾರದ :- ಪೂಜ್ಯನಾದ ಭೂತನಾಥನೆ, ನೀನು ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವೆ. ನನ್ನ ಮನದ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಏನು ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ? ನಾರದನ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಿತಾಮಹನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ''ನಾರದ, ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನೀನು ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಋಷಿ ಎನಿಸುವೆ. ಸ್ವರ್ಗ-ಭೂ-ಪಾತಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೂ ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಕಲಹ ಕುತೂಹಲವು ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವ. ತಂಬೂರಿಯು ನಿನಗೆ ಅಲಂಕಾರ. ಜನಿವಾರ ಹಾಗೂ ಈ ಕೊಡೆ ನಿನ್ನ ಗುರುತು. ಹರಿ-ಹರ-ಬ್ರಹ್ಮ-ಇಂದ್ರ ಮುಂತಾದ ಬೇಕಾದ ದೇವತೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲು ಬರಲು ನಿನಗೆ ಅತಂಕವಿಲ್ಲ. ಸಕಲ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ರಹಸ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅಪ್ರತಿಹತಗತಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರೂ ಎಂದೂ ತಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಧರೆಯಲ್ಲಿಯ ದೊರೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರೀತಿ. ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರಿಗೂ ನೀನು ಗುರು. ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗೈಯುವರು. ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು! ಸಾಕಲ್ಲವೆ ಇಷ್ಟು ವರ! ಸಂತೋಷವಷ್ಟೇ!

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪ್ರಾಧುರ್ಭವ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫

॥ ಭೀಷ್ಮ ಉವಾಚ ॥

''ಕಥಂ ಸತೀ ದಕ್ಷಸುತಾ ದೇಹಂ ತ್ಯಕ್ತವತೀ ಶುಭಾ ।
ದಕ್ಷಯಜ್ಞಸ್ತು ರುದ್ರೇಣ ವಿಧ್ವಸ್ತಃ ಕೇನ ಹೇತುನಾ ॥''

ಭೀಷ್ಮ :- ದಕ್ಷನ ಮಗಳು ಸತೀದೇವಿ. ಅವಳು ಮಂಗಳದ ಅಧಿದೇವತೆ, ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ಅವಳು ದಹಿಸಿ ತೊರೆದುಬಿಟ್ಟಳಂತೆ. ಅದು ಹೇಗೆ? ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ರುದ್ರನು ಧ್ವಂಸಗೈದನಂತೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಶಿವನು ಮಹಾದೇವನಲ್ಲವೆ ? ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಎನಿಸಿದ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಕೋಪವೆ ? ಕೀರ್ತಿವಂತನಾದ ಆ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನ ಈ ದಕ್ಷಾಂತಕ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಇದು ಬಹು ಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ಘಟನೆ. ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನು ಯಜ್ಞಮಾಡಿದ, ಅದಕ್ಕೆ ಬರದವರು ಯಾರು? ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಹಿಂಡುಹಿಂಡಾಗಿ ಋಷಿಗಳು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಪಿತೃಗಳು ಒಬ್ಬರೂ ಬಿಡದೇ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾದರು. ಇಂದ್ರನಂತೂ ಮುಂದಾಗಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದ. ನಾಗರು ಯಕ್ಷರು ಔಷಧಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಎಲ್ಲರೂ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಹ, ಕ್ರತು, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಅಂಗೀರಸ, ವಶಿಷ್ಠ ಮುಂತಾದ ಮಹಾನ್ ಮಹಾನ್

ತಪಸ್ವಿಗಳು ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಪೀಠದಲ್ಲಿ, ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಯಂ ವಶಿಷ್ಠರು **''ಹೋತಾ''**ಆಗಿ ಕುಳಿತರು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು **ಉದ್ಗಾತಾ**, ಅಂಗೀರಸ ಮುನಿಯು **ಅಧ್ವರ್ಯು.** ನಾರದನು. ''ಬ್ರಹ್ಮ'' ಆಗಿ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೋಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ದೇವತೆಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತಮ್ಮ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಈ ಯಜ್ಞದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವೇ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

ಎಂಟು ವಸುಗಳು, ಹನ್ನೆರಡು ಆದಿತ್ಯರು, ಇಬ್ಬರು ಅಶ್ವಿನಿಗಳು, ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತು ಮರುದ್ ಗಣಗಳು, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನುಗಳು, ಎಲ್ಲರೂ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯದ ಸುಸಂಪನ್ನತೆಗಾಗಿ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯಿತು. ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಎಡಬಿಡದೆ ಹಾಕುತ್ತಲಿದ್ದರೆ ದೇವಋಷಿ ಮುನಿಗಳು ದೂರದೂರ ದೇಶಗಳಿಂದಲೂ ಲೋಕಗಳಿಂದಲೂ ಬರುತ್ತಲೆಯಿದ್ದರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹತ್ತು ಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರಮಾಡಿದರು. ಬಂದ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಸಂಭ್ರಮದ ಸ್ವಾಗತ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಗಳ ಭೋಜನ, ಆತ್ಮಾದರದ ಆತಿಥ್ಯ.

ಯಜ್ಞದ ಈ ಸಂಭ್ರಮ ಸನ್ನಾಹಗಳನ್ನು ದಕ್ಷನ ಮಗಳಾದ ಸತೀದೇವಿಯು ನೋಡಿಕೊಂಡಳು. ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮಾತನಾಡಿದಳು. ವಿನಯ, ಅನುನಯಗಳು ಅವಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದ್ದವು.

ಸತಿ :- ಪ್ರಜಾಪತಿ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವ ತಂದೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೇವತಾಗಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಗಮಿಸಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳೂ ಐತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಮಲವನ್ನೇ ಮನೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಕಾಂತೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಿನ್ನ ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಒಲವಿನ ಲಲನೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಂದಿಗೆ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಕೋ, ಅವನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ, ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಾರ್ಙ್ಗ ಎಂಬ ಧನಸ್ಸು ಶೋಭಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ಇದರಂತೆ ದೇವತೆಗಳ ದೊರೆಯಾದ ಇಂದ್ರನು ಪ್ರೇಯಸಿ ಶಚೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಐರಾವತವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಬಂದು ವಾಸಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನೂರು ಯಜ್ಞಮಾಡಿದ ಅವನು ತನ್ನ ಅನುಭವದ ಲಾಭವನ್ನು ನಿನಗೆ ಈ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಕುಟುಂಬ ಸಹಿತ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಜನರನ್ನು ನೀನು ಆದರದ ಕರೆಯಿತ್ತು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು, ಗೌರವಿಸಿದ್ದು ಈ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಉಚಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾರದಿದ್ದವರೆಂದರೆ ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೊಬ್ಬನೆ. ನೀನು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದರೂ ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಪತಿ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಮಂತ್ರಿಸಲಿಲ್ಲ ಅವನಿಲ್ಲದ ಈ ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞಮಂಟಪವು ನನಗೆ ಶೂನ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನೀನು ಆ ಚಂದ್ರಶೇಖರನನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸದೆ ಇರಲು

ಕಾರಣವೇನು ? ಬಹುಶಃ ನಿನಗೆ ಕರೆಯಲು ಮರೆತು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಇದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಸರ್ವ- ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಮರೆಯುವುದೆಂದರೆ ಏನು?'' ಸತೀದೇವಿಯ ಈ ಅಧಿಕ್ಷೇಪದ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದನು. ದಕ್ಷನಿಗೆ ಸತಿಯೆಂದರೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿ. ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಮಮತೆಯು ಉಕ್ಕಿ ಬಂದಿತು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಬಾಲೆಯನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನ ತರಳೆಯಾದರೂ ಆ ಸತಿಯು ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆ. ಪತಿಯ ಹಿತವೇ ಅವಳ ಹಿತ. ಯಾವಾಗಲೂ ಪತಿ ಪರಾಯಣೆ. ಇಂಥ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯಾದ ಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ದಕ್ಷನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನುಡಿದನು.

ದಕ್ಷ :- ಮಗಳೆ, ನಿನಗೆ ಯಥಾರ್ಥ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಎಲ್ಲರನ್ನು ಈ ಯಜ್ಞ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಕರೆಕೊಟ್ಟು, ಕರೆಸಿ, ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಾನು ನಿನ್ನ ಪತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಡದಿರುವದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಿದೆ. ಸುಂದರಿಯೇ ಅದನ್ನು ತುಸು ಸೈರಣೆಯಿಂದ ಕೇಳು.

ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ಉಟ್ಟು ಕೊಂಡದ್ದು ತೊಗಲು, ಮೈಗೆ ಬಳಿದುಕೊಂಡದ್ದು ಬೂದಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದದ್ದು ತಲೆ ಬುರುಡೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ. ಅವನಿರುವುದು ಸುಡುಗಾಡು. ಆ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಬತ್ತಲೆ ಕುಣಿದಾಡುವುದರಲ್ಲೇ ಅವನಿಗೆ ಆನಂದ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಮೈಮೇಲೆ ಆಚ್ಛಾದನಬೇಕು ಎನಿಸಿದರೆ ಹುಲಿ ತೊಗಲನ್ನೋ, ಆನೆಯ ತೊಗಲನ್ನೋ ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಕೊರಳೊಳಗಂತೂ ಅಸಹ್ಯವಾದ ರುಂಡಮಾಲೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೋರಿಸಿನ ಕಾಲು. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಹಾವು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಹಾವುಗಳೇ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರವು ಹಾವೇ ಇದು ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಅವತಾರ. ಹೊರಗೆ ಹೊರಟರೆ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಭೂತ-ಪ್ರೇತ ಪರಿವಾರ. ಇಂಥ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಭೂತ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರದೆ ಭೂಮಂಡಲದ ತುಂಬ ಬತ್ತಲೆ ಮೈಯಿಂದ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮೇಲೆ ಅವನ ರೂಪವಾದರೂ ಸರಿಯಿದೆಯೇ ? ಅದು ಇಲ್ಲ. ಕಣ್ಣುಗಳು ಸಮನಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಮೂರು ನೇತ್ರಗಳು. ಯಾವಾಗಲೂ ಹುಚ್ಚುಚ್ಚು ಮಾತು, ಹಾಡು, ಕುಣಿತಗಳು.

ಇಂಥವನನ್ನು ನನ್ನ ಅಳಿಯನೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ದೇವತೆಗಳ ಎದುರು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ ? ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅಸಹ್ಯಪಡುವರು. ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಮಗಳ ಗಂಡ ಎನ್ನಲೂ ನನಗೂ ನಾಚಿಕೆ ಅನಿಸುವದು. ಬತ್ತಲೆ ಮೈಯಿಂದ ಅಥವಾ ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಚರ್ಮಸುತ್ತಿಕೊಂಡ ಮನುಷ್ಯನು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಹುಡುಗರು ಇರುವ ಮರ್ಯದಸ್ಥರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಲು ಅಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಗಳಿಂದಾಗಿ, ಮಗಳೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಈ ಯಜ್ಞ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಆಗಮನದಿಂದ ಜನರು ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ನನಗೂ ಅವಮಾನ, ನಿನಗೂ ಅವಮಾನ ಆಗಮಿಸಿದ ಅತಿಥಿಗಳ ಎದುರು ಅವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಎನಿಸಿ, ಆಮಂತ್ರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಯಜ್ಞವು ಮುಗಿದು ಹೋಗಲಿ. ಅನಂತರ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಅದರದಿಂದ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ನಾನೇ ಆಮಂತ್ರಣಕೊಟ್ಟು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಮಾಡಲಾರದಷ್ಟು ಗೌರವ, ಮರ್ಯದೆ, ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಪತಿಗೆ ಯಜ್ಞ ಸಮಾಪ್ತಿಯ ನಂತರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಕೋಪ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೇ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇಂಥ ಅಸಹ್ಯ ರೂಪದ ಅವ್ಯವಹಾರಿಯ ಪ್ರಭಾವದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ ಬೇಸರಿಸಬೇಡ. ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಇಂಥ ಗಂಡ ದೊರಕಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು.

''ಮಗಳೇ, ಸುಂದರವಾದ ರೂಪ, ಯಥೇಚ್ಛ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಶಾಶ್ವತ ಕೀರ್ತಿ, ಚಿರಸೌಭಾಗ್ಯ, ಅಮೂಲ್ಯ ಆಭರಣ, ಸತ್ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ, ಸುಂದರವಾದ ಶರೀರ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕೆ ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಬೇಡ. ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು ಹಳಿಯಬೇಡ. ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಬಿಡಲು ನಾವು ಎಷ್ಟರವರು ? ಅವರವರ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅವರವರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.'' ತಂದೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸತೀದೇವಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಕೋಪವೂ ಬಂದಿತು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾದವು. ಅವಳು ತಂದೆಯನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ನುಡಿದಳು.

ಸತಿ :- ''ತಂದೆಯೇ, ನೀನು ಇದೀಗ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಜ. ಪುಣ್ಯವಂತರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಜಿತ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನನವನ್ನು, ಭೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಪತಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾನ- ಮಾನಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಭು ಮಹಾದೇವನೇ. ಆ ಶಂಭುವಿನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ದೇವರಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಕಾರಕ, ತಾರಕ, ಮಾರಕನು ಅವನೇ. ರುದ್ರನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯವು ದೊರೆತದ್ದು. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದು ಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ. ಸದ್ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲ್ಯಾರು ? ಈ ಜಗತ್ತು ನಡೆದದ್ದು ಶಿವನಿಂದ. ಭೂಮಿ ನಿಂತದ್ದು, ಎಲ್ಲರೂ ಬದುಕಿದ್ದು ಶಿವನಿಂದ. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನನ್ನ ಪತಿ ರುದ್ರನಲ್ಲಿ ದೇವತ್ವವು ಇದ್ದರೆ, ಅವನು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ, ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಮಹಾದೇವನಾಗಿ ಇದ್ದುದ್ದು ನಿಜವಾದರೆ ನಾನು ಒಬ್ಬಳೇ ಈ ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನುಡಿದ ಮಾತು, ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ತಿಳಿದು ಅವನು ಈಗಲೇ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಲಿ. ನಾನು ಏನಾದರೂ ಪುಣ್ಯ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಯಾಗವು ಧ್ವಂಸವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ. ನಾನು ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾದದ್ದು ನಿಜವಾದರೆ ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವುದು ಸತ್ಯವಾದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ಪಡೆದ ಈ ನನ್ನ ದೇಹವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಾಶ ಹೊಂದಲಿ.''

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಸತಿಯು ಯೋಗಾರೂಢಳಾದಳು. ಅವಳ ದೇಹದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಹೊರಬಿದ್ದಿತು. ತನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಆ ಯೋಗಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ಸುಡತೊಡಗಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ದೇವ, ದೈತ್ಯ, ಸರ್ಪ, ಗಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ, ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ''ಏನು ? ಏಕೆ ? ಹೀಗೇಕೆ ? ಈ ಆತ್ಮ ದಹನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ?'' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷುದ್ರಳಾದ ಆ ಸತಿದೇವಿಯು ಆ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದಳು. ಗಂಗೆಯ ಪಡುವಲ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಸತಿದೇವಿಯು ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಾನವು **''ಮಲ್ಲಕತೀರ್ಥ''**ವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಪತ್ನಿಯ ದೇಹೋತ್ಸರ್ಗ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ರುದ್ರನಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವು ಆಯಿತು. ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ವಿಧ್ವಂಸಗೈಯಲು ವೀರಭದ್ರನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ಅದರಂತೆ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಗಣಾಧೀಶರು ವೈನಾಯಕ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಹಗಳು, ಭೂತ, ಪ್ರೇತ, ಪಿಶಾಚ, ಪರಿವಾರದವರು ದಕ್ಷಯಜ್ಞ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಪಾರ್ವತಿಯ ದೇಹದಹನವನ್ನು ನೋಡ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಬಂದವರೇ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದರು. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದರು. ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಿಯುವವರೆಗೆ ತಿಂದರು. ಯಜ್ಞವನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದರು. ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಲಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

ಹೀಗೆ ಯಜ್ಞವೆಲ್ಲವೂ ಶಿವಸೇನೆಯಿಂದ ಉಧ್ವಸ್ತವಾಗಲು ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಉತ್ಸಾಹವೆಲ್ಲ ಉಡುಗಿ ಹೋಯಿತು. ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಅವನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ದೇವನೆನಿಸಿದ ಶಿವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ''ಮಹೇಶ್ವರ, ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನೀನೇ ಪ್ರಭು, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ನೀನೇ ಒಡೆಯ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಈಗ ನೀನು ಗೆದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿರುವೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆತೋರು. ಯಜ್ಞಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ತಾಂಡವ ನಡೆಸಿದ ಈ ನಿನ್ನ ಗಣಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊ. ಈ ನಿನ್ನ ಗಣಾಧಿಪರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡೆಯಾ ! ಇವರ ಭೀಕರ ಆಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಹೆದರಿಕೆ ಆಗುವುದು. ಇವರಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅನೇಕ ಮುಖಗಳು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಘೋರ ಆಯುಧಗಳು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅಕರಾಳ-ವಿಕರಾಳ ರೂಪ. ಕೋಪದಿಂದ ಕೂದಲು ಜಾಡಿಸಿದರೆ ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯ ಮೋಡಗಳು ಪುಡಿಪುಡಿ ಆಗುವವು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಿಂಹದಂತೆ ಸತ್ವಶಾಲಿಗಳು. ಆನೆಯಂತೆ ಬಲಿಷ್ಠರು. ಎಲ್ಲರ ಕೈ, ಕೊರಳು, ಹೆಗಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುವ ಹಾವುಗಳು. ಇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಖಡ್ಗ, ಕೊಡಲಿ, ಕರಗಸ, ಸರಳು, ಗದೆ, ಒನಕೆ, ಬೆಂಕಿಯ ಬಳ್ಳಿ, ಅಗಳಿ, ವಜ್ರ, ಶಕ್ತಿ ಭಲ್ಲೆ, ಹಾರೆ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಪಾಶ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳು ಒಂದೊಂದು ಯಮದಂಡದಷ್ಟು ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿವೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಏರಿ ಬಂದು ನನ್ನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಳುಗೈದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೇನು ಇಲ್ಲಿ ಇವರ ಕೆಲಸ ? ಮರಳಿ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು, ಈ ವಿಧ್ವಂಸನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳು. ವಿಧ್ವಸ್ತವಾದ

ಯಜ್ಞವು ಹೆದರಿ, ಹೌಹಾರಿ ಒಂದು ಜಿಗರೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಮುಗಿಲ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ವಿನಾಶದ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ತಡೆಗಟ್ಟು. ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸುವೆ. ಪಶ್ಚಾತಾಪದಿಂದ ಕ್ಷಮೆಕೇಳಿ, ದೀನನಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆ.

ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಮಾಡಿದ ಶಿವಸ್ತೋತ್ರ

''ನಮಶ್ಶಂಖಾಭದೇವಾಯ ಸಗಣಾಯ ಸನಂದಿನೇ ।
ವೃಷಾಸನಾಯ ಸೋಮಾಯ ಶೂಲಶಕ್ತ್ಯರ್ಷ್ಟಿ ಧಾರಿಣೇ ॥

ನಮೋ ದಿಕ್ಚರ್ಮ ವಸ್ತ್ರಾಯ ಯಶಸೇ ತೀವ್ರ ಚೇತಸೇ ।
ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಯಾಜಿತಾಯ ಚ ॥

ನಮೋಂಧಕ ವಿನಾಶಾಯ ಕ್ರತುವಲ್ಕಲಧಾರಿಣೇ ।
ರುದ್ರಾಯ ಪ್ರಜಾವಜ್ರಾಯ ಶಿವಾಯ ಕ್ರಥನಾಯ ಚ ॥

ಗಿರೀಶಾಯ ಸುರೇಶಾಯ ಈಶಾನಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಧೂಮ್ರೋಗ್ರಾಯ ವಿರೂಪಾಯ ಗದಿನೇ ದಿವ್ಯರೂಪಿಣೇ ॥

ಸುರಾಸುರಾಧಿಪತಯೇ ಯತೀನಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ ।
ದೇವದೇವಾಧಿ ದೇವಾಯ ವ್ಯಾಘ್ರ ಚರ್ಮಾಸಿ ಧಾರಿಣೇ ॥

ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶುಭಾಕ್ಷಾಯ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಾಯ ತೇ ನಮಃ ।
ಈಶಾನಾಯ ವಿಶಾಲಾಯ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಯ ಚ ಧನ್ವಿನೇ ॥

ದರ್ಪಾಹತಾಯ ದೇವಾಯ ಸರ್ವಸಂಹಾರಿಣೇ ನಮಃ ।
ಭಕ್ತಾನುಕಂಪಿನೇ ತುಭ್ಯಂ ರುದ್ರಜಾಪ್ಯಸ್ತುತಾಯ ಚ ॥

ವಿರೂಪಾಯ ಸ್ವರೂಪಾಯ ರೂಪಾಣಾಂ ಶತಧಾರಿಣೇ ।
ಪಂಚಾಸ್ಯಾಯ ಶುಭಸ್ಯಾಯ ಚಂದ್ರಾಸ್ಯಾಯ ನಮೋನಮಃ ।
ವರದಾಯ ವರಾರ್ಹಾಯ ಮೃಗಾಯ ಕೂರ್ಮ ಧಾರಿಣೇ ॥

ನೀಲಾಲಕ ಶಿಖಂಡಾಯ ಕಮಂಡಲು ಧರಾಯ ಚ ।
ವಿಶ್ವನಾಮ್ನೇಚ ವಿಶ್ವಾಯ ವಿಶ್ವೇಶಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ।
ತ್ರಿನೇತ್ರ ತ್ರಾಣಮಸ್ಮಾಕಂ ತ್ರಿಪುರಘ್ನ ವಿಧೀಯತಾಂ ॥

ವಾಙ್ಮನಃ ಕಾಯಭಾವೈಸ್ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ಮಹೇಶ್ವರ ।
ಏವಂ ಸ್ತುತಸ್ತದಾ ದೇವೋ ದಕ್ಷೇಣಾಪನ್ನ ದೇಹಿನಾ ॥

ಶಂಖದಂತೆ, ಧವಲದೇಹದ, ನಂದಿಯೆಂಬ ಎತ್ತನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿದ ಶೂಲ, ಶಕ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ದಿಗಂಬರನೂ, ಚರ್ಮರೂಪವಾದ ವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿದವನೂ, ಜ್ಞಾನರೂಪಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಷ್ಠಿತನೂ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಗೆಲ್ಲಲು ಅಶಕ್ಯನೂ, ಅಂಧಕ ಶತ್ರುವೂ,

ಸರ್ವಸಂಹಾರಕನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುವವನೂ, ಕೈಲಾಸಪತಿಯೂ, ಸುರರಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯೂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೂ, ಧೂಮವರ್ಣದಿಂದ ಅತ್ಯುಗ್ರನೂ, ದಿವ್ಯರೂಪಿಯೂ, ಸುರಾಸುರ ಪತಿಯೂ, ಯತಿಪತಿಯೂ ದೇವದೇವನೂ, ವಿಷಮಾಕ್ಷನಾದರೂ ಮಂಗಲಾಕ್ಷಕನೂ, ಸರ್ವದ್ರಷ್ಟಾರನೂ, ಭಕ್ತಾನುಕಂಪಿಯೂ, ರುದ್ರಸೂಕ್ತದಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ, ಪಂಚಮುಖಿಯೂ, ಶತರೂಪಿಯೂ, ಚಂದ್ರಮುಖನೂ, ವರಪ್ರದನೂ, ನೀಲಕಂಠನೂ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಈಶ್ವರನೂ, ವಿಶ್ವನಾಮಕನೂ, ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನೂ, ಆದ ಮಹೇಶ್ವರನೇ ನಿನಗೆ ನಮೋನಮಃ ಪರಮೇಶ್ವರನೆ ನಾನು ಮನೋವಾಕ್‌ಕಾಯ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಹೀಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದು ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ಮಹಾದೇವನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಮತ್ತು ದಕ್ಷನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ''ಪ್ರಜಾಪತಿಯೇ ! ಈ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ನಿನಗೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ.'' ಪಶುಪತಿಯ ಈ ಅಭಯ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಅಳಿಯ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ನಮಿಸಿ, ಶಿವ ಗಣಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಇತ್ತ ಶಂಕರನಿಗೂ ವಿಪರೀತ ದುಃಖ. ಅಗ್ನಿ ದಗ್ಧಳಾದ ಸತಿಯ ನೆನಪು ಅವನ ಎದೆಯನ್ನು ಸುಡುತ್ತಲಿತ್ತು. ಸತಿಯು ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಆ ಗಂಗಾ ದ್ವಾರ ಬಿಟ್ಟು ಅವನಿಂದ ಕದಲುವುದೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ''ಅಯ್ಯೋ ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆ ! ಅವಳು ಹೋದದ್ದಾರೂ ಎಲ್ಲಿಗೆ ?'' ಎಂದು ಹಗಲಿರುಳು ಚಿಂತೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಹೀಗೆ ಶಿವನು ಕಾಂತೆಯ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದನು ಬಂದನು. ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತೆಂದನು.

ನಾರದ :- ''ದೇವತೆಗಳ ದೊರೆಯೆ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸಮಾನಳಾದ ಪತ್ನಿಯು ಹಿಂದೆ ಮೃತಳಾಗಿದ್ದಳಷ್ಟೆ ! ಅದೇ ಸತೀದೇವಿಯು ಹಿಮಗಿರಿಯ ಮಗಳಾಗಿ ಮೇನಾದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಆ ಸತೀಮಣಿಯು ಬೇರೆ ದೇಹವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾಳೆ.''

ಆಗ ಮಹಾದೇವರು ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಿಯೆ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದದ್ದು ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ''ನನ್ನ ಕೆಲಸವಾಯಿತು'' ಎಂದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಪರ್ವತ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಆ ದೇವಿಗೆ ಯೌವನವು ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಲಿದ್ದ. ಅವಳ ಆ ದಿವ್ಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ತಾರುಣ್ಯ ಬಂದು ಲಾವಣ್ಯವು ಸೂಸ ತೊಡಗಿದಾಗ ಮತ್ತೆ ಅವಳನ್ನು ಮಹಾದೇವನು ಮದುವೆಯಾದನು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞನ ಎಂಬ ಐದನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ದೇವ, ದಾನವರ ಮತ್ತು ಜೀವಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬

ಭೀಷ್ಮ :- ಗುರುಗಳೆ, ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೇಗಾಯಿತು ? ದಾನವರು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಗಂಧರ್ವ, ಸರ್ಪ, ರಾಕ್ಷಸರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕ್ರಮವೆಲ್ಲವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ನೀವು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಸೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಸಂಕಲ್ಪ ದಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೋ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಲೋ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಕಾಲದ ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ಮಹಾ ಮಹಿಮೋನ್ನತರು. ಅವರು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೂ ಸರಿ, ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಸರಿ, ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದಕ್ಷನ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ ಸೇರಿ ದಾಂಪತ್ಯ ಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಹೇಗಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳು :-

ಪ್ರಜಾಪತಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ದಕ್ಷನು ಮೊದಮೊದಲು ಹಲವು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಋಷಿಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಬರಿದಾಗಿದ್ದ ಭೂಮಂಡಲವು ತುಂಬಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಭರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭೂಮಿಯು ಬರಿದೋ ಬರಿದು. ತಿರೆ ಎಲ್ಲವೂ ತೆರವೋ ತೆರವು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಹೊಸ ಹಾದಿ ಹುಡುಕಿದನು. **''ಅಸಿಕ್ನೀ''** ಎಂಬ ತನ್ನ ಮಡದಿಯೊಂದಿಗೆ ನಲುಮೆಯಿಂದ ವಿಹಾರಗೈದ. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಾವಿರಜನ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯಂತೆ ತಾವೂ ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವ ಹಂಬಲ. ಮೈಥುನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ದಕ್ಷನ ಸಾವಿರಜನಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪಿಗೆ **ಹರ್ಯಶ್ವರು** ಎಂದು ಹೆಸರು. ಒಂದು ದಿನ ಈ ಹರ್ಯಶ್ವರ ಬಳಿಗೆ ನಾರದರು ಬಂದು ಹೀಗೆಂದರು :-

ನಾರದ :- ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ನೀವು ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿರುವಿರಿ. ಸಂತೋಷ, ಆದರೆ ಮೊದಲು ಈ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ. ಇದರ ಅಗಲವೆಷ್ಟು ಉದ್ದವೆಷ್ಟು ? ಇದರ ತಳ ಎಲ್ಲಿ ? ಇದರಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಬಹುದಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

ಆ ದಕ್ಷಕುಮಾರರಾದ ಹರ್ಯಶ್ವರರಿಗೆ ನಾರದ ಮುನಿಯ ಈ ನುಡಿಯು ನಿಜವೆನಿಸಿತು. ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬರುವದು ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದರು. ಅವರಿನ್ನೂ ಮರಳಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂಡಿದ ನದಿಗಳು ಎಂದಾದರೂ ಹಿಂದಿರುಗುವವೇ? ಹೀಗೆ ಹರ್ಯಶ್ವರೂ ತಿರುಗಿ ಬಾರದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ತನ್ನ ಮಡದಿ ವೀರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಥುನ ಧರ್ಮದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಸಾವಿರ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅವರಿಗೆ **ಶಬಲರು** ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅವರೂ ಹೊಸ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ನಾರದರ ಆಗಮನ. ಶಬಲರ ಸ್ವಾಗತ ನಾರದರ ಉಪದೇಶ.

ನಾರದ :- ಮೊದಲು ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಗತಿ ಏನಾಯಿತು ಅರಿಯಿರಿ. ಅನಂತರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯ ಕೈಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ನಾರದರ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಶಬಲರು ಅಣ್ಣಂದಿರ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು. ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರಲು ನಡೆದರು. ಪುನಃ ಅವರು ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನಿಂದ ಕಿರಿಯರು ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಶಬಲರೂ ಕೂಡ ಮರಳಿ ಬಾರದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ದಕ್ಷನಿಗೆ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ ಬೇಡವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ವೀರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು ಅವರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಜನ ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳನ್ನು ಧರ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಹದಿಮೂರು ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದನು. ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದನು. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರಿಯರನ್ನು ಶುಕ್ರನಿಗೂ ಇನ್ನಿಬ್ಬರನ್ನು ಕೃಶಾಶ್ವನಿಗೂ ಮತ್ತಿಬ್ಬರನ್ನು ಅಂಗಿರಸ ಋಷಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿದನು. ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಈ ಆರವತ್ತು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು -

ಆರುಂಧತಿ, ವಸು, ಜಾನಿ, ಲಂಬಾ, ಭಾನು, ಮರುತ್ವತಿ, ಸಂಕಲ್ಪಾ ಮುಹೂರ್ತಾ, ಸಾಧ್ಯಾ ಎಂಬವಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯಾ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳು ಜನಿಸಿದರು. ಮರುತ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಮರುತ್ವಂತರು, ವಸು ಎಂಬ ವನಿತೆಯಿಂದ ಅಷ್ಟ ವಸುಗಳು, ಭಾನು ಎಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾನುಗಳು, ಮುಹೂರ್ತಾ ಎಂಬವಳಿಂದ ಮುಹೂರ್ತ ಎಂಬ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳು. ಲಂಬಾ ಎಂಬ ಲಲನೆಯಲ್ಲಿ ಘೋಷರು, ಜಾನಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗವೀಥಿಯು, ಸಂಕಲ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪರು, ಆರುಂಧತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂತಳದ ಅಸಂಖ್ಯ ಜೀವಿಗಳು ಜನಿಸಿದರು.

ಇನ್ನು ವಸು ಸಂತಾನ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮಂತ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳೇ ವಸುಗಳು. ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಂಟು ಆಪಧ್ರುವ, ಸೋಮ, ಧರ, ಅನಿಲ, ಅನಲ, ಪ್ರತ್ಯೂಷ, ಪ್ರಭಾಸ ಎಂದು ಈ ಎಂಟು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮಂತರು ಅಷ್ಟವಸುಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಷ್ಟವಸುವಿಗೆ ಶಾಂತ, ವೈತಂಡ, ಶಾಂಖ, ಖಬ್ರು ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇದರಂತೆ ಧ್ರುವ ವಸುವಿಗೆ ಕಾಲ. ಸೋಮನಿಗೆ ವರ್ಚ, ಧರನಿಗೆ ದ್ರವಿಣ, ಹವ್ಯವಾಹ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅನಿಲವೆಂಬ ವಸುವಿಗೆ ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಸುವ ಪ್ರಾಣನೆಂಬ ವಾಯು ಹಾಗೂ ರಮಣ, ಶಿಶಿರ, ಮನೋಹರ, ಧವ, ಶಿವ ಮುಂತಾದ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆ ಶಿವನಿಗೆ ಮನೋಜವ ಅವಜ್ಞಾತಗತಿ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಾದವು.

ಅನಲ ವಸುವಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯಂತಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅಗ್ನಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ಕುಮಾರನು ಜೊಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಹುಲ್ಲಿನ ಜೊಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಕುಮಾರನನ್ನು ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರ ದೇವಿಯರು ಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಪ್ರತ್ಯೂಷ ಎಂಬ ವಸುವಿಗೆ ವಿಭು ಎಂಬ ಸತ್ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದರು. ಅವನೇ ಮುಂದೆ ದೇವರ್ಷಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಪ್ರಭಾಸನೆಂಬ ಎಂಟನೆಯ ವಸುವಿನ ಮಗನೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ. ಅವನು ಶಿಲ್ಪಿ ಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇರಲು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮನೆ. ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಉದ್ಯಾನ, ಮೀಯಲು ಸರೋವರ, ಪೂಜಿಸಲು ಪ್ರತಿಮೆ,

ಧರಿಸಲು ವಸ್ತ್ರ ಒಡವೆ, ಫಲೋಪಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ತೋಳಪಟ್ಟಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ದೇವತೋದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅಮರಕುಲದ ಬಡಿಗ ಎಂದು ಈ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ರುದ್ರರದು ಹನ್ನೊಂದು ಗಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಜೈಕಪಾತ್, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ರೈವತ, ಹರ, ತ್ರ್ಯಂಬಕ, ಸಾವಿತ್ರ, ಜಯಂತ, ಪಿನಾಕಿ, ಅಪರಾಜಿತ, ಸುರೇಶ್ವರ ಎಂದು ಹನ್ನೊಂದು ರುದ್ರರು ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ಒಂದೊಂದು ರುದ್ರ ಗಣಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹನ್ನೊಂದು ಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ರುದ್ರ ಗಣದವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನೆತನದ ನಾಶರಹಿತರಾದ ಹಲವು ರುದ್ರ ಭಕ್ತರು ಇರುವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಸುರಭಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಸೇರಿರುವರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಗಣಾಧೀಶರು ದಿಕ್ಕು, ಉಪದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವರು. ಗಣಾಧೀಶರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರು. ಇನ್ನು ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಗೆ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಅದಿತಿ, ದಿತಿ, ದನು, ಅರಿಷ್ಟಾ, ಸುರಸಾ, ಸುರಭಿ, ವಿನತಾ, ತಾಮ್ರಾ, ಕ್ರೋಧಮಾ, ಇರಾ, ಕದ್ರು, ಶುಕಿ, ಶುನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹದಿಮೂರು ಜನ ಹೆಂಡಂದಿರಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ದಕ್ಷನ ದೌಹಿತ್ರ ಸಂತತಿಯು ಬೆಳೆದ ಬಗೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವೆ ಕೇಳು -

ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ತುಷಿತರು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ದೇವತೆಗಳೇ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಇವರು ಇಂದ್ರ, ಧಾತ್ಯಾ ಭಗ, ತ್ವಷ್ಟಾ, ಮಿತ್ರ, ವರುಣ, ಅರ್ಯಮ, ವಿವಸ್ವಾನ್, ಸವಿತಾ, ಪೂಷಾ, ಅಂಶುಮಾನ್, ವಿಷ್ಣು ಎಂದು ಹನ್ನೆರಡು ಜನರು ಇದ್ದು, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಶಾಶ್ವನಿಂದ ದೇವ, ಪ್ರಹಣ ಎಂಬ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ಕೂಡಾ ದೇವತಾ ಗಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ದೇವತೆಗಳ ಗಣಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಮನ್ವಂತರದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುತ್ತವೆ.

ಕಶ್ಯಪರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ದಿತಿ ಎಂಬ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಗೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷರೆಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಪ್ರಲ್ಹಾದ, ಸಲ್ಹಾದ, ಅನುಲ್ಹಾದ, ಲ್ಹಾದ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು. ಪ್ರಲ್ಹಾದನಿಗೂ ನಾಕುಶಿಬಿ, ಬಾಷ್ಕಲ ಆಯುಷ್ಮಾನ್, ವಿರೋಚನ, ವಿರೋಚನನ ಮಗನೇ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಅವನಿಗೆ ನೂರುಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನು ಬಾಣ. ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ವಿವಸ್ವಾನ ಅಂಶು, ತಾಪನ, ನಿಕುಂಭ, ಗುರುವೃಕ್ಷ, ಕಲಿ, ಭೀಮ, ಭೀಷಣ ಮುಂತಾದವರು ಬಾಣಾಸುರನ ತಮ್ಮಂದಿರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನಾದ ಬಾಣಾಸುರನು ಸದ್ಗುಣಿ. ಶಿವಭಕ್ತ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತ ಅವನಿಗೆ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳು ಈ ಬಾಣನ ಭಕ್ತಿ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಈಶ್ವರನು ಅವನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದನು. ಬಾಣಾಸುರನಿಗೆ ಆರಾಧ್ಯವಾದ ಶಿವಮೂರ್ತಿಗೆ ಮಹಾಕಾಲನೆಂದು ಹೆಸರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಣಾಸುರನು ಕೊನೆಗೆ ಶಿವನ ಸಾರೂಪ್ಯ ಹೊಂದಿದ. ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನಿಗೆ ಉಲೂಕ, ಶಕುನಿ, ಭೂತಸಂತಾಪನ, ಮಹಾಭೀಮ ಎಂದು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಿಂದ ಮುಂದೆ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿಮಕ್ಕಳು

ಮುಂತಾಗಿ ವಂಶ ಬಳ್ಳಿದಾಗುಂಡಿ ಇಟ್ಟು ಬೆಳೆದು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಕೋಟಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಕುಲವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ದೈತ್ಯ ಸಂತಾನವೆಲ್ಲವೂ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠ. ಇವರ ಆಕಾರವು ಅದ್ಭುತ ಅಕರಾಳ ವಿಕರಾಳ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾಯಾವಿಗಳು.

ದನು ಎಂಬ ಕಶ್ಯಪ ಕುಟುಂಬಿನಿಯು ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಳು ವರದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬಲ. ಬಲದಿಂದ ಗರ್ವ, ಗರ್ವದಿಂದ ಹಿಂಸೆ, ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಪರೋಪದ್ರವ ಜನತೆಗೆ, ಇದು ದಾನಮ್ ಧರ್ಮ. ಶಕುನಿ ಶಂಕು, ಶಿರೋಧರ, ಅಯೋಮುಖ, ಶಂಬರ, ಕಪಿಲ, ವಾಮನ, ಷೋಡಶ, ಶೀರ್ಷ, ಮರೀಚ, ಮಾಗಧ, ಹರ, ಗಜಶಿರ, ನಿದ್ರಾಧರ, ಕೇತು, ಕೇತುವೀರ್ಯ ಶತಕ್ರತು, ಇಂದ್ರಮಿತ್ರ, ವಜ್ರನಾಭ, ಏಕವಸ್ತ್ರ, ಮಹಾಬಾಹು, ವಜ್ರಾಕ್ಷತಾರಕ, ಅಸಿಲೋಮ, ಪುಲೋಮ, ಬಿಂದು ಬಾಣ, ಸ್ವರ್ಭಾನು, ವೃಷಪರ್ವ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದನು ದೇವಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದ ದಾನವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಭಾನುವಿಗೆ ಸುಪ್ರಭಾ, ಪುಲೋಮನಿಗೆ ಶಚೀಮಯನಿಗೆ ಉಪದಾನವಿ, ಮಂಡೋದರಿ, ಮುಂತಾದ ಕನ್ಯೆಯರು ಜನಿಸಿದರು. ವೃಷಪರ್ವನಿಗೆ ಶರ್ಮಿಷ್ಠಾ, ಸುಂದರಿ, ಚಂದ್ರಾ, ವೈಶ್ವಾನರನಿಗೆ ಪುಲೋಮಾ, ಕಾಲಿಕಾ ಎಂದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹೀಗೆ ಮರೀಚಿ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮಗನಾದ ಕಶ್ಯಪಮುನಿಗೆ ದನು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ ದಾನವ ಕುಲವು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಮಿರಿತು. ಪುಲೋಮೆಯಿಂದ ಪೌಲೋಮ, ಕಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಲಿಕೆಯರು ಎಂಬ ದೈತ್ಯಗಣವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ವರದಿಂದ ಅವಧ್ಯರಾಗಿ ಮಲೆತು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ದೇವತೆಗಳ ಬಿನ್ನಹದಂತೆ ಅರ್ಜುನನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪೌಲೋಮೆ ಹಾಗೂ ಕಾಲಿಕೆಯರೆಂಬ ದಾನವ ಗಣವನ್ನು.

ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿಗೆ ಸೈಂಹಿಕೇಯ ಎಂಬ ಕ್ರೂರ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಪುವಿನ ಸೋದರಿಗೆ ಕಂಸ, ಶಂಖ, ನಳಿ, ವಾತಾಪಿ, ಇಲ್ವಲ, ನಮುಚಿ, ಖಸ್ರಮ, ಅಂಜನ, ನರಕ, ಕಾಲನಾಭ, ಪರಮಾಧು, ಕಲ್ಪವೀರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹದಿಮೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ನಿವಾತ ಕವಚರು ಎಂಬ ದುಷ್ಟದರ್ಪೋದ್ಧತ ದೈತ್ಯರು ಜನಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಕಶ್ಯಪರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಡದಿಯಾದ ತಾಮ್ರಾಳಿಂದ ಶುಕೀ, ಶ್ಶೇನೀ, ಭಾಸೀ, ಸುಗ್ರಧ್ರೀ, ಉಲೂಕಿ, ಶುಚಿ ಎಂಬ ಆರು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಶುಚಿಯಿಂದ ಗಿಳಿಗಳು, ಉಲೂಕಿಯಿಂದ ಗೂಬೆಗಳು, ಶ್ಯೇನಿಯಿಂದ ಗಿಡಗಳು, ಭಾಸಿಯಿಂದ ಕುದುರೆಗಳು, ಗೃಧ್ರಿಯಿಂದ ಹದ್ದುಗಳು, ಶುಚಿಯಿಂದ ಹಂಸಕಾರಂಡವ ಸಾರಸ ಪ್ಲವ, ಬಕ ಮುಂತಾದ ನೀರಿನ ಮೇಲಿನ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಕಶ್ಯಪರ ಮಗದೊಬ್ಬ ಮಡದಿ ವಿನತೆಗೆ ಗರುಡ, ಅರುಣ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಹಕ್ಕಿಕುಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುವ ಸೌದಾಮಿನೀ ಎಂಬ ವಿದ್ಯುತ್ ಕೂಡ ವಿನತೆಯ ಮಗಳೇ, (ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ) ಸಂಪಾತಿ, ಜಟಾಯು, ಸೂರ್ಯ ಸಾರಥಿಯಾದ ಅರುಣನ ಮಕ್ಕಳು. ಸಂಪಾತಿಗೆ ಬಭ್ರುವೆಂಬ ಮಗ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬಭ್ರು ಅತಿ ವೇಗಗಾಮಿ. ಜಟಾಯುವಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಕರ್ಣಿಕಾರ, ಶತಗಾಮಿ. ಇವರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದಿಯಾಗಿ ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಪಂಚವು ಬೆಳೆಯಿತು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಶ್ಯಪ ಕಾಮಿನಿ ಸುರಸಾ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಹಾವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಕದ್ರು ಎಂಬ ಕಶ್ಯಪ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ನಾಗ ಧುರೀಣರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಸರ್ಪಗಳು ಸರ್ಪಕುಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶೇಷ, ವಾಸುಕಿ, ತಕ್ಷಕ, ಶಂಖ, ಐರಾವತ, ಕಂಬಳ. ಧನಂಜಯ, ಮಹಾನೀಲ, ಪದ್ಮ, ಅಶ್ವತರ, ವೇಲಾಪತ್ರ, ಮಹಾಪದ್ಮ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಬಲಾಹಕ, ಶಂಖಪಾದ, ಮಹಾಶಂಖ, ಪುಷ್ಪದಂತ, ಸುಧಾಮ, ಶಂಖರೋಮ, ಹರ್ಯಕ್ಷರಮಣ, ಕಪಿಲ, ದುರ್ಮುಖ, ಪಾತಂಜಲಿ. ಹೀಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ನಾಗನಾಯಕರು. ಇವರ ಪುತ್ರ, ಪೌತ್ರ, ಪ್ರಪೌತ್ರ, ಸಂತತಿಯು ಅಸಂಖ್ಯ ಬೆಳೆದು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಸರ್ಪ ಕುಲವೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಈ ಎಲ್ಲ ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳ ಬಹುಭಾಗ ನಾಗಕುಲವು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ದ್ವಾಪಾರಯುಗದ ಕೊನೆಗೆ ಜನಮೇಜಯ ಮಾಡಿದ ಸರ್ಪಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಹೋದವು. ಈಗಿರುವ ಹಾವುಗಳು ಆ ಸರ್ಪ ಕುಲದ ಅಳಿದುಳಿದ ಅವಶೇಷ ಮಾತ್ರ.

ಕ್ರೋಧವಶ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕಶ್ಯಪ ಕಾಮಿನಿಯು ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಂದು ರಾಕ್ಷಸರ ಪಡೆಯನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಈ ರಾಕ್ಷಸರ ತಂಡವನ್ನು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಸುರಭಿ ಎಂಬ ಕಶ್ಯಪ ಸುಂದರಿಯು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ರುದ್ರಗಣ, ಎಮ್ಮೆ, ಕೆಲವು ದಿವ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಮುನಿಯೆಂಬ ಕಶ್ಯಪಮುನಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಾನಿನಿಯು ಋಷಿಗಳ ಬಳಗವನ್ನು ಅಪ್ಸರೆಯರ ಒಂದು ಸುಂದರ ಪಡೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಮತ್ತು ಕಿನ್ನರ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಹೆತ್ತಳು.

ಇರಾ ಎಂಬ ಕಶ್ಯಪ ಪತ್ನಿಯು ಹುಲ್ಲು, ಮರ, ಬಳ್ಳಿ, ಪೊದೆ, ಹೊದರು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟಳು. ಖಶಾ ಎಂಬ ಕಶ್ಯಪ ಭಾರ್ಯೆಯಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯ ಯಕ್ಷರು. ರಾಕ್ಷಸರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹೀಗೆ ಈ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪರ ಮಕ್ಕಳು ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ ಬೆಳೆದು ಕೋಟಿಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿತು. ಅನಂತರ ದಿತಿ ದೇವಿಯು ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ ಮರುತ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಿದಳು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮರಾಗಿ, ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗಿ ದೇವತಾ ಗಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾದರು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ದೇವ, ದಾನವರ ಮತ್ತು ಜೀವಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಹ ಆರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—೦—

ಮರುದ್ಗಣದ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೭

ಭೀಷ್ಮ :- ದಿತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮರುತರು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯರಾದರೆ ? ಇದು ಹೇಗೆ ? ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೈತ್ಯರಿಗೂ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಜನ್ಮ ವೈರ. ಈ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಸಖ್ಯ-ಸ್ನೇಹವು ಅವರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದುದು ಹೇಗೆ ?

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಹಿಂದೆ ದೇವಾಸುರರು ಹೋರಾಡಿದಷ್ಟೇ ! ಆಗ ಹರಿಯು ಅಸುರರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ದಿತಿ ದೇವಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತರು. ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿದರು. ಮರಿಮಕ್ಕಳು ನಷ್ಟರಾದರು. ಇದರಿಂದ ಆ ತಾಯ್ಗರುಗಳಿಗೆ ಕಿಚ್ಚು ಇಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರವು ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತ ಉಗ್ರ ತಪಗೈದಳು. ಮೊದಲೇ ಋಷಿಪತ್ನಿ. ಋಷಿಗಳು ಮಾಡುವ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಳು. ಊಟ, ನಿದ್ರೆಬಿಟ್ಟಳು. ತಿನ್ನಲು ಹಣ್ಣು, ಗಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸು ಇಂತಹ ಮಿತ ಆಹಾರದಿಂದ ಕೃಚ್ಛ್ರ, ಚಾಂದ್ರಾಯಣ ಕಠಿಣ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಳು ಹೀಗೆ ಅವಳ ತಪಸ್ಸು ನೂರು ವರ್ಷ ಸಾಗಿತ್ತು. ಈ ದೀರ್ಘ ತಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಮುಪ್ಪಾದಳು. ವ್ರತೋಪವಾಸಗಳು ಅವಳ ಮೈಯನ್ನು ಹಿಂಡಿದವು. ವಶಿಷ್ಠ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಅವಳು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ''ಪೂಜ್ಯರೆ, ನನ್ನ ಪುತ್ರ ಶೋಕವು ಅಳಿಯಬೇಕು. ಸೌಭಾಗ್ಯಫಲವು ದೊರೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣಗೈಯುವ ವ್ರತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.'' ಆಗ ವಶಿಷ್ಠ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ವ್ರತವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಅವಳ ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ಈಡೇರಿದವು. ಈ ವ್ರತದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವಳ ಪುತ್ರ ಶೋಕವು ದೂರಾಯಿತು. ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಅವಳ ಸೊತ್ತಾಯಿತು.

ಭೀಷ್ಮ :- ಓಹ್ ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಪುಣ್ಯಮಯ ವ್ರತವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ತವಕ. ಜ್ಞಾನಿಗಳೆ, ಆ ವ್ರತದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೆ ಅವಳು ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಅಹುದು, ವಶಿಷ್ಠಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ದಿತಿದೇವಿಗೆ ಇದೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ವ್ರತವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದನ್ನೇ ನಾನೀಗ ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಈ ವ್ರತಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಶ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಕಲಶಕ್ಕೆ ತೂತು ಬಿರುಕು ಇರಬಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಅಕ್ಕಿ ತುಂಬಬೇಕು. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲು, ಕಬ್ಬು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು, ಮೇಲೆ ಎರಡು ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊದಿಸಬೇಕು. ಶ್ವೇತ ಚಂದನವನ್ನು ಬಳಿಯಬೇಕು. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಇಡಬೇಕು. ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ಕಮಲ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಎಡಬದಿ ಸಕ್ಕರೆಯ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಬಂಗಾರದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಲ್ಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬಹುದು. ಬಿಳಿಎಳ್ಳು, ಬಿಳಿಅಕ್ಷತೆ, ಬಿಳಿಗಂಧ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ಮಂಗಳಾರತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಬೇಕು. ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಬೇಕು.

ಅನಂತರ ''ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ''ಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯ ನಮಃ'' ಎಂದು ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮಂಡಿಗಳನ್ನು 'ವಿರಿಂಚಾಯ ನಮಃ' ಎಂದು ತೊಡೆಗಳನ್ನು ''ವೃಕೋದರಾಯ ನಮಃ'' ಎಂದು ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ''ಅನಂತಾಯ ನಮಃ'' ಎಂದು ಎದೆಯನ್ನು ''ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ'' ಎಂದು ಮುಖವನ್ನು 'ಪದ್ಮ ಬಾಹುವೇ ನಮಃ'' ಎಂದು ತೋಳುಗಳನ್ನು 'ಸರ್ವಾತ್ಮನೆ ನಮಃ' ಎಂದು ತಲೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ರಾತ್ರಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನುಮಾಡಿ ಬೆಳಗಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಿಗೆ ದಾನಕೊಡಬೇಕು.

ಅನಂತರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಉಪ್ಪು ಬೆರಸದಿರುವ ಅಡಿಗೆಯನ್ನೇ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ''ಪ್ರೀಯತಾಮ್ರ ಭಗವಾನ್ ಸರ್ವಲೋಕ ಪಿತಾಮಹಃ'' ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳ ಮುತ್ತಜ್ಜ, 'ಆದಿ ಜನಕನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಲಿ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ, ಕೃತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣವೆಂದು ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಈ ವಿಧಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ತಾನು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದೇ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ನಿಯಮ ನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ, ಹದಿಮೂರನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪದ ಹಸುವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಹಾಸುಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಬಂಗಾರ ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಾವಿತ್ರಿ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು, ತುಪ್ಪದ ಹಸು, ಶಯ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ದಾನಕೊಡಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಭೂದಾನ ಮಾಡಿ ''ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪ್ರೀಯತಾಂ'' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಬಿಳಿಯಳ್ಳುಗಳಿಂದ, ಆಕಳತುಪ್ಪ, ಪಾಯಸಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ನಾಮವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಿಗೆ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಮೊಸರುಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛ ಹಾಕಿಸಿ, ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ದ್ವಿಜ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ದಾನನೀಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಧಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ವ್ರತ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರೇ ಇದ್ದರೂ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಸಂತತಿ, ಸಂತೋಷ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ವಪಾಪ ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಂಪ್ರತಂ ।
ಇಹಲೋಕೇ ಶ್ರಿಯಂ ಪುತ್ರಾನ್ ಧರ್ಮಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಶ್ನುತೇ ॥

ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಮೋರೆಯ ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಳಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅವನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಾದಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿಸುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅನಂತ ರೂಪಿಯಾದ ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಿವನಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಮಹೇಶ್ವರ ಎನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸುಖ ಬೇಕಾದವರು. ಬೇಕಾದ ನಾಮರೂಪದಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

''ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಂಸ್ಮೃತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಸೋನಂತ್ಮಾ ಮಹೇಶ್ವರಃ
ಸುಖಾರ್ಥೀ ಕಾಮರೂಪೇಣ ಸ್ಮರೇದೇವಂ ಪಿತಾಮಹಮ್ ॥

(ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಬಣ್ಣನೆಯನ್ನು ಅಂತರ್ಗತವಾದ ವಿಷ್ಣು ಸ್ತುತಿರೂಪ ಎಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು)

ವಶಿಷ್ಠರು ಹೇಳಿದ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಠಿಣ ವ್ರತವನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ದಿತಿ ದೇವಿಯು ಯಥಾ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದಳು. ಆ ವ್ರತದ ಅನುಷ್ಠಾನವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಪತಿ ಕಶ್ಯಪರು ಆನಂದದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಒಳ್ಳೇ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯಾದ ದಿತಿಯ ದೇಹವು ವ್ರತ, ಉಪವಾಸಗಳಿಂದ, ಕೊರಗಿ, ಸೊರಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾಮಿನಿಯ ಕೋಮಲ ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಕಶತೆ ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಈ ಒಣಗಿದ ಮೈ ಕಂಡು ಕಶ್ಯಪರ ಕರುಳು ಹಿಂಡಿತು. ತಮ್ಮ ಆ ಪ್ರಿಯ ಕಾಂತೆಯನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತ ಅವರು ಅವಳಿಗೆ ಬಯಸಿದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು. ''ಬೇಕಾದ ವರ ಬೇಡು'' ಎಂದು ಕಶ್ಯಪನು ನುಡಿಯುವದೊಂದೇ ತಡ, ಧೂರ್ತಳಾದ ದಿತಿದೇವಿಯು ''ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂಥ ಶಕ್ತಿ, ಪರಾಕ್ರಮ ಉಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ಶೂರ ಮಗನನ್ನು ನನಗೆ ವರವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ. ಅವನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವಂಥವನಿರಬೇಕು.'' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು.

ಕಶ್ಯಪ :- ಶುಭಾಂಗಿ ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ವೀರ ಪುತ್ರನನ್ನೇ ನಿನಗೆ ನಾನು ಕೊಡುವೆನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಇಷ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡು. ಆಪಸ್ತಂಭ ಮಹರ್ಷಿಯು ನಿನಗಾಗಿ ಒಂದು ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಠಿಯಜ್ಞಮಾಡಲಿ. ಅನಂತರ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೈ ಮುಟ್ಟಿ ಗರ್ಭಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಗರ್ಭವು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂಡುವುದು. ಅನಂತರ ಆಪಸ್ತಂಭ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಠಿಯನ್ನು ಜರುಗಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚು. ಶ್ರಮ ಬಹಳ, ಆದರೂ ಆಪಸ್ತಂಭ ಮುನಿಗಳು ಬಹುದ್ರವ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ''ಇಂದ್ರ ಶತ್ರುವು ನೀನು ಆಗು'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಪಸ್ತಂಭರು ಹೋಮಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಹೌಹಾರಿದರು. ದಾನವರು ಪರಾಙ್ಮುಖರಾದರು. ಯಜ್ಞವು ಸಮಾಪ್ತವಾದ ಬಳಿಕ, ಕಶ್ಯಪರು ದಿತಿದೇವಿಯಲ್ಲಿ ದಾಂಪತ್ಯಧರ್ಮದಿಂದ ಗರ್ಭವನ್ನು ಇರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಕಶ್ಯಪ :- ಅಗಲಗಣ್ಣಿನ ದಿತಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಪ್ರತಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ, ಚೆಲುವನಾಂತು ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ ಬಣ್ಣ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುತ್ತದೆ. ಎದೆಗಳು ಬಳುವಲು ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಬಿಗಿದು ನಿಂತಿವೆ. ತುಟಿಗಳು ಹವಳದ ಹೊಳವನ್ನು ಹೊತ್ತಿವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸೂಸುವ ಈ ಕಾಂತಿ ವಿಶೇಷವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಬಸುರಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಮಗುವಿನ ಪ್ರಭಾ-ಪ್ರಭಾವವೆಂದು ತಿಳಿ. ಆದರೆ ಪ್ರಿಯೆ ಒಂದು ಎಚ್ಚರ ನಿನ್ನ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಈ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಗರ್ಭವನ್ನು ನೀನು ಬಹು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ನೀನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಓಡಾಡದೆ ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಈ ತಪೋವನದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸಬೇಕು. ಬಸಿರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಮುಸಂಜೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಬಾರದು. ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಒನಿಕೆ, ಒರಳು, ಹಾರೆ ಮುಂತಾದ ಮನೆ ಕೆಲಸದ ಸಾಮಾನುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂಡಬಾರದು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುಹಾಕಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಬಾರದು. ಶೂನ್ಯವಾದ ಅಂದರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಾರದು. ಹಾವಿನ ಹುತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಯಾವುದೇ ಚಿಂತೆಮಾಡಬಾರದು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂತಸ, ಸಮಾಧಾನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಉಗುರಿನಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಕೊರೆಯಬಾರದು. ಬೂದಿಯಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬಾರದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿ ಕೂಡಬಾರದು. ಅತಿಶ್ರಮದಕೆಲಸ ಮಾಡಬಾರದು ಹೊಟ್ಟು, ಇದ್ದಲು ಬೂದಿ, ಮೂಳೆ ಒಡಕಲ ಮಡಿಕೆ ಚೂರುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಬಡಿದಾಡಬಾರದು. ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಮೈಮುರಿಯಬಾರದು. ಕೂದಲ ಕೆದರಿಕೊಂಡು ಕೂಡಬಾರದು. ಮೈಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಉಳಿಯಬಾರದು. ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಮಲಗಬಾರದು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆತ್ತಲೆ ಇರಬಾರದು. ನಿಸರ್ಗ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಕೈ ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರಬಾರದು ಅಮಂಗಳಮಾತು, ಅತಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು. ಗುರುಪೂಜೆ ದೇವಿಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಮಾಡಬೇಕು. ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಬೆರಸಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಒಳ್ಳೆಮಾತು ಆಡಬೇಕು. ಯಾವಾಗಲೂ ನಗೆಮುಖದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಗಂಡನಿಗೆ ಹಿತ, ಪ್ರಿಯವಾದುದ್ದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಎಂಥ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಗಂಡನನ್ನು ಹೀಗೆಳೆಯಬಾರದು. ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ''ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಭೋಗಮಾಡಿ, ಮುದುಕಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ನಾನು ಸೊರಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ, ನನ್ನ ಎದೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದೆ. ಮೈ ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಈ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ತಂದವನು ನೀನೇ'' ಎಂದು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಅಧಿಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ತಿಳಿಯಿತೆ ? ಇದು ಬಸಿರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಧರ್ಮವೂ ಅಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ನಾರಿಯರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಧರ್ಮವೂ ಅಹುದು.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಶ್ಯಪರು ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಪತಿಯ ನಿಷ್ಠುರ ನಿಯಮ ನಿಬಂಧಗಳ ನುಡಿಕೇಳಿ ದಿತಿ ದೇವಿಯು ಪತಿಯ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿದಳು. ಅದರಂತೆ ನಿಯಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಶ್ಯಪರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ವರ್ಗದ ದಿವ್ಯಮಂದಿರ ತೊರೆದು ದಿತಿದೇವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ''ತಾಯಿ, ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೇವೆಯ ನೆಪದಿಂದ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿದನು. ಹಗಲಿರುಳು ಆ ಶಚೀಪತಿಯು ತನ್ನ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ದಿತಿದೇವಿಯ ಛಿದ್ರವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅವಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ನಿಯಮ ಲೋಪ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಒಳಗೊಳಗೆ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸನ್ನವದನ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ. ಹೀಗೆ ನೂರು ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿಯಾಗ ಬಂದಿತು. ಇನ್ನು ಮೂರೇ ದಿನ ಉಳಿದಿದ್ದವು. ''ಅಂತೂ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ನಾನು ಪಾರದೆ'' ಎಂದಳು ತನಗೆ ತಾನೇ ದಿತಿ. ಇಂಥ ಕಠಿಣ ವ್ರತವು ಯಾವ

ಲೋಪ-ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದುದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನದೆ ತನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯ ಭಾವವು ಅಂದು ಅವಳು ಮೈಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು ವ್ರತ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದದ್ದರ ಸಂತೋಷದ ಭರದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ. ತಲೆಹರವಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರೆಯ ಸೆಳೆತದಿಂದ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಡಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನು ತೂರಿ ಕೆಳಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಮಲಗಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು ಮಲಗುವದೊಂದೇ ತಡ, ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯು ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಅದಿನ್ನೂ ಹಗಲು ಹೊತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು. ಶಚಿಯ ಗಂಡನಿಗೆ ಹಿಗ್ಗಾಯಿತು. ಅವಳ ಲೋಪ ದೋಷಗಳು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವು. ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೆ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತು. ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕನು. ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಅವಳ ಬಸಿರನ್ನು ಏಳು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಏಳು ಗರ್ಭದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಏಳು ಕುಮಾರರು ಕಣ್ದೆರೆದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸೂರ್ಯ ಸಮಾನಕಾಂತಿ, ವಜ್ರಾಘಾತದಿಂದ ಆ ಹಸುಳೆಗಳು ಅಳತೊಡಗಿದವು. ಅವಳು ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿ ಇಂದ್ರನು ಮತ್ತೆ ಹೊಡೆತಹಾಕಿದನು. ಅದರಿಂದ ಆ ಏಳು ಗರ್ಭಗಳು ಒಡೆದು ಸಿಡಿದು ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ಏಳು ಏಳು ಭಾಗಗಳಾದವು. ಹೀಗೆ ದಿತಿಯ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಕುಡಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಡೆದು ಮಹೇಂದ್ರನು ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಕೂಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿ ಮತ್ತೆ ಅಳತೊಡಗಿದವು. ಇಂದ್ರನು ಅಳಬೇಡಿ. ''ಮಾ ರುದಧ್ವಂ'' ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿ ಆ ಮಗುಗಳನ್ನು ಸಂತೈಸಿದನು. ವಜ್ರಾಘಾತದಿಂದ ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಸಾಯದಿರುವ ಆ ಚಿರಂಜೀವಿ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಯಂ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ''ಯಾರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಈ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಯದೆ, ಅಮರರಾಗಿ ಉಳಿದವು ?'' ಎಂದು ಅವನು ತಾನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ವಜ್ರಾಹತವಾದ ಈ ಗರ್ಭದ ತುಂಡು ತುಣುಕಗಳು ಪುನಃ ಸಂಜೀವಿತವಾಗಿ ಅಮರ ಶಿಶುಗಳಾಗಿ ಉಳಿದದ್ದು ಕಶ್ಯಪರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ವ್ರತದ ಫಲವೆಂದು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಆಗ ಇಂದ್ರನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನುಡಿದನು- ''ವಜ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆತ ತಿಂದು ಹೋಳಾಗಿ ಹೋದರೂ ಈ ಗರ್ಭವು ನಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾದದೂ, ವಜ್ರ ಹತವಾದರೂ, ಈ ಎಲ್ಲ ಗರ್ಭದ ತುಣುಕುಗಳು ಸಾಯದೆ, ಅಜರಾಮರವಾಗಿ ಆಯುಷ್ಮಂತವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಒಂದಿದ್ದದ್ದು ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಆಗಿ ಮೃತ್ಯುಂಜಯವಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಲಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮಪೂಜೆಯ ಪರಿಣಾಮವೇ ಸರಿ. ಇವರು ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಮೀರಿ ಅಮರರಾದದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇವತಾ ಗಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಈ ಮಕ್ಕಳು ''ಮಾರುದ'' ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದರೂ ಅಳುತ್ತಲೇ ತಾಯಿಯ ಬಸಿರಿನಿಂದ ಜನಿಸಿದ್ದರಿಂದ 'ಮರುತರು' ಎಂದೇ ಇವರಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಲಿ. ಇವರು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಶುಭಭಾಗಿಗಳೂ ಆಗಲಿ. ಹೀಗೆ ದಿತಿಯ ಗರ್ಭಗೃಹದಲ್ಲಿ ಆ ಹಸುಗೂಸುಗಳನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಇಂದ್ರನ ಹೊರಬಂದನು.

ತಾಯಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ''ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ. ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಾನು ಈ ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಈ ಮರುತರ ಗುಂಪನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೆಂದು ತಿಳಿದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವೆ.

ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ''ಆಹುತಿ'' ದೊರಕುವಂತೆಮಾಡುವೆ. ನಿನ್ನ ಯಾವ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಇಲ್ಲದ ಭಾಗ್ಯ ಮುಂದೆ ಇವರಿಗೆ ದೊರೆಯುವದು. ಸ್ವರ್ಗ ಸೌಖ್ಯ, ದೇವತಾ ಗಣದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭಾವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಆಹುತಿ ಲಾಭ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೂ ಇವರಿಗೆ ಲಭಿಸುವವು. ನೀನು ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗು. ಇಂದ್ರನ ಮಾತಿನಿಂದ ದಿತಿದೇವಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳ ಭಾವಿ ಭಾಗ್ಯೋದಯ ನೆನೆದು ಅವಳು ತನ್ನ ಸವತಿಯ ಮಗನಾದ ಸುರರಾಜನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದಳು. ಅನಂತರ ದೇವೇಂದ್ರನು ದಿತಿ ದೇವಿಯನ್ನು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮರುದ್ಗಣ ದೊಂದಿಗೆ ಅಮರಾವತಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ದೇವತೇಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ದಿತಿ ಪುತ್ರರಿಗೆ ಈ ಸುರಸಂಘದ ಈ ಸಮೀಕರಣದಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವರು ಮುಂದೆ ಎಂದೂ ತಮ್ಮ ಖಾಸ ಸಹೋದರರಾದ ದೈತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಒಂದುಗೂಡಲಿಲ್ಲ. ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಭೀಷ್ಮ :- ಪೂಜ್ಯರೆ, ತಾವು ನನಗೆ ಈ ವರೆಗೆ ಆದಿ ಸರ್ಗವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಸರ್ಗದ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ ? ಈ ಪ್ರತಿ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು ಯಾರು ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ ?

ಪುಲಸ್ಕ್ಯ :- ಹಿಂದೆ ವೇನ ರಾಜನು ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿಯಾಗಿ, ವೇದವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪೀಡಕನಾದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಲೋಕ ಕ್ಷೇಮಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಮಹಾ ಮುನಿಗಳು ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಬಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಾದ ದುಃಶಾಸನ ನಡೆಸಿದ ವೇನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ವೇನನ ದೇಹವನ್ನು ಕಡೆದು ಪಡೆದ ಪೃಥು ರಾಜನಿಗೆ ಭೂಮಂಡಲದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಔಷಧಿಗಳಿಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ವ್ರತಗಳಿಗೂ, ತಪಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಂತೆ ನಕ್ಷತ್ರ, ಗ್ರಹ, ಪ್ರಾಣಿ, ಮರ, ಬಳ್ಳಿ ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನೀರಿಗೆ ವರುಣನನ್ನು ಹಣಕ್ಕೆ ಕುಬೇರನನ್ನು, ವಸುಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು, ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಿಗೆ ದಕ್ಷನನ್ನು, ದೈತ್ಯ ದಾನವರಿಗೆ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಯಮನನ್ನು ಪಿಶಾಚ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪಶು, ಭೂತ, ವೇತಾಳ ಮುಂತಾದವರಿಗೆಲ್ಲ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಂತೆ ಗಿರಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಿಮಾಲಯ, ನದಿಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರ, ಗಂಧರ್ವರಿಗೆ ಚಿತ್ರರಥ, ನಾಗಗಳಿಗೆ ವಾಸುಕಿ, ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷಕ, ದಿಗ್ಗಜಗಳಿಗೆ ಐರಾವತ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಗರುಡ, ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವ, ಮೃಗಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹ, ಮರಗಳಿಗೆ ಬಸರಿಗಿಡ, ವಿದ್ಯಾಧರ ಕಿನ್ನರರಿಗೂ ಚಿತ್ರರಥ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಅಧಿಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದೊಂದು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ದಿಕ್ಪಾಲರನ್ನು ಅಧಿಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದರು. ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಶಂಖಪದ, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಸುಕೇತುಮಾನ್, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಿರಣ್ಯರೋಮ, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮೇಘಾತ್ಮಜನನ್ನು ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಈ ದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪೃಥುರಾಜನನ್ನು ಭೂಲೋಕದ ಭಾಗ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಗೈದರು. ಇದೇ ದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನ್ವಂತರ ಕಳೆದು ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರ ಬಂದ ಬಳಿಕ ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಗೈದರು.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಮನು ಹಾಗೂ ಇತರ ಮನ್ವಂತರಗಳ ವೃತ್ತಾಂತ, ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಋತುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ **''ಯಾಮ್ಯರು''** ಎಂದು ಹೆಸರಾದ ಯಜ್ಞ ದಕ್ಷಿಣಾ ದಂಪತಿಗಳ ಪುತ್ರರು ದೇವತಾಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಭಿಷಿಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಮರೀಚಿ ಮುಂತಾದವರೇ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಈಗಲೂ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿದ್ದರು. ಅಗ್ನಿಧ್ರ, ಅಗ್ನಿಬಾಹು, ವಿಭು, ಸವನ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮಾನ್, ದ್ಯುತಿಮಾನ್, ಹವ್ಯ, ಮೇಧಾತಿಥಿ, ಸುಮೇಧ, ವಸು ಎಂದು ಹತ್ತು ಜನ ಮನು ಪುತ್ರರು ಆದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಾವು ಪ್ರತಿ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಮಾಡಿ ಸಾಧನ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಇದೇ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರ.

ಇನ್ನು ಸ್ವಾರೋಚಿಷ ಮನ್ವಂತರದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳು. ಆ ಸ್ವರೋಚಿಷ ಮನುವಿಗೆ ನಭ, ನಭಸ್ಯ, ಪ್ರಸೃತಿ, ಭಾವನ ಎಂದು ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು. ಇವರೆಲ್ಲರು ಕೀರ್ತಿವಂತರೇ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೆಗಲೆಣೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಸ್ವಾರೋಚಿಷ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ದತ್ತ, ಅತ್ರಿ, ಚ್ಯವನ, ಪ್ರಾಣ, ಕಶ್ಯಪ, ಅರ್ವನ್ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಎಂಬ ಏಳು ಜನ ಬ್ರಹರ್ಷಿಗಳು ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮುಡಿಸಿದರು. ಈ ಮನ್ವಂತರದ ದೇವತಾ ಗಣಕ್ಕೆ ತುಷಿತರು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಹವೀಂದ್ರ, ಸುಕೃತ, ಆಪ, ಮೂರ್ತಿ, ಜ್ಯೋತಿರಥ ಎಂಬ ಐದು ವಶಿಷ್ಠ ಕುಮಾರರು ಪ್ರಜಾಪತಿ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಭಿಷಿಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಇದು ಎರಡನೆಯದಾದ ಸ್ವಾರೋಚಿಷ ಮನ್ವಂತರದ ವೃತ್ತಾಂತವಾಯಿತು.

ಮೂರನೆಯದಾದ ಔತ್ತಮಿ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಔತಮಿ ಎಂಬ ಮನುವು ಅಧಿಪತಿ ಯಾಗಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಈಷ, ಊರ್ಜ, ತನುಜ, ಶುಚಿ, ಶುಕ್ರ, ಮಧು, ಮಾಧವ, ನಭಸ್ಯ, ನಭ, ಸಹ ಎಂದು ಹತ್ತು ಜನ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾದ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು ಆಗಿದ್ದರು. ಈ ಮನ್ವಂತರಲ್ಲಿ ಭಾನುಗಳು ಎಂಬ ದೇವತಾಗಣವು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವದು. ಈ ತೃತೀಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಕೌಕಿ, ಭಿಂಡಿಕ್, ತುಂಡ, ದಾಲ್ಭ್ಯ, ಶಂಖ, ಪ್ರವಾಹಿ, ಮಿತ, ಸಂಮಿತ ಎಂಬ ಏಳುಜನ ಮಹಾತ್ಮರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ನಾಲ್ಕನೆಯದು ತಾಮಸ ಮನ್ವಂತರ ಈ ಚತುರ್ಥ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಕವಿ, ಪೃಥು, ಅಗ್ನಿ, ಕಪಿ, ಅಕಪಿ, ಜನ್ಯ, ಧಾಮ ಎಂಬುವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ಸಾಧ್ಯರು ಎಂಬುದು ದೇವತಾ ಗಣವು. ಅಕಲ್ಮಷ, ಪೋತಧನ್ವ, ತಪೋಮೂಲ, ತಪೋಘನ, ತಪೋರಾಶಿ, ತಪಸ್ಯ, ಸುತಪಸ್ಯ, ಪರಂತಪ, ತಪೋಭಾಗಿ, ತಪೋಯೋಗಿ ಎಂಬ ಹತ್ತು ತಾಮಸ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು ಮನ್ವಂತರ ಸಂರಕ್ಷಕರು.

ಐದನೆಯದಾದ ರೈವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವದವಾದ ಸುಬಾಹು, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಸೋಮಪ, ಮುನಿ, ಹಿರಣ, ರೋಮ, ಸಪ್ತಾಶ್ವ, ಎಂಬುವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಭೂತರಾಜ ಎಂದು ಹೆಸರು ದೇವತೆಗಳದು, ವರುಣ, ತತ್ವದರ್ಶಿ, ಚ್ಯುತಿಮಾನ್, ಹವ್ಯಪ, ಕವಿ, ಮುಕ್ತ, ನಿರುತ್ಸುಕ, ಸತ್ವ, ವಿಮೋಹ, ಪ್ರಕಾಶಕ, ಎಂಬುವ ಹತ್ತು ಧರ್ಮಿಷ್ಠ ವೀರರು ಮನು ಕುಮಾರರು.

ಆರನೆಯದಾದ ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಭೃಗು ಸುಧಾಮ, ವಿರಜ, ವಿಷ್ಣು, ನಾರದ, ವಿವಸ್ವಾನ್ ಅಭಿಮಾನಿ ಎಂಬ ಏಳು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಪದದಲ್ಲಿ

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ರುಭುಗಳು ದೇವತಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಲೇಖ ಎಂಬ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ದೇವತಾ ಗಣವು ಈ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ರುರು ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು ಜನ ಚಾಕ್ಷುಷನ ಪುತ್ರರು ಈಗ ಮನು ಕುಮಾರರು.

ಏಳನೆಯದಾದ ಪ್ರಕೃತ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ವೈವಸ್ವತ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅತ್ರಿ, ವಶಿಷ್ಠ, ಕಶ್ಯಪ, ಗೌತಮ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಜಮದಗ್ನಿ ಎಂಬ ಏಳು ಜನ ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಸಪ್ತರ್ಷಿಪೀಠದಲ್ಲಿ ಈಗ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನ್ವಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಮೋಕ್ಷ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಮನ್ವಂತರಗಳ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರ ಅನಂತರ ಬರುವವರೆಂದರೆ ಸಾವರ್ಣಿ ಮನ್ವಂತರ, ಎಂಟನೆಯ ಮನ್ವಂತರ. ಆಗ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಋಷ್ಯಶೃಂಗ, ಕೌಶಿಕ್ಯ, ಶತಾನಂದ, ಕಾಶ್ಯಪ, ಗಾಲವ, ಪರಶುರಾಮ ಈ ಏಳು ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರು, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾಗುವರು ಧೃತಿ- ವರೀಯಾನ್, ಯವಸ್ಸು, ಸುವರ್ಣ, ಆಧೃತಿ, ಚರಿಷ್ಣು, ಸುಮತಿ, ಆದ್ಯ, ವಸು, ಶುಕ್ರ ಎಂದು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಮನುಕುಮಾರರು ಶಾಸಕರಾಗಲಿರುವರು. ಇದರಂತೆ ರುಚಿ ಎಂಬ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗನಾದ ರೌಚ್ಯನೂ, ಭೂತಿಯ ಮಗನಾದ ಭೌತ್ಯನೂ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರ ಮೇರು ಸಾವರ್ಣಿಯೂ, ಹಾಗೂ ರುಭು, ಪೀತಧಾಮ, ವಿಷ್ವಕ್‌ಸೇನ ಮುಂತಾದವರೂ ಮನ್ವಂತರಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಬರುವರು. ಹೀಗೆ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದ ನಂತರ ಅರ್ಕಸಾವರ್ಣಿ, ಮೇರುಸಾರ್ವರ್ಣಿ, ರೌಚ್ಯ, ಭೌತ್ಯ, ರುಭು, ವೀತಧಾಮ, ವಿಷ್ವಕ್‌ಸೇನ ಎಂದು ಏಳು ಮನುಗಳು ಮನ್ವಂತರಗಳು ಬರಲಿವೆ. ಆ ಭಾವಿ ಸಪ್ತಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವತಾಗಣ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಣ, ಮನು ಕುಮಾರರೂ ಶಾಸಕರಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಿಮಗೆ ಹಿಂದಾದ, ಈಗಿರುವ, ಮುಂದಾಗಲಿರುವ ಮನು, ಮನ್ವಂತರಗಳ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಸಿದೆನು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಚರಾಚರ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ, ಧರ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೈದು ಕಲ್ಪಾವಸಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆರಾಧನೆ ನಡೆಸಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೊಡನೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ಸಹಸ್ರ ಯುಗಗಳ ಅನಂತರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಾಯುಜ್ಯ ರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಮರುದ್ಗಣದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಏಳನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಪೃಥುರಾಜನ ಅಖ್ಯಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೮

ಭೀಷ್ಮ :- ಈ ಭೂಮಿಯು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಜನರ ರಾಜರಿಂದ ಆಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತು ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಆಳಿದ ಅರಸರಿಗೆಲ್ಲ ಪಾರ್ಥಿವ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಈ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ''ಪೃಥ್ವೀ'' ಎಂದು ಹೆಸರು ಯಾರಿಂದ ಬಂದಿತು. ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬುದು ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಅಂಕಿತನಾಮವೋ ? ರೂಢನಾಮವೊ ? ಲೌಕಿಕ ನಾಮವೊ ? ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ. ಮತ್ತು ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಭೂ ಎಂದು ಕರೆದಂತೆ ಗೋ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗೋಮಾತೆಯ ಹೆಸರು ಭೂಮಾತೆಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು ? ದಯ ಮಾಡಿ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕು.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಅಂಶ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಇದ್ದನು. ಅವನು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಅಮಂಗಳ ಮುಖವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿತ್ತು. (ದುರ್ಮುಖೀ) ಆ ಹೆಣ್ಣು. ಆಕೆಯ ಹೆಸರು ಸುನೀಥಾ, ಅವಳ ಮಗನೇ ವೇನ. ವೇನನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ. ಅನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ. ಮಹಾಕಾಮಿ. ಕಂಡ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕದ್ದು ಭೋಗಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಬಲ ಅವನ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ, ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವದೇ ಅವನ ದುಸ್ವಭಾವ. ಒಂದು ದಿನ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶ್ರಮ. ತಪೋನಿರತರಾದ ಋಷಿಗಳು. ಅಲ್ಲಿಯ ಋಷಿರಮಣಿ ರೂಪರಾಶಿ ಚೆಲುವಿನ ಚಿತ್ತಾರ. ಅವಳ ಅನಿಂದ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ ದುಷ್ಟ ದೊರೆಯಮನ ಸೆಳೆಯಿತು.

ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಆ ಮುನಿ ಮಾನಿನಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ತಂದ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ. ಋಷಿಗಳ ಗುಂಪೇ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಅರಸನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಸೊತ್ತಾದ ಋಷಿ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಕಳಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಕಾಮಾಂಧನಾದ ವೇನನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮಡದಿಯನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಲೌಕಿಕ, ವೈದಿಕ, ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದರೂ ಒಪ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ವೇನನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದೇ ನಡೆದ ಅನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಇಂಥ ನೂರಾರು ಬಲಾತ್ಕಾರದ ಪ್ರಕರಣಗಳು. ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ, ದೇವದ್ವೇಷ, ಧರ್ಮದ್ರೋಹ, ಯಜ್ಞನಾಶ, ದರೋಡೆ ಪ್ರಜಾಪೀಡೆ ಮುಂತಾದ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಿಗಂತೂ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಕುಪಿತರಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶಾಪಕೊಟ್ಟು ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಂದುಹಾಕಿದರು. ಆ ದುಷ್ಟ ದೊರೆಯನ್ನು ದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ಅರಾಜಕವಾಯಿತು. ಪರಚಕ್ರದ ಭೀತಿ, ಕಳ್ಳ-ಕಾಕರ ಉಪದ್ರವ, ಪರಸ್ಪರ ಕಚ್ಚಾಟ, ದುರ್ಬಲರ ವಿನಾಶ ಮುಂತಾದ ಅರಾಜಕತೆಯ ಮೂಲಕವಾದ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ತಲೆ ದೋರಿದವು. ಇದೆಲ್ಲ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಮನಗಂಡು ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆ ವೇನರಾಜನ ಮೃತ ಶರೀರವನ್ನೇ ಕಡೆದರು. ಆಗ ಅನೇಕ ಮ್ಲೇಂಛರು ಆ ವೇನದೇಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದರು. ನಂತರ ಋಷಿಗಳು ಅದೇ ವೇನ ದೊರೆಯ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಕಡೆದರು. ಆಬಲ ದೋಳಿನಿಂದ ವೇನನ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ತಂದೆಯ ಅಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ಕುಮಾರನು ತಾಯಿಯ ಬಣ್ಣ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೊತ್ತ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಉದಿಸಿ ಬಂದ.

ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಗದೆ, ಮೈಮೇಲೆ ರತ್ನದ ಕವಚ ಕಿರೀಟ, ಮೈತುಂಬ ದಿವ್ಯ ಕಾಂತಿ ಹೊಳೆಯುವ ಮೈ ಬಣ್ಣ. ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಂದು ವಿಭೂತಿರೂಪವು ಅವನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಪೃಥು ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ದಿವ್ಯ ದೀಧಿತಿಯಿಂದ ಸುಂದರ ಶರೀರದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಆ ಪೃಥುರಾಜನಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿದರು. ಯಾರಿಗೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆ ಪೃಥು ರಾಜನು ಕೈ ಕೊಂಡನು. ವಿಷ್ಣುವು ಅವನಿಗೆ ವರನೀಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಸರ್ವಲೋಕದ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ದಯೆಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರ, ಆಧಿಪತ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಪೃಥುರಾಜನು ಭೂಮಂಡಲದ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ಪ್ರವಚನ, ಪಾಠ ಮುಂತಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ವ್ರತ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಪಂಚವು ಧರ್ಮ ಶೂನ್ಯವಾದದ್ದು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಕೋಪಬಂದಿತು. ಧರ್ಮಶೂನ್ಯವಾದ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಾಕಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬಾಣಹೂಡಿದನು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಭೂದೇವಿಯು ಒಂದು ಹಸುವಿನ ರೂಪ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಓಡತೊಡಗಿದಳು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಹಿಡಿದು ಪ್ರಥುರಾಜನು ಆ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು. ಆಗ ಹಸುರೂಪ ಧರಿಸಿದ ಆ ಭೂದೇವಿಯು ಒಂದೆಡೆ ನಿಂತು ಕೇಳಿದಳು. ''ನನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ಹೊಡೆಯ ಬಂದಿರುವೆ ? ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ?'' ''ತಾಯಿ, ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಏನು ಬೇಕು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ನೀಡಬೇಕು.'' ಎಂದು ಪೃಥುರಾಜನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ''ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ'' ಎಂದು ಧರಣೀದೇವಿಯು ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದಳು.

ಆಗ ಪೃಥು ಮಹಾರಾಜನು ಆ ಧಾರಿಣಿಯನ್ನು ಹಿಂಡಿಕೊಂಡನು. ಪೃಥುರಾಜನು ಮಾಡಿದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿನ ಈ ಧರೀಣಿ ಎಂಬ ಧೇನುವಿನ ದೋಹನ ಹಿಂಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವೇ ಕರುವಾಗಿದ್ದನು. ಪ್ರಜಾಜನರೆಲ್ಲರ ಬದುಕಿನ ಆಹಾರವಾದ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಹಾಲಿನ ರೂಪದಿಂದ ಹಿಂಡಿಕೊಂಡನು ಪೃಥುರಾಜನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಕರೆದುಕೊಂಡ ಈ ಅನ್ನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಬದುಕುವಂತಾಯಿತು.

ಅನಂತರ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ, ಸೋಮನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವೇದಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಪೋರೂಪವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಹಿಂಡಿಕೊಂಡರು. ದೇವತೆಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕಾಂಚನಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದರು. ಮಿತ್ರನು ದೋಗ್ಧಾ ಎಂದರೆ ಹಾಲು ಹಿಂಡುವವನು ಆಗಿದ್ದನು. ಇದರಂತೆ ಪಿತೃಗಳು ಬೆಳ್ಳಿಯಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಯಮನನ್ನೇ ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಧಾ ಎಂಬ ರಸವನ್ನು ಕರೆದರು. ನಾಗಗಳು ತಕ್ಷನನ್ನು ಕರುವಾಗಿಸಿ ಸೋರೆ ಬುರುಡೆಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷರೂಪವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದರು. ಅಸುರರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಾತ್ರೆ, ಶತ್ರು ಪೀಡೆ ಎಂಬ ಮಾಯೆಯೇ ಹಾಲು, ಪ್ರಲ್ಹಾದ ಪುತ್ರ ವಿರೋಚನನೇ ಕರು.

ಯಕ್ಷರು ಕುಬೇರನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಧಾನ ರೂಪವಾದ ಅದೃಶ್ಯವಾಗುವ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಪ್ರೇತ ಹಾಗೂ ರಾಕ್ಷಸರು ಸುಮಾಲಿಯನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಕ್ತವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ಗಂಧರ್ವ, ಅಪ್ಸರೆಯರು, ಚಿತ್ರರಥನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿಸಿ ಪದ್ಮಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಈ ಭೂಗೋವಿನಿಂದ ಪಡೆದರು. ಪರ್ವತಗಳು ಹಿಮಗಿರಿಯನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮೇರು ಗಿರಿಯನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಪಾಷಾಣ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ರತ್ನ ಔಷಧಿ ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ಮರಗಳು ಬಸರೀ ಗಿಡವನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿಸಿ ಮುತ್ತುಗದ ಎಲೆಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದು ಮತ್ತೆ ಚಿಗಿಯುವ ಶಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಹಾಲವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ಇದರಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನರು ಆಕಳು ರೂಪ ಧರಿಸಿದ ಆ ಭೂದೇವಿಯಿಂದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

ಆ ಪೃಥುರಾಜನು ಪೃಥ್ವೀಮಂಡಲ ಪಾಲಿಸುವಾಗ ಈ ಭೂತಳದಲ್ಲಿ ಬಡವ ಎನ್ನುವವರೂ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೇನೆಯವರು ಒಬ್ಬರೂ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅತಿವೃಷ್ಟಿ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಅನ್ಯಾಯ, ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಅಧರ್ಮ ಒಂದೂ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವುದೋ ತರಹದ ದುಃಖ, ದುರವಸ್ಥೆ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ದುರ್ಗುಣ, ದೈನ್ಯ, ದುರ್ಭಾವನೆಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಶಾಂತಿ, ಸಂತೋಷ, ತೃಪ್ತಿ, ಗೆಲುವುಗಳಿಂದ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ ತುದಿ ಬದಿಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯ ನಡುವೆ ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿ ಸರಿಸಿ ಸಮತಟ್ಟಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಯಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಹೊಲ, ನೆಲಗಳನ್ನು ಉತ್ತಿ, ಬಿತ್ತಿ, ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಹರವಿ ಹದಗೊಳಿಸಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಜನರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿ ಎಂದು ನಗರ, ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಕೋಟೆ, ಕೊತ್ತಲ, ದುರ್ಗ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವನು ರಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಜನರಿಗೆ ಆಶೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಕ್ರಮಣ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರೂ ಆಯುಧವನ್ನೇ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏರಿ ಬರುವದಂತೂ ದೂರದ ಮಾತೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ದುರ್ಗಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ತುಷ್ಟರು, ಪುಷ್ಟರು, ಧರ್ಮಿಷ್ಟರು. ಇಂಥ ಪೃಥುರಾಜನಿಗೆ ಧರ್ಮದಿಂದ ಈ ಪೃಥ್ವಿ (ಭೂಮಿ)ಯು ಮಗಳಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಈಗಿರುವ ಈ ರೂಪವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು ಪೃಥುವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣನಾದದರಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಗೆ **'ಪೃಥ್ವಿ'** ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ಭೀಷ್ಮ :- ತತ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಪುಲಸ್ತ್ಯರೆ ಸೂರ್ಯವಂಶ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರವಂಶಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ನನಗೆ ತಾವು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪ ಮುನಿಗೆ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಸ್ವಾನ್ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಂಜ್ಞಾ, ರಾಜ್ಞೀ, ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾ ಎಂದು ಮೂವರು ಮಡದಿಯರು, ರೈವತನ ಮಗಳಾದ ರಾಜ್ಞಿಯು ರೈವತ ಎಂಬ ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು, ಪ್ರಭಾ ಸುಂದರಿಯ ಪ್ರಭಾತ ಎಂಬ ಮಗನನ್ನೂ ಹಡೆದರು. ದೇವ ಬಡಿಗ

ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮಗಳಾದ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಮನು, ಯಮ, ಯಮುನೆ ಎಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಸಂಜ್ಞಾದೇವಿಗೆ ಗಂಡನ ಪ್ರಚಂಡಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ದೇಹವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಾಗಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕೆಂಡವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಅನುವಭವಾಗುತಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ಸಂಸಾರವೆಂದರೆ ಬೆಂಕಿಯೊಡನೆ ಚೆನ್ನಾಟವಾಡಿದ ಅನುಭವ ಅವಳಿಗೆ. ದಿವಸಗಳಾದಂತೆ ಆದಿತ್ಯನ ದೇಹದ ದೀಪ್ತಿ ಬಿಸಿ, ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ನಡೆಯಿತು. ಅದು ಎಂದೂ ಶಾಂತವಾಗುವ ಅಥವಾ ಸೌಮ್ಯವಾಗುವ ಲಕ್ಷಣವೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಈ ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಟ್ಟದೊಡನೆ ಅಗ್ನಿಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಆಡುವದು ತನ್ನಿಂದ ಅಶಕ್ಯ. ಎಂದೆನಿಸಿತು. ಆ ಸಂಜ್ಞೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಆ ತೇಜೋನಿಧಿಯ ಬಿಸಿ ಬೇಗೆಯ ಬಿಗಿದಪ್ಪುವಿಕೆ, ಅಗ್ನಿ ಚುಂಬನಗಳಿಂದ ಬೇಯುವದೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ, ಸಹಿಸುವದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನಿಸಿತು. ಹಾಗೆಂದು ದೂರವಿರುವುದು ಮಡದಿಯಾದ ತನಗೆ ಅಶಕ್ಯ. ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿ ಎಂದೂ ಕ್ಷಮಿಸಲಾರ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ತನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಇರುವ ಓರ್ವ ಸುಂದರ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಪಡಿನೆಳಲಿನಂತಿರುವ ಅಸ್ವ ನಿರ್ಮಿತ ಹೊಸ ಹುಡುಗಿಗೆ **''ಛಾಯಾ''** ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಳು. ಆ ಛಾಯೆಯು ಕೈ ಮುಗಿದು ಸಂಜ್ಞೆಗೆ ''ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ ?'' ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಛಾಯೆಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದಳು. ''ನೀನು ಚಂಡಭಾನು ಎನಿಸಿದ ನನ್ನ ಗಂಡ ಮಾರ್ತಂಡನ ಮಡದಿಯಾಗಿ ಬಾಳು. ಪ್ರೇಯಸಿಯಾಗಿ ಅವನೊಡನೆ ವಿಹರಿಸು. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಈ ಯಮ, ಯಮುನೆಯರನ್ನೂ ಹಾಗೂ ವೈವಸ್ವತಮನುವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡು. ಈ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲಿ ಎಂದೆನಿಸಬೇಡ ನನ್ನ ಮಾತೃ ಹೃದಯದ ಮಮತೆಯಿಂದ ನೀನು ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತೆಯಾಗಿ ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಮಡದಿಯಾಗಿ, ರಸಿಕ ರಮಣಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಸಂಸಾರಮಾಡು.''

ಛಾಯೆಯು ''ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ'' ಎಂದು ಸಂಜ್ಞೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಾಗಿ ವಚನಕೊಟ್ಟಳು. ಅದರಿಂದ ಸಮಾಧಾನವಾದ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಸಂಜ್ಞೆಯು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಛಾಯೆಯು ಸೂರ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಅವಳದೇ ರೂಪ, ಅದೇ ಚೆಲುವು. ಅದೇ ನಿಲುವು, ಅದೇ ನಡೆ, ಅದೇ ನುಡಿ, ಅದೇ ಮಾಟ, ಅದೇ ನಡಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಇನಿತೂ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಅವಳದೇ ಬಿಂಬ. ಅವಳದೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ-ಇವಳು ಆದದ್ದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ಇವಳು ಸಂಜ್ಞೆ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಸಂದೇಹವೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಛಾಯೆಯೊಡನೆ ರಮಿಸಿದನು. ಛಾಯಾದೇವಿಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಸಾವರ್ಣಿ, ಶನೀಶ್ವರ, ತಪತೀ, ವಿಷ್ಟೀ ಎಂಬ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಛಾಯೆಯು ಮೊದಮೊದಲು ಸಂಜ್ಞೆಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಯಮ, ಯಮುನೆ ಹಾಗೂ ಮನುವಿನ ಮೇಲೆ ಅವರ ಮಾತೆಯಂತೆಯೇ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನಗೂ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಾದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಮೇಲಿನ ಮಾತೃಪ್ರೇಮ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಸವತಿ ಮತ್ಸರವು ಹಣುಕಿ ಹಾಕಿತು. ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೇಮ, ಸಂಜ್ಞೆಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅನಾದರ, ದ್ವೇಷ. ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ತಾಯಿಯ ಈ ತಿರಸ್ಕಾರ ತಾಳಲಾರದೆ ಒಂದು ದಿನ ಯಮನು

ಛಾಯೆಗೆ ಕೋಪದಿಂದ ಒದೆಯಲು ತನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಎತ್ತಿದನು. ''ನನ್ನನ್ನು ಒದೆಯಲು ಎತ್ತಿದ ನಿನ್ನ ಆ ಬಲಗಾಲಲ್ಲಿ ಹುಳು ಬಿದ್ದು ರಕ್ತ, ಕೀವು, ಸೋರಲಿ'' ಎಂದು ಛಾಯೆಯು ಯಮನಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತಳು. ಯಮನು ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ''ಅಪ್ಪಾ, ಇದೋ ತಾಯಿಯು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಕಾಲು ಎತ್ತಿದ್ದೇ ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿದರೂ, ''ಹುಳುಬಿದ್ದು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ಈ ನನ್ನ ಕಾಲು, ರಕ್ತ, ಕೀವು ಸೋರಲಿ'' ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೇ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ನಾನು ನನ್ನ ತಂಗಿ ಯಮುನೆ ಹಾಗೂ ಅಣ್ಣ ವೈವಸ್ವತ ಮನು ಇವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಈ ತಾಯಿಗೆ ದ್ವೇಷ ಭಾವನೆ. ನನ್ನ ಉಳಿದ ಸೋದರ-ಸೋದರಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೇ ಇವಳ ಈ ಸ್ನೇಹ-ದ್ರೋಹ-ದ್ವೇಷ, ಪಕ್ಷಪಾತಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇವಳು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಅವರು ಎಷ್ಟೇ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದರೂ ಹೀಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಬಯಸುವಳೆ? ಕೈಕಾಲು ಮುರಿದು ಅಂಗಹೀನರಾಗಲು ಶಪಿಸುವಳೆ?'' ಎಂದು ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಸಂತೈಸುತ್ತ ನುಡಿದನು. ''ಪುತ್ರನೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನೀನು ಮಗ, ಅವಳು ಹೆಂಡತಿ. ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ದಂಡಿಸಲು ಬರುವುದು ? ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೀಗಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾವ ತಂದೆಗಾದರೂ ದುಃಖ ವಾಗದಿದ್ದೀತೆ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮಫಲ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾದೇವರಿಗೂ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮಫಲ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಉಳಿದವರ ಪಾಡೇನು ? ನಿನ್ನ ಹುಳಬಿದ್ದ ಕಾಲು ಹಾಳಾಗದಂತೆ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕೋಳಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು ನಿನ್ನ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಹುಳುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಹೋಗುವದು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿರುವ ಹೊಲಸನ್ನೆಲ್ಲ ಶೋಧಿಸಿ ನಿನ್ನ ಪಾದವನ್ನು ಶುದ್ಧ ಮಾಡುವದು. ಮುಂದೆ ಅದು ತಾನಾಗಿ ಗುಣವಾಗುವುದು. ಕೀವು, ರಕ್ತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ಕೋಳಿಯು ತಿಂದು ನಿನ್ನ ಕಾಲು ಮೊದಲಿನಂತಾಗುವದು.''

ತಂದೆಯ ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನುಕೇಳಿ ಯಮನಿಗೆ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ವೈರಾಗ್ಯ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸು ಕೈಕೊಂಡನು. ಮೊದಲು ಕೆಲವು ದಿನ ಬರಿ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ತಿಂದು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದಿನ ನೀರಿನ ತೆರೆಯ ಮೇಲಿನ ನೊರೆ ಸೇವಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಬರಿ ಗಾಳಿ ಕುಡಿದು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು ನಡೆಸಿದನು. ಹೀಗೆ ನೂರು ವರ್ಷ ಅವನ ತಪಸ್ಸು ನೆರವೇರಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಆ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬಂದನು. ''ಬೇಕಾದ ವರ ಬೇಡು'' ಅಂದನು. ಆಗ ಯಮನು ಲೋಕಪಾಲತ್ವವನ್ನೂ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಪಿತೃಲೋಕವನ್ನೂ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ ನಿರ್ಣಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಆ ಯಮನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಪಿತೃಲೋಕಗಳಿಗೆ ಅವನನ್ನೇ ಒಡೆಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಒಡೆತನವನ್ನೂ ಯಮನಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿದನು.

ಈ ಸಮಾಚಾರ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಮಗನನ್ನು ಶಪಿಸಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಅವಳ ದುರ್ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ಕೊಡಲು ಅವನು ತನ್ನ ಮಾವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ದೇವಶಿಲ್ಪಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮುಂದೆ

''ನಿನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಪಕ್ಷಪಾತಮಾಡಿ ಮಗನಿಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟು, ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ'' ಎಂದು ದೂರಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಅಳಿಯನನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ :- ಪೂಜ್ಯನಾದ ಸೂರ್ಯನೆ, ನೀನು ಗಂಡಸು. ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಾಡಿದ ಅವಾಂತರ ಇಷ್ಟು ದಿನವಾದರೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಬೆಳಕು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ಮನೆಯ ಸಮಾಚಾರವೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಶಾಪವಿತ್ತು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದವಳು ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸಂಜ್ಞೆಯಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ನೀನು ಈಗ ಮಡದಿಯೆಂದು ಲಲ್ಲೆಯಾಡುವವಳೂ ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸಂಜ್ಞೆಯಲ್ಲ. ಸಂಜ್ಞೆಯು ನಿನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಉಗ್ರವಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಹನೆ ಮಾಡದೆ, ನಿನ್ನ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಹೋಗುವಾಗ ತಾನೇ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಇರುವ ತನ್ನ ನೆರಳಿನದೇ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಜೀವತುಂಬಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಇತ್ತ ಬಂದಳು. ಅವಳು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಬಾರದಿದ್ದುದರಿಂದ, ನಾನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ''ಗಂಡನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಂದ ನಿನಗೆ ಅಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ'' ಎಂದು ನಾನು ಅವಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಿದೆ. ಆಗ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯು ಮರುದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಸೂರ್ಯ, ಏನಾದರೂ ಆ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆ. ತನ್ನ ರೂಪ ನೋಡಿ ದೈತ್ಯ ದಾನವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನ ಬಳಿ ಸುಳಿಯಬಾರದು ಎಂದು ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಯಾಗಿ ಮನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಗೈಯುತ್ತ ಬಾಯಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ನಾಮವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಬೆಂಕಿಯ ಮೊಟ್ಟೆಯಂತಿರುವ ನಿನ್ನೊಡನೆ, ನಿನ್ನ ಅಗ್ನಿ ಸ್ಪರ್ಶದಂತಿರುವ ಜ್ವಾಲಾಲಿಂಗನ, ವಿದ್ಯುತ್ ಚುಂಬನಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಹೋದದ್ದು ಆ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯ ಮಹಾಪರಾಧವೇನಲ್ಲ. ಜೀವಂತ ದೇಹ ದಾಹವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ನಿನ್ನಿಂದ ದೂರಾದ ಅವಳ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಅವಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡು. ನಿಮ್ಮ ಈ ವಿರಸ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನ ಸರಸ, ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರೇಮಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಲು ನಾನು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ದಯವಿಟ್ಟು ನೀನು ಸಮ್ಮತಿಸಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುವ ಉರಿ, ಮಿಕ್ಕಿದ ತೇಜಸ್ಸೇ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನಿನ್ನಿಂದ ದೂರವಾಗಲು ಕಾರಣವಷ್ಟೇ ? ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಯುವ ಗಾಡಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೆಲ್ಲ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಯಂತ್ರದ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ನಿನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ಅತಿ ಪ್ರಸಕ್ತವಾದ ತೇಜೋ ಭಾಗಗಳೆಲ್ಲ ಕತ್ತರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಆಕಾರವನ್ನೇ ಸಣ್ಣದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ರೂಪ ಶಾಂತ, ಸುಂದರ, ಸೌಮ್ಯವಾದ ಸಹ್ಯ ರೂಪವಾಗುವದು. ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಅಲಿಂಗನಕ್ಕೆ ಹಿತಕರ, ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸುಖಕರ.''

ಮಾವನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಗಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಕೊರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆಗ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ತನ್ನ ಯಂತ್ರದ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸಾಣೆಹಿಡಿದನು. ಪ್ರಚಂಡಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮಾರ್ತಂಡನ ವಿರಾಟ ದೇಹದ ಕೆಲವೊಂದು ಕೆಂಡದ ಉಂಡೆಗಳಂತಿರುವ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ತೆಗೆದನು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಆಕಾರವು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಸೌಮ್ಯ ಸುಂದರ ರೂಪದಿಂದ ಹಿತಮಿತವಾದ ತೇಜೋದೀಪ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆದ ತೇಜೋಭಾಗದ ತುಂಡು ತಣುಕುಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ, ದೇವೇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧ, ಶಿವನ ತ್ರಿಶೂಲ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು ಆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಿರಣ ಕುಂಜದಂತಿರುವ ಸೂರ್ಯರೂಪವು ಅಂದಿನಿಂದ ಅಪ್ರತಿಮವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಮೈಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾಗದ ತೇಜಸ್ತರಗಳನ್ನು ಸಾಣೆ ಹಿಡಿದು ಕೊರೆದು ತೆಗೆದರೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಅವನ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಯಂತ್ರ ಆಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಪಾದಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಂದಿಗೂ ಯಾರಿಗೂ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಮೊದಲಿನ ಅತ್ಯುಜ್ವಲವಾದ ತೇಜೋರಾಶಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಬೆಂಕಿಯ ಭಂಡಾರದಂತಿರುವ ಆ ಆದಿತ್ಯದೇವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ನೋಡಲು ಹವಣಿಸಿದರೆ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿ, ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯದ ಶಕ್ತಿಯೇ ಉಡುಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯದೇವನ ಪ್ರತಿಮೆ, ಚಿತ್ರಮಾಡುವವರು ಯಾರೂ ಅವನಿಗೆ ಪಾದಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಪಾದಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದರೆ ಮಹಾಪಾಪ. ಆಗ ಕುಷ್ಠರೋಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಆದುದರಿಂದ ಕ್ಷೇಮ ಆರೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಮನೆ ಅಥವಾ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯ ಸೂರ್ಯನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಚಿತ್ರಿಸಕೂಡದು.

ಅನಂತರ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಮರುದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ತನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ, ಕಾಮ, ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡವು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಗಂಡು ಕುದುರೆಯಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕೂಡಿದನು. ''ಇದೊಂದು ಯಾವುದೋ ಬೇರೆ ಕುದುರೆ'' ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವಳು ದೂರ ಸರಿದಳು. ಆದರೂ ಅಶ್ವರೂಪಿ ಸೂರ್ಯನು ಬಿಡದೆ ಅವಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದನು. ಪರಪುರುಷ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಅಶ್ವಿನಿ-ಅಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆ ರೂಪದ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಸೂರ್ಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೇ ತನ್ನ ಮೂಗಿನ ಹೊರಳೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿಟ್ಟಳು. ಕೂಡಲೇ ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಅಶ್ವಿನಿ-ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಶ್ವಿನಿಕುಮಾರರೆಂದೂ ನಾಶಿಕ-ಮೂಗಿನ ಹೊರಳೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನಾಶಿಕ್ಯರೆಂದೂ ಹೆಸರು ಬಂದವು ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಡನೆ ರಮಿಸ ಬಂದವನು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ರವಿಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವಳಿಗೆ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಆಗ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು.

ಸೂರ್ಯನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನಾದ ಸಾವರ್ಣಿಮನುವು ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಮೇರು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಛಾಯೆಯ ಮಗನಾದ ಶನಿಯು ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಗ್ರಹಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದನು. ಸಂಜ್ಞೆಯ ಮಗಳಾದ ಯಮುನೆಯೂ, ಛಾಯೆಯ ಮಗಳಾದ ತಪತಿಯೂ ನದಿಗಳಾಗಿ ಹರಿದರು. ಸೂರ್ಯನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗಳು ಘೋರವಾದ ಕಾಲರೂಪದಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಸಂಜ್ಞೆಯ ಹಿರಿಯ

ಮಗ ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿಗೆ ಇಲ್ಲ, ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ಕುಶನಾಭ, ಅರಿಷ್ಟ ವಿಸ್ರುಷ್ಟ, ನರಿಷ್ಯಂತ, ಕರೂಷ, ಶರ್ಯಾತಿ, ಪ್ರಷದ್ಧ್ರ, ನಾಭಾಗ ಎಂಬ ಹತ್ತು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾನವರಾದರೂ ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪ ಹೊಂದಿದರು.

ವೈವಸ್ವತ ಮನುವು ತನ್ನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರ ಇಲನನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಲು ತಾನು ತಪೋವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅವನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ''ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮನುವು ''ಪೂಜ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ಈ ನನ್ನ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಧರ್ಮಿಷ್ಟರಾಗಲಿ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾಗಲಿ, ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪಿಗಳಾಗಲಿ'' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನ ಈ ಅಭೀಷ್ಟ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಲ್ಲೇ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಅನಂತರ ಮನು ಮಹಾರಾಜನು ತಪೋವನದಿಂದ ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಧರ್ಮ ತತ್ಪರನಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಮನುವಿನ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಇಲರಾಜನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಅವನು ದೇಶ ದೇಶಾಂತರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜರನ್ನು ಗೆದ್ದು, ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಸಂತೈಸಿ, ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಅವನ ರಥವು ಒಮ್ಮೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಶರವಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾದೇವರ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿತು. ಅದು ಪರಶಿವನ ಆಡುಂಬೆಲ, ಮರಿಚಂದ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಒಡೆ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದುಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸ ಪತಿಯು ತನ್ನ ಮೋಹದ ಮಡದಿಯಾದ ಉಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವಿಹಾರ ಗೈಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಈ ಪಾರ್ವತಿ-ಪರಮೇಶ್ವರರ ವಿಹಾರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಗಂಡಸರು ನುಗ್ಗಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಮಹಾದೇವಿಯು ಲಜ್ಜಿತಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ರತಿಕ್ರೀಡೆಗೆ ಆತಂಕವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ಮಹಾದೇವಿಯು ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧ ಮಾಡಿದಳು.

''ಇಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ಗಂಡಸು ಅಥವಾ ಗಂಡುಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರೆ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅದು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ಈ ಉಪವನದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು ಹತ್ತು ಯೋಜನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಡು ಪಿಳ್ಳೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಹೊಕ್ಕರೂ ಅದು ಅದೇ ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು'' ಎಂದು ನಿಯಮವನ್ನುಮಾಡಿದಳು. ಇದು ಗಂಡುಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಘೋರ ಶಾಪ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನ ಮಗ ಇಲರಾಜನಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿ-ಪರಮೇಶ್ವರರ ಈ ನಿಯಮದ ಗುರುತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತಿಳಿಯದೆ ಆ ಇಲರಾಜನು ಶಿವನ ''ಶರವಣ''ವೆಂಬ ಆ ವಿಹಾರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುತನ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅಪ್ಪಟ ಗಂಡಸಾದ ಆ ಇಲನು ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೆ ಪೂರ್ತಿ ನಾರೀ ಭಾವವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಅವನು ಹತ್ತಿಬಂದ ಗಂಡು ಕುದುರೆ ಹೆಣ್ಣುಕುದುರೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು ಇಲನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿಕೊಂಡನು. ಹದಿನಾರಾಣೆ ಹೆಣ್ಣು. ತಾನು ಗಂಡಸಾಗಿ ಇದ್ದದ್ದೇ ಮರೆತು

ಹೋಯಿತು ಅವನಿಗೆ. ಒಂದು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ''ಇಲ''ನು ''ಇಲಾ'' ಆದಳು. ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಗಂಡು ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದನು ಎನ್ನುವದು ಯಾರಿಗೂ ಗುರುತಾಗದಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀ ಭಾವವು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂಥ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖ, ತುಂಬು ತಾವರೆಯಂತೆ ಅಗಲವಾದ ಬೊಗಸೆಗಣ್ಣು, ಸಣ್ಣನಡು, ಉಬ್ಬಿದ ಎದೆ, ಕಪ್ಪು ಕಪ್ಪಾದ ಉಂಗುರುಗೂದಲು, ಮಧುರ ಕಂಠ, ಮಂಜಭಾಷೆ, ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣ, ಆನೆ ಅರಸಂಚೆಗಳ ನಡೆ, ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನಂಥ ಹುಬ್ಬು, ಹವಳದುಟಿ, ಕೆಂಪು ಉಗುರು, ಚಿಗರೆ ನೋಟ, ಮಿಂಚುಗಣ್ಣು ಒಟ್ಟಾರೆ ಇವಳೊಬ್ಬ ಹುಟ್ಟು ಹೆಣ್ಣು ಎಂದು ಯಾರಿಗೂ ಎನಿಸುವಂಥ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾರಿತ್ವದ ನಿಲುವು-ಚೆಲುವು, ಚಾಪಲ್ಯಗಳು ಅವಳಲ್ಲಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ಇಳಿದು ಬಂದಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಹೊಸ ಹೆಣ್ಣುತನ ಹೊಂದಿದ ಆ ಹರೆಯದ ಹುಡುಗೆಯು ಆ ಗೌರೀ ವನದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆದಾಡುತ್ತ ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದಳು. ''ನಾನು ಯಾರು ? ನನ್ನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಯಾರು ? ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಯಾರು ? ನನ್ನನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ? ನನ್ನ ಗಂಡನು ಯಾರು ? ನನ್ನ ಜಾತಿ ಯಾವುದೋ ಏನೋ ! ನನ್ನ ಅಂಗಾಂಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮುವ ಈ ಚೆಲುವಿಕೆಗೆ ಅನುರೂಪನೆ ಆಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ ನನ್ನ ಪತಿ !'' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ತರುಣ ವಯಸ್ಸಿನ ತರಳೆಯರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವಳ ವಿಚಾರಧಾರೆ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನ ಮಗನಾದ ಬುಧನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಈ ರೂಪರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವಳ ಲಲಿತ ಲಾವಣ್ಯವು ಆ ಚಂದ್ರಕುಮಾರನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಕಾಮಪೀಡಿತನಾದನು. ಈ ಸೌಂದರ್ಯದ ಖಣಿಯನ್ನು ತನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಲೆಯು ಶರವಣದ ಸೀಮೆದಾಟಿ ಈಚೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ವಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಡಗೂಡಿ ಸಮಿಧೆ, ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ವೇಷದಿಂದ ಬುಧನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲ, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆರಳಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ, ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರ ಬಾಹು ಭೂಷಣ, ಮಿಂಚುವ ತಲೆ, ಇಂಥ ಸುಂದರಾಕಾರದ ನವತರುಣನಾದ ಬುಧನು ಯಾರನ್ನೋ ಹುಡುಕುತ್ತ ಬಂದವನಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿರುವ ಗಿಡಗಳ ಗುಂಪಿನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತು, ಇಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೆ, ತಾನು ಹುಡುಕುವ ಹೆಂಗಸು ದೊರಕಿದಳು ಎನ್ನುವ ಸಂತಸ, ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಬೆದರಿಸುವಂತೆ ಆಕ್ಷೇಪದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು. ''ಸುಂದರಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರದ ಕಾರ್ಯಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿ ? ಇದು ನಿನ್ನ ವಿಹಾರದ ವೇಳೆಯೇ ? ಇಷ್ಟೇಕೆ ಹೆದರಿದಂತಿರುವೆ ? ಈ ಮನೆಗೆ ನೀನೇನು ಹೊಸಬಳೆ ? ವನದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುವ ಹೊತ್ತು ಮುಗಿಯಿತು. ಈಗ ಹೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮಾಡುವಂತೆ ಮನೆಯನ್ನು ಸಂಜೆ ಮುಂದೆ ಅಲಂಕರಿಸುವದಿಲ್ಲವೆ ? ಅಂಗಳವನ್ನು ಗುಡಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿ, ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆ ! ಬಾ, ಬೇಗ ಬಾ, ಹೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೋ ಹೂವುಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸು.

ಬುಧನ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ''ತಪೋಧನರೆ, ನನಗೇಕೋ ಎಲ್ಲವೂ ಮರೆತು ಹೋಗಿದೆ. ನಾನಾರು ಎಂಬುದೇ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೂಡಾ ನಾನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಕುಲ ಯಾವುದು ? ನನ್ನ ಮನೆ ಯಾವುದು ? ಎಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.''

ಆಗ ಬುಧನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ''ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ತಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಧಿಪತಿ. ನಾನು ಕೂಡ ಬಹುವಿಧ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತು ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು **ಬುಧ** ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ನಿನ್ನ ಈ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಇಂದು ಕಾಮುಕನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಬಾ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ದಿವ್ಯ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಇಲೆಗೆ ಆ ಸುಂದರ ಮಂದಿರ ಕಂಡು, ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದವಾಯಿತು. ರತ್ನದ ಕಂಬ, ಬಂಗಾರದ ಗೋಡೆ, ಮಣಿಯ ಮಾಳಿಗೆ, ಸುತ್ತಲೂ ನಂದನವನದಂಥ ಉಪವನ, ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಭೋಗೈಶ್ವರ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಂಡು ಇಲೆಗೆ ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನದ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗೆ ಒಡತಿಯಾಗಿ ಬಂದದ್ದು ತನ್ನ **''ಅಹೋ ಭಾಗ್ಯ''** ಎನಿಸಿತು. ತಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯಳು ಎಂಬ ಭಾವ ಮೂಡಿತು.

ಇದು ಎಂಥ ಕುಲ ! ಎಂಥ ದಿವ್ಯಮನೆ ! ನನ್ನ ಗಂಡನ ನಡತೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯಲ್ಲ! ಅವರ ರೂಪವೋ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಪರೂಪ. ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಚೆಲುವಿಕೆ ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಂತಹದಿದೆ ಅವರ ಸೌಂದರ್ಯ ! ಎಂಥ ಉತ್ತಮವಾದ ಜೋಡಿ ನಮ್ಮದು ! ಇಂಥ ರೂಪಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಪತಿ. ಹಾಗೂ ಪತಿಗೃಹಗಳು ನನಗೆ ಎಂತು ದೊರೆತವು ! ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವಳು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಆಲೋಚಿಸಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೂವಾಗಿದ್ದಳು. ಇಂದ್ರಭವನದಂತಿರುವ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಸಮಾನನಾದ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಆ ಇಲಾರಾಣಿಯು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಭೋಗಾನುರಾಗಲಾಲಸಳಾಗಿ ವಿಹಾರಗೈದು ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಸಿಕ ಪ್ರಿಯಕರನೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವ ಆ ವಿಲಾಸ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿಹಾರ ಕೇಳೀ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ಗೈಯುತ್ತ ಲಲ್ಲೆಯಾಡುತ್ತ ಇರುವ ಆ ಇಲೆಗೆ ಕಾಲವು ಕಳೆದದ್ದೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ವರುಷಗಳು ಉರುಳಿದ್ದೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ಇಲರಾಜನು ದಂಡಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬಾರದಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಇಕ್ವಾಕು ಮೊದಲಾದ ಒಂಭತ್ತು ಜನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಇಲನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ಶರವಣದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಆ ದೇಶದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೋಡಿದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಇಲರಾಜನು ಏರಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕುದುರೆಯು ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದರ ಮೇಲಿನ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಜೀನು ಹಾಗೂ ಬಂಗಾರದ ಹಿಡಿಕೆಯುಳ್ಳ ಕಡಿವಾಣ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಗುರುತು ಹತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಇಲರಾಜನದೇ **ಚಂದ್ರಪ್ರಭ** ಎಂಬ ಕುದುರೆ. ಅದು ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಯಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು.

ಅರಮನೆಯ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವ ಆ ನಮ್ಮ ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ಗಂಡು ಕುದುರೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೆಣ್ಣು ಹೇಗಾಯಿತು ಎಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ

ನೋಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತ ವಾಸಿಸಿದ ವಶಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ''ಗುರುಗಳೇ, ಇದೇನು ಅಚ್ಚರಿ! ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ತಮ್ಮ ಗಂಡು ಕುದುರೆಯು ಹೆಣ್ಣಾಗಲು ಏನು ಕಾರಣ? ಹಾಗೂ ಈ ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ತುರಂಗದ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು? ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಇರುವನು? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು'' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ವಶಿಷ್ಠರು ತಮ್ಮ ಯೋಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭೂತಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು ನೋಡಿದರು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ ಶ್ರುತಪಡಿಸಿದರು.

ವಶಿಷ್ಠ :- ಮುಂದೆ ಕಾಣುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಶರವಣ ಎಂಬ ಉಪವನವು ಶಿವ-ಶಕ್ತಿಯರ ಕ್ರೀಡಾಭೂಮಿ. ''ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗಂಡುಪ್ರಾಣಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಕೂಡದು. ಅಪ್ಪಿ ತಪ್ಪಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿ ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಲಿ'' ಎಂದು ಶಂಕರಿಯ ಶಾಪ. ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಾದ ಇಲನು ಇತ್ತದೇಶ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಈ ಕುದುರೆಯೊಡನೆ ಶಂಭು ಅಂಬಿಕೆಯರ ಈ ಆಡುಂಬೊಲದಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಶಿವೆಯ ಶಾಪವು ಅನ್ವಯವಾಯಿತು. ಇಲನು ಇಲೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟನು. ಈ ಚಂದ್ರಪ್ರಭವೆಂಬವನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಅಶ್ವವು ಕೂಡಲೆ ಹೆಣ್ಣುಕುದುರೆಯಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಈ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಾದ ಇಲರಾಜನು ನಾರೀಭಾವದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನಿಮಗೆ ಮತ್ತೆ ಅವನು ಪುರುಷರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದರೆ ನೀವು ಚಂದ್ರಶೇಖರನನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಇಲರಾಜನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಪೌರುಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಕುಬೇರಕಾಂತಿ, ಭೀಮಶಕ್ತಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮರಳಿ ದೊರೆಯುವವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಪಿನಾಕಪಾಣಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿರಿ.

ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ವಶಿಷ್ಠ ಮಹಾಮುನಿಗಳ ಈ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕುಮಾರರು ಮಹಾದೇವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅವರ ಬಿನ್ನಹ ಹಾಗೂ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ''ಇಲರಾಜನ ತಮ್ಮನಾದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ದೊರೆಯು ಈ ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಮಹಾಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯ ಫಲವನ್ನೆಲ್ಲ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರೂ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಈಗ ನಮ್ಮೆದುರು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಯಜ್ಞ ಸಮಾಪ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪುಣ್ಯಫಲವನ್ನೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಾದ ಇಲರಾಜನು ಕಿಂಪುರುಷ ಜಾತಿಯ ವೀರಪುರುಷನಾಗುವಂತೆ ನಾವು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.''

ಶಿವಶಕ್ತಿಯರ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮನುಕುಮಾರರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಎನಿಸಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ವಚನದಂತೆ ಯಜ್ಞಫಲವನ್ನು ''ಶಿವಾರ್ಪಣಮಸ್ತು'' ಎಂದು ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಅವರ ಯಜ್ಞಫಲದ ದಾನದಿಂದಾಗಿ ಬುಧನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬುಧ-ಭಾಮಿನಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಇಲಾದೇವಿಯು ಒಂದು ಸುಂದರ ಸುಪ್ರಭಾತದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಪುರುಷನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತನಾದನು. ಬುಧನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗಲೇ ಆ ಇಲಾ ಮಹಿಳೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಗಂಡು

ಮಗನು ಜನಿಸಿದನು. ಅವನೊಬ್ಬ ಸದ್ಗುಣದ ಖಣಿಯೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಗಂಡು ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಇಲೆಯು ಇಲನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತನಾದದ್ದು ಕಂಡು ಬುಧನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಮುಂದೆ ಆ ಇಲರಾಜನು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಗಂಡಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ತಿಂಗಳು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಹೆಣ್ಣಾದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಇಲಾವೃತ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಚಂದ್ರ ವಂಶದಲ್ಲಿಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಇಲೆಯ ಮಗನು ಐಲ ಅಥವಾ ಪುರೂರವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಚಂದ್ರವಂಶದ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದನು. ಅತ್ತ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದನು. ಇಲಾದೇವಿಯು ಮಹಾದೇವರ ವರಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಕಿಂಪುರುಷನಾದಾಗ ಸುದುಮ್ನ ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಸುದುಮ್ನನಿಗೆ ಉತ್ಕಲ, ಗಯ, ಹರಿತಾಶ್ವ ಎಂದು ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಉತ್ಕಲನು ಉತ್ಕಲ ದೇಶಕ್ಕೂ, ಗಯನು ಗಯಾ ದೇಶಕ್ಕೂ, ಹರಿತಾಶ್ವನು ಕುರುದೇಶ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಗಳಾದರು. ಇಲರಾಜನು ತನ್ನ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತಾನು ನಾರೀ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಹಡೆದ ನೆಚ್ಚಿನ ಮಗ ಪುರೂರವನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಇಲಾವೃತ ಖಂಡದ ಸಮ್ರಾಟ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಗೈದು, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಇತ್ತ ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮಧ್ಯದೇಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದನು. ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನ ಮೂರನೆಯ ಮಗನೇ ನರಿಷ್ಯಂತ, ನರಿಷ್ಯಂತನ ಮಗನೇ ಶುಕನು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠ. ಮನುವಿನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಗ ನಾಭಾಗನಿಗೆ ಅಂಬರೀಷ ಎಂಬ ತನಯನು ಜನಿಸಿದನು. ಮನುವಿನ ಮಗದೊಬ್ಬ ಮಗ ಧೃಷ್ಟನಿಗೆ ಧೃಷ್ಟವೀರ, ವ್ರತನಾಧ, ಧೃಷ್ಟಕೇತು ಎಂದು ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು. ಶರ್ಯಾತಿ ಎಂಬ ಮನು ಪುತ್ರನಿಗೆ ಅನರ್ತ ಎಂಬ ಗಂಡು ಮಗನೂ, ಸುಕನ್ಯಾ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೂ ಜನಿಸಿದರು. ಆನರ್ತನು ಆಳುವ ರಾಜ್ಯವು ಆನರ್ತದೇಶವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಅನರ್ತದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿಯು ಕುಶಸ್ಥಲಿ. ಮಹಾರಾಜ ಅನರ್ತನಿಗೆ ರೋಚಮಾನ ಎಂಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ರೋಚಮಾನನ ಪುತ್ರನೇ ರೇವ. ರೇವನಪುತ್ರ ರೇವತ. ಈ ರೇವತಾ ರಾಜನಿಗೆ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತು ಜನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಇದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ರೇವತನೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಈ ರೇವತನಿಗೆ ರೇವತಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆ ಇದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಯಿತು ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನ ಮಗ ಕುರೂಷಗೆ ಸಂತಾನ ಬಹಳ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಾರೂಷ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನ ಹತ್ತು ಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಷಧ್ರನು ತಿಳಿಯದೇ ಒಂದು ಗೋವಧೆಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾದ ಗುರುವು ಶಾಪಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಶಾಪದಿಂದ ಪ್ರಷಧ್ರನು ಶೂದ್ರನಾದನು.

ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಕುಕ್ಷಿ. ನಿಮಿ, ದಂಡಕರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ಈ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ರಾಜನ ಹದಿನೈದು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಮೇರು ಪರ್ವತದ ತೆಂಕಣ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜರಾಗಿ ಮೆರೆದರು. ಇನ್ನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಜನ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುರಾಜನ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರ ವಿಕುಕ್ಷಿಗೆ ಕಕುಸ್ಥ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಕಕುಸ್ಥನಿಂದ ಮುಂದೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಶಃ ಸುಯೋಧನ, ಪೃಥು, ವಿಶ್ವಾವಸು, ಅರ್ದ್ರ, ಯೌವನಾಶ್ವ, ಶಾವಸ್ತ,

ವತ್ಸುಕ ಮುಂತಾಗಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ರಾಜರು ಜನಿಸಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದರು. ಈ ಶಾವಸ್ತನೇ ಗೌಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶಾವಸ್ತಿ ಎಂಬ ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಶಾವಸ್ತನಿಗೆ ವತ್ಸುಕನಲ್ಲದೆ, ಬೃಹದಶ್ವ ಎಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ಬೃಹದಶ್ವನ ಮಗನೇ ಕುವಲಾಶ್ವ. ಈ ಕುವಲಾಶ್ವನು **ಧುಂಧು** ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದರಿಂದ **ಧುಂಧುಮಾರ** ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಧೃಢಾಶ್ವ, ದಂಡ, ಕಪಿಲಾಶ್ವ ಈ ಮೂವರು ಧುಂಧುಮಾರನ ಮಕ್ಕಳು. ದೃಢಾಶ್ವನಿಂದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಮೋದ, ಹರ್ಯಶ್ವ, ನಿಕುಂಭ, ಸಂಹತಾಶ್ವ, ಅಕೃತಾಶ್ವ, ರಣಾಶ್ವ, ಯುವನಾಶ್ವ, ಮಾಂಧಾತ, ಪುರುಕುತ್ಸ ಮುಂತಾಗಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಈ ವಂಶವು ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಮಾಂಧಾತನ ಮಗನಾದ ಪುರುತ್ಸಕನೇ ಮುಚಕುಂದ ಮಹಾರಾಜನೆಂದು ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಇವನು ಅತ್ಯಂತ ಧರ್ಮಿಷ್ಠ ಇವನು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ರಾಜ್ಯವಾಳಿ, ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ **''ಧರ್ಮಸೇತು''** ಎಂಬ ಬಿರುದು ಬಂದಿತು. ಇವನ ನಿತ್ಯ ಜಾಗರೂಕವಾದ ಧರ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಂಡು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವೇಂದ್ರನು ಇವನ ಸ್ನೇಹ ಬಯಸಿ ಬಂದನು. ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮುಚಕುಂದ ಮಹಾರಾಜರ ನಡುವೆ ಮಧುರ ಮೈತ್ರಿಯು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು. ಮುಚಕುಂದ ಮಗ ಸಂಭೂತನು ನರ್ಮದಾ ನದಿಗೆ ಪತಿ ಎನಿಸಿದನು.

ಈ ಸಂಭೂತನಿಂದ ಸಂಭೂತಿ, ಅವನ ಮಗ ತ್ರಿಧನ್ವ, ತ್ರಿಧನ್ವ ಪುತ್ರ ತ್ರೈಯಾರುಣ, ಅವನ ಮಗ ಸತ್ಯವ್ರತ, ತತ್ಪುತ್ರ, ಸತ್ಯರಥ ಅವನ ಮಗ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಮಗ ರೋಹಿತ. ಈ ರೋಹಿತ ರಾಜನ ಮಗನಾದ ವೃಕನಿಗೆ ಬಾಹು ಬಾಹುವಿಗೆ ಸಗರನು ಪುತ್ರರಾದರು. ಈ ಸಗರ ರಾಜನು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಪ್ರಭಾ, ಭಾನುಮತಿ ಎಂದು ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಂದಿರು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಬಯಕೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಔರ್ವ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರು. ಆ ಸಗರ ಸುಂದರಿಯರಿಬ್ಬರ ಪರಿಪರಿಯ ಪೂಜೆ, ಆರಾಧನೆಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನು ಇವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಹಿರಿಯ ಮಡದಿ ಪ್ರಭಾದೇವಿಯು ಯದು ಮಹಾರಾಜನ ಮಗಳು. ಅವಳು ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಅಗ್ನಿಗೆ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳು ತನಗೆ ಜನಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಸಗರ ಸಾರ್ವಭೌಮನ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾರ್ಯೆ ಭಾನುಮತಿಯು ವಂಶದ ಬಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಸಬಲ್ಲ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಸಾಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಅಗ್ನಿದೇವನ ವರಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅವರ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಪ್ರಭಾದೇವಿಯ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಬಳಿಕ ಸಗರ ರಾಜನ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞದ ಕುದುರೆಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿ ಅಗೆದರು. ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಕಪಿಲ ರೂಪಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಉರಿದು ಬೂದಿಯಾದರೂ. ಭಾನುಮತಿಯ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನಾದ ಅಸಮಂಜಸನು ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಅಸಮಂಜಸನ ಮಗನೇ ಅಂಶುಮಂತ. ಅವನಿಗೆ ದಿಲೀಪ, ದಿಲೀಪನಿಗೆ ಭಗೀರಥ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈ ಭಗೀರಥನು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ದೇವಗಂಗೆಯನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದನು. ಪಾತಾಳದವರೆಗೂ ಹರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಾದ ಸಗರ ರಾಜನ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಪುತ್ರರನ್ನೆಲ್ಲ ಉದ್ಧರಿಸಿದನು.

ಮನು ಪುತ್ರನಾದ ನಾಭಾಗನಿಗೆ ಅಂಬರೀಷ ಎಂಬ ಮಗನು ಇದ್ದನು ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದೆಯಷ್ಟೇ ! ಆ ಅಂಬರೀಷ ಮಹಾರಾಜನೇ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಎಂಬ ಭೂಖಂಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಆ ನಾಡಿಗೆ ಅಧಿರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಸಿಂಧು ದ್ವೀಪದ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ **ಅಯುತಾಯಂ** ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಯುತಾಯುವಿನ ಮಗ ಋತುಪರ್ಣ, ಆ ಋತುಪರ್ಣ ರಾಜನ ನಂತರ ಆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಮಾಷಪಾದ, ಸರ್ವಕರ್ಮ, ಅರಣ್ಯ, ನಿಘ್ನ ಮುಂತಾಗಿ ಸಂತಾನ ಪರಂಪರೆಯು ಮುಂದೆವರಿಯಿತು. ನಿಘ್ನನಿಗೆ ಅನಮಿತ್ರ, ರಘೋತ್ತಮ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ತನಯರು.

ಅನಮಿತ್ರನು ವೈರಿ ವಿನಾಶದ ಉದ್ದೇದಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು. ದೇಶದ ತುಂಬ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಕಗ್ಗಾಡುಗಳ ದರಿ, ಕೊರಿ, ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡು ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಾಗ ದೇಶ ಗ್ರಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾಡು ಜನಾಂಗವನ್ನು ಕಳ್ಳರ ತಂಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವನು ಅಡವಿ ಅಡವಿ ಅಲೆದನು. ಪ್ರಜಾಪೀಡಕರಾದ ಚೋರರ ತಂಡಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ ತುಂಡರಿಸಿ ಚೆಲ್ಲಿದನು. ಹೀಗೆ ವೈರಿಗಳಾದ ವನೇಚರರ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿ ದಂಡಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಅನಮಿತ್ರನ ಜನ್ಮ ಕಳೆಯಿತು. ಅವನ ಬದಲಾಗಿ ನಿಘ್ನರಾಜನು ತನ್ನ ಕಿರಿಯ ಮಗ ರಘೋತ್ತನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಗೈದನು. ಈ ರಘುವಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ದಿಲೀಪ, ಅಜರಾಜ, ದೀರ್ಘಬಾಹು, ದಶರಥ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಈ ರಘುವಂಶವು ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ದಶರಥ ರಾಜನಿಗೆ ನಾರಾಯಣನ ಅಂಶ ಸಂಭೂತರಾದ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತ, ಶತೃಘ್ನ ಎಂದು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನಾದ ರಾಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂರ್ಣಾವತಾರ ಈ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುವು ರಾವಣಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ರಘುವಂಶದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ದಿಗಂತ ವ್ಯಾಪಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಈ ರಾಮನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಭೃಗು ವಂಶದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಋಷಿಯು ಬರೆದು ಕಾವ್ಯ ರೂಪವಾಗಿ ಹಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ **''ರಾಮಾಯಣ''** ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ಈ ರಾಮನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಲವ-ಕುಶ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ತಂದೆಯಂತೆ ವಂಶದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಕುಲದ ಗೌರವವನ್ನೂ ಘನತೆಗೆ ಏರಿಸಿದರು. ಕುಶನ ಮಗನೇ ಅತಿಥಿ. ಈ ಅತಿಥಿಯಿಂದ ಮುಂದೆ ನಿದ, ನಳ, ನಭ, ಪುಂಡರೀಕ್ಷ, ಕ್ಷೇಮಧನ್ವ, ದೇವಾನೀಕ, ಸಹಸ್ರಾಶ್ವ, ಚಂದ್ರಾಲೋಕ, ತಾರಾಪೀಡ, ಚಂದ್ರಗಿರಿ, ಚಂದ್ರ, ಶ್ರುತಾಯು ಮುಂತಾಗಿ ಈ ರಾಮನ ವಂಶದ ಬಳ್ಳಿಯು ಚಲ್ಲುವರಿಯಿತು. ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶದ ಈ ಶ್ರುತಾಯು ಎಂಬ ರಾಜನು ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೇಹಬಿಟ್ಟನು. ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶದ ಈ ಎಲ್ಲ ರಾಜರು ಶೂರರು, ಉದಾರರು, ಸದ್ಗುಣಿಗಳು, ಕೀರ್ತಿವಂತರು ಆಗಿದ್ದರು. ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದ ಕೆಲವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆಗಿ ಹೋದ ಈ ರಾಮಕುಲದ ರಾಜಮಹಾರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಧಾರ್ಮಿಕರು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞ ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಕೈ ತುಂಬ ದಕ್ಷಿಣೆಯಿತ್ತು ಕೊಡುಗೈ ದೊರೆ ಗಳೆಂದು ಬಿರುದು ಹೊಂದಿ ಮೆರೆದು ಬಾಳಿ ಹೋದರು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಎಂಟನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಪಿತೃವಂಶ ವರ್ಧನೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೯

ಭೀಷ್ಮ :- ಪೂಜ್ಯರೆ, ಪಿತೃವಂಶವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ, ಯಮ, ಚಂದ್ರರ ವಂಶ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಲವಲವಿಕೆ.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಆಗಲಿ ! ಸಂತೋಷ. ನಿನಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಪಿತೃವಂಶವು ಬಿತ್ತರಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಏಳು ಪಿತೃಗಣಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಮೂರು ಅಮೂರ್ತಗಣಗಳು, ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಪಿತೃಗಣಗಳು ಮೂರ್ತಿವಂತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಮೂರ್ತ ಅಥವಾ ಅಕಾರ ರಹಿತವಾದ ಮೂರು ಪಿತೃಗಣಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂರು ಗುಂಪಿನ ಪಿತೃಗಳು ವೈರಾಜರು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ಅವರೆಲ್ಲರು ಯೋಗದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧನೆಮಾಡಿ ದಿವ್ಯ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಈಗ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಹಗಲು ಕೊನೆಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವಾಂತರ ಪ್ರಳಯದ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವರು. ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಸ್ಮೃತಿಯು ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿರುವದು. ಅವರ ಬಲದಿಂದ ಅವರು ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ ಯೋಗಗಳಿಂದ ಭಗವದಾರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯುವರು. ಅವರು ಮುಂದೆ ಮರಳಿ ಈ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಾದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ಪಿತೃಗಳ ಮಾನಸ ಕನ್ಯೆಯೇ ಮೇನಾದೇವಿ. ಅವಳನ್ನು ಪರ್ವತರಾಜನಾದ ಹಿಮಗಿರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಈ ಮೇನಾದೇವಿಯ ಮಗನೇ ಮೈನಾಕ ಪರ್ವತ. ಆ ಮೈನಾಕ ಬೆಟ್ಟದ ಮಗ ಕ್ರೌಂಚ ಪರ್ವತ. ಇವನೇ ಕ್ರೌಂಚ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿ. ಮೇನಾದೇವಿಗೆ ಮೈನಾಕ ಪರ್ವತವಲ್ಲದೆ ಮೂವರು ಯೋಗಿನಿಯರಾದ ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳಿದ್ದರು. ಉಮಾ, ಏಕಪರ್ಣಾ, ಅಪರ್ಣಾ ಎಂದು ಅವರು ಹೆಸರು. ಇವರು ಮೂವರೂ ಮಹಾತಪಸ್ವಿನಿಯರು. ಹಿರಿಯಳಾದ ಉಮೆಯನ್ನು ಮಹಾದೇವರಿಗೂ, ಏಕಪರ್ಣೆಯನ್ನು ಭೃಗುವಿಗೂ ಅರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.

ಇನ್ನು ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತ ಎಂಬ ಪಿತೃಗಣದವರ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾರೀಚ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದು ಸೋಮಪಥ ಎಂಬ ದಿವ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವೂ ಮಾಡುವ ಈ ಪಿತೃಗಣದವರನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಿತೃಗಣದವರ ಮಾನಸ ಕನ್ಯೆಯು ಅಚ್ಛೋದಾ. ಮುಂದೆ ಅವಳು ನದೀರೂಪದಿಂದ ಹರಿದಳು. ಆ ನದಿಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛೋದ ಎಂಬ ದಿವ್ಯ ಸರೋವರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತರ ಮಾನಸ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಅಚ್ಛೋದೆಯು ಸಾವಿರವರುಷ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದಳು. ಆ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯ ಈ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರೀತಿಗೊಂಡ ಪಿತೃಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಚ್ಛೋದೆ ಬಯಸಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಪೇಕ್ಷೆ, ಮಗಳ

ಮೇಲಿನ ಮಮತೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಆ ಪಿತೃಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕಾಮನಂತೆ ಸುಂದರರಾಗಿ ಕಾಂತಿವಂತರಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಹಾರಗಳು, ಮೈತುಂಬ ಚಂದನ ಗಂಧದ ಲೇಪನ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ದಿವ್ಯರೂಪ. ಇಂಥ ಪಿತೃಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮಾವಸು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ತರುಣನನ್ನು ಕಂಡು ಅಚ್ಛೋದೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮುಗ್ಧವಾಯಿತು. ಅವನ ಅಸಾಧಾರಣ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಅವಳ ಚಿತ್ತವು ಚಂಚಲವಾಗಿ ಅವನೆಡೆ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಕಾಮಬಾಣದಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಆ ಅಮಾವಸುವಿನ ಸಂಗವಾಗಲು ತಾನು ವರ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಈ ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದ ಅವಳ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲವೂ ಹಾಳಾಯಿತು. ಮೊದಲು ನೆಲ ಮುಟ್ಟದೆ ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ದಿವ್ಯಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಮನಬಂದಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಸಂಚಾರ ಗೈಯಬಲ್ಲ ಆ ಪಿತೃಕನ್ಯೆಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿದಳು. ಆದರೆ ಆ ಅಮಾವಸು ಎಂಬ ತರುಣನು ಮಾತ್ರ ಆ ಅಚ್ಛೋದೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಾಮಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವಳು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅಂದು ಅವನ ಬಳಿ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಆ ತಿಥಿಯು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಅದು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿತ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಆ ದಿನ ಏನೇ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅದು ಅಕ್ಷಯವಾಗುವುದು. ಅಕಸ್ಮಿಕವಾದ ಈ ಚಿತ್ತ ಚಾಂಚಲ್ಯ ಹಾಗೂ ತಪೋವಿನಾಶದಿಂದ ಆ ಅಚ್ಛೋದೆಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಎನಿಸಿ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಅವಳು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು, ತನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಪಿತೃಗಳು ಕರುಣೆದುಂಬಿ ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಅಚ್ಛೋದೆಯ ಈ ಗೈಮೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಚ್ಯುತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ದೈವೀಸಂಕಲ್ಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯು ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಮುಂದಾಗಲಿರುವ ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯ ತಿಳಿದು, ಅವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು -

''ಶುಭಾಂಗಿಯೇ, ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಶರೀರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಆಗಲೇ ಅವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವು ದೊರೆಯುವುದು. ಆದರೆ ಮಾನವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯದ ಫಲವು ಮರಣಾನಂತರ ದೊರಕುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಈ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ನೀನು ಮುಂದೆ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವಿ. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ದ್ವಾಪರಯುಗ ಬಂದಾಗ ನೀನು ಒಂದು ಮೀನಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬರುವಿ. ಪಿತೃಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಕಾಮುಕ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಳೆದು ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಭಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ಕೀಳು ಜನ್ಮವು ಬರುವದು. ನೀನು ಬಯಸಿದ ಆ ಅಮಾವಸು ರಾಜನಿಗೆ ನೀನು ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸುವಿ. ಕನ್ಯೆಯಾಗಿ ಇರುವಾಗಲೇ ನಿನಗೆ ದೇವಲೋಕದ ಚಿರಯೌವನ, ಅಕ್ಷತ, ಯೋನಿತ್ವ ಮುಂತಾದ ಮಾನವಲೋಕ ದುರ್ಲಭ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು. ಪರಾಶರ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುವಿ. ಆ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರ ಜನನೋತ್ಸವವು ನದಿಯ ಒಂದು ನಡುಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವುದು. ಆ ದ್ವೀಪವ ತುಂಬ ಬರಿ ಬೋರೆ ಗಿಡಗಳೇ ತುಂಬಿರುವುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ **ಬಾದರಾಯಣ** ಎಂದು ಹೆಸರು ಬರುವುದು. ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ **ದ್ವೈಪಾಯನ** ಎಂದು ಹೆಸರಾಗುವುದು. ಒಂದಾಗಿದ್ದ ವೇದರಾಶಿಯನ್ನು ಅವನು ವಿಂಗಡಿಸುವನು. ಅವನಿಗೆ **ವೇದವ್ಯಾಸ**ನೆಂದು ನಾಮಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಅನಂತರ ನೀನು

ಕುರುವಂಶದ ಶಂತನು ಎಂಬ ರಾಜನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲಿರುವೆ. ಅವನು ಸಾಧಾರಣನಲ್ಲ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಮುದ್ರ ರಾಜನಾದ ವರುಣನೇ ಮಾನವ ರೂಪದಿಂದ ಮೈದಾಳಿ ಬರುವ ಆ ಶಂತನು ರಾಜನಿಂದ ನಿನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯ. ಚಿತ್ರಾಂಗದ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾಗುವರು. ಅನಂತರ ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸತ್ಯವತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದರೆ ಪಿತೃಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಕಾ ಎಂಬ ಶುಭನಾಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಜನರಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ನೀನು ನೀಡುವಿ. ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವಿ. ಹಾಗೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಚ್ಛೋದಾ ಎಂಬ ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುವಿ. ನಿನ್ನ ಪಾವನ ಜಲದಿಂದ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವಿ.'' ಹೀಗೆ ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತ ಪಿತೃಗಳು ತಮ್ಮ ಮಾನಸ ಕುಮರಿಯಾದ ಅಚ್ಛೋದೆಗೆ ಇಂತು ವರಕೊಟ್ಟು ಅವಳ ಭಾವಿ ಜೀವನದ ಭವ್ಯ ವೃತ್ತಾಂತ ಹೇಳಿ, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದೃಶ್ಯರಾದರು. ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಅಚ್ಛೋದೆಯ ಜೀವನವು ಮಾರ್ಪಾಡು ಹೊಂದಿ, ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿತು.

ವಿಭ್ರಾಜ ಎಂಬ ಪಿತೃಗಳು ಬರ್ಹಿಷದ ಎಂಬ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗರಿಯ ಚಿನ್ಹಗುಳುಳ್ಳ ಸಹಸ್ರಾರು ವಿಮಾನಗಳು ಅವರ ಸಂಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಬೇಡಿದ ಫಲ ಕೊಡುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು ಆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದ ಜನರು ಈ ಪಿತೃಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಾಸರ ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಪೂಜಿತರಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮಕ್ಕಳದು ಒಂದು ಪಿತೃಗಣ ಉಂಟು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾತ್ಮರು. ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಭಯ-ಪ್ರದರು. ಇವರಿಗೆ ಪೀವರಿ ಎಂಬ ಮಾನಸ ಪುತ್ರಿಯು ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಮಹಾಯೋಗಿನಿ. ಯೋಗಸಿದ್ಧಳಾದ ಪಿತೃ-ಪುತ್ರಿ ಈ ಪೀವರಿಯು ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಳು. ಇವಳ ತೀಕ್ಷ್ಣ ತಪಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ''ಬೇಕಾದ ವರ ಕೇಳು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಪೀವರಿ :- ದೇವನೆ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದಿಯಷ್ಟೇ ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಪತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸು. ಅವನು ಕೇವಲ ಸುಂದರನಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು. ಒಳ್ಳೇ ಯೋಗಿಯಾಗಿಯೂ, ವೈರಾಗಿಯೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ತ್ಯಾಗಿ, ಯೋಗಿ, ವಿರಾಗಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ಪತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು :- ಕಲ್ಯಾಣಿ ನೀನು ಘೋರ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿರುವೆ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ವೇದವ್ಯಾಸರ ವರಪುತ್ರನಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗ ನೀನು ಅವನ ಮಡದಿಯಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವಿ. ಯೋಗಾಚಾರ್ಯನಾದ ಶುಕ ಮುನಿಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಕೃತ್ವೀ ಎಂಬ ಕನ್ಯಾಮಣಿ ಜನಿಸುವಳು. ತಾಯಿಯಂತೆ ಅವಳೂ ತಪಸ್ವಿಯಾಗುವಳು. ನೀನು ಆ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಪಾಂಚಾಲ ದೇಶದ ರಾಜನಾದ ಸಾತ್ವತನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಡು. ಅವಳು ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ಎಂಬ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ತಾಯಿಯಾಗಲಿರುವಳು. ಯೋಗಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ನಿನಗೆ ಕೃತ್ವೀ ಅಲ್ಲದೆ ಕೃಷ್ಣ, ಗೌರಪ್ರಭ, ಶಂಭು ಎಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪೀವರಿಗೆ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು.

ಈ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಪುತ್ರರಾದ ಪಿತೃಗಣವನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದವರೂ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದವರೂ ಸರ್ವಾರ್ಥ. ಸಮೃದ್ಧವಾದ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವರು. ಮರೀಚಿಗರ್ಭ ಎಂಬ ಪಿತೃಗಳು ಮಾರ್ತಂಡ ಮಂದಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವರು. ಅವರಿಗೆ **ಗೌ** ಎಂಬ ಮಾನಸ ಪುತ್ರಿ ಇರುವಳು. ಈ ಗೌ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು 'ಸಾಧ್ಯ' ಎಂಬ ದೇವಗಣದವರು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿರುವದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ತುಂಬ ಅವಳ ಕೀರ್ತಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಪ್ರೀತರಾದ ಆ ಪಿತೃಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧದ ಮುಖಾಂತರ ಆರಾಧಿಸಿದವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುವರು.

ಅಂಗಿರಸ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಹವಿಷ್ಮಂತ ಎಂಬ ಪಿತೃಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧಗಳ ಫಲಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವರು. ಯೋಗ್ಯರಾದವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಫಲವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವರು. ಈ ಹವಿಷ್ಮಂತ ಪಿತೃಗಳ ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಯಶೋದಾ ಎಂಬ ಮಾನಸಪುತ್ರಿ ಇರುವಳು. ಇವಳನ್ನು ಸಗರರಾಜನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಅಂಶುಮಂತನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಇವಳ ಮಗನೇ ದಿಲೀಪ. ಮೊಮ್ಮಗ ಭಗೀರಥ. ಕಾಮಧುಗ್ ಎಂಬ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ವದ ಎಂಬ ಪಿತೃಗಳಿರುವರು. ಅವರ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟ ವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವರು. ಕರ್ಮದ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಆಜ್ಯಪ ಎಂಬ ಪಿತೃಗಳು ವಾಸಿಸುವರು. ವೈಶ್ಯರು, ಪುಲಹ ಮುನಿಯ ಅಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಈ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸುವರು. ಈ ಪಿತೃಗಳ ಮಾನಸ ಕನ್ಯೆಯು ವಿರಜಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ನಹುಷ ಮಹಾರಾಜನ ಮಡದಿ. ಯಯಾತಿ ರಾಜನ ತಾಯಿ. ಇವಳು ಮುಂದೆ ''ಅಷ್ಟಕಾ'' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪಿತೃಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಸುಮಾನಸ ಎಂಬ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ''ಸೋಮಪ'' ಎಂಬ ಪಿತೃಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರ್ತಿವಂತ ಧರ್ಮದಂತಿರುವ ಸ್ವಧಾ ಪುತ್ರರಾದ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ನಂತರ ಪೂಜ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಾನಸ ಕನ್ಯೆ ನರ್ಮದೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಜಲಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪಾವನಗೈಯುವ ಈ ನರ್ಮದೆಯು ಪಡವಲ ಕಡಲಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಪಿತೃಗಳ ಮಹಿಮೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮನುಗಳು ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪಿತೃಗಳ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥರಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧವು ನಿರ್ಮಿತವಾಯಿತು. ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಾತ್ರೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೆಳ್ಳಿ ಮಿಶ್ರಿತ ಪಾತ್ರೆಯು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವ ಹವಿಸ್ಸು 'ಸ್ವಧಾ' ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಗ್ನಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗೋವುಗಳು ನಿಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಶಂಕರನ ಮೂರ್ತಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಶ್ವಕರ್ಣ, ಅಜಾಕರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪಿತೃಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ. ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಎಡಗೈಗೆ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು ಪಿತೃ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ದರ್ಭೆ, ಉದ್ದು, ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ಅನ್ನ, ತುಪ್ಪ, ಜೇನು, ನವಣೆ, ಯವ, ಹೆಸರು, ಕಬ್ಬು, ಬಿಳಿಹೂ, ತುಪ್ಪ ಮುಂತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ವಿಹಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಂತೆ ಕಾಡುಕಡಲೆ, ಪುಂಡಿಯಕಾಳು,

ಅವರೆ, ಅಲಸಂದಿ, ಹುರುಳಿ ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆ, ಎಕ್ಕೆ, ದತ್ತೂರ, ಅಡುಸೋಗೆ, ಹಾರಕ, ಜಡೆಧಾನ್ಯ, ಬೇಲ, ಹಿಪ್ಪೆ, ಅಗಸೆ, ಆಡುಕುರಿಗಳ ಹಾಲು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಶ್ರಾದ್ಧ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಧರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಗೈದು ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಪಿತೃಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಪಿತೃಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಪಿತೃ ಭಕ್ತನನ್ನು ಪಿತೃಗಳು ಇಷ್ಟಾರ್ಥಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುಷ್ಟಿ, ತುಷ್ಟಿ, ಸ್ವರ್ಗ, ಆರೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪಿತೃಗಳು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾರೆ - ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತರನ್ನು, ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಪಿತೃ ಕಾರ್ಯವು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು. ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಶೀಘ್ರ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಈ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಕೋಪವಿಲ್ಲ. ಮೋಹ, ಮಮತಾದಿ ಮೂಲಕ ಬಂಧನವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಪಿತೃಗಳ ಪ್ರೀತಿಯು ಶಾಶ್ವತ. ಇವರು ಸದಾ ಶಾಂತರು, ಶುಚಿರ್ಭೂತರು, ಭಕ್ತಾನುಕಂಪಿಗಳು, ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಸುಖ ನೀಡುವರು. ಪರ್ವಕಾಲದ ದೇವತೆಗಳೆಂದರೆ ಪಿತೃಗಳು. ಈ ಪಿತೃವಂಶ ವೃತ್ತಾಂತ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಇದು ಮಾನವರಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ. ಆರೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಇದನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಮೂರನೆಯದಾದ ಅಭ್ಯುದಯ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಶ್ರಾದ್ಧ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಉತ್ಸವ, ಯಜ್ಞ, ಮದುವೆ, ಸತ್ಕಾರ, ಮಂಗಳಕಾರ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮಾತೃದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಬಳಿಕ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ನಂತರ ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ, ಮೊಸರು, ಅಕ್ಷತೆ, ಹಣ್ಣು, ನೀರು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಿಮಾಡಿ ಪಿಂಡಪ್ರಧಾನಮಾಡಿ **'ಸಂಪನ್ನಂ'** ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಜೋಡಿ ದ್ವಿಜರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ, ವಸ್ತ್ರ, ಬಂಗಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವೃದ್ಧಿ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಿನ ಬದಲು ಅಕ್ಕಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ದ್ವಿಜರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಆಶೀರ್ವಚನ ಮಂಗಳ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ವೃದ್ಧಿಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಅನ್ಯಜಾತಿಯವರೂ ಕೂಡಾ ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಮಸ್ಕಾರವೇ ಅವರಿಗೆ ಮಂತ್ರ, ದಾನವೇ ಪ್ರದಾನ. ಈ ದಾನ ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದಲೇ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಪಿತೃವಂಶ ವರ್ಧನೆ ಎಂಬ ಒಂಭತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ ವಿಧಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೦

ತಂದೆಯ ಮರಣವಾದಾಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಶೌಚವು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಂದೆಯು ಮೃತನಾದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದ ಮಕ್ಕಳಿಗ ಹತ್ತು ದಿನ ಸೂತಕವು. ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡುದಿನ, ವೈಶ್ಯನಿಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿನ, ಶೂದ್ರನಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಹೀಗೆ ಮರಣ ಶೌಚವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಶೌಚವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಪಿಂಡರಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಂಟು. ರಾಜರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೂರು ರಾತ್ರಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಒಂದ ದಿನ ಅಶೌಚವು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ-ಜನನ ನಿಮಿತ್ಯಕವಾದ ಅಶೌಚವು ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಮೃತನ ಅಸ್ಥಿಸಂಚಯನಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು **'ಸ್ಪರ್ಶ'** ಎಂಬುದೆ ಇಲ್ಲ. ಅಸ್ಥಿಸಂಚಯನಾ ನಂತರವೇ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಯೋಗ್ಯತೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇತಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನ ಪಿಂಡ ಕೊಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆ ಪಿಂಡವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಬುತ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಪ್ರೇತವನ್ನು ಪ್ರೇತಪುರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ದಿನದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಆ ಪ್ರೇತವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಡದಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ತಗಲದಂತೆ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿಯೇ ಎತ್ತರದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪ್ರೇತನಿಗಾಗಿ ಹಾಲನ್ನು ಹತ್ತು ದಿನವೂ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅದು ಆ ಪ್ರೇತದ ದಾಹ, ದಣಿವು, ದಾರಿಯ ಆಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ದಿನ, ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ದಾಯಾದಿಗಳಿಗೆ, ಗೋತ್ರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸೂತಕ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಊಟಮಾಡಬೇಕು. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನವೂ ಅದೇ ರೀತಿ ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಆವಾಹನ ಅಗ್ನಿಹೋಮ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದೇ ದರ್ಭೆಯಿಂದ ಪವಿತ್ರಮಾಡಿ, ಒಂದೇ ಅರ್ಘ್ಯ, ಒಂದೇ ಪಿಂಡ ಇಡಬೇಕು. 'ಉಪತಿಷ್ಠತಾಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎಳ್ಳುನೀರುಕೊಡಬೇಕು. 'ಸ್ವದಿತಂ' ಎಂದು ದ್ವಿಜರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ನೀರುಬಿಡುವಾಗ **'ಅಭಿರಮ್ಯತಾಂ'** ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಉಳಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆ ಮಾಸಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬೇಕು. ಸೂತಕ ಕಳೆದ ಮರುದಿನ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಬಂಗಾರದ ಪ್ರತಿಮೆ ಮಾಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹೂ, ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿ, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಮಂದಿಟ್ಟು, ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ದ್ವಿಜದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಶಯ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಾಗ ದ್ವಿಜದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಧುಪರ್ಕಕೊಟ್ಟು ಹಾಲು, ಮೊಸರು ಪಾತ್ರೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯನೀಡಬೇಕು. ಹಿಮಾಚಲ ಹಾಗೂ ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಸೀಮೆಯ ಜನರು ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೃತಮನುಷ್ಯನ ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಒಂದು ಮೂಳೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಶಯ್ಯಾದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥ ಶಯ್ಯಾದಾನವು ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ, ಅದನ್ನು ದ್ವಿಜರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ದ್ವಿಜ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಅದುದರಿಂದ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಶಯ್ಯಾದಾನ ಗ್ರಹಣವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಹಾಸಿಗೆ ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವನು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ದಂಪತಿಗಳು ಮಲಗಿಕೊಂಡ ಆ ಶಯ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದವನೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಸತ್ಪುತ್ರನಾದವನು ಮೃತನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ಕಪಿಲಾ ಗೋದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೃತನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಎತ್ತನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಉದಕುಂಭವನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ದ್ವಿಜನಿಗೆ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳಿಂದ ಊಟಮಾಡಿಸಿ ತಿಲೋದಕ ಸಹಿತ ದಾನಕೊಡಬೇಕು. ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಒಂದು ವರ್ಷವಾದ ಕೂಡಲೇ ಸಪಿಂಡೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಪಿಂಡೀಕರಣವಾದ ಮೇಲೆ ಮೃತ ಮನುಷ್ಯನು ಪಾರ್ವಣ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಪಿಂಡೀಕರಣದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರೇತವನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕು. ನಾಲ್ಕು ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆ ಇಟ್ಟು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಧ, ನೀರು, ಎಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡುವಾಗ ಪಿತೃಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇತ ಪಾತ್ರದ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. 'ಏಸಮಾನಾ' ಎಂಬ ಎರಡು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೇತ ಪಿಂಡದ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಳಿದ ಮೂರು ಪಿಂಡಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಇದೇ ರೀತಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯವನಾದ ಪ್ರೇತವನ್ನು ಪಿತೃತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಧಿಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತಾದಿ ಪಿತೃಗಣದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಸಪಿಂಡೀಕರಣವಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇತನಾದ ಮೃತ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಘ್ಯದಾನವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಪಿತೃಗಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಪಿತೃಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಅವನಿಗೆ ಪಿತ್ರೋದ್ದೇಶವಾಗಿಯೇ ತಿಲೋದಕ ಪಿಂಡ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪಿಂಡ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಭೀಷ್ಮ :- ಹವ್ಯ ಎಂದರೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಅನ್ನ, ಕವ್ಯ ಎಂದರೆ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಅನ್ನ. ಈ ಹವ್ಯ ಕವ್ಯಗಳನ್ನು ದೇವ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಜನರು ಕೊಡುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ? ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂತತಿಯವರು ಕವ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಪಿತೃಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಯಾರು ? ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಮೃತನಾದವನಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವದೆಂತು ? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಪಿತೃಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಸು ರೂಪರು, ಪಿತಾಮಹರು ರುದ್ರರೂಪರೂ, ಪ್ರಪಿತಾಮಹರು ಆದಿತ್ಯಸ್ವರೂಪರು ಎಂದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಹವ್ಯ ಕವ್ಯಗಳು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ನಾಮ, ಗೋತ್ರಗಳೇ ಪ್ರಾಪಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಮಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳು ಆ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ನಾಮ, ಗೋತ್ರದ ಪಿತೃಗಣದ ಒಡೆತನವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ

ನಿರ್ವಹಿಸುವರು. ನಾಮಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹೆಸರಿನ ಪಿತೃಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವರೆಂಬುದು ಆ ಪಿತೃಗಣಾಧೀಶರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಶ್ರಾದ್ಧನ್ನವು ಮೃತರಾದ ಪಿತೃಗಳು ಯಾವುದೇ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಆಯಾ ಯೋನಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ರುಚಿಯಾದ ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಂದು ಒದಗಿ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವವನ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಪುಣ್ಯಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೆ ಮಗನು ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಅಮೃತವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ದುರ್ದೈವದಿಂದ ದೈತ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಭೋಗಾನುರಾಗಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮೃತ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಪಶುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಮಗನು ನೀಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧಾನ್ನವು ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಾಗಿ ಆ ಪಶುವಿನ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸುತ್ತದೆ. ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಪಾನವಾಗಿ, ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಮಾಂಸವಾಗಿ, ದಾನವರಿಗೆ ಮದ್ಯವಾಗಿ, ಪ್ರೇತರಿಗೆ ರಕ್ತವಾಗಿ, ಮಾನವರಿಗೆ ಅನ್ನಪಾನಗಳಾಗಿ, ಮಗನು ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರಾದ್ಧಾನ್ನವು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿದ್ದರೆ ರತಿ ಶಕ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ರೂಪ, ಆರೋಗ್ಯ, ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಮಗನ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶ್ರಾದ್ಧ ವಿಧಿಯಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ, ಸಂತಾನ, ಸಂಪತ್ತು, ಸ್ವರ್ಗ, ಮೋಕ್ಷ ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮುಂತಾಗಿ ವಿವಿಧ ಫಲಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಈ ಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೌಶಿಕನ ಮಕ್ಕಳು ಐದು ಜನ್ಮಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಭೀಷ್ಮ :- ಕೌಶಿಕನ ಮಕ್ಕಳು ಪಂಚ ಜನ್ಮಗಳಿಂದ ದಿವ್ಯವಾದ ಯೋಗ ಸಾಧನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ? ಅವರ ಕರ್ಮಕ್ಷಯ ಆದುದು ಎಂತು ?

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಕೌಶಿಕನೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿ ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಸೃಪ, ಕ್ರೋಧನ, ಹಿಂಸ್ರ, ಪಿಶುನ, ಕವಿ, ವಾಗ್ದುಷ್ಟ, ಪಿತೃವರ್ತಿ ಎಂದು ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಸ್ವಭಾವವು ಅವರವರ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಇವರು ಏಳು ಜನರೂ ಗರ್ಗಮುನಿಯ ಶಿಷ್ಯರು. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಗರ್ಗಮುನಿಯು ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು. ಅನಂತರ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೀಕರಕ್ಷಾಮ ತಲೆದೋರಿತು. ಮಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭೀಕರ ಬರಗಾಲ ಉಂಟಾಗಿ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿದರು. ಕೌಶಿಕನ ಮಕ್ಕಳು ಗುರು ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಹಸುವನ್ನು ಕಾಯಲು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಹಸಿವೆ ಆಯಿತು. ಹಸಿವೆಯನ್ನು ತಾಳದೆ ಅವರು ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟರು. ತಾವು ಕಾಯುವ ಹಸುವನ್ನೇ ಕೊಂದು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಣಯಯಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ಸಹೋದರರ ಈ ಘೋರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊನೆಯವನಾದ ಪಿತೃವರ್ತಿ ಎಂಬ ಕನಿಷ್ಠ ಬಂದು ತನ್ನ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದನು. ''ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಈ ಗೋವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧ ರೂಪವಾಗಿ

ಉಪಯೋಗಿಸೋಣ. ಈ ಹಸುವನ್ನು ಕೊಂದು ಇದರ ಮಾಂಸದಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ಪಿತೃಶೇಷವೆಂದು ಆ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದರೆ ನಮಗೆ ಪಾಪ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕಾರ್ಯವು ಘೋರ ಪಾಪದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತದೆ.'' ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮನ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣಂದಿರೆಲ್ಲರೂ ಅನುಮೋದಿಸಿದರು. ಆಗ ಪಿತೃವರ್ತಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅವರು ಕೊಂದ ಆ ಹಸುವನ್ನು ಅವನು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದನು. ಸ್ವಯಂ ತಾನೆ ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನ ದಲ್ಲಿಯೂ, ಮೂವರನ್ನು ಪಿತೃಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಉಳಿದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಅತಿಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಾನೇ ನಿಂತು ಎಲ್ಲ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಅನಂತರ ಆ ಏಳೂ ಜನ ಕೌಶಿಕ ಕುಮಾರರು ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕರುವನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ''ಗುರುಗಳೆ, ಹುಲಿಯು ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಹಸುವನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಕರುವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕರುವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಯಾವ ಶಂಕೆ ಆಲೋಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ನುಡಿದ ಈ ವಚನ ಕೇಳಿ ಗುರುಗಳಿಗೂ ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಸಂದೇಹ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಏಳುಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರರು ಹಸಿವೆಯ ಉಪದ್ರವವನ್ನು ತಾಳದೆ, ಇಂಥ ಕ್ರೂರಕರ್ಮ ಮಾಡಿದ್ದೇನೊ ನಿಜ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ವೇದ ವಚನವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ವೇದೋಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಹಿತವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆ ಹಸುವನ್ನು ಕೊಂದು ತಮ್ಮ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ಎರಡೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು. ಗೋಹತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳ ಎದುರು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ ಪಾಪದಿಂದ ಅವರು ಆ ತಪಸ್ವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನ್ಮದಿಂದ ಪತಿತರಾಗಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು.

ಆ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಬೇಡರ ಜನ್ಮವು ಬಂದಿತು. ದಶಪುರದಲ್ಲಿ ಆ ಏಳು ಜನರು ವ್ಯಾಧರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಪಿತೃಗಳ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅವರು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ಸಕ್ರಿಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ಈ ವ್ಯಾಧ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಜಾತಿಸ್ಮರತ್ವ ಉಂಟಾಯಿತು. ಜನ್ಮಾಂತರದ ನೆನಪು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಕಳೆದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಘೋರವಾದ ಗುರುವಿನ ಗೋಹತ್ಯಾ ಪಾತಕವು ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಸಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಆದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕೋದಯವಾಗಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ದೇಹವು ಅಶಾಶ್ವತ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವೂ, ಗೋಹತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳ ಎದುರು ಮಿಥ್ಯಾ ಭಾಷಣದಿಂದ ನಾವು ಈ ಅಧಃಪಾತವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಅರಿವೂ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಉದಿಸಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಏಳೂ ಜನ ಬೇಡರ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ವ್ಯಾಧವೃತ್ತಿ- ಅರ್ಥಾತ್-ಹಿಂಸೆ, ಕಳವು, ಸುಲಿಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ಪವಿತ್ರವಾದ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತರು. ಆಹಾರ-ವಿಹಾರ ತೊರೆದರು. ಉಪವಾಸ ನಿಂತು ದೇವರ ಧ್ಯಾನಮಾಡ-

ತೊಡಗಿದರು. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಈ ವ್ಯಾಧ ತರುಣರ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಜಪ-ತಪೋನುಷ್ಠಾನ, ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನಿಬ್ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಬಹು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಿರಾಹಾರದಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಸವೆಸಿ, ಆ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಪ್ರಾಣ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು ಆ ಏಳೂ ಜನ ಬೇಡ ಜಾತಿಯ ಯುವಕರು.

ಅನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಚಿಗರೆಯ ಜನ್ಮವು ಬಂದಿತು. ಕಾಲಂಜರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಏಳು ಹರಿಣಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರರಿಗೆ ಈಗಲೂ ಹಿಂದಿನ ಜಾತಿ-ಜನ್ಮಗಳ ಸ್ಮರಣೆಗಳಿದ್ದವು. ಅದರಿಂದ ಈ ಮೃಗ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು (ಆ ಚಿಗರೆಗಳು) ಆಟ ಊಟಗಳನ್ನು ತೊರೆದವು. ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯಿಂದಲೇ ಆ ಏಳು ಮೃಗ ಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ದೇಹ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದವು.

ಅನಂತರ ಅವರು ಮಾನಸ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ವೈರಾಗ್ಯ ಮಾನಸರಾದ ಆ ಏಳೂ ಚಕ್ರವಾಕ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಮಾನಸ ಸರೋವರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತ ಯೋಗಿಗಳಂತೆ ತಪೋನುಷ್ಠಾನ ಕೈಕೊಂಡವು. ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಆ ಮಾನಸ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳ ಕೈಕೊಂಡ ಘೋರ ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಅವು ಮಾಡುವ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆ ಏಳು ಹೆಸರುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು. ಸುಮನ, ಕುಸುಮ, ವಸು, ಛಿದ್ರದರ್ಶಿ, ಸುದರ್ಶಿ, ಜ್ಞಾತಾ, ಜ್ಞಾನ, ಪಾರಗ-ಎಂದು ಅನ್ವರ್ಥಕವಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವು. ಈ ಏಳು ಚಕ್ರವಾಕ ಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸ ತೋರುತ್ತ ಮಾನಸ ಸರೋವರದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವನ್ ಮಾನಸರಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ತಪಸ್ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದವು. ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಪರಿಸರ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ಆ ಮಾನಸ ಸರೋವರ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ಸ್ಥಳ. ಅದನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ **ಅಣುಹ** ಎಂಬ ಪಾಂಚಾಲ ದೇಶದ ರಾಜಕುಮಾರ ಆಗಮಿಸಿದ. ನಿಸರ್ಗ ರಮಣೀಯವಾದ ಆ ಶೈಲ ಶೃಂಗಾಂಗಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಸುಂದರ ಸರೋವರದ ಭೋಗ ಭೂಮಿಗೆ ಮಧುಚಂದ್ರ ವಿಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಆಗಮಿಸಿದ. ಆ ಮಹಾರಾಜನ ಸುತ್ತಲೂ ಚೆಲುವೆಯರ ಒಂದು ತಂಡವೇ ನಕ್ಕು ನಲಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಚಪಲೆಯರೊಂದಿಗೆ ಮಹಾರಾಜನು ವಿವಿಧ ವಿಹಾರ ವಿನೋದಗಳಿಂದ ಕ್ರೀಡೆಗೈದ. ಮಹಾರಾಜನ ಅಭೂತ ಪೂರ್ವವಾದ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಭೋಗ, ಅನುರಾಗ, ವಿಹಾರ, ವಿಲಾಸ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸರಸ್ತೀರದ ಪುಲಿನಪೀಠದಲ್ಲಿ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಗೈಯುತ್ತಲಿರುವ ಚಕ್ರವಾಕ ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಈ ಅಣುಹ ಮಹಾರಾಜನಂತೆ ತಾನೂ ಅರಸನಾಗಿ ಅಂಗನೆಯರೊಂದಿಗೆ ಲೀಲಾವಿಲಾಸ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಇನ್ನಿಬ್ಬರಿಗೆ ಆ ರಾಜನ ಮಂತ್ರಿಗಳಂತೆ ತಾವೂ ಅಧಿಕಾರ, ದರ್ಪ, ಸುಖ, ವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಕೆಯಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯ, ರಾಜ, ಭೋಗ, ರಮಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ರಮಣೀಮಣಿಯರೊಂದಿಗೆ ರತೀಕೇಳೀವಿಲಾಸ, ರಾಗಾನುರಾಗ,

ಭೋಗಾನುಭೋಗಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಅನುಭವಿಸುವ ಚಪಲವು ಹುಟ್ಟಿ, ಚಿತ್ತವು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಯೋಗ ಭ್ರಷ್ಟವಾದವು. ಆ ಸಪ್ತಚಕ್ರವಾಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದ ಪಿತೃವರ್ತಿಯು ಮತ್ತು ಅವನ ಒಬ್ಬ ಅಣ್ಣನು ಈ ರಾಜನ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಮಂತ್ರಿಗಳ ವೈಭವ, ಅಧಿಕಾರ, ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆದು ಹಂಬಲಿಸಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮತ್ತು ರಾಜನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ ಒಬ್ಬನೂ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಸೋದರರು ಯೋಗಾರೂಢರಾದರೂ, ಭೋಗಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಸಾಧನಮಾರ್ಗದಿಂದ ಚ್ಯುತರಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ರಾಜನಾಗಲು ಬಯಸಿದ ಚಕ್ರವಾಕವು ಕಾಂಪಿಲ್ಯನಗರದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಅಣುಹ ಮಹಾರಾಜನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ತಂದೆಯ ನಂತರ ಪಾಂಚಾಲ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಅವನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು. ಮಂತ್ರಿಯಾಗಲು ಬಯಸಿದ ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಚಕ್ರವಾಕ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಮಂತ್ರಿಯ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ತಂದೆಯ ನಂತರ ಪುಂಡರೀಕ, ಸುಬಾಲಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು.

ಪಾಂಚಾಲ ದೇಶದ ದೊರೆಯಾದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೂ, ಪಿತೃಗಳ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರುವದೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟ, ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಜಂತುಗಳ ಭಾವ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅವನು ಅರಿತಿದ್ದನು. ಸುದೇವನ ಮಗಳಾದ ಸನ್ನತಿ ಎಂಬ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆ ಏಳು ಜನರೂ ಕೂಡಿ ಕೊಂದು ತಿಂದ ಹಸು ಕಪಿಲೆಯೇ ಸನ್ನತಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಪಿತೃಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಆ ಹಸುವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಮಾನವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅದು ಮಹಾರಾಣಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಿತು. ಆ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ಆ ಸನ್ನತಿ ದೇವಿಯು ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಇಂಥ ಪರಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿ ಸನ್ನತಿಯೊಡನೆ ಉಪವನಕ್ಕೆ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೋಡಿ ಇರುವೆ ದಂಪತಿಗಳ ಪ್ರೇಮ ಕಲಹವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದವು. ಹೆಣ್ಣು ಇರುವೆಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೀಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಿತು. ಕಾಮಮೋಹಿತನಾದ ಗಂಡು ಇರುವೆಯು ಅದನ್ನು ಒಲಿಸಲು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರೇಮಾತುರವಾದ ಗಂಡು ಇರುವೆಯು ಗದ್ಗದ ಕಂಠದಿಂದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ಹೇಳಿತು.

''ಸುಂದರಿ, ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಏಕೆ ಕುಪಿತಳಾಗಿರುವೆ ? ಮಾತನಾಡದೆ ಕೆಳಗೆ ಮುಖಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೂಡಲು ಕಾರಣವೇನು ? ನಾನು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂತಹ ಚೆಲುವೆಯಾದ ಇರುವೆಯನ್ನೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡಬಾಯಿ, ಸಣ್ಣನಡು, ವೇಗಗತಿ, ಬಂಗಾರದಬಣ್ಣ, ಸುಂದರಮುಖ, ಮೋಹಕನಗೆ, ಮುಂತಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಬೆಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮೆತ್ತಿದಂತೆಯೇ

ಇರುತ್ತವೆ. ನಾನು ಉಣ್ಣದೇ ನೀನು ಉಣ್ಣುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸ್ನಾನಮಾಡದೇ ನೀನು ಮೀಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋದರೆ ನೀನು ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಿ, ನಾನು ಕುಪಿತನಾದರೆ ನೀನು ಭಯಭ್ರಾಂತಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಿ. ನಿನ್ನಂಥ ಪತಿವ್ರತೆಯರನ್ನೇ ನಾನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸೌಂದರ್ಯ, ಇಂಥ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವುಳ್ಳ ನಿನ್ನಂತಹ ಮಡದಿಯು ದೊರೆತದ್ದು ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ. ಆದರೆ ಇಂದು ನೀನೇಕೆ ಕ್ರುದ್ಧಳಾಗಿರುವಿ ? ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆ ?'' ಇರುವೆ ಗಂಡನ ಈ ಅನುನಯದ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಕ್ರೋಧ ಉಕ್ಕುವ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಇರುವೆಯು ಸಿಡಿದು ನುಡಿಯಿತು. ''ಅಡೆ-ತಡೆಯಿಲ್ಲದೇ ವೇಗದಿಂದ ಬರೀ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಆಯಿತೇ ? ನಿನ್ನ ಅಂತರಂಗವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಕಡುಬಿನ ತುಣುಕನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಕೊಡದೇ ಒಬ್ಬನೇ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೋದಕದ ಕೆಲವು ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಿನ್ನಿಸಿ ಬಂದಿರುವೆ. ಅಧಮನೇ ಈಗ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ದನಿ ಎತ್ತರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿ, ನಿನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಬ್ದದ ಅಬ್ಬರದಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವಿ.''

ಗಂಡು ಇರುವೆ :- ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾದುದು ನಿಜ. ನಾನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣಿರುವೆಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಡುಬಿನ ತುಂಡನ್ನು ಒಯ್ದು ಕೊಟ್ಟದ್ದೂ ನಿಜ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮದಿಂದಲ್ಲ. ಕಪ್ಪು ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ ನೀನೇ ಎಂದು ಬಗೆದು ಅವಳಿಗೆ ಕಡುಬಿನ ತುತ್ತನ್ನೂ ಮೇಲೊಂದು ಮುತ್ತನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನದೇನು ತಪ್ಪು ? ತಿಳಿಯದೇ ಆದ ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಒಂದು ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಈಗಾದರೂ ಇದನ್ನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೇ ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು. ನೀನೆಂದು ತಿಳಿದೇ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋದದ್ದು. ನಾನು ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕಾದರೂ ನೀನು ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಡು. ನನ್ನ ಅಂತರಂಗ ತಿಳಿದು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗು. ನಿನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯೆದೋರು ನೀನು ಸಿಟ್ಟಾದರೆ ನನಗೆ ಮೃತ್ಯುವೇ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಂತಾಗುವದು. ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನಳಾದರೆ ನನ್ನ ಮನೋರಥಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಪನ್ನವಾಗುವವು. ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮನಾಗಿದೆ. ಅದರ ರಸ, ರುಚಿ, ರಂಗ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲ. ಸುಂದರಿಯೇ ಕಾಮಾತುರನಾದ ನನಗೆ ಆ ಅಮೃತ ರಸವನ್ನುಪಾನಮಾಡಿಸು.'' ಪತಿ ಇರುವೆಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆಣ್ಣು ಇರುವೆಯು ಪ್ರಸನ್ನವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಒಲುಮೆಯಿಂದ ಬಳಕುವ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿತು. ಮಹಾರಾಜ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನಿಗೆ ಈ ಇರುವೆ ದಂಪತಿಗಳ ಪ್ರೇಮಕಲಹ, ಮಡದಿಯ ಸಿಟ್ಟು, ಗಂಡು ಇರುವೆಯ ಮೋಹ- ಮಮತೆ, ಅನುನಯ, ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡುವದು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಇರುವೆಯು ಬಿಗುವು, ಬಿನ್ನಾಣ, ಗಾಂಭಿರ್ಯ, ವಕ್ರತೆ, ಬಿರುಸುನುಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿ ನಗೆಬಂದಿತು. ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಭಾಷಾ ಜ್ಞಾನವು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಗೆ ಬಂದು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿಯಲಾರದೆ ನಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟನು.

ಭೀಷ್ಮ :- ಮುನಿಗಳೇ, ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಜಂತುಗಳ ಧ್ವನಿಯ ಪರಿಚಯ, ಭಾಷೆಯ ಜ್ಞಾನ ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು ? ಮತ್ತು ಚಕ್ರವಾಕ ಹಕ್ಕಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ

ಆ ಏಳು ಕೌಶಿಕ ಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರಸನಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಪಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ರಾಜನಾಯಿತು. ಉಳಿದೆರಡು ಹಕ್ಕಿಗಳು ಮಂತ್ರಿಪದದ ಆಶೆಯಿಂದ ಪುಂಡರೀಕ ಸುಬಾಲಕರಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಮೂವರು ಮರಳಿ ಮಾನವರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ರವಾಕ ಯೋಗಿಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವು ? ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಉಳಿದ ಆ ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕೂಡ ಅದೇ ಕಾಂಪಿಲ್ಯ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸ್ಮರಣೆ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದದ್ದೆ. ದೈತಿಮಾನ್, ಸರ್ವದರ್ಶಿ, ವಿದ್ಯಾಚಂದ್ರ,ತಪೋಧಿಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆ ನಾಲ್ಕು ಯೋಗ ಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಚಕ್ರವಾಕ ಯೋಗಿಗಳು ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದರು ಧೃತಿಮಾನನು ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ, ಸರ್ವದರ್ಶಿಯು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನು. ವಿದ್ಯಾಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಬಲದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತಪೋಧಿಕನು ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಈ ನಾಲ್ವರ ತಂದೆಯು ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟು ದರಿದ್ರ, ಇಂಥ ಬಡ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಈ ನಾಲ್ವರಿಗೂ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿಉಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ನಾಲ್ವರೂ ಕೂಡಿ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೇಳಿದರು. 'ಪರಮಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಾವು ನಾಲ್ವರೂ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇವೆ, ತಾವು ಅನುಮತಿ ನೀಡಬೇಕು. ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನುಡಿದನು - ''ಮಕ್ಕಳೆ, ಇದೇನನ್ನು ನಡೆಸಿರುವಿರಿ ? ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಅಧರ್ಮ, ಮುಪ್ಪಿನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ? ಛೆ ? ಇದೆಂತಹ ಅನ್ಯಾಯ ! ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬೆಂದು, ದುಃಖದಿಂದ ನೊಂದು, ಸವೆದು, ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ಸಾಯಲಿರುವ ತಂದೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದರೆ ನಿಮಗೇನು ಪುಣ್ಯ ಬರುವುದು ? ಇದೆಂತಹ ಧರ್ಮ ? ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ ನಮಗೆ ಯಾರ ದಿಕ್ಕು ? ಈ ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಬ್ಬರೂ ಬದುಕುವದೆಂತು ?''

ತಂದೆಯ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಕ್ಕಳು ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು. 'ತಂದೆಯೇ, ನೀನು ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಡ. ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಉಪಜೀವನದ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ನಿನಗೆ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ನೀನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುತ್ತಲಿರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ಈ ದೇಶದ ದೊರೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ನಿನಗೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಸಾವಿರ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಒಡೆತನವನ್ನು ನಿನಗೆ ದತ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಎಂದೂ ಯಾವದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ರಾಜವೈಭವದಿಂದ ಜೀವಿಸಿ, ಬಯಸಿದ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಬೇಕಾದ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನುಮಾಡಿ, ಪುಣ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಆ ನಾಲ್ವರೂ ವಿರಕ್ತರಾದ ಪುತ್ರರು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

''ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ತುಯೋವಿಪ್ರಾ ವ್ಯಾಧಾ ದಶಪುರೇತುಯೇ
ಕಾಲಂಜರೇ ಮೃಗೀಭೂತಾಶ್ಚಕ್ರವಾಕಾಸ್ತು ಮಾನಸೇ''

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದ ಕೌಶಿಕ ಕುಮಾರರು ತಮ್ಮ ದುಷ್ಕೃತ್ಯದಿಂದ ಪತಿತರಾಗಿ ದಶಪುರದಲ್ಲಿ ಬೇಡರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅನಂತರ ಕಾಲಂಜರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಚಿಗರೆಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಮಾನಸ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದರು. ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟು ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ವೃದ್ಧನಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೂಡ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ವಿರಕ್ತರೂ ಆದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ಈ ಪದ್ಯ ಹೇಳಿ ಹಣಗಳಿಸಲು ಹೊರಟು ನಿಂತನು. ಹಿಂದೆ ಪಾಂಚಾಲ ದೇಶದ ಅರಸನಾದ ಅಣುಹನೆಂಬ ಮಹಾರಾಜನು ಸಂತತಿಗಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದನು. ಅವನ ತೀವ್ರತರವಾದ ವ್ರತ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಬಹುಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಆ ಪಾಂಚಾಲ ಮಹಾರಾಜನು ಎದುರು ಬಂದು ನಿಂತು ಮಾತನಾಡಿದನು.

ಬ್ರಹ್ಮ :- ಅರಸನೆ, ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ? ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ.

ರಾಜ :- ದೇವತೆಗಳ ಒಡೆಯ !. ನನಗೊಬ್ಬ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಮಗನನ್ನು ಕುರಣಿಸು. ಸರ್ವವಿದ್ಯೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿರಲಿ. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿರಲಿ. ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರಲಿ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಭಾಷೆಯು ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಲಿ. ಇಂಥ ಒಬ್ಬ ಯೋಗಿ-ಕುಮಾರನನ್ನು ಕರುಣಿಸು. ಪಾಂಚಾಲ ಭೂಪಾಲನ ಈ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅವನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಅದೃಶ್ಯರಾದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ವರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಅಣುಹ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನೆಂಬ ಶೂರ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಮರುಕ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲ. ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಭಾವ-ಭಾಷೆಗಳ ಅರಿವು ಆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಬಂದಿತ್ತು. ಒಂದುದಿನ ಇರುವೆ ಗಂಡಹೆಂಡಂದಿರ ಪ್ರಣಯ ಕಲಹ ಕಂಡು, ಅವುಗಳ ಕೋಪಾಟೋಪದ ಬಿರುನುಡಿ, ಮರುನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಗೆ ಉಕ್ಕಿ ನಕ್ಕು ನಲಿಯುವ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದಿತು. ಅವಳು ರಾಜನನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಸನ್ನತಿ :- ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಇದೇನು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಹಾಸ್ಯ ? ನಗಲು ಈಗೇನಾಗಿದೆ ? ನಗೆಯ ಕಾರಣವಂತೂ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಅಕಾಲ ಹಾಸ್ಯದ ಹೇತುವು ಏನು ?

ಮಹಾರಾಜ :- ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಇರುವೆ ದಂಪತಿಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇರುವೆ ಜಾತಿಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಹೆಣ್ಣಿನ ದರ್ಪ, ಗಂಡಿನ ಅನುರಾಗ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಗೆಲುವು, ಗಂಡಿನ ಸೋಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡಿ ನನಗೆ ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಇದು ನಿಜವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸಟೆದು ನಿಂತು ನುಡಿದಳು.

ಸನ್ನತಿ :- ಇದು ಹಸಿ ಸುಳ್ಳು. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಅಪಹಾಸಗೈದಿರುವಿರಿ. ಇಷ್ಟು ನಗೇಗೀಡಾಗಿ ನಾನೇಕೆ ಬದುಕಬೇಕು ? ನಾನೆಂದರೆ ನಿಮಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಸ್ಯ, ನಾನೇ ಉಪಹಾಸ್ಯ, ನಾನೇ ನಿಮಗೆ ಅಪಹಾಸ್ಯ. ಇಷ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಹಾಸ್ಯಾಪಹಾಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗಿ ನಗಗೀಡಾಗಿ ಬದುಕುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಇರುವೆಗಳ ಭಾಷೆ ದೇವತೆಗಳ ಹೊರತು

ಮಾನವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದುಂಟೆ ? ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕು, ಈಗ ಇರುವೆಗಳ ನೆಪ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಅವಳ ಈ ಕಿಡಿ ನುಡಿಯು ಮಹಾರಾಜನ ಬಾಯಿಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿತು. ಅವನು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ, ರಮಿಸಿದರೂ ಮಹಾರಾಣಿಯ ಕೋಪವು ಶಾಂತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನುನಯ, ಸಾಂತ್ವನದ ಮಾರ್ಗಗಳು ಕಟ್ಟಾದ ಬಳಿಕ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಮಹಿಷಿಯನ್ನು ಸಂತಯಿಸುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಶರಣುಹೋದ. ಏಳುದಿನ ನಿಯಮ ನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದ. ಏಳನೆಯದಿನ, ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಒಂದು ಕನಸು ಬಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬಂದು ಹೇಳಿದರು :-

''ರಾಜನೆ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಿನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಬರುವನು. ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಬಂದ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು.

ಬೆಳಗಾದ ಬಳಿಕ ಮಹಾರಾಜನು ಎದ್ದು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸ್ವಪ್ನವಾಕ್ಯವನ್ನು ನೆನೆದು, ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹೊರಟನು. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಇಬ್ಬರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಯೂ ನಡೆದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಪಠಿಸುತ್ತ ಓರ್ವ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎದುರು ಬಂದ. ಅವನ ಕಂಚಿನ ಕಂಠದಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯವು ಹೊಮ್ಮಿ ಬರುತ್ತಲಿತ್ತು.

॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ ॥

ಯೇವಿಪ್ರಮುಖ್ಯಾಃ ಕುರು ಜಾಂಗಲೇಷು ದಾಸಾಸ್ತಥಾ ದಾಸಪುರೇ ಮೃಗಾಶ್ಚ
ಕಾಲಂಜರೇ ಸಪ್ತ ಚ ಚಕ್ರವಾಕಾ ಯೇ ಮಾನಸೇ ತೇವಯಮತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಃ

''ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದವರು ದುಷ್ಕರ್ಮದಿಂದ ದಾಸಪುರದಲ್ಲಿ ಬೇಡರಾಗಿ, ಕಾಲಂಜರ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳಾಗಿ, ಮಾನಸ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆ ಏಳು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರರಾದ ನಾವು ಆ ಚಕ್ರವಾಕ ಜನ್ಮದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಈಗ ಮರಳಿ ಮಾನವರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪುನಃ ಈಗ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ.''

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನಿಗೆ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ನೆನಪು ಮರುಕಳಿಸಿತು. ತಮ್ಮ ಅಧಃಪಾತದ ಕಥೆ ನೆನಪಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ಮಹಾರಾಜನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು. ಅವನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಲಿರುವ ಇಬ್ಬರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳದೂ ಇದೇ ಪಾಡು. ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಸುಬಾಲಕನು ಮತ್ತು ವೈದ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕ ಪುಂಡರೀಕನು ಆ ಪದ್ಯ ಕೇಳಿ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮ ಸ್ಮರಣೆ ಉಂಟಾಗಿ ಮಹಾರಾಜನಂತೆ ದುಃಖಾತಿರೇಕದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿದರು. ಅನಂತರ ಆ ಮೂವರು ತಮ್ಮ ಅಧಃಪಾತವನ್ನು ನೆನೆದು ''ಅಯ್ಯೋ! ನಾವು ವಿಷಯ ಸುಖವನು ಬಯಸಿ ಯೋಗಭ್ರಷ್ಟರಾದೆವಲ್ಲ ! ಆಶೆಯಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನೇ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟೆವು. ನಮಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. ಸಾಕಿನ್ನು ಈ ಸಂಸಾರದ ಜಂಜಡ ಈ ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಭೌತಿಕ ಸುಖಕ್ಕೆ ಎಳೆಸಿ ನಾವು ಶಾಶ್ವತ ಸುಖಕ್ಕೆ ಎರವಾದೆವು ಇಷ್ಟಾದರೂ ನಮಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸ್ಮರಣ ಬಂದು ವಿವೇಕೋದಯವಾದದ್ದು ಐದು ಜನ್ಮಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪುಣ್ಯವೇ ಸರಿ. ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಮಹಾತ್ಮೆಯು

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಭಿನಂದನೀಯವಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ನಾವು ನಮ್ಮ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ರಾಜ್ಯ, ಕೋಶ, ಮನೆ, ಮಾರು ತೊರೆದು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ ಸಹೋದರರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ' ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಆ ಪದ್ಯ ಹೇಳಿದ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಮೇಲೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಧನವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಆ ಅಪಾರವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕಂಡು, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ಕಡುಬಡವ ಮುದುಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸುಮದವು ತಲೆಗೇರಿ ಆನಂದದಿಂದ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಇತ್ತ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ಎಲ್ಲ ರಾಜಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನನಾದ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಗೈದನು. ಅನಂತರ ರಾಜ ಹಾಗೂ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕೂಡಿ ಮಾನಸ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಇವರ ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಸಹೋದರರು ಆ ಸರಸ್ತೀರದಲ್ಲಿ ಇವರ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಅವರು ಏಳೂ ಜನರು ಕೂಡಿ ರಾಗ, ದ್ವೇಷ ಮಾತ್ಸರ್ಯ, ತ್ಯಜಿಸಿ ಪಿತೃನಿಷ್ಠರಾಗಿ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನ ಮಡದಿಯಾದ ಸನ್ನತಿಯೂ ಆಗಮಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಪತಿ ವಿಷಯ ಸುಖದ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಹರ್ಷದುಂಬಿ ಅವಳು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು :-

''ರಾಜನೆ, ನೀನು ಈಗ ದಿವ್ಯಯೋಗಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಲಿರುವುದು ನನ್ನ ಆ ಕೃತ್ರಿಮ ಕೋಪ ಹಾಗೂ ಬಿಗುಮಾನಗಳ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿ. ನಿನಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಹುಟ್ಟಿ, ವೈರಾಗ್ಯ ಉದಿಸಲಿ, ಎಂದೇ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಸಿಟ್ಟಾದೆ ಬಿಗುವು ಬಹುಮಾನದಿಂದ ಬೀಗಿ ಮನೆಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನೆಲ್ಲ ನೀರಸಗೊಳಿಸಿ, ನಿನಗೆ ವೈರಾಗ್ಯದತ್ತ ಒಲವು ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಮಹಾರಾಣಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು 'ಇದು ನಿಜ, ನಮ್ಮ ಈ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಗೆ ನೀನೇ ಕಾರಣಳು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ನಾವು ವೈರಾಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದಾದರೂ ನೀನು ನಮ್ಮ ಪಿತೃ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಆ ಏಳು ಕೌಶಿಕ ಕುಮಾರರು ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರೋವರದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನರೂಪ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಅಖಂಡವಾಗಿ ನಡೆಸಿದರು. ತಪೋಬಲದಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರಂದ್ರ ಸ್ಫೋಟಗೊಂಡು ಪ್ರಾಣೋತ್ಕ್ರಮಣವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೊಂದಿದರು ಸನ್ನತಿಯೊಂದಿಗೆ.

ಮಹಾರಾಜನೆ, ಹೀಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ವಿಧಿಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹರು ಆಯುಷ್ಯ, ಜ್ಞಾನ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸ್ವರ್ಗ, ಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುವರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದವರೂ, ಈ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನ ಚರಿತ್ರೆ, ಪಿತೃಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಪಠಣಮಾಡಿದವರೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದವರೂ ಕೋಟಿ ಕಲ್ಪಗಳ ವರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ಗೌರವ ಪಡೆದು ವಾಸವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೧

ಭೀಷ್ಮ :- ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವವರು ದಿವಸದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು ? ಯಾವ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಫಲ ಬರುವದು ?

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಪುಷ್ಕರ ಎಂಬ ತೀರ್ಥವು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತೋತ್ತಮರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಪೂರ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಹೋಮ, ಪಠಿಸಿದ ಮಂತ್ರ. ಗೈದ ಜಪ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಅನಂತ ಫಲಗಳು ಇದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಇದು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಪರಮಪ್ರಿಯ, ಇದರಂತೆ ನಂದಾ, ಲಲಿತಾ, ಮಾಯಾಪುರಿ, ಮಿತ್ರಪದ, ಕೇದಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥಗಳು. ಗಂಗಾಸಾಗರ ಸಂಗಮತೀರ್ಥವು ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಿಲನದಂತೆ ಶುಭಕರವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ಸರೋವರ ಹಾಗೂ ಶತದ್ರು ನದಿಯ ನೀರು ತೀರ್ಥ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ನೈಮಿಷ ತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಗಂಗೋದ್ಬೇದ ಎಂಬ ತೀರ್ಥಗಳು ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಯಜ್ಞ ವರಾಹನು ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತನಾದನು. ಧರ್ಮಚಕ್ರದ ''ಹಲ್ಲು'' ಮುರಿದು ನಿಮಿಷಾರಣ್ಯವು ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ವರಾಹ ದೇವರ ದರ್ಶನದಿಂದ ಹಾಗೂ ವರಾಹ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಿಂದ ವೈಕುಂಠ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪಿತೃತೀರ್ಥ ಎನಿಸಿದ ಕೋಕಾ ಮುಖವು ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಪುಷ್ಕರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕೋಕಾಮುಖತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ದೇವ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಭಗವದ್ದರ್ಶನವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ ಕೃತವೆಂಬ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆದಿನರಸಿಂಹನು ಪ್ರಾದುರ್ಭಾತನಾದನು. ಗಂಗಾ ಯಮುನಾ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿರುವ ಇಕ್ಷುಮತೀ ತೀರ್ಥವು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯ. ಇದರಂತೆ ಸರ್ವ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ. ನೀಲಕಂಠಕ್ಷೇತ್ರವು ಮತ್ತು ಭದ್ರಸರ, ಮಾನಸಸರ ಎಂಬ ಎರಡು ಸರೋವರಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರ ಪಿತೃ ತೀರ್ಥಗಳು. ಇದರಂತೆ ಮಂದಾಕಿನೀ, ವಿಪಾಶಾ, ಸರಸ್ವತೀ ಮುಂತಾದ ನದಿ ತೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಸರ್ವಮಿತ್ರ, ಪದ, ವೈದ್ಯನಾಥ, ಮಹಾಬಲ, ಕ್ಷಿಪ್ರಾ, ಕಾಲಂಜರ, ವಂಶೋದ್ಭೇದ, ಹರೋದ್ಭೇದ, ಗರ್ಭೋದ್ಭೇದ, ಮಹಾಲಯ, ಭದ್ರೇಶ್ವರ, ವಿಷ್ಣುಪದ, ನರ್ಮದಾದ್ವಾರ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಪಿತೃಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾವನ ಸ್ಥಳಗಳು ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ಪಿಂಡ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಹಾಕಿದ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಿತೃತೀರ್ಥಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಲೇ ಸರ್ವ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯ ಬರುವದೆಂದು ನಂಬಿಕೆ.

ಕೀಕಟೆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರ ಮತ್ತು ರಾಜಗೃಹಚ್ಯವನಾಶ್ರಮ ಅಲ್ಲಿರುವ ಫಲ್ಗುನದಿ ಇವು ಮೂರು ಗಯಾ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರವಾಗಿದೆ.

ಏಷ್ಟವ್ಯಾ ಬಹವಃ ಪುತ್ರಾಯದ್ಯೇಕೋऽಪಿ ಗಯಾಂ ವ್ರಜೇತ್ ।
ಯಜೇತ ವಾಶ್ವಮೇಧೇನ ನೀಲಂ ವಾ ವೃಷಮುತ್ಸೃಜೇತ್ ॥

''ಬಹಳ ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆಯಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅನೇಕ ಪುತ್ರರಿದ್ದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಗಯಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಷ್ಣುಪಾದದ ಮೇಲೆ ಪಿಂಡವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನುಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಕಪ್ಪು ಎತ್ತನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.''- ಎಂಬ ನಾಣ್ನುಡಿಯು ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಇಷ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ಪಿತೃಗಳು ಹೀಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಡುತ್ತಲಿರುತ್ತಾರೆ. ''ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬನು ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ತನ್ನ ಹಿಂದು ಮುಂದಿನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಕುಲಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವನೆ ? ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬ ನಮ್ಮ ವಂಶಜನ ನಮ್ಮ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವನೆ ? ಹತ್ತೆಂಟು ಎಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ತಿಲಾಂಜಲಿಯಿಂದ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಯಾವನಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವನೆ ? ಪುಷ್ಕರಾರಣ್ಯ ನೈಮಿಷ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಹೋಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನಮಾಡುವನೆ ? ಗಯಾ, ಧರ್ಮವೃಷ್ಟಿ, ಧರ್ಮಸರ, ಗಯಾಶಿರ, ವಟವೃಕ್ಷ ಈ ಐದು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ. ಈ ಪಂಚಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತರೂ ಸಾಕು. ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನರಕದಿಂದ ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ಧಾರ. ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಯಾವದೂ ಮುಂದೆ ಪ್ರೇತ ಜನ್ಮ ಹೊಂದುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಬ್ಬ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮನೆಯ ಮುಂದಿರುವ ಮಾವಿನ ಗಿಡಗಳ ಮಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ತರ್ಪಣಬಿಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಮಾವಿನ ಗಿಡಕ್ಕೆ ನೀರುಣಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಿತೃತರ್ಪಣಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸಂದಿತು. ಮಾಮರಗಳಿಗೂ ನೀರು ಹಾಕಿದಂತಾಯಿತು. ಪಿತೃಗಳೂ ತೃಪ್ತರಾದರು. ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಎರಡು ಕಾರ್ಯಗಳು ಆದುವು ಎಂಬ ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕವು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಏಕೋ ಮುನಿಸ್ತಾಮ್ರಕರಾಗ್ರಹಸ್ತೋ ಹ್ಯಾಮ್ರೆ ಮಧ್ಯೇ ಸಲಿಲಂ ದದಾತಿ
ಅಮ್ರಾಶ್ಚ ಸಿಕ್ತಾಃ ಪಿತರಶ್ಚ ತೃಪ್ತಾ ಏಕಾ ಕ್ರಿಯಾ ಧ್ವ್ಯರ್ಥಕರೀ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ॥

ಗಯಾದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಬರಿ ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪಿತೃಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಧಾನ್ಯ ದಾನಮಾಡುವದರಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ರಾದ್ಧವಾಗುವದೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಸ್ತ್ರದಾನ ಮಾಡುವುದೇ ಉತ್ತಮಶ್ರಾದ್ಧವೆಂದು ಕೆಲವು ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ, ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನಮಾಡುವುದೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕಲ್ಪ, ಆದರಿಂದಲೇ ಸರ್ವ ಪುಣ್ಯ, ಸರ್ವ ಫಲ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಮಾನಸ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅದರ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಇವೆರಡರ ದರ್ಶನಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬಂದು ಹರಿಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದರೆ ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಸಾರ್ಥಕ ಇದರಂತೆ ನರರ ವಾಂಛಿತಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವವು. ನಾನು ಈವರೆಗೆ ದೇಶಕ್ರಮದಿಂದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ

ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಈ ತೀರ್ಥ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವದು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಾನವರ ಪಾಡೇನು ! ನಿಜವಾದ ತೀರ್ಥವೆಂದರೆ -

''ಸತ್ಯಂತೀರ್ಥಂ ದಯಾತೀರ್ಥಂ ತೀರ್ಥಮಿಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹಃ
ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಣಾಂಗೇಹೇऽಪಿತೀರ್ಥಂ ಶಮಲುದಾಹೃತಃ''

ಸತ್ಯವು ನಿಜವಾದ ತೀರ್ಥ, ದಯಾಗುಣವು ಒಂದು ತೀರ್ಥಕ್ಕೇ ಸರಿ. ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹವು ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥ. ಸ್ವೋಚಿತ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಆಚಾರವು ಕೂಡ ತೀರ್ಥವೇ ಸರಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಗಳು ತೀರ್ಥ ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕೋಟಿಪಟ್ಟು ಪುಣ್ಯಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದರಂತೂ ಮೋಕ್ಷವೇ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನುಮಾಡಬೇಕು.

ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಹದಿನೈದು ಮುಹೂರ್ತಗಳು ಇರುತ್ತವೆ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಮುಹೂರ್ತಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, ಆನಂತರ ಮೂರಕ್ಕೆ ಸಂಗಮ ಎಂದು, ಅದರ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಮುಹೂರ್ತಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎಂದು, ಆನಂತರದ ಮೂರಕ್ಕೆ ಅಪರಾಹ್ನ ಎಂದು, ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಮುಹೂರ್ತಗಳ ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ಸಾಯಾಹ್ನ ಎಂದೂ ಹೆಸರು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಾಯಾಹ್ನ ವೇಳೆ ರಾಕ್ಷಸೀ ಸಮಯವಾದದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೊನೆಯ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಕುತುಪಕಾಲವೆಂದು ಹೆಸರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಂತರ ಸೂರ್ಯನು ಮಂದ ಹಾಗೂ ಸೌಮ್ಯ ಕಿರಣ ಉಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಆಗ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಅತ್ಯಂತ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಖಡ್ಗ ಪಾತ್ರ, ಕುತುಪಕಾಲ, ನೇಪಾಳ ದೇಶದ ಕಂಬಳಿ, ಹಸು, ಚಿನ್ನ, ದರ್ಭೆ, ಸೋದರ ಅಳಿಯ ಇವು ಎಂಟು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಪಾಪವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದು. ಆದುದರಿಂದ ಇವು ಎಂಟೂ ಕುತುಪ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಕುತುಪಕಾಲದ ನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಮುಹೂರ್ತ ಮತ್ತು ಕುತುಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಿತೃಕಾರ್ಯಮಾಡುವದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ. ದರ್ಭೆ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳು ಇವೆರಡು ವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಇವೆರಡೂ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವು ಕಾಲವೆಂದು ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಬೊಗಸೆ ತುಂಬಿ ತಿಲೋದಕದ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಶ್ರಾದ್ಧ ವಿಧಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರ. ಇದು ಆಯುಷ್ಯ ನೀಡುವದು. ಪಾಪನಾಶ ಮಾಡುವದು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಈ ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಿಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದವರಿಗೂ ಕೇಳಿದವರಿಗೂ ಬಡತನ ಹಿಂಗಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ತೀರ್ಥವಾಸಿಗಳು ಪಾಪನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ನಾಶವಾಗುವದು. ಈ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಮೂಲ, ಮಹಾಪಾಪನಾಶಕ, ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ಸೂರ್ಯ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳು ಇದನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಶ್ರಾದ್ಧದ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಹನ್ನೊಂದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಚಂದ್ರವಂಶದ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೨

ಭೀಷ್ಮ :- ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರಾದ ಪುಲಸ್ತ್ಯರೆ, ಚಂದ್ರವಂಶವು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು ? ಆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾದ ಯಾವ ಯಾವ ರಾಜರು ಆಗಿ ಹೋದರು ?

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಆದೇಶವಿತ್ತನು. ಆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳು ಅತ್ಯುಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ರುದ್ರ ಮುಂತಾದ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅವರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ, ದುಃಖಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ, ಅತೀಂದ್ರಿಯವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು. ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ತಪೋನುಷ್ಠಾನಗೈದನು. ತಪಸ್ಸಿನ ಮಹಿಮೆ ಆನಂದಕಾರಕವಾಗಿತ್ತು. ಆ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅತ್ರಿಮುನಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಯಿತು. ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಹರ್ಷಪುಲಕಿತನಾದ ಮಹರ್ಷಿಯ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಸುರಿಯಿತು. ಆ ನೀರನ್ನು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪದಿಂದ ಸಂತಾನುಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಎಲ್ಲ ದಿಂಗಂಗನೆಯರಿಗೂ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಅತ್ರಿಮುನಿಯ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆ ತೇಜಸ್ವೀ ಗರ್ಭವನ್ನು ಆ ದೆಶೆವೆಣ್ಣುಗಳು ಉದರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟವು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎಲ್ಲ ದಿಗ್ದೇವತೆಯರ ಗರ್ಭದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ತೇಜೋಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿ ಪಿಂಡೀಕರಿಸಿ ಒಬ್ಬ ತರುಣನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವನೇ ಚಂದ್ರ. ದೇವತೆಗಳ ಶಕ್ತಿಯು ಅವನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ತೇಜಸ್ವೀ ಕುಮಾರನನ್ನು ಸಹಸ್ರಾಖ್ಯ ಎಂಬ 'ರಥದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ತನ್ನ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಆ ತೋಜೋಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ 'ಇವನು ನಮಗೆ ಒಡೆಯನಾಗಲಿ' ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಋಷಿಗಳು, ದೇವತೆಗಳ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಅವನ ತೇಜಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ಅವನ ತೇಜಸಿನಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಔಷಧಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿಗೂ, ಔಷಧಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಗೂ ಕಾಂತಿಯು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ಅವಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವೆಂದರೆ ವೇದಗಳ ತವರುಮನೆ, ರಸವಿಧಿ, ಈ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀಣವಾಗುವದು. ಅನಂತರ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಆ ಚಲುವಿನ ಚಂದ್ರಾಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರೂಪದಿಂದ ಅಪರೂಪರಾಗಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಆ ಚಂದ್ರನು ಕೊಂಚಕಾಲ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಧ್ಯಾನತತ್ಪರನಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅವನ ಈ ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಬಯಸಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಎಂದನು. ಆಗ ಚಂದ್ರನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಚಂದ್ರ :- ಭಗವನ್, ''ನಾನು ಶಚೀಪತಿಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಆ ಇಂದ್ರಪುರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆ ಕಡೆ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿ ದೂರದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಥಾತ್ ದೇವಲೋಕದ ದೇವೇಂದ್ರನ ದಿವ್ಯಧಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಲಿ. ಮಹಾದೇವನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶೂಲಾಯುಧ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಯಜ್ಞ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲಿ.'' ಸೋಮನ ವರಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ನಾರಾಯಣನು ''ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ'' ಎಂದೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ವರವನ್ನಿತ್ತನು. ಆಗ ಚಂದ್ರನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಅತ್ರಿ ಋಷಿಯು ಹೋಮ ಮಾಡಲು 'ಹೋತ್ಮಾ' ಆಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಭೃಗು ಋಷಿಯು 'ಅಧ್ವರ್ಯ' ಆಗಿ, 'ಉದ್ಘಾತನೂ' ಆದನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಸ್ವಯಂ 'ಬ್ರಹ್ಮಾ' ಆಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕನಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸನಕ, ಸನಂದನಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಸದಸ್ಯರಾದರು. ವಸುಗಳು, ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳು ಅಧ್ವರ್ಯಗಳಾದರು. ಈ ಯಜ್ಞ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯ ನಂತರ ಚಂದ್ರನು ಋತ್ವಿಜರಿಗೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು.

ಯಜ್ಞವು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ಮುಗಿಯಿತು. 'ಅವಭೃತ' ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಚಾರುಚಂದ್ರಮನ ಚೆಲುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅನೇಕ ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಗ್ಧರಾದರು. ಕಾಮನಿಗಿಂತ ಸುಂದರನಾದ ಆ ಸೋಮನ ಶರೀರ ಕಾಂತಿಯು ಅನೇಕ ಸುರಕಾಮಿನಿಯರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಕದಡಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಂದ್ರನ ಸಂಗಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಕಾತರಿಸಿ ಬಂದರು. ಕಾಂತಿಯು ಕಾಂತನನ್ನು, ದ್ಯುತಿಯು ವಿಭಾವಸುವನ್ನು, ತುಷ್ಟಿಯು ಧಾತಾರವನ್ನು, ಪ್ರತಿಯು ಪ್ರಭಾಕರನನ್ನು, ಕುರುಹು ಹವಿಷ್ಮಂತನನ್ನು, ಅಂಶುಮಾಲಿಯು ಕಶ್ಯಪನನ್ನು, ಧೃತಿಯು ನಂದನನ್ನು ತೊರೆದು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಚಂದ್ರನು ಕೂಡಾ ತನ್ನ ರೂಪ ಸಿರಿಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದ ಆ ನೆಚ್ಚಿನ ನಲ್ಲೆಯರೊಡನೆ ಸರಸಕೇಳಿಗಳನ್ನು ಆಡಿ ನಲಿದನು. ಯಜ್ಞಕರ್ಮ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಮುನಿಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ಆ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಈ ದ್ಯುರ್ವಾಪಾರದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಭುಕ್ತ ಭೋಗರೂ, ತ್ಯಕ್ತರಾಗರೂ, ಜಟಾಧಾರಿಗಳೂ ಆದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಸುಖಾನುಭವಮಾಡಿ ಈಗ ವಿರಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೂ ಚಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ಸಂಗಮೋತ್ಸುಕರಾದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಮದೆಯರನ್ನು ಕಂಡು ಪುನಃ ಕಾಮವಶರಾದರು. ಪ್ರೇಮಾತುರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಡದಿಯರ ಬಳಿ ಹೋದಾಗ ಚಂದ್ರಾಸಕ್ತರಾದ ಆ ಋಷಿ ರಮಣಿಯರು ಇವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಅಪಚಾರ, ವ್ಯಭಿಚಾರಮಾಡಿದ ತಮ್ಮ ಮಡದಿಯರನ್ನು ಶಪಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಚಂದ್ರನ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸು

ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಹೆದರಿ ಹೋದರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನ ಸಂಗದಿಂದ ದುಷ್ಟರಾದ ತಮ್ಮ ಅಂಗನೆಯರನ್ನು ಶಪಿಸಲು ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಚಂದ್ರನು ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಿರಣ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತ ಏಳು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ನಾಥನಾಗಿ ಮೆರೆದನು. ಅಸಂಖ್ಯ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಹಿಂದೆ ಗೈದ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಪರಿಮಿತ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಅಪರೂಪ ರೂಪ, ನಿರಂಕುಶ ಅಧಿಕಾರ, ಸರ್ವಲೋಕ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಕಾಂತಿ, ಲೋಕೋತ್ತರ ಶಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದವು.

ಒಂದು ದಿನ ಚಂದ್ರ ದೇವಲೋಕದ ಸುಂದರವಾದ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ದಿವ್ಯಸುಂದರಿಯನ್ನು ಕಂಡ. ಅವಳ ಮೈ ತುಂಬ ಹೊರೆ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಹೂವಿನ ಆಭರಣ. ಹಿಂಬದಿಯ ಭಾರದಿಂದ ಅವಳು ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಡಿ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎದೆಯ ಭಾರದಿಂದ ಬಾಗಿದ ಆ ಬಳ್ಳಿ, ಮೈಯ ಬಾಲೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ದುಂಬಿಗಳು ಇದೊಂದು ಸುಂದರ ಹೊಂದಾವರೆ ಎಂದು ಎರಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಭೃಂಗಗಳನ್ನು ಜಾಡಿಸಲು ಕೈ ಅಲುಗಿಸಿದಾಗ ಆ ಕೋಮಲಾಂಗಿಗೆ ದಣಿವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚಂದ್ರನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಅವಳನ್ನುಕಂಡು ಅವಳು 'ಸುರಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಮಡದಿ ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲನ್ನೇ ಮುರಿದು ಹುಬ್ಬಾಗಿ ಹಚ್ಚಿದಂತೆ ಇತ್ತು. ಆ ಬೊಗಸೆಕಂಗಳ ಬಾಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಚಾರುಚಂದ್ರನ ಚಿತ್ತ ಚಂಚಲವಾಯಿತು. ವನಾಂತರದ ಏಕಾಂತ ಹಾಗೂ ರೂಪ ರಾಣಿಯಾದ ತಾರೆಯ ದೇಹಕಾಂತಿಗಳು ಚಂದ್ರನ ಕಾಮವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದವು. ಅವನು ಬಳ್ಳಿ ಮೈಬಾಲೆಯ ಬಳಕುವ ದೇಹವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಬಳಿಸಿ ಅವಳ ನೀಳ್ಗೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದನು. ತರುಣ ಚಂದ್ರನ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಮುಗ್ಧರಾದ ಮಾನಿನಿಯರಲ್ಲಿ ತಾರೆಯೂ ಒಬ್ಬಳು. ಅವಳು ಮನಸಾ ಬಯಸಿದ ಚಂದ್ರನು ತಾನಾಗಿ ತನ್ನ ರೂಪರಾಶಿಯಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೂ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ಅವಳು ಚಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ವಿಹರಿಸಿದಳು. ಆ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ತಾರೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ದಿನದ ಒಡನಾಟದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಚಂದ್ರನಿಗೆ. ಆ ತಾರಾ ತರುಣಿಯನ್ನು ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮನೆಗೇ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ತನ್ನ ಕ್ರೀಡಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆ ಗುರುಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಕೇಳಿವಿಲಾಸ ಅನುಭವಿಸಿದನು.

ಇತ್ತ ತಾರಾ ದೇವಿಯ ಪತಿಯಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಮಡದಿಯ ವಿರಹದಿಂದ ಭಯಂಕರ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಕಾಮಿನಿಯನ್ನು ಕಾಮಾತುರನಾಗಿ ಸೆಳೆದೊಯ್ದಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿದು ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಹಗಲಿರುಳು ತಾರೆಯದೇ ಚಿಂತೆ. ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಬಂದರೂ ಅವನಿಗೆ ಶಾಪ ಕೊಡುವುದಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಪಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಯಾವ ಮಂತ್ರ-ತಂತ್ರಗಳು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾದವು. ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಬೇಕು. ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕಡಿದು ಚೆಲ್ಲಬೇಕು. ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷಕೊಟ್ಟು ಸಾಯಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಬಗೆಬಗೆಯ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಹಂಚಿಕೆಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ದುರಾಧರ್ಷನಾದ ಆ ಸೋಮನ ಮೇಲೆ ಸುರುಚಾರ್ಯನ ಯಾವ ಹಂಚಿಕೆಗಳೂ ಸಾಗದೆ

ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದುವು. ಕೊನೆಗೆ ನಿರಾಶನಾಗಿ ಆ ದೇವಗುರುವು ತಾನೇ ಚಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕಾಮಾತುರನಾಗಿ ''ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ, ಚಂದ್ರನೇ, ನನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು'' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ತಾರೆಯ ಸಂಗ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಲಂಪಟನಾದ ಚಂದ್ರನು ಅವಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಬಿಡಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ಮಹಾದೇವರು, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಚಂದ್ರನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಗುರುಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಹೇಳಿದರು. ಏನಾದರೂ ಕಾಮುಕನಾದ ಚಂದ್ರನು ತಾರಾ ತರುಣಿಯನ್ನು ಬಿಡಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಮಾತಿಗೂ ಜಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಶಿವ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಉಪದೇಶಕ್ಕೂ ಬಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂತು. ಅವರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಹೊಡೆದಾದರೂ ತಾರೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ತರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿದರು. ಅನೇಕ ರುದ್ರ ಗಣಗಳು ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದವು. ಭೂತಗಣಗಳು ಶಿವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊರಟವು. ಶಿವನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಿನಾಕ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಅವನ ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣು ಧಗಧಗಿಸುವ ಕೆಂಡದ ಹೊಂಡದಂತೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂಬತ್ತು ಗಣಾಧೀಶರು, ಹದಿನೈದುಲಕ್ಷ ರಥಾರೂಢರಾದ ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕೋಟಿಕೋಟಿ ಭೂತ, ಬೇತಾಳ, ಯಕ್ಷ, ನಾಗ, ಕಿನ್ನರರು, ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಹರನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಚಂದ್ರನು ಕೂಡ ಹುರುಪುಗೊಂಡು ನಕ್ಷತ್ರ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದನು. ದೈತ್ಯರು, ದಾನವರು ಚಂದ್ರನ ಬೆನ್ನುಕಟ್ಟಿ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿಳಿದರು. ಶನಿ, ಅಂಗಾರಕ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಹ ಗಣಗಳು ಚಂದ್ರನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಹೋರಟಕ್ಕಾಗಿ ಹುರುದುಂಬಿಸಿ ತಾವೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಜನೆಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮಹಾದೇವರ ನಡುವೆ ಘನಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮವು ಮಸಗಿತು. ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಜನ ಮಡಿದರು. ಘೋರ ಆಯುಧಗಳ ಎಸೆದಾಟ, ಕ್ರೂರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮಸೆದಾಟದಿಂದ ಕಿಡಿಹಾರಿ ಕಿಚ್ಚಾಗಿ ಕೋಟ್ಯಾವಧಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸತ್ತುಬಿದ್ದವು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದಾರುಣವಾದ 'ಆಯುಧಾಸ್ತ್ರಗಳ ಆಘಾತಪ್ರತ್ಯಾಘಾತಗಳಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ-ಭೂಮಿ-ಪಾತಾಳಲೋಕಗಳು ಸುಡತೊಡಗಿದವು. ಆಗ ಕ್ರುದ್ಧರಾದ ರುದ್ರದೇವರು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಚಂದ್ರನು ರುದ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಹೂಡಿದರು. ಈ ಎರಡು ಅಮೋಘ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಸಮುದ್ರ, ಭೂಮಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂತ್ರಸ್ತವಾದವು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳು ನಾಶ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಳಯವೇ ಆಗುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಯುದ್ಧದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಸೇನಾಪತಿಗಳಿಗೆ ಈಗಲೇ ಯುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಛೀ ಮಾಡಿ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿದರು. ''ಚಂದ್ರನೆ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಜನ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವಿ. ಏಕೆ ? ಇದು ಅಕಾರ್ಯವಲ್ಲವೆ ? ಪರಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಗುರುಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥ ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಲು ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿರಿಯಲು ನಿನಗೆ ಯಾವ ನಿಯಮ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಇಲ್ಲವೆ? ನೀನು ಗುರು

ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಮಡದಿಯನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಅವಳ ಗಂಡನ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡು, ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕದ್ದಿಯುವ ಕಳ್ಳನು ಎಂದಿಗೂ ಮಾನ್ಯನಾಗಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಈಗಲೇ ಆ ತಾರೆಯನ್ನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು.''

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಚಂದ್ರನು 'ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿದನು. ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಗುರುಪತ್ನಿ ತಾರೆಯನ್ನು ಅವಳ ಪತಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನು ಆನಂದದಿಂದ ತನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ರುದ್ರ ದೇವರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಮುಂದೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಬಳಿಕ ತಾರೆಯಿಂದ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಕುಮಾರನು ಪ್ರತಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಃಪುಂಜನಾಗಿದ್ದನು. ದಿವ್ಯವಾದ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆ ತಾರಾಪುತ್ರನು ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಂಡಿತನು. ಆನೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರವರ್ತಕ ಮೂಲ ಪುರಷನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ರಾಜ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಅವನ ಮಗನಾದ ಈ ತಾರಾತನಯನು ಯಥಾರ್ಥನಾದ ರಾಜಪುತ್ರನೆನಿಸಿದನು. ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶಾರದನು. ಇತರ ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತನು. ಹನ್ನೆರಡು ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು. ಈ ತಾರೆಯ ಚಿರಂಜೀವನಿಗೆ ಅವನ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕಾರಣ **ಬುಧ** ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಅವನ ದಿವ್ಯ ಕಾಂತಿ ಕಂಡು ಎಲ್ಲ ಜನರ ತೇಜಸ್ಸು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲರದೂ ತೇಜೋವಧೆ ಆಯಿತು. ತಾರೆಗೆ ಗಂಡುಮಗ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಬುಧಕುಮಾರನ ಜಾತಕರ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸುರಾಚಾರ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ, ತಾರೆಯನ್ನೇ ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳಿದರು. ''ಈ ಕುಮಾರನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನು ? ಅವನ ತಂದೆ ಯಾರು ?'' ಉತ್ತರ ಹೇಳಲು ತಾರೆಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಎನಿಸಿ ಅವಳ ಮೌನದಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕುತೂಹಲ. ಅವರು ಮತ್ತೆ ತಾರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ''ಇದು ಯಾರ ಮಗು ?'' ಕೊನೆಗೆ ಆ ತಾರಾರಮಣಿಯು ಮೆಲ್ಲನೆ ''ಇದು ಸೋಮನ ಪಿಂಡ'' ಎಂದು ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದಳು. ಅವಳ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಚಂದ್ರನು ಆಗಲೇ ಬಂದು ಆ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅವನಿಗೆ ಬುಧನೆಂದು ಹೆಸರು ಇಟ್ಟನು. ಆ ಬುಧನಿಗೆ ಭೂಲೋಕದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಗೈದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಆ ಬುಧನಿಗೆ ಗ್ರಹಗಣದ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದರು. ಚಂದ್ರನ ಮಗನಾದ ಬುಧನು ಇಲಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಧಾರ್ಮಿಕವಾದ ಗಂಡು ಮಗನನ್ನು ಹಡೆದನು. ಆ ಬುಧ ಪುತ್ರನು ಪುರೂರವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ಅವನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪರಿಪಾಲನೆಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ತೇಜೋಬಲದಿಂದ ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಮಗಿರಿಯ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಆ ಪುರೂರವ ರಾಜನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಏಳು ದ್ವೀಪಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನೂ, ಅಪಾರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಕೇಶಿ ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯರು ಅವನ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅವನ ಸೇವಕರಾದರು. ಇವನ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ

ಮುಗ್ಧಳಾಗಿ ದೇವಲೋಕದ ಊರ್ವಶಿಯು ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಮಡದಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಏಳು ದ್ವೀಪಗಳು ಮತ್ತು ಅಸಂಖ್ಯ ವನ, ಉಪವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪೃಥ್ವಿಯೆಲ್ಲವೂ ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಬಯಸುವ ಆ ಪುರೂರವ ರಾಜನಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಕೀರ್ತಿ ಕಾಮಿನಿಯು ಸ್ವಯಂ ಆ ಪುರೂರವ ರಾಜನಿಗೆ ಚಾಮರ ಬೀಸಿ ಸೇವೆಗೈದಳು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರ ಕೂಡ ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಸ್ಥಳ ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿದನು. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಮುಂತಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಒಮ್ಮೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮೂರ್ತಿವಂತವಾದ ಆ ಪುರೂರವ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದವು. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಮೂವರನ್ನು ಈ ರಾಜನು ಸಮನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕುತೂಹಲ ಪೂರ್ಣರಾದ ಆ ತ್ರಿವರ್ಗದ ದೇವತೆಗಳು ಈ ರಾಜರ್ಷಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಮಹಾರಾಜನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಮೂವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಬಂಗಾರದ ಮೂರು ಆಸನಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮೂವರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಕಾಮ ಅರ್ಥಗಳಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅರ್ಥಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯು ''ನೀನು ಲೋಭದಿಂದ ನಾಶ ಹೊಂದುವಿ'' ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತನು. ಅದರಂತೆ ಕಾಮವು ಕೂಡ ''ಗಂಧಮಾದನಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನಿನಗೆ ಊರ್ವಶಿಯಿಂದ ವಿಯೋಗವಾಗುವದು. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ತಲೆಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವದು'' ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತನು. ಹೀಗೆ ಅರ್ಥ ಕಾಮಗಳು ಶಾಪವಿತ್ತ ಬಳಿಕ ಧರ್ಮವು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. ''ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನೀನು ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮನೂ ಆಗು. ನಿನ್ನ ಸಂತತಿಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿ. ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ಇರುವವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ವಂಶವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದು ಎಂದೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದದಿರಲಿ. ನೀನು ಊರ್ವಶಿಯ ವಿರಹದಿಂದ ಅರವತ್ತು ವರುಷ ಭ್ರಾಂತಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅಲೆದಾಡಿದರೂ, ಅವಳ ಸಂಗ ಸುಖವೇ ನಿನಗೆ ಬಹುಕಾಲ ಲಭಿಸುವುದು. ಬೇಗನೆ, ದೇವಲೋಕದ ರಮಣೀರತ್ನವಾದ ಊರ್ವಶಿ ಎಂಬ ಆ ಅಪ್ಸರೆಯು ನಿನ್ನ ಅನುಪಮ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಮುಗ್ಧಳಾಗಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ವಶವಾಗುವಳು. ಒಂದು ಮನ್ವಂತರದವರೆಗೆ ನೀನು ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ವಿಹಾರ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸು'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಎಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ- ಅಧಿಷ್ಠಾತೃ ದೇವತೆಗಳು ಅದೃಶ್ಯರಾದರು.

ಪುರೂರವ ರಾಜನು ಭೂಲೋಕದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಆಳುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಅವನು ಪ್ರತಿದಿನ ದೇವೇಂದ್ರನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದುದಿನ ಆ ಪುರೂರವ ದೊರೆಯು ದೇವೇಂದ್ರನೊಡನೆ ಒಂದು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಕೇಶಿ ಎಂಬ ದೈತ್ಯನು ಚಿತ್ರಲೇಖಾ, ಊರ್ವಶಿ ಎಂಬ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಇಬ್ಬರು ಅಪ್ಸರೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು

ಕಂಡು ಪುರೂರವನು ಆ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಹೋರಾಡಿದನು. ಹಿಂದೆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಗೆದ್ದ ತನ್ನ ವಾಯುವ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ ಕೇಶಿಯನ್ನು ಪುರೂರವನು ಗೆದ್ದು, ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿದನು. ಬಂಧಮುಕ್ತಳಾದ ಆ ದೇವಸುಂದರಿಯನ್ನು ತಂದು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಪುರೂರವ ಹಾಗೂ ಮಹೇಂದ್ರರ ಮಧುರ ಮೈತ್ರಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಾಢವಾಯಿತು. ಸುರನಾಥನಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಪುರೂರವನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ ಪ್ರೀತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವನು ಪುರೂರವನಿಗೆ ''ನನ್ನ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ನೀನು ಒಪ್ಪುವದಾದರೆ ಈ ಲಲನಾಮಣಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಮತ್ತು ಕೇಶಿ ಎಂಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಮಾಡಿ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದು ತಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುರೂರವನ ಗೌರವಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಸವ ಏರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಊರ್ವಶಿಯು ಪುರೂರವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲು ಹಾಡಿದಳು, ನರ್ತಿಸಿದಳು, ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಕುಣಿದು, ಮೈಮಣಿಸಿ ಆ ರಾಜಋಷಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದಳು. ಆ ಸಮಾರಂಭದ ಎರಡನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದರೆ ''ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಯಂವರ'' ಎಂಬ ನಾಟಕಾಭಿನಯ. ಭರತ ಮುನಿಯು ಆ ನಾಟಕದ ದಿಗ್ದರ್ಶಕ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೇನಕಾ, ರಂಭಾ, ಊರ್ವಶೀ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಅಪ್ಸರೆಯರ ನರ್ತನದಿಂದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದ್ದಿತು. ಊರ್ವಶಿಯು ಅಂದು ಆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಳು. ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರೂರವನು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾವ-ಭಾವ ಸಹಿತವಾಗಿ ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಊರ್ವಶಿಯು ಎದುರು ಕುಳಿತ ಪುರೂರವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಮಪೀಡಿತಳಾದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಆ ರಾಜಋಷಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟವು.

ಅವಳು ಪುರೂವನನ್ನೇ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಭರತಮುನಿಯು ಕಲಿಸಿದ ನಾಟಕದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳ ಈ ಕಾಮಪರವಶತೆ ಕಂಡು ಭರತ ಮುನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಆ ಕೋಪದಿಂದ ಅವನು ಊರ್ವಶಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತನು : ''ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುರೂರವನಿಂದ ಆಗಲಿ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವಿ. ಈ ಪುರೂರವನಾದರೂ ತಲೆಕೆಟ್ಟು ಹುಚ್ಚನಾಗಿ ಪಿಶಾಚಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನು.''

ಭರತ ಮುನಿಯ ಶಾಪವು ಊರ್ವಶಿಗೆ ಒಂದು ವರವೇ ಎನಿಸಿತು. ಅವಳು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪುರೂರವನೊಡನೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಮಡದಿಯಾಗಿ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗಿ ಬಾಳುವೆಮಾಡಿದಳು ಬಹುಕಾಲ. ಭರತ ಮುನಿಯ ಶಾಪವನ್ನು ಕೂಡ ಅನುಭವಿಸಿದಳು. ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಪುನರ್ಮಿಲನವಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆ ಊರ್ವಶಿ ಪುರೂರವರು ಸಾಂಸಾರಿಕ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಆ ಪುರೂರವನಿಂದ ಊರ್ವಶಿಗೆ ಎಂಟು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆಯುಃ, ದೃಢಾಯು, ವಶ್ಯಾಯು, ಧನಾಯು, ವೃತ್ತಿವಾನ್, ವಸು, ದಿವಿಜಾತ, ಸುಬಾಹು, ಎಂದು ಎಂಟು ಊರ್ವಶೀ ಪುತ್ರರ ಹೆಸರು. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದಿವ್ಯಕಾಂತಿ, ಅಮಿತ ಬಲ, ಅಪೂರ್ವ ತೇಜಸ್ಸು ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದವು. ಈ ಊರ್ವಶಿ ಪುರೂರವರ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಆಯುಃ ಕುಮಾರನಿಗೆ ನಹುಷ, ವೃದ್ಧಶರ್ಮ, ರಜಿ, ರಂಭ, ವಿಪಾಪ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾವೀರರಾದ ಐವರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು.

ಇದರಲ್ಲಿ ನಡುವಿನವನಾದ ರಜಿ ರಾಜನಿಗೆ ರಾಜೇಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಈ ರಜಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ದೇವರನ್ನು ಆರಾಧನೆಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಪರಿತುಷ್ಟನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಈ ರಜಿರಾಜನಿಗೆ ''ದೇವ, ದಾನವ, ಮಾನವರಲ್ಲಿ ನೀನು ಸರ್ವದಾ ವಿಜಯಶಾಲಿಯಾಗು'' ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ವರದ ಬಲದಿಂದ ರಜಿಯು ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ದೇವ ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಸಂಗ್ರಾಮವು ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ದೇವತೆಗಳ ಸೇನಾಪತಿ ಇಂದ್ರ. ದೈತ್ಯರ ಸೇನಾಪತಿ ಪ್ರಲ್ಹಾದ. ಇಬ್ಬರೂ ವೀರರು. ಇಬ್ಬರೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು. ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠರು. ತಪಃಪ್ರಭಾವ ಸಂಪನ್ನರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕಡಿಮೆ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ? ಇಬ್ಬರೂ ಸೋಲಲಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧವು ನಡೆದೇ ನಡೆಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ದೇವದಾನವರಿಬ್ಬರೂ ಬೇಸತ್ತು ಹೋದರು. ಕಡೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿದರು. ''ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ಯಾರಿಗೆ ?'' ಎಂದು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ''ರಜಿ ರಾಜನು ಯಾವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇರುವನೋ ಆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಜಯ ನಿಶ್ಚಿತ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ದೈತ್ಯರು ಮಹಾರಾಜ ರಜಿಯ ಬಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಯಾಚನೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಕೈಮುಗಿದು ''ನಮಗೆ ನೀನು ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ವಿಜಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಡು'' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ರಜಿ ರಾಜನು ''ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದಾದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ನಿಮಗೆ ಗೆಲುವು ತಂದುಕೊಡುವೆನು. ನೀವು ವಿಜಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಬಳಿಕ, ನಾನು ಗೆದ್ದುಕೊಟ್ಟ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಅಧೀನರಾಗಬೇಕು'' ಎಂದನು. ದೈತ್ಯರು ರಜಿರಾಜನ ಈ ಕರಾರನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ರಜಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ದೇವತೆಗಳು ರಜಿ ರಾಜನ ಸಹಾಯ ಕೇಳಲು ಬಂದರು. ಅವರಿಗೂ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳು ರಜಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ''ರಜಿ ರಾಜನೆ, ನೀನು ನಮ್ಮ ರಾಜನು. ನೀನೇ ಎಲ್ಲ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಿ ಗೆದ್ದ ಬಳಿಕ ನಮಗೆ ವಿಜಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ನಿನಗೇ ನಮ್ಮ ಸ್ವರ್ಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ.'' ದೇವತೆಗಳ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ರಜಿಯು ಅವರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು. ದೇವೇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲು, ಅಶಕ್ಯರಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದನು. ದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಸೋತು ಹೋದರು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಗೆಲವು ಒಲಿದು ಬಂದಿತು. ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಂತೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳು ರಜಿ ರಾಜನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ-ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಸ್ವಯಂ ಸುರರಾಜನೇ ರಜಿ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು 'ತಂದೆ' ಎಂದು ಗೌರವಿಸಿದನು. ''ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನಿತ್ತು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ರಜಿ ರಾಜನಿಗೆ ಯಾವ ರಾಜ್ಯದ ಆಶೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಮರಳಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಲು ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ತೆರಳಿದನು.

ಅನಂತರ ರಜಿಯ ಮಕ್ಕಳು ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡರು. ''ಯುದ್ಧ ಪೂರ್ವದ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಂತೆ ಈ ಸ್ವರ್ಗ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ತಂದೆಯ ನಂತರ ಅವನ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾವೇ ಈ ಸ್ವರ್ಗದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿಯ ಆಹುತಿಗಳು ನಮಗೆ ಬರಬೇಕು'' ಎಂದು ವಾದಿಸಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕ್ರಮಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ತಪೋಬಲ, ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿಯ ಹವಿರ್ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಸ್ವರ್ಗ-ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಡಿಸಿ ಪೀಡಿಸಿದರು. ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ರಜಿಕುಮಾರರ ತಾಪವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ದೀನನಾಗಿ ಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ''ಗುರುಗಳೇ, ಉನ್ಮತ್ತರಾದ ಈ ರಜಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಟವನ್ನು ನಾನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸೈರಿಸಲಾರೆ. ತಪೋಬಲದಿಂದಲೂ, ದೇಹಬಲದಿಂದಲೂ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅಧಿಕಾರ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಜ್ಞಭಾಗವನ್ನೂ ಅವರು ನನಗೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಈಗ ಕಂಗಾಲು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಸುರರಾಜ್ಯವು ಮರಳಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ಏನಾದರೂ ಹಂಚಿಕೆ ಹೂಡಿರಿ. ಬುದ್ಧಿಗೆ ನೀವೇ ಅಧಿಪತಿಗಳಲ್ಲವೆ ?''

ದೇವರಾಜನ ಈ ದೀನ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಅನೇಕ ಶಾಂತಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿಸಿದರು. ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಅನೇಕ ಶಾಂತಿ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಬಲ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಆ ಆಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಜಿ ಪುತ್ರರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ವೇದದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅವರ ರಾಜ್ಯ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಸ್ತಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ರಜಿಪುತ್ರರನ್ನೆಲ್ಲ ಮೋಹಗೊಳಿಸಿದನು ವೇದ ಬಾಹ್ಯವಾದ ಆ ನಾಸ್ತಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸುಖಲೋಲುಪರಾದ ರಜಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿ ಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಹೊಸ ಧರ್ಮವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವೇದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದರು. ಹೇತುವಾದವನ್ನು ನಂಬಿ, ವೇದ ಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಆ ರಜಿ ಪುತ್ರರು ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸನ್ನು, ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಾಸ್ತಿಕಮತ ಅವಲಂಬಿಸಿ ನಿರ್ವೀರ್ಯರಾದರು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ದೇವೇಂದ್ರನು ಹೋಗಿ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದನು. ಸನಾತನ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದವರಿಗೆ ಸರ್ವ ನಾಶವೇ ಗತಿಯಷ್ಟೇ ?

ರಜಿಯ ಅಣ್ಣನಾದ ನಹುಷ ರಾಜನಿಗೆ ಯತಿ, ಯಯಾತಿ, ಸಂಯಾತಿ, ಉದ್ಭವಪದ, ವಿಯತಿ, ವಿದ್ಯಸಾತಿ ಎಂದು ಏಳು ಜನ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಯತಿಯು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಖಾನಸ ವ್ರತಹಿಡಿದು ಮಹಾಯೋಗಿಯಾದನು ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನು ಯೋಗಿಯಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ನಹುಷನ ಎರಡನೆಯ ಮಗ ಯಯಾತಿಯು ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆರೋಹಣಮಾಡಿದನು. ಈ ಯಯಾತಿಯು ಧರ್ಮ ನಿಷ್ಠನಾದವನು. ಈ ಯಯಾತಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮಡದಿಯರು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ

ಮಗಳು ದೇವಯಾನಿ ಮತ್ತು ವೃಷಪರ್ವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೈತ್ಯನ ಪುತ್ರಿ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆ. ಯಯಾತಿಗೆ ದೇವಯಾನಿಯಿಂದ ಯದು, ತುರ್ವಸು ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು, ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ದ್ರುಹು, ಅನು, ಕುರು, ಎಂದು ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಯಯಾತಿ ದೊರೆಯ ಈ ಐದು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಯದುವು ಹಾಗೂ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯ ಕಿರಿಯ ಮಗ ಕುರುವಂಶ ವರ್ಧಕರಾದರು. ಈ ಎರಡೂ ವಂಶಗಳು ಮುಂದೆ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿಮೊಮಕ್ಕಳಾದಿಯಾಗಿ ಕುಡಿಬಿಟ್ಟು ದಾಗುಂಡಿಯಿಟ್ಟು ಬೆಳೆದು ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಭೂಮಂಡಲದ ತುಂಬ ಹಬ್ಬಿದವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನೆ, ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕುರುಕುಲದ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದ ಕುರುರಾಜನ ವಂಶವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೇ ಕೇಳು.

ಯದುವಿನಿಂದಲೇ ಯಾದವವಂಶದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಯಾದವ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಭೂಭಾರ ಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ ವಿಷ್ಣುವು ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನ ಮಾಡಿದನು. ಆ ವಂಶದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ದೇವಯಾನಿ ಹಾಗೂ ಯಯಾತಿ ಮಹಾರಾಜರ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರ ಯದು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಸಹಸ್ರಜಿತ್, ಕ್ರೋಷ್ಟು, ನೀಲ, ಅಂಜಿಕ, ರಘು ಎಂದು ಐದು ಉತ್ತಮ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಸಹಸ್ರಜಿತನಿಗೆ ಶತಜಿತ್ ಎಂಬ ಸತ್ಪುತ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ಆ ಶತಜಿತನಿಗೆ ಹಯ್ಯ, ಹಯ, ಉತ್ತಾಲಹಯ ಎಂದು ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಆ ಹಯ್ಯನಿಂದ ಮುಂದೆ ಆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮನೇತ್ರದ 'ಕುಂಭಿ' ಸಂಹತ, ಮಹಿಮಾ, ಭದ್ರಸೇನ, ದುರ್ದರ್ಶ, ಕನಕ ಮುಂತಾಗಿ ವಂಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿತು. ಕನಕನಿಗೆ ಕೃತಾಗ್ನಿ, ಕೃತವೀರ್ಯ, ಕೃತಧರ್ಮ, ಕೃತಜಾತ ಎಂದು ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೃತವೀರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಜುನ ಎಂಬ ಪುತ್ರನು ಉದಿಸಿದನು ಅವನೇ ಕಾರ್ತವೀರಾರ್ಯರ್ಜುನ. ಇವರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಅತ್ರಿ ಪುತ್ರ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅವನಿಗೆ 'ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಕಾರ್ತವೀರಾರ್ಯರ್ಜುನನು ನಾಲ್ಕು ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

''ನನಗೆ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳು ಇರಬೇಕು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಭೂಮಂಡಲದ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಾರ್ವಭೌಮ ನಾನಾಗಬೇಕು. ನಾನು ಎಂದಾದರೂ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಹಿರಿಯರು ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ನನಗಿಂತ ಬಲಿಷ್ಠರಾದವರಿಂದಲೇ ವಧೆಯಾಗಬೇಕು.'' ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಹೀಗೆ ವರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಕಾರ್ತವೀರಾರ್ಯರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಚಿಗಿತವು. ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಸಪ್ತದ್ವೀಪವತಿಯಾದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಪುರ ಗ್ರಾಮ ಸಹಿತವಾಗಿ ಗೆದ್ದನು. ಸಪ್ತಸಾಗರ ಪರಿಯಂತ ಅವನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಆ ಕಾರ್ತವೀರಾರ್ಯಾರ್ಜುನನು ಯಜ್ಞ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಎಲ್ಲ ವೈದಿಕ ವಿಧಿಗಳನ್ನುಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದನು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅವನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಸ್ತಂಭಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಂಗಾರದ್ದೆ. ಯಜ್ಞ ವೇದಿಕೆಗಳು

ಸುವರ್ಣಮಯ. ಕಾರ್ತವೀರರ್ಯನ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಅಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಯಜ್ಞಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಾರದರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಅದೊಂದು ಗಾದೆಯ ಮಾತಿನಂತೆ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ನನೂನುಕಾರ್ತವೀರ್ಯಸ್ಯ ಗತಿಂ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ।
ಯಜ್ಞೈರ್ದಾನೈಸ್ತಪೋಭಿರ್ವಾ ವಿಕ್ರಮೇಣಶ್ರುತೇನಚ ॥

ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನಷ್ಟು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದವರೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನಷ್ಟು ದಾನ ನೀಡಿದವರನ್ನು ನಾವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣೆವು. ಅವನಷ್ಟು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಯಾರೂ ಆಚರಿಸಿಲ್ಲ. ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಂತೂ ಅವನಿಗೆ ಸಮರಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನಷ್ಟು ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳು ಆ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಜರೂ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲಾರರು, ಇದು ನಿಜ. ಅವನು ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ಭೂತಲದ ಏಳು ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸುವನು. ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆಲ್ಲ ಎಂಬತ್ತೈದುಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಾನೇ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು, ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಪಶುಧನ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನಾಗಿ ಅವನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಸರಿಯಾಗಿ ಮಳೆ ಆಗದಿದ್ದಾಗ ತನ್ನ ಯೋಗ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಾನೇ ಮೇಘ ಪಡೆಯ ರೂಪ ಧರಿಸಿ ಹರಗಿ ಹದ ಮಾಡಿಟ್ಟ ಹೊಲಗಳ ಮೇಲೆ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಾವಿರ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು ಸಾವಿರಕಿರಣಗಳ ಸೂರ್ಯನು ಶರತ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಹಗಲಿರುಳೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಲಲನೆಯರೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಜಲಕ್ರೀಡೆ ಆಡುವಾಗ ನರ್ಮದೆಯ ನೀರೆಲ್ಲವೂ ಅವರುದ್ಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಮಣಿಯರೊಡನೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡಲು ಅವನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಇಳಿದಾಗ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳಿಂದ ತಡೆದು ಹಿಡಿಯಲು ಘೂರ್ಮಿಸುವ ಸಮುದ್ರದ ವೇಗವೆಲ್ಲ ಸ್ಥಬ್ಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನು ತನ್ನ ನೀಳ್ದೋಳುಗಳಿಂದ ಸಾಗರದ ತೆರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದಾಗ ಪಾತಾಳಲೋಕದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಹೆದರಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾತಾಳದ ಆಳದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಗಾಬರಿ 'ಮತ್ತೇ ಮಂದರ ಪರ್ವತ ತಂದಿಟ್ಟು ಸಮುದ್ರಮಂಥನ ಆರಂಭವಾಯಿತೆ ?' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಹೆಡಮುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಡವಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊತ್ತು ನಿಂತ ಹಿರಿಯ ಹಾವುಗಳು ಹೆದರಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಉದ್ದಾಮ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಿಂದ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಮದಾಂಧನಾದ ಕೊಬ್ಬಿದ ರಾವಣನ ಮೇಲೆ ಅವನು ಐದು ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಡೆದು ಮರವುಗೆಡಿಸಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಸಿದನು. ಅವನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಗೆದ್ದು, ತನ್ನ ಕೈದಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವನನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ತನ್ನ ಮಾಹಿಷ್ಮತಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಯನ್ನಾಗಿ ಇರಿಸಿದನು. ನಂತರ ನಾನು ಸ್ವಯಂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆನು.

ನಂತರ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದೆನು. ನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಮಧುರ ಮೈತ್ರಿ ಮೂಡುವಂತೆ ನಾನು ಮಾಡಿದೆನು. ನನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಸಹಸ್ರ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಧನುಷ್ಟಂಕಾರಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಯೆ ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಠೇಂಕರಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

ದೈವದ ಚೇಷ್ಟೆಯು ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. ವಿಧಿಯ ಪ್ರಭಾವವು ಬಲವತ್ತರ ಎನ್ನಲು ಆ ಕಾರ್ತವೀರ್ರ್ಯಾರ್ಜುನನೇ ಜೀವಂತ ದೃಷ್ಟಾಂತ. ಇಂತಹ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಭೃಗುಕುಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ಹೊಂಬಾಳೆಯ ಕಾಂಡವನ್ನು ಕಡಿಯುವಂತೆ ಕಡಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳ ಶಾಪವೂ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಒಂದು ವಿಷ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು ಒಂದು ವನಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚು ಇಟ್ಟಿದ್ದ. ಧರ್ಮಕರ್ಮಸಂಯೋಗದಿಂದ ವಶಿಷ್ಠರ ಆಶ್ರಮವು ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು ಕೊಟ್ಟ ಕೊಳ್ಳಿಯಿಂದ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ''ಭುಗಿಲೆದ್ದು'' ಆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಕುಪಿತರಾದ ವಶಿಷ್ಠರು ಕೋಪಗೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟರು.

''ಹೈಹಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಅರ್ಜುನನೆ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಆಶ್ರಮದ ಬಿಡಾರ. ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತು. ಈ ವನವನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದೆ. ಈ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬ ದ್ವಿಜನು ಸಂಹರಿಸುವನು. ನಿನ್ನ ಈ ತೋಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತರಿದು ಒಗೆಯುವನು. ನಿನ್ನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ತಪಸ್ವಿ ವೀರ ದ್ವಿಜನು ಕೊಂದು ಹಾಕುವನು.''

ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಎಸೆದ ಈ ಶಾಪಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಗೆ ಹುಸಿ ಹೋದೀತು ? ಭೃಗು ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಪರಶುರಾಮನು ಪ್ರಚಂಡ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನಿಗೆ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಐವರು ಮಹಾರಸಿಕರು. ಶಸ್ತ್ರ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರು. ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠರು. ಇಷ್ಟು ಶೂರರಾದರೂ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರು. ವ್ರತಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಿತರು. ಶೂರಸೇನ, ಶೂರ, ಧೃಷ್ಟ, ಕೃಷ್ಣ, ಜಯಧ್ವಜ ಎಂದು ಆ ಪಂಚಪುತ್ರರ ಹೆಸರು. ಅವರಲ್ಲದೆ, ಅವಂತಿ, ನಿಶಾಪತಿ ಎಂಬ ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಈ ಅವಂತಿ ರಾಜನೇ ಅವಂತಿ ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಈ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಕುಮಾರ ಜಯಧ್ವಜನಿಗೆ ಜಲಜಂಘ ಎಂಬ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಒಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಿಂದ ಆ ಹೈಹಯ ಕುಮಾರರ ಗುಂಪಿಗೆಲ್ಲ ತಾಲಜಂಘರು ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಈ ತಾಲಜಂಘ ಕುಲದಲ್ಲಿಯೂ ವೀತಿಹೋತ್ರ, ಭೋಜ, ಆವಂತಿಕ, ತುಂಬಿಕೇರ, ಸುಜಾತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಐದು ಕುಲಗಳು ಕೀರ್ತಿಯ ಕಳಸವನ್ನೇ ಎತ್ತಿದವು. ಹೈಹಯ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ತಾಲಜಂಘರ ಈ ಪಂಚವಂಶಗಳು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದವು. ಈ ಪಂಚಕುಲಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಹೆಸರಿನ ವೀರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಮೂಲ ಪುರುಷರು. ಇವರಲ್ಲಿಯ ವೀತಿಹೋತ್ರ ವಂಶದ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ವೀತಿಹೋತ್ರ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಅನಂತ ಎಂಬ ಬಲಿಷ್ಠ ಮಗನು ಜನಿಸಿದನು. ಅನಂತನಿಂದ ದುರ್ಜಯ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸದ್ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪಾಲಿಸಿ

ಧರ್ಮರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುವ ಆ ದುರ್ಜಯ ರಾಜನಿಗೆ **''ಅಮಿತ್ರ ಕರ್ಷಣ''** ಎಂಬ ಬಿರುದು. ವೈರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸದೆಬಡೆದು ರಾಷ್ಟ್ರರಕ್ಷಣೆಯ ದಕ್ಷತೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಇಂಥ ವೀರವಂಶದ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯರ್ಜುನನು ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದನು. ಸಾವಿರ ತೋಳಿನ ಆ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷನನ್ನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು, ಮಾನವರು ಸ್ಮರಣೆಮಾಡಿದರೆ, ಅವರ ಸಂಪತ್ತು ಎಂದೂ ನಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದಾದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಹಣವು ಕಳುವಾಗಿ ಕಳೆದು ಹೋದಾಗ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯರ್ಜುನನನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ನಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಮರಳಿ ದೊರಕುವುದು. ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕಡಲ ಕಿನಾರೆಯವರೆಗಿನ ಪೊಡವಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದು ಅಸಂಖ್ಯ ಯಜ್ಞಯಾಗಗೈದು, ಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ ಈ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯರ್ಜುನನ ಜನ್ಮದ ಹಾಗೂ ಜೀವನದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದವರು ಹಾಗೂ ಕೇಳಿದವರು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನುಮಾಡಿ ಯಥೇಚ್ಛ ದಾನದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತ ಯಾಜಕನಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವು ಕಾರ್ತವೀರ್ಯರ್ಜುನನ ಕಥೆಯ ಶ್ರವಣ ಪಠಣಮಾಡಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ದೊರಕುವದು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಚಂದ್ರವಂಶದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಶುಕ್ರಮಾತೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಪರಾಜಯ — ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೩

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ರಾಜೇಂದ್ರನೆ, ಕ್ರೋಷ್ಟುವಿನ ವಂಶವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಕೇಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಾಪುರುಷರು ಜನಿಸಿದರು. ವೃಷ್ಣಿಕುಲಕ್ಕೆ ಭೂಷಣದಂತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಜನಿಸಿದ್ದು ಇದೇ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ. ಕ್ರೋಷ್ಟುವಿಗೆ ವೈಜನೀವಾನ ಎಂಬ ಮಗನಿದ್ದು. ಅವನೊಬ್ಬ ಮಹಾಪುರುಷ. ಅವನ ಮಗನೇ ಸ್ವಾತಿ. ಸ್ವಾತಿಯ ಪುತ್ರ ಕುಶಂಕು. ಕುಶಂಕುವಿನ ಮಗ ಚಿತ್ರರಥ. ಶತಬಿಂದು ಎಂದು ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಈ ಚಿತ್ರರಥನ ಪುತ್ರನೇ. ಈ ಶತಬಿಂದು ಮಹಾರಾಜನ ವಂಶವು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಶತಬಿಂದು ಮಹಾರಾಜನ ಮಕ್ಕಳು ಮೂರು. ಎಲ್ಲರೂ ಚೆಲುವರು, ಬುದ್ಧಿವಂತರು, ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು, ತೇಜೋವಂತರು. ಆ ಮೂವರು ಶತಬಿಂದು ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಪೃಥುಶ್ರವ, ಪೃಥುತೇಜ, ಪೃಥುದ್ಭವ, ಪೃಥುಕೀರ್ತಿ, ಪೃಥುಮತಿ ಎಂಬ ಶತಬಿಂದು ಕುಮಾರರು ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠರು. ಇವರ ಶೌರ್ಯ, ಸಾಹಸದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ **ಪೃಥು** ಎಂಬ ಉಪಪದವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿತು. ಪೃಥು ಪೂರ್ವರಾದ ಈ ಶತಬಿಂದು ಕುಮಾರರನ್ನು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶಕರು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಪೃಥುಶ್ರವನು ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಎಂದು ಪುರಾಣವ್ಯತ್ತವೇತ್ತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಈ ಪೃಥುಶ್ರವ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಕುಶನಸ್ ಎಂಬ ಕುಮಾರನು ಉದಿಸಿದನು. ಇವನೂ ತಂದೆಯಂತೆ ಅರಿ ಭಯಂಕರ. ಕುಶನಸನ ಮಗನಾದ ಶಿನೆಯು ಸಜ್ಜನ ಶಿಖಾಮಣಿ. ಆ ಶಿನೆಯುವಿನ ಮಗನಿಗೆ ರುಕ್ಮಕವಚ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ರುಕ್ಮಕವಚನು ಭೂಮಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಸರಾಂತ ಬಿಲ್ಲಾಳು. ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೂಡಿದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅಖಂಡಭೂಮಂಡಲವನ್ನೇ ಗೆದ್ದು ತನ್ನ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆಲ್ಲ ವಿಪುಲ ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡಿದನು. ಬಯಸಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನವಿತ್ತನು. ಈ ರುಕ್ಮಕವಚನಿಗೆ ರುಕ್ಮೇಷು, ಪೃಥುರುಕ್ಮ, ಜಾನಭ, ಪರಿಘ, ಹರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಂಚಪುತ್ರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಒಬ್ಬರು ಶೂರರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಪರಿಘ, ಹರಿ-ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಾಜನು ವಿದೇಹ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಇರಿಸಿದನು. ರುಕ್ಮೇಷು ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿ ಆದನು. ಪೃಥು ರುಕ್ಮನು ಅವನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಈ ರುಕ್ಮೇಷು ಹಾಗೂ ಪೃಥು ರುಕ್ಮರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಭಾಗಿಯಾದ ಜಾನಭನನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದರು. ಸೋದರರಿಂದ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರದೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಜಾನಭನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಮನೆಮಾರು ತೊರೆದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುನಿಯಂತೆ ಆಶ್ರಮ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಸೌಮ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಆಗ ಒಂದು ದಿನ, ಈ ರಾಜಕುಮಾರನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಓರ್ವ ತಪಸ್ವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದನು. ಆಶ್ರಮವಾಸಿಯಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜಕುಮಾರನು ನೀಡಿದ ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರ, ಉದಾರ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಆ ಅತಿಥಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಋಷಿ ಮುನಿಗಳಂತೆ ಹೀಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಎಲೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ತಪವನ್ನು ಆಚರಿಸುವದು ಸ್ವಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಧನುಷ್ಪಾಣಿಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪೊರೆಯುವದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಆ ಅತಿಥಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಉಪದೇಶವು ರಾಜಕುಮಾರ ಜಾನಭವ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು, ವೀರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದನು. ದಂಡ ಕಮಂಡಲು ತೊರೆದು ಘೋರಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದನು. ಆಶ್ರಮ ತೊರೆದು, ರಥಾರೋಹಣಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟನು. ಜಾತ್ಯಾ ಶೂರನಾದ ಆ ಜಾನಭನು ಘೋರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಾಗ ವೈರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಓಡಿಹೋದರು. ತನ್ನ ದಾಯಾದಿಗಳು ಇದ್ದ ದೇಶವೇ ಬೇಡವೆಂದು ಅವನು ದೂರದ ನರ್ಮದಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಗಿರಿಯ ಒಂದು ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಅವನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉತ್ತಿ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಜಾನಭನ ರಾಜ್ಯದ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ತಡಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದ ಕಾಡೆಲ್ಲವೂ ಸುಂದರ ನಾಡಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವನು ಆಗಾಗ ಶತ್ರುರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಜಾನಭ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಶೈಬಾ ಎಂಬ ಚತುರಳೂ, ಚೆಲುವೆಯೂ ಆದ ಮಡದಿ ಇದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದರೂ ತನ್ನ ಆ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಯಲ್ಲಿ

ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಜನು ಮೃದು ಸ್ವಭಾವ. ಅವನ ಈ ಸ್ವಭಾವದ ಮಾರ್ದವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಶೈಬ್ಯೆಯು ಆ ದೊರೆಯನ್ನು ಬೆರಳ ಮೇಲೆ ಕುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸಿಯದೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ. ಆ ಪಟ್ಟದರಸಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದರೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಜಾನಘನಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮದುವೆಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಬಯಕೆ ಇದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಶೈಬ್ಯೆಯ ಎದುರು ಎತ್ತುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆ ಅವನಿಗೆಲ್ಲಿ ? ಅವಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಮರುಮದುವೆಯ ಮಾತನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮಹಾರಾಜ. ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಮಹಾರಾಜನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು, ಶತ್ರುರಾಜರ ಒಂದು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡು ಸಾಕಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮರಳಿದನು. ಎರಳೆಯಂತೆ ಬೆದರಿದ ವೈರಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅರಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಿಳಿದನು. ರಾಜನೊಡನೆ, ಸುಂದರಿಯಾದ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಶೈಬ್ಯೆಯ ಪಿತ್ತ ಕೆರಳಿತು. ''ಇವಳಾರು ನಿನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿರುವ ರಮಣಿ ?'' ಎಂದು ಗುಡುಗಿದಳು. ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನಾಲಿಗೆ ತೊದಲತೊಡಗಿತು. ಮೈತುಂಬ ಬೆವರಿಟ್ಟಿತು. ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಹೌಹಾರಿಹೋದ. ಮಹಾರಾಜನು ನಾಲಿಗೆ ಸವರುತ್ತ ''ಇವಳು ನಿನ್ನ ಸೊಸೆ'' ಎಂದು ಗಡಿಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

ಮಹಾರಾಜನ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗೆಟ್ಟ ಉತ್ತರದಿಂದ ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ''ಯಾರ ಸೊಸೆ ? ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗದಿರುವ ನನಗಾಗಲಿ, ನಿನಗಾಗಲಿ ಇವಳು ಸೊಸೆ ಹೇಗಾಗುವಳು ?'' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ಒಂದು ತಪ್ಪನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಹೋದ ಮಹಾರಾಜನು ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅಸಂಬದ್ಧ ಉತ್ತರ ನೀಡಬೇಕಾಯಿತು.

''ನಿನಗೆ ಮುಂದೆ ಮಗನು ಹುಟ್ಟುವನಲ್ಲವೆ ? ಜನಿಸಲಿರುವ ಆ ಮಗನಿಗಾಗಿ ಈಗಲೇ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇವಳು ನಿನ್ನ ಭಾವಿಪುತ್ರನ ಭವಿಷ್ಯಭಾಮಿನಿ.'' ಎಂದು ಏನೇನೋ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಪಾರಾದನು. ಆದರೆ ಈ ಮಾತು ಕೈದಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೇ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಅವಳು ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಳು. ಮಹಾರಾಜನ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯು ನಿಜವಾಗಿ, ಅವನಿಗೊಬ್ಬ ಮಗನು ಜನಿಸಿ, ತನಗೆ ಪತಿಯಾಗಿ ದೊರಕಲಿ ಎಂದು ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು ತಪಸ್ಸು.

ದೇವನು ಮೆಚ್ಚಿದ. ಅವಳು ಬಯಸಿದ ವರವನ್ನು ನೀಡಿದ. ಅವಳ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮುದುಕಿಯಾದ ಅತ್ತೆ ಶೈಬ್ಯೆರಾಣಿ ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಅವನಿಗೆ ವಿದರ್ಭ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ವಿದರ್ಭ ರಾಜಕುಮಾರನು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಜ್ಯಾಮಘ ಮತ್ತು ಶೈಬ್ಯಾರಾಣಿ ಇಬ್ಬರು ಕೂಡಿ, ಆ ತಪಸ್ವಿನಿ ವೈರಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವಿದರ್ಭ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಮಡದಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ವಿದರ್ಭ ರಾಜನಿಗೆ ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತ, ಕೈಶಿಕ, ಲೋಮಪಾದ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದ ಕೃತ, ಕೈಶಿಕರು, ಪಂಡಿತರು, ರಣರಂಗರಸಿಕರು, ಮೂರನೆಯವನಾದ ಲೋಮಪಾದ ಪರಮ ಧಾರ್ಮಿಕ. ಲೋಮಪಾದನಿಗೆ ಬಭ್ರು, ಹೇತಿ ಎಂದು ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಕೈಶಿಕನಿಗೆ ಚಿದಿ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈ ಚಿದಿಯಿಂದ ಬೆಳೆದ

ಸಂತತಿಯವರು **ಚೈದ್ಯರು** ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ವಿದರ್ಭ ಕುಮಾರನಾದ ಕೃತರಾಜನಿಗೆ ಕುಂತಿ ಎಂಬ ಮಗನು. ಕುಂತಿಗೆ ಧೃಷ್ಟ, ಧೃಷ್ಟನಿಗೆ ಪುಷ್ಟ, ಪುಷ್ಟನಿಗೆ ನಿವೃತಿ, ಅವನಿಗೆ ದಾಶಾರ್ಹ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಈ ದಾಶಾರ್ಹನಿಗೆ ವಿದೂರಥ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬೇರೆ ಇದ್ದಿತು. ಈ ದಾಶಾರ್ಹನಿಂದ ಮುಂದೆ ಈ ವಂಶವು ವ್ಯೋಮ, ಜೀಮೂತ, ವಿಕಲ, ನವರಥ, ಭೀಮರಥ, ದೃಢರಥ, ಶಕುನಿ, ಕರಂಭ, ದೇವರಾತ, ದೇವಕ್ಷತ್ರ, ಮಧು ಕುರುವಶ ಎಂದು ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಬೆಳೆದು ದಾಂಗುಡಿ ಇಟ್ಟಿತು. ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಕುರುವಶ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವೈದರ್ಭ, ಭದ್ರವತಿ ಎಂದು ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು. ವೈದರ್ಭಿಯಲ್ಲಿ ಜಂತುವು ಭದ್ರವತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರದ್ವಸುವು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಜಂತುವಿಗೆ ವೇತ್ರಕಿ ಎಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿಂದ ಸಾತ್ವತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸತ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಮಗನು ಉದ್ಭವಿಸಿದನು. ಇವನಿಂದ ಸಾತ್ವತವಂಶದ ಕೀರ್ತಿಯು ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬ ಬೆಳಗಿತು. ಜ್ಯಾಮಘ ಮಹಾರಾಜನಿಂದ ಮೊದಲಾದ ಈ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವರು ಪ್ರಜಾವಂತರಾಗಿ ಬಾಳಿ ಕೊನೆಗೆ ಸೋಮನ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪಡೆಯುವರು.

ಸಾತ್ವತ ಮಹಾರಾಜನು ಸತ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಆ ಸಾತ್ವತ ರಾಜನಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯಾ ಎಂಬ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಇದ್ದಳು. ಇವನಿಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಭಜಿ, ಭಜವಾನ, ದೇವಾವೃಥ, ಅಂಧಕ, ಮಹಾಭೋಜ, ವೃಷ್ಣಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಿಂದ ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಕುಲಗಳು ಕವಲೊಡೆದು ಬೆಳೆದವು. ಈ ವಂಶದ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಬಿತ್ತರಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಕೇಳು -

ಭಜಮಾನನಿಗೆ ಸೃಂಜಯನ ಮಗಳಾದ ಸೃಂಜಯಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸೃಂಜಯಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಜ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಭಾಜರಾಜನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರಿಂದ ವಿನಯ, ಕರುಣ, ವೃಷ್ಟಿ, ಪರಪುರಜಯ ಮುಂತಾದ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ **ಭಾಜಕರು** ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಸ್ವಾತತನ ದೇವಾವೃಧ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನಿಗೆ ಪೃಥು ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೆಸರಿದ್ದಿತು. ಈ ದೇವಾವೃಧನಿಗೆ ಸಂತಾನವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಸರ್ವಗುಣಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಒಳ್ಳೇ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯಿಂದ ಅವನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಧ್ಯಾನಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಒಣಗಿದ ತರಗೆಲೆಗಳೇ ಆಹಾರ, ಜಲಮಾತ್ರಪಾನ, ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನ, ಸದಾತಪಸ್ಸು. ಇದರಿಂದ ಮಹಾರಾಜನ ದೇಹವು ಸೊರಗಿತು. ಪರ್ಣಾಶಾ ಎಂಬ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತ್ತು ರಾಜರ್ಷಿಯ ಈ ಘೋರ ತಪಸ್ಸು.

ಈ ಉಗ್ರವಾದ ರಾಜನ ತಪಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ಪರ್ಣಾಶಾ ನದಿಗೆ ಕರುಣೆ ಬಂದು, ಕರುಳು ಕರಗಿತು. ಆ ರಾಜಪುರುಷನ ತಪೋನುಷ್ಠಾನದ ಕಡುಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಆ ನದಿಯು ತಾನೇ ನಾರಿಯಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿ, ಆ ನದಿಯು ದಿವ್ಯವಾದ ಒಂದು ಕನ್ಯೆಯ ವೇಷವನ್ನು ತಳೆದು ಮಹಾರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. ''ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆ, ನಿನಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸತ್ಪುತ್ರನನ್ನು ನಾನು ಹಡೆಯುತ್ತೇನೆ.'' ಎಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡಿದಳು. ಅವಳ ಅನುಪಮ ಸೌಂದರ್ಯ, ಇಷ್ಟಸಂತಾನದ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೇಳಿ, ನೋಡಿ, ಮಹಾರಾಜನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವಳನ್ನು

ಮದುವೆಯಾದನು. ವಚನದಂತೆ, ವಿವಾಹನಂತರ ಅವಳು ಗರ್ಭಧಾರಣೆಮಾಡಿದಳು. ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿದಾಗ ಪತಿ ದೇವಾವೃಧನ ಮನೋರಥಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ, ಸರ್ವ ಗುಣಸಂಪನ್ನನಾದ ಬಭ್ರು ಎಂಬ ಗಂಡುಮಗನನ್ನುಹೆತ್ತಳು. ಸದ್ಗುಣಿಯಾದ ಈ ಬಭ್ರುವು ತಂದೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ, ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಪುರಾಣ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರಾದ ಪ್ರಾಚೀನರು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ದೇವಾವೃಧನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದಂತೆ, ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮನಾದ ಬಭ್ರು ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

''ಬಭ್ರುಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ದೇವೈರ್ದೇವಾವೃಧಃ ಸಮಃ'' ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಬಭ್ರುರಾಜನು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನು. ದೇವಾವೃಧನಂತೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ ಸಮಾನನಾದಂತಹವನು ಎಂಬ ಮಾತು ಪುರಾಣ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು. ಈ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರು ಉದ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದರು. ಸಾತ್ವತನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನಾದ ಭೋಜರಾಜ ಶರಕಾಂತ ಎಂಬ ದೊರೆಯ ಮಗಳಾದ ಮೃತಕಾವತಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು. ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯೂ, ರೂಪವಂತನೂ ಆದ ಭೋಜರಾಜನಿಂದ ಮೃತಕಾವತಿಯು ಕುಕುರ, ಭಜಮಾನ, ಸಮೀಕ, ಬಲಬರ್ಹಿಷ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಕುಕುರನಿಂದ ಧೃಷ್ಣು, ಧೃತಿ, ಕಪೋತರೋಮ, ನೈಮಿತ್ತಿ, ಸುಸೂತ, ಹರಿ ಅಥವಾ ಚಂದನೋದಕ ದುಂದುಭಿ ಅಭಿಜಿತ್ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿ ವಂಶವು ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿತು.

ಈ ಅಭಿಜಿತ್ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಸಂತತಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಶರಣುಹೋದನು. ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞಮಾಡಲು ಋಷಿಗಳು ಆಜ್ಞೆ ಇತ್ತರು. ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಭಿಜಿತ್ ಮಹಾರಾಜನು ಯಾಗವನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಜರುಗಿಸಿದನು. ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯ ಸಭಾಮಂಟಪದಿಂದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿಮಾಡಿದ ದಾನಧರ್ಮಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪುನರ್ವಸು ಎಂಬ ಕುಮಾರನು ಉದ್ಭೂತನಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತನು. ಅವನೇನೋ ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡನಾಗಿದ್ದರೂ ಮಹಾಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟೇ ವೀರನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಂತೆ, ಶಸ್ತ್ರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೂ ಅವನ ಸೊತ್ತಾಗಿದ್ದಿತು. ಇಂಥ ಪುನರ್ವಸು ದೊರೆಗೆ ಆಹುಕ ಆಹುಕಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಸಾತ್ವತ ವಂಶದ ಭೋಜರಾಜನಿಂದ ಆಹುಕನವರೆಗೆ ಬೆಳಗಿ ಬಂದ ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜರು ಧರ್ಮಿಷ್ಠರೂ, ಸತ್ಯವಂತರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಆಹುಕನ ವರೆಗಿನ ಈ ರಾಜವಂಶದ ರಾಜರ್ಷಿಗಳ ಕೀರ್ತಿಯು ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೀತ, ಗಾಥಾ ರೂಪದಿಂದ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು.

''ನಾಸತ್ಯವಾದೀನಾತೇಜಾನಾಯಜ್ಞೋನಾಸಹಸ್ರದಃ ।
ನಾಶುಟೆರ್ನಾಪ್ಯವಿದ್ವಾಂಸೋ ನಭೋಜಾದಧಿಕೋ ಭವತ್ ॥''

ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಾವ ರಾಜನೂ ಹುಸಿ ನುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಯಜ್ಞಮಾಡದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಹಸ್ರನಾಣ್ಯಗಳ ಕೆಳಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮೈಲಿಗೆ, ಅಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಎಂಬುದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಂಡಿತ್ಯಹಿಲ್ಲದವರು ಒಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭೋಜರಾಜನಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ಆ ಮಹಾರಾಜನವರೆಗೆ ಈ ಮನೆತನದ ಪುಣ್ಯವು ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಗಿಬಂದಿತು. ಆಹುಕನು ತನ್ನ ತಂಗಿ ಆಹುಕಿಯನ್ನು ಆವಂತಿ ದೇಶದ ದೊರೆಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟನು. ಅಹುಕನಿಗೆ ದೇವಕ, ಉಗ್ರಸೇನ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ದೇವತೆಗಳಂತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ದೇವಕನಿಗೆ ದೇವವಾನ್, ಉಪದೇವ, ಸುದೇವ, ದೇವರಕ್ಷಿತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾಲ್ಕು ಜನ ದಿವ್ಯಪುತ್ರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ದೇವಕನಿಗೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಲ್ಲದೆ, ದೇವಕಿ, ಶ್ರುತದೇವಾ, ಯಶೋದಾ, ಶ್ರುತಶ್ರವಾ ಶ್ರೀದೇವಾ, ಉಪದೇವಾ, ಸುದೇವಾ ಎಂದು ಏಳು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಈ ಏಳು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೇವಕ ದೊರೆಯು ವಸುದೇವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ದೇವಕನ ತಮ್ಮನಾದ ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೆ ಕಂಸ, ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ಸುನಾಮ, ಕಂಕ, ಶಂಕು, ಸುಭೂ, ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲ, ಬದ್ಧಮುಷ್ಟಿ, ಸುಮುಷ್ಟಿ ಎಂದು ಒಂಬತ್ತು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಕಂಸಾ, ಕಂಸಾವತಿ, ಸುರಭಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲಿ, ಕಂಕಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಐವರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಸಾತ್ವತ ವಂಶದ ಭೋಜರಾಜನ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನಾದ ಭಜಮಾವನಿಗೆ ವಿದೂರಥನೆಂಬ ಶೂರ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ವಿದೂರಥನಿಗೆ ರಾಜಾಧಿವ, ಶೂರ ಎಂದು ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು, ರಾಜದೇವನಿಗೂ ಶೋಣಾಶ್ವ, ಶ್ವೇತವಾಹನನೆಂದು ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು. ಶೋಣಾಶ್ವನಿಗೆ ಕದನಕಲಿಗಳಾದ ಶಮಿ, ಗದಚರ್ಮ, ನಿಮೂರ, ಶಕ್ರಜಿತ, ಶುಚಿ ಎಂಬ ಪಂಚಪುತ್ರರು. ಶಮಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷತನ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಪ್ರತಿಕ್ಷತ್ರನ ಮಗನೇ ಭೋಜ. ಅವನಿಗೆ ಹೃದಿಕನು ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.

ಆ ಹೃದಿಕನಿಗೆ ವೀರವರೇಣ್ಯರಾದ ಹತ್ತು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಕೃತವರ್ಮನೆ ಅವನ ಜೇಷ್ಠ ಪುತ್ರ. ಶತಧ್ವನ, ದೇವಾರ್ಹ, ಸುಭಾನು, ಭೀಷಣ, ಅಜಾತ, ವಿಜಾತ, ಕಾರಕ, ಕರಂಭಕ ಎಂದು ಮಿಕ್ಕ ಹೃದಿಕ ಕುಮಾರರ ಹೆಸರುಗಳು. ಇವರಲ್ಲಿ ದೇವಾರ್ಹನ ಮಗನೇ ಕಂಬಳ ಬರ್ಹಿಷ. ಅಸಮೌಜ, ಸಮೌಜರು, ಕಂಬಳ, ಬರ್ಹಿಷನ ಪುತ್ರರು. ಸಮೌಜನಿಗೆ ಸುದೃಶ, ಸುಧಾಂಶು, ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಶೂರರಿದ್ದಷ್ಟೇ ಧಾರ್ಮಿಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅಂಧಕರ ಈ ವಂಶ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ನಿತ್ಯ ಪಠಿಸುವವರು ಒಳ್ಳೇ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಯಾತಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ದೇವಯಾನಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಯದುಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಐದು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಸಹಸ್ರಜಿತನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ. ಹೈಹಯ, ತಾಲಜಂಘ ಮುಂತಾದವರ ಕುಲಗಳು ಬೆಳೆದಿದ್ದನ್ನು ಹಿಂದೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಮಮಹಾರಾಜನ ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾದ ಕ್ರೋಷ್ಟುವಿನ ವಂಶವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಈವರೆಗೆ ನಾನು ನಿರೂಪಿಸಿದೆನು. ಆ ಕ್ರೋಷ್ಟು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿ, ಮಾದ್ರಿ ಎಂಬ ಮಡದಿಯರಿಂದ ವಂಶವು ಬೆಳೆದ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಗಾಂಧಾರಿಗೆ ಸುವಿತ್ರ, ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಿತ್ರಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಆನಂದಪಡಿಸುವ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಮಾದ್ರಿದೇವಿಗೆ ವಿಧಾಜಿತ್, ದೇವಮೀಢಷ, ಅನಮಿತ್ರ, ಶಿನಿ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕ್ರೋಷ್ಟುವಿನ ಈ ಪಂಚಪುತ್ರರು ಒಳ್ಳೇ ಲಕ್ಷಣವಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಮಾದ್ರಿಯ ಮಗನಾದ ಅನಮಿತ್ರನು, ನಿಘ್ನ ಎಂಬ ಗಂಡು ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದನು.

ನಿಘ್ನನಿಗೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು. ಪ್ರಸೇನ-ಶಕ್ತಿಸೇನ ಎಂದು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಚಂಡ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳು. ಪೃಥ್ವೀ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ರತ್ನಗಳಿಗೆಲ್ಲ ರಾಜ ಎನಿಸಿದ ಸ್ಯಮಂತಕಮಣಿಯು ಇದ್ದುದು ಈ ಪ್ರಸೇನನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ. ಆ ರಾಜರತ್ನವನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ತಿರುಗಾಡುವುದು ಪ್ರಸೇನನ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಅಪೂರ್ವ ಮಣಿಯನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಹಳ ಸಲ ಪ್ರಸೇನನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಪ್ರಸೇನನು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಗೋವಿಂದನಿಗೆ ಆ ರಾಜರತ್ನವು ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದ್ದರೆ ಪ್ರಸೇನನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮನಸ್ಸು ಅಷ್ಟು ಕೀಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನ ಆ ದೇವತಾ ಪುರುಷನು ಅದನ್ನು ಪ್ರಸೇನನಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ, ತಿರುಗಿ ಕೇಳಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಸೇನನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಯಮಂತಕರತ್ನದ ವ್ಯಾಮೋಹ. ಅರಗಳಿಗೆಯೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘೋರ ಗುಹೆ, ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವದೋ ಪ್ರಾಣಿಯು ಕಾಲಾಡಿದ ಸದ್ದು, ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಪ್ರಸೇನನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಗುಹೆಯ ಒಳಹೊಕ್ಕನು. ಒಳಗೆ ಒಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ಕರಡಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಿತು. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕುಪಿತನಾದ ಕರಡಿಯು ಪ್ರಸೇನನ ಮೇಲೆರಗಿತು.

ಕರಡಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನು ಕೆಣಕಿ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರಸೇನನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ನಿಖರದ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಕರಡಿಯು ಪ್ರಸೇನನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿತು ಮತ್ತು ಆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸ್ಯಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ಆ ಕರಡಿಯು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಆ ವೈರಿಯ ಶವವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಎಳೆದು ಹಾಕಿ ತಾನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಗುಹೆ ಸೇರಿತು.

ಇತ್ತ ಪ್ರಸೇನನು ಬಹುದಿನಗಳಾದರೂ ಮರಳಿ ಬಾರದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಸಂಶಯ ಬಂದಿತು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕೃಷ್ಣನು ಸ್ಯಮಂತಕಮಣಿ ಕೊಡು ಎಂದು ಪ್ರಸೇನನಿಗೆ ಕೇಳಿದ್ದನಷ್ಟೇ ! ಪ್ರಸೇನನು ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದುದರಿಂದ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಕೃಷ್ಣನೇ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ಮಣಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿರಬಹುದು ಎಂದು ಯಾದವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು. ಸ್ಯಮಂತಕದ ಆಶೆಯಿಂದ ಗೋವಿಂದನೇ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸೇನನನ್ನು ಕೊಂದಿರಬಹುದು ಎಂದು ತನಗೆ ಅಪವಾದ ಬಂದದ್ದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಸೇನನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದ ಕಾಡಿಗೆ ತಾನೂ ಹೋದನು.

ಆ ಕರಡಿಯ ಗುಹೆಯ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ಸದ್ದು, ಗದ್ದಲ ಕೇಳಿ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಗೋವಿಂದನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಖಡ್ಗ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಗುಹೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಒಳಗೆ ಜಾಂಬುವಂತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಕರಡಿ ಕುಲದ ಮಹಾರಾಜನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಜಾಂಬವಂತನಿಗೂ ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನ ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮ ಕಂಡು ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುವಿನ

ದಿವ್ಯದೇಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಎಂದು ಜಾಂಬವಂತನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ತಕ್ಷಣವೇ ಯುದ್ಧಬಿಟ್ಟು ಕೈಮುಗಿದು ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ಅವನ ಆ ದಿವ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ''ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರ ಕೇಳಿಕೊ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಆ ಮುದಿ ಕರಡಿಯು ಮೂರು ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿತು. ''ನಿನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ನನಗೆ ಮರಣವನ್ನು ಕರುಣಿಸು. ನನ್ನ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಈ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ನೀನು ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಮತ್ತು ಪ್ರಸೇನನನ್ನು ಕೊಂದು ನಾನು ಪಡೆದ ಈ ಸ್ಯಮಂತಕವನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯದೋರಿ ಈ ರತ್ನವನ್ನು ನೀನು ಅಂಗೀಕರಿಸು''. ಜಾಂಬವಂತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಆ ಮುದಿ ಕರಡಿಯ ಮೈಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಅವನ ಮಗಳಾದ ಜಾಂಬವತಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯಾಮಣಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಯಮಂತಕ ಮಣಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದನು.

ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಯಾದವರ ಸಭೆ ಕರೆದನು. ಪ್ರಸೇನನ ಸೋದರನಾದ ಶಕ್ತಿಸೇನನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಸ್ಯಮಂತಕ ಮಣಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜನರ ಸಮಕ್ಷಮ ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಕತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದನು. ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದ ಪ್ರಸೇನನನ್ನು ಕರಡಿಯು ಕೊಂದಿತೆಂದೂ ಆ ಕರಡಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಗೋವಿಂದ ಮಣಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ತಂದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಾದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಚ್ಚರಿ ಆಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯಪಟ್ಟು ವ್ಯರ್ಥ ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸಿದ ಅವರೇ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

''ವಾಸುದೇವ, ಈ ರತ್ನದ ಆಶೆಯಿಂದ ನೀನೇ ಪ್ರಸೇನನ್ನು ಕೊಂದು ಈ ಮಣಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿರುವಿ ಎಂದು ಸಂದೇಹಪಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ಈಗ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಂಶಯವು ನಿವಾರಣೆ ಆಯಿತು. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆವು'' ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಸ್ಯಮಂತಕ ರತ್ನವನ್ನು ಮರಳಿ ಪ್ರಸೇನನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೃಷ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಸತ್ರಾಜಿತನಿಗೆ ಹತ್ತು ಜನ ಹೆಂಡಂದಿರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನೂರುಜನ ವೀರಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಭಂಗಕಾರನೆ ಮೊದಲನೆಯ ಗಂಡುಮಗ, ವ್ರತವತೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸತ್ರಾಜಿತನ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರಿಯು ಅನೇಕ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಕುಮಾರರನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಸತ್ರಾಜಿತನ ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳು ಅಸಂಗ, ಯುಯುಧಾನ, ಶಿನಿ ಮುಂತಾದ ವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿನಿಯ ಮಗನಾದ ಯುಗಂಧರನಿಗೂ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು.

ವೃಷ್ಣಿವಂಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಷ್ಟುವಿನ ಮಡದಿಯಾದ ಮಾದ್ರಿದೇವಿಯ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅನಮಿತ್ರನು ಒಬ್ಬ ಮಗನೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಆ ಅನಮಿತ್ರನಿಗೆ ನಿಘ್ನನಲ್ಲದೆ, ಶಿನಿ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಇದೇ ವೃಷ್ಣಿವಂಶದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅನಮಿತ್ರನಿಂದ ವೃಷಭ, ವಿಭಾಜ, ಕ್ಷತ್ರ ಎಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು.

ವೃಷಭನು ಕಾಶಿರಾಜನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಕ್ಷತ್ರನಿಗೆ ಜಯಂತ ಎಂಬ ಬೇರೆ ಒಂದು ಹೆಸರು ಉಂಟು. ಅವನ ಮಡದಿಯ ಹೆಸರು ಜಯಂತಿ. ಆ ಜಯಂತ

ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಶುಭ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಗಂಡುಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ದೀಕ್ಷೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಅತಿಥಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರ, ಆ ಶುಭನ ಪುತ್ರನೇ ಅಕ್ರೂರ. ಯಜ್ಞ, ದೀಕ್ಷೆ, ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ, ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಗಳು ತಂದೆಯಿಂದಲೇ ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದವು. ಶಿಬಿದೇಶದ ರಾಜನ ಮಗಳನ್ನು ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ಆ ಶೈಬ್ಯ ರಾಜಕುಮಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಂಭ, ಸವಾಲಂಭ, ಉತ್ಕಲ, ಆರ್ಯಶೈಸವ, ಸದಾಪಕ್ಷ, ಶತ್ರುಘ್ನ, ವಾರಿಮೇಜಯ, ಧರ್ಮವೃಷ್ಟಿ, ಧರ್ಮಸೃಷ್ಟಿ ಮೌಳಿ, ಸಥೀರ ಎಂದು ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ಶೂರಸೇನಾ ಎಂಬ ಮಡದಿಯಿಂದ ದೇವವಾನ್, ಉಪದೇವ ಎಂಬ ದೇವತಾ ಸಮಾನರಾದ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳೂ, ಅಶ್ವಿನೀ ಎಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿಂದ ಪೃಥು, ವಿಪ್ರಥು, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಸುಪಾರ್ಶ್ವ, ಸುಬಾಹು, ಗವೇಷಣ, ರಿಷ್ಟನೇಮಿ, ಸುವರ್ಚ, ಮೃದು, ಸುಧರ್ಮ, ಅಭೂಮಿ, ಬಹುಭೂಮಿ, ಸ್ಥಲಿಷ್ಠ, ಅನುಮಿತ ಮುಂತಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಈ ಸುಳ್ಳು ಅಪವಾದ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ಅಂಥ ಮಿಥ್ಯಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ವೃಷ್ಣಿವಂಶದ ಶೂರನಿಗೆ ಭೋಜಾ ಎಂಬ ಮಡದಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ವಸುದೇವನು ಮೊದಲು ಆನಕ, ದುಂದುಭಿ ಆಗಿದ್ದನು. ದೇವಭಾಗ, ದೇವಶ್ರವ, ಅನಾದೃಷ್ಟಿ, ಕುನಿ, ನಂದಿ, ಸಕೃದ್ಯಶಸ್, ಶ್ಯಾಮ, ಸಮೀಢು, ಶಂಸಸ್ಯು ಎಂದು ಒಂಭತ್ತು ಜನ ಸಹೋದರರು ಇದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ಪೃಥಾ, ಶ್ರುತದೇವಿ, ಶ್ರುತಿಶ್ರವಾ, ರಾಜಾಧಿದೇವಿ ಎಂದು ಐದು ಸಹೋದರಿಯರು ವಸುದೇವನಿಗೆ ಇದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಶ್ರುತದೇವಿಯನ್ನು ಕರೂಷರಾಜನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವಳಿಂದ ಕಾರೂಷನು ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಕೈಕಯ ರಾಜನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ ಎಂಬ ವಸುದೇವ ಸೋದರಿಯಿಂದ ಸೈಂಧವರಾಜನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಚೈದ್ಯರಾಜನ ಕೈ ಹಿಡಿದವಳು ಸುನೀಥನನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಕುಂತಿಭೋಜನಿಗೆ ಶೂರನ ಮಗಳಾದ ಪೃಥಾದೇವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಿದರು. ಆ ಕುಂತಿಭೋಜನ ಮಗಳಾದ ಕುಂತೀದೇವಿಯನ್ನು ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಆ ಕುಂತಿದೇವಿಯು ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗಾಗಿ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಮೂವರು ದೇವಪುತ್ರರನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಧರ್ಮದೇವತೆಯ ದಯೆಯಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ವಾಯುದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಭೀಮ, ದೇವೇಂದ್ರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಅರ್ಜುನನು ದೇವಕಾರ್ಯಗಳ ಸಾಧಕನೂ, ದೈತ್ಯ ಸಂಹಾರಕನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದಾಗಲಿ, ಕೊಲ್ಲುವದಾಗಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಮಣಿಯಾದ ಪೌಲೋಮ, ಕಾಲಕೇಯ, ನಿವಾತ, ಕವಚ ಮುಂತಾದ ದುರುಳ ದೈತ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಇವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಹಿಂದೆ ದೇವತೆಗಳ ಬಡಿಗನಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಪಾರಿಜಾತ ಮರದಿಂದ ನರನಾರಾಯಣರ ಎರಡು ಸುಂದರ ಪ್ರತಿಮೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದನು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ

ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವಪೂಜಿತವಾದ ಆ ಎರಡೂ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಅನಂತರ ಕುಶಸ್ಥಲಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಅವೇ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲರೂಪಗಳನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ದೇವ, ಮಾನವ ಪೂಜಿತರಾದ ಆ ನರನಾರಾಯಣರು ಭೂಲೋಕದ ಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ರೂಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಂದರು. ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ, ಶೇಷರ ಅಂಶಗಳಿದ್ದು ಕೇಶವನ ಆವೇಶವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೂವರು ಮಹಾಪುರುಷರ ಒಂದೊಂದು ಅಂಶದಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿತನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಅರ್ಜುನನು ಜನಿಸಿ ಬಂದನು. ದೇವಪೂಜಿತನಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ವಾಸುದೇವ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಬಂದನು.

ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ ಕುಂತಿಯಲ್ಲದೆ ಮಾದ್ರಿ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಡದಿ ಇದ್ದಳು. ಮಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಕುಲ, ಸಹದೇವ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಅಸದೃಶ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸಾತ್ವಿಕತೆ, ಸದ್ಗುಣಗಳ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಆ ಮಾದ್ರಿಯ ಅವಳಿ ಜವಳಿ ಮಕ್ಕಳು.

ವಸುದೇವನಿಗೆ ಕುರುವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ರೋಹಿಣಿ ಎಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿಂದ ಪರಶುರಾಮ, ಸಾರಣ, ದಮನ, ಪಿಂಡಾಕರ, ಮಹಾಹನು ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ರೋಹಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನು ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ದೇವಕೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ವಸುದೇವನಿಂದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಅವತರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಮಧುರಭಾಷಿಣಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯು ಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿಯಾಗಿ ಉದಿಸಿ ಬಂದಳು. ಉಪದೇವಾ ಎಂಬ ವಸುದೇವನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಡದಿಯಿಂದ ವಿಜಯ, ರೋಮಾಂಚನ, ವರ್ಧಮಾನ ದೇವಲ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನವರೆಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಈ ಯದುವಂಶದ ವೃತ್ತಾಂತ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆನು. ಇನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮದ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಹುಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅನುದಿನವೂ ಪಠಿಸಿದರೆ ಮಾನವರ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ತೊಳೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಕೇಳಿದರೆ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಲಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬರೀ ದೇವನಲ್ಲ-ಮಹಾದೇವ, ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಧಿಪತಿ, ಈ ದೇವಾಧಿದೇವರ ಒಡೆಯನು ಲೀಲೆಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದನು.

ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರು ಬಹುಕಾಲ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತಮಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಹಾಗೂ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭಗವಂತನು ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದನು.

ಅವನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ಒಂದು ಪವಾಡದಂತೆಯೇ ನಡೆಯಿತು. ತಾಯಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳು, ದಿವ್ಯರೂಪ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಚಿಹ್ನ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗಧೆ, ಪದ್ಮ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಚತುರ್ಭಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದಕೂಡಿದ

ಆ ದೈವಿಕಸ್ವರೂಪ ಕಂಡು ವಸುದೇವನು ಬೆರಗು ಪಡೆದು ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

''ಭಗವನ್, ನಿನ್ನ ಈ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸು. ನನಗೆ ಕಂಸನಿಂದ ಹೆದರಿಕೆ ಆಗಿದೆ. ಆ ದುಷ್ಟನು ಈಗಾಗಲೇ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ನನ್ನ ಆರು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಅವನಿಂದ ಗಾಬರಿ ಆಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.'' ವಸುದೇವನ ಈ ನುಡಿ ಕೇಳಿ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಆ ಅದ್ಭುತ ರೂಪವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಎಳೆಯ ಕೂಸಾಗಿ ದೇವಕಿಯ ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದನು. ಆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ವಸುದೇವನು ತನ್ನ ಆ ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರನನ್ನು ಅದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಂದಗೋಪನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ನಂದಗೋಪನಿಗೆ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು.

''ನಂದಗೋಪಾ, ಈ ಮಗುವನ್ನು ನೀನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕಾಯಬೇಕು. ಇವನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಯಾದವರಿಗೂ ಮುಂದೆ ಕೋಟಿಕಲ್ಯಾಣಉಂಟು. ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಈ ಮಗುವು ಕಂಸನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರೆಗೆ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕ್ಷೇಮ ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಈ ದೇವಕೀ ಕುಮಾರನು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಸನನ್ನು ಕೊಂದು ಅನಂತರ ಭೂಮಂಡಡದಲ್ಲಿರುವ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ದುಷ್ಟರಾಜರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವನು.

ಕುರುಪಾಂಡವರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ನೆರೆಯುವರು. ಆಗ ಈ ಕೃಷ್ಣನೇ ಅರ್ಜುನನ ರಥದ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ದುಷ್ಟಕ್ಷತ್ರಿಯರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗುವನು. ಹೀಗೆ ದುಷ್ಟಭ್ರಮರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಬಳಗ ಅಳಿದಬಳಿಕ ಮಹೀತಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜ್ಯ ನಡೆಸಿ ಅನಂತರ ಇದೇ ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮ ಈ ಯದುಕುಲವನ್ನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವನು. ನಂದಗೋಪಾ, ನಮ್ಮ ಈ ಎಳೆಯ ಕಂದನಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಯಾದವರಿಗೂ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಪರಂಪರೆಗಳು ಕಾದಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಂದನನ್ನು ಕಾಯುವುದು ನಿನ್ನ ಭಾರ.

ಭೀಷ್ಮ :- ಮಹರ್ಷಿಗಳಾದ ಪುಲಸ್ತ್ಯರೆ, ಈ ವಸುದೇವನು ಯಾರು ? ಯಶಸ್ವಿನಿಯಾದ ಆ ದೇವಕಿಯಾರು ? ಈ ನಂದಗೋಪಯಾರಿವನು ? ಅವನ ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆ ಮಡದಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯು ಯಾರು ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವು ಅವಳನ್ನು 'ಅಮ್ಮಾ' 'ಅವ್ವಾ' 'ಅಂಬಾ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸಂಭೋದಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆ ಮಹಾತಾಯಿಯು ಎಷ್ಟು ಪುಣ್ಯಮಾಡಿರಬೇಡ ! ಮಗುವಾಗಿ ಬಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೋಷಿಸುವದೂ, ತಾಯ್ಗರಳಿನಿಂದ ಕಾಪಾಡುವುದೂ ಸಾಮಾನ್ಯವೆ ? ಆದುದರಿಂದ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಮಹಾಪುರಷರ ಪೂರ್ವಾಪರಗಳನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸಪುತ್ರನಾದ ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಯೇ ವಸುದೇವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಕಶ್ಯಪರ ಪತ್ನಿ ಅದಿತಿದೇವಿಯೇ ಯಶೋದೆ. ಆ ಕಶ್ಯಪರಂತೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅಂಶ. ಈ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯು ಪೃಥ್ವಿಯ ಅಂಶ. ಈ ನಂದಗೋಪನು ಹಾಗೂ ಅವನ ಪತ್ನಿ ಯಶೋದೆ ಹಿಂದೆ ದ್ರೋಣ ಮತ್ತು ಧರಾದೇವಿ ಎಂಬ ದಂಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದಿತಿ ಕಶ್ಯಪರು ಮಹಾತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅದಿತಿದೇವಿಯು

ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ವರ ಕೇಳಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಮನುಷ್ಯ ದೇಹ ತಳೆದು ಇವಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳು ಲುಪ್ತವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಆ ದೇವದೇವನು ಅವತರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅಸುರ ಕುಲ ವಿನಾಶವನ್ನು ಅವರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರುಮಾಡಬಲ್ಲರು ? ಹೀಗೆ ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ, ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣ, ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಬಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹದಿನಾರುಸಾವಿರ ಮಡದಿಯರು. ಅವರಲ್ಲಿ ರುಕ್ಮಿಣಿ, ಸತ್ಯಭಾಮಾ, ನಾಗ್ನಜಿತಿ, ಸುಮಿತ್ರಾ, ಶೈಬ್ಯಾ, ಗಾಂಧಾರಿ, ಲಕ್ಷಣಾ, ಮಾದ್ರಿ, ಸತ್ಯಾ, ಕೌಸಲ್ಯಾ, ವಿರಜಾ ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದರು.

ಅವರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದರಸಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿದೇವಿಯು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಚಾರುದೇಷ್ಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಸಂಚಾರು, ಚಾರುಭದ್ರ, ಸದಸ್ವ, ಹ್ರಸ್ವ, ಚಾರುಗುಪ್ತ, ಚಾರುಕ, ಚಾರುರಂದ್ರ, ಚಾರುಬಾಸ ಎಂದು ಹತ್ತು ಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಒಬ್ಬಳೇ ಚಾರುಮತಿ. ಇದರಂತೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ರೋಹಿತ, ದೀಪ್ತಿಮಾನ್, ತಾಮ್ರಬಂಧ, ಜಲಂಧಮ, ಭೀಮ, ಭೀಮರಥ, ರಥಕ್ಷಮ ಎಂದು ಏಳು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು, ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು.

ಜಾಂಬವತಿಗೆ ಸಾಂಬ ಎಂಬ ಸುಂದರನಾದ ಮಗನು ಜನಿಸಿದನು. ಇವನು ಜ್ಯೋತಿಶ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ, ಸೌರಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೂ ಮೂಲಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿದ್ದನು. ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರತಿಮಾ ಲಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಸಾಂಬನೇ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿನ ಪ್ರವರ್ತಕ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಕುಷ್ಠರೋಗವು ತಗುಲಿದಾಗ ಅವನ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣನು ಅವನ ರೋಗವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಾಸಿಮಾಡಿದನು. ನಾಗ್ನಜಿತಿಗಿ ಸುಮಿತ್ರ, ಚಾರುಮಿತ್ರ, ಮಿತ್ರವದ, ವರಾಶನ, ಮಿತ್ರಬಾಹು, ಸುನೀಥ ಮುಂತಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರಜನ ಮಕ್ಕಳು ಆದರು.

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ವಿದರ್ಭರಾಜಕುಮಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅನಿರುದ್ಧನಿಗೆ ಮೃಗಕೇತನಿ ಎಂಬ ಚಿಗರೆಗಣ್ಣಿನ ಚೆಲುವೆಯು ಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಸುಪಾರ್ಶನ ಮಗಳಾದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಬನ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕೃಷ್ಣನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಮಕ್ಕಳು, ದೇವತೆಗಳೇ ಭಗವಂತನ ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವತರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದರು.

ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಮೂರುಕೋಟಿ ಯಾದವರಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರು ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಹಿಂದೆ ದೇವಾಸುರ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಹತರಾದ ದೈತ್ಯರು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಿನ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಈಗ ದುರ್ಬಲರಾದ ಮಾನವರನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯರನ್ನು ದಮನಮಾಡಲು ವಿಷ್ಣುವೇ ಯದುಕುಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಉದಿಸಿದ ಆ ಯಾದವರ ಕುಲಗಳು ಒಂದನೂರಾ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕವಲೊಡೆದು ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನಾಗಿ, ಸಂರಕ್ಷಕನಾಗಿ, ವಿಷ್ಣುವು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಲ್ಲಿರುವವರೆಗೆ ಯಾದವರಿಗೆ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ, ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಿ, ಸದಾತುಷ್ಟಿ, ಪೂರ್ಣಶಾಂತಿ, ಸರ್ವವಿಧ ಸಂತೋಷ, ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಂತೆ.

ಭೀಷ್ಮ :- ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು, ಕುಬೇರನು, ಮಣಿಧರ ಎಂಬ ಯಕ್ಷನು ಸಾತ್ಯಕಿ, ನಾರದ, ಸಿದ್ಧರು, ಧನ್ವಂತರಿ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಇಳಿದು ಬಂದರು ? ಈ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುಂದಿನ ಅವತಾರಗಳು ಎಷ್ಟು ? ಮತ್ತು ಯಾವವು ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವತಾರ ಎತ್ತಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮರ್ತ್ಯರೂಪದಿಂದ ಮೈದಾಳಿಬರಲು ಕಾರಣವೇನು ? ಈಗ ವಿಷ್ಣುವು ವೃಷ್ಣಿ ಹಾಗೂ ಅಂಧಕರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸಲು ಜನಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ?

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ರಾಜನೆ, ಇದು ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾದ ವಿಷಯ. ದಿವ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಪೂರ್ವಯುಗವು ಕಳೆದು ಹೊಸಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಬಳಿಕ ದೇವಾಸುರರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯು ಹ್ರಾಸವಾಗಿ ಅಧರ್ಮವು ತಲೆ ಎತ್ತಿದಾಗ ಹರಿಯ ಅವತಾರವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದೆ ಆದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಆ ದೈತ್ಯ ದೊರೆಯ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೇವ, ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಸೌಹಾರ್ದ ಭಾವ ಇದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಖಸಮಾಧಾನಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದವು. ಅನಂತರ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ತರಹದ ಮಧುರ ಮೈತ್ರೀ ಭಾವವು ನೆಲೆಗೊಂಡಿತು. ದೇವ, ದೈತ್ಯರು, ಮಾನವರು ದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ವಾಮನರೂಪಿ ವಿಷ್ಣುವು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಧನ ಮಾಡಿದಾಗ ದೇವ ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಬೆಳೆಯಿತು. ಸುರಾಸುರರಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಸಂಗ್ರಾಮ ಮಸಗಿತು. ಅನಂತರ ದೈತ್ಯರು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ದ್ವೇಷಿಸಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿದರು. ಆ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯರು ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಧರ್ಮಭೀರುಗಳಾದ ಮಾನವರನ್ನು ಮತ್ತು ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅವರಿಂದ ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ದೈತ್ಯರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳ, ಸಜ್ಜನರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಭೃಗುಮುನಿಯ ಶಾಪವನ್ನು ನೆಪಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವಿಷ್ಣುವು ಆಗ ಅವತರಿಸಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಭೀಷ್ಮ :- ದೇವಾಸುರರ ಸಲುವಾಗಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ವಿಗ್ರಹನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಮನುಷ್ಯದೇಹ ಪಡೆದುದೆಂತು ? ಆ ದೇವದಾನವರಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಾಮವು ಹೇಗಾಯಿತು ? ಎಂತಾಯಿತು ? ಎಂದಾಯಿತು ? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿರಿ.

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ದೇವ ದೈತ್ಯರ ಯುದ್ಧಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಆದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಜಯವು ನಿಶ್ಚಿತ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹನ್ನೆರಡು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅವತಾರಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ - ನರಸಿಂಹ ಅನಂತರ ವಾಮನ, ವರಾಹ ಅವತಾರ ಮೂರನೆಯದು. ಅಮೃತಮಂಥನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ತಾಳಿದ ಮೋಹಿನಿ ಅವತಾರವು ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ದೇವಾಸುರರ ನಡುವೆ ನಡೆದ

ತಾರಕಾಮಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಾಳಿದ ಭಗವದ್ರೂಪವು ಐದನೇಯದು. ಆ ಜೀವಕ ಎಂಬುದು ಆರನೆಯದು. ತ್ರಿಪುರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಾಳಿದ ರುದ್ರಪ್ರೇರಕ ಅವತಾರ ಏಳನೆಯದು. ಅಂಧಕವಧೆಗೈದದ್ದು ಎಂಟನೆಯದು. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಬಲ ನೀಡಿದ್ದು ಒಂಭತ್ತನೆಯದು. ಪರಮಾತಮನ ಹತ್ತನೆಯ ಅವತಾರ 'ಪಾತಾ' ರಕ್ಷಕ ಎಂಬುದು. ಇವಲ್ಲದೆ **'ಹಾಲಾಹಲ', ಕೋಲಾಹಲ'** ಎಂಬ ಬೇರೆ ಎರಡು ಅವತಾರಗಳೂ ಉಂಟು.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಎಂಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನರಸಿಂಹಾವತಾರದಿಂದ ವಧಿಸಿದನು. ವಾಮನವತಾರದಿಂದ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಅಳೆದು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತು ಸಜ್ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದುಷ್ಟ ಹಿರಿಣ್ಯಾಕ್ಷ ಎಂಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಹರಿಯು ವರಾಹರೂಪದಿಂದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದನು. ಸಾಗರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೋರೆದಾಡೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಆ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಎರಡು ಹೋಳುಮಾಡಿ ಸೀಳಿಹಾಕಿದನು. ಅಮೃತಮಂಥನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವದಾನವರಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಗೆದ್ದ. ದೈತ್ಯರಾಜ ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ಪರಾಜಿತನಾದ. ಇದರ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ಮಗ ವಿರೋಚನನು ಹಗಲಿರುಳು ಹವಣಿಸತೊಡಗಿದ. ಆದರೆ ಆದದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ. ತಾರಕಾಮಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವಾಸುರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನೇ ವಿರೋಚನನನ್ನು ಸೆಳೆದು ನಾಶಗೈದನು. ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸೋತು ಓಡಿ ಹೋದರು. ಮುಂದೆ ಕೆಲಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತ್ರಿಪುರ ಎಂಬ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೂಡಿದರು. ಅದು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಮುಕ್ಕಣನಾದ ಶಿವನು ಆ ತ್ರಿಪುರದಲ್ಲಿರುವ ದಾನವರನ್ನು ಮತ್ತು ಮೂಲೋಕದ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಹೊಡೆದುಹಾಕಿದ. ಇದರಂತೆ ಅಂಧಕಾಸುರನ ವಧೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಪಿತೃಗಳಿಂದಲೂ ಅಸಂಖ್ಯ ದೈತ್ಯ-ದಾನವ- ಪಿಶಾಚಕರು ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಇದರಂತೆ ದೇವದಾನವರ ಭೀಕರ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಹೇಂದ್ರನು ವೃತಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹಾರಗೈದನು. ಮುಂದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿ ಎಂಬ ದಾನವ ದೊರೆಯು ತನ್ನ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಧ್ವಜದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ಧ್ವಜವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಉರುಳಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅಡಗಿಕೊಂಡ ಆ ದೈತ್ಯನನ್ನು, ಅವನ ಇತರ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ವಿನಾಶಗೈದನು. ಮುಂದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೇವ ದಾನವರಲ್ಲಿ ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಲಾಹಲ ನಡೆದಾಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ, ಯಜ್ಞದ **'ಅವಭೃಥ'** ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಂಡಾಮರ್ಕರನ್ನು ಗೆದ್ದು ದೈತ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಲಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ದೇವ ದಾನವರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಭಯಕಾರಕವಾದರೂ ಧರ್ಮ ಭೇದದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನವಾಗುವುದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಿತಕರ. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಎರಡು ಅಬ್ದ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷ ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಆಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಒಂದು ಅಬ್ದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ. ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ದೈತ್ಯರೊಂದಿಗೆ

ಸುಖ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಉಲ್ಲಸಿತನಾಗಿ ಇದ್ದನು. ಅಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ಸಲುವಾಗಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಮೇಲೆ ಇಂದ್ರನ ಅಧಿಕಾರ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಕಾಲವು ಬದಲಿಸಿತು. ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಅವನತಿಯ ಕಾಲ, ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಕರ್ಷ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮೂರು ಲೋಕದ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೇವೇಂದ್ರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದವು. ಆಗ ಯಜ್ಞವು ಅಸುರರನ್ನು ತೊರೆದು ದೇವತೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಯಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

ದೈತ್ಯ :- ''ಪೂಜ್ಯರೆ, ದೇವೇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಅಸುರರ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಸಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಆ ಯಜ್ಞವೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಮಗೆ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ರಸಾತಲಕ್ಕೆ ಇಳಿಯೋಣ''. ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ದೈತ್ಯ ಗುರು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಧೈರ್ಯಕೊಡುತ್ತ ನುಡಿದರು.

''ದೈತ್ಯರೆ, ಹೆದರಬೇಡಿರಿ. ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ನಾನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಒಟ್ಟು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಯಜ್ಞ ಹಾಗೂ ಔಷಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲುಭಾಗ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲುಭಾಗ ದೇವತೆಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ದೈತ್ಯರಾದ ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿ'' ಎಂದು ಅಭಯವಿತ್ತು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ದಾನವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂತೈಸಿದರು.

ಈ ವಿಚಾರವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಕುಳಿತು ಗುಪ್ತಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದರು. ''ಈ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಸಿದು ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಡೆದು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿಬಿಡೋಣ'' ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು. ಅತರ್ಕಿತವಾಗಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಎರುಗಿ ಕಂಡಲ್ಲೆಲ್ಲ ದಾನವರ ತಂಡವನ್ನು ತುಂಡರಿಸತೊಡಗಿದರು. ದಿಗಿಲುಗೊಂಡ ದೈತ್ಯ ನಾಯಕರು ಶುಕ್ರರ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿದರು. ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಅಸುರರನ್ನು ಶುಕ್ರರು ತಮ್ಮ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾಪಾಡಿದರು. ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಬಂದ ದೇವತೆಗಳು ದೈತ್ಯದಳವೆಲ್ಲವೂ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಆ ಅಸುರಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳೇ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ದೈತ್ಯ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಪರಾವೃತರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಸೇರಿದರು. ಆಗ ಗುರು ಶುಕ್ರರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅವರು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ತಮ್ಮ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ ದಾನವರನ್ನುಕುರಿತು ನುಡಿದರು.

''ದೈತ್ಯರೆ, ವಾಮನರೂಪಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಅಪಹರಿಸಿದನು. ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದನು. ಜಂಭನು ಹತನಾದನು. ವಿರೋಚನನು ವಿನಾಶಹೊಂದಿದನು.

ದೇವಾಸುರರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹನ್ನೆರಡು ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಸುರಕುಲದ ಅಗ್ರಗಣಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ದೈತ್ಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದುವಂತೆ ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಹೂಟ-ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಲಾಯಿತು. ಈ ಹಾವಳಿಗಳಿಂದ ಅಳಿದುಳಿದ ಅಲ್ಪಸಾರರೂ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾಕರರೂ ಆದ ನೀವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಗೆತನಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವುದು ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ವೈರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬಾರದೆಂದು ನನ್ನ ವೈಯ್ಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಿಮಗೆ ಮತ್ತೆ ಗೆಲುವು ಬರುವಂತೆ ನಾನು ಒಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸಮಯವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮಗೆ ವಿಜಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಒಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮಹಾದೇವರಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹೋಗಲಿರುವೆನು. ನಾನು ಆ ಗೌರೀಪತಿಯಿಂದ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅದರ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ಧಾರೆಯರೆದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅನಂತರ ನೀವು ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿರಿ. ಆಗ ನಿಮಗೆ ಸಮರದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಗೆಲುವು ಲಭಿಸುವುದು''. ಗುರು ಶುಕ್ರರ ಈ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳು ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸೂಕ್ತ ಎನಿಸಿದುವು. ಕೂಡಲೇ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಸುರರು ನುಡಿದರು.

''ದೇವತೆಗಳೆ, ನಾವು ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಯುದ್ಧದ ಸನ್ನಾಹವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ರಥ ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ಯಾವ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾರುಬಟ್ಟೆ ಉಟ್ಟು, ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ.'' ದೈತ್ಯಧುರೀಣನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಂಬಿಗೆ ಆಯಿತು. ದೇವತೆಗಳು ಅಂದಿನಿಂದ ಯುದ್ಧದ ಉದ್ಯಮವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಇದರಿಂದ ಸುರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದು ತರಹದ ಸಂತಸವೇ ಆಯಿತು.

ರಣ ಸಂಭ್ರಮದ ರಣರಣಿಕೆ, ಹೋರಾಟದ ಹವಣಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೂರವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ವಿಹರಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ-''ದೈತ್ಯರೆ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸಾಧಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮಟ್ಟಿಗ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಅಹಂಕಾರ ಬಿಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಭೃಗುಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿರಿ.'' - ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಹಾದೇವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಮತ್ತು ಆ ಗಿರೀಶನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗೈದು ಹೀಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

''ದೇವಾ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರು, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ಆದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ವಿಜಯವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವಂತಹ ಮಂತ್ರಗಳು ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸೋಲು ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಗೆಲವು ಒಲಿದು ಬರಬೇಕು. ಆ ಮಂತ್ರಗಳು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬಾರದು. ಇಂಥ ರಹಸ್ಯಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನನಗೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಉಪದೇಶಿಸು.''

ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಾರ್ವತಿಪತಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ''ಭಾರ್ಗವನೆ, ನಿನಗೆ ಅಂತಹ ಮಂತ್ರಗಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ,

'ಕಣಧೂಮ' ಎಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ತಲೆಕೆಳಗೆ, ಕಾಲು ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ, ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಕಠಿಣ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ನೀನು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಪೂರೈಸಿದರೆ ನಾನು ಆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.''

ಮಹಾದೇವರು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನದ ನಿಯಮ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಆ ದೇವದೇವನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ''ಪ್ರಭೋ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಈ ಕಠಿಣ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತೇನೆ.'' - ಎಂದ ಬಿನ್ನವಿಸಿ ಶಿವನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

ಅನಂತರ ಶುಕ್ರರು ಅಸುರರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆ ಘೋರ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಕೈಗೊಂಡರು. ಇತ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಈ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಶುಕ್ರರು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದೈತ್ಯಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದರು. ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಹಾರಿಬಿದ್ದರು. ಹೆದರಿ ಹೋದರು. ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ದೀನರಾಗಿ ನುಡಿದರು.

''ದೇವತೆಗಳೆ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಶಸ್ತ್ರಸನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಂತೆ ನಿಮಗೂ ಮೊದಲೇ ಬಿನ್ನವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳೂ ಈಗ ತಪಸ್ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ನೀವಾದರೂ ನಮಗೆ ಈ ಮೊದಲು ಅಭಯವಿತ್ತು ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಈಗ ಮತ್ತೇಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದೀರಿ ? ನಮಗಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೋಪವಿಲ್ಲ. ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊರೆದು ಮನೆ-ಮಾರುಗಳನ್ನು ಮರೆತು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ವಿರಕ್ತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಇದೋ ನಿಮಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆ ! ನಾವು ಉಟ್ಟದ್ದು ಗಿಡಗಳ ತೊಗಟೆ, ಚಿಗರೆಗಳ ತೊಗಲು ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಮುನಿಗಳಂತಿರುವ ನಾವು, ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಹೋರಾಡಬಲ್ಲೆವು ? ಆದರೂ ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಯುದ್ಧ ಸನ್ನಾಹದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ದೈತ್ಯರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ಕಿತ್ತು ಶುಕ್ರರ ಮಾತೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಕೂಡ ಕಾವ್ಯಮಾತೆ ಎದುರು ತಮ್ಮ ದೀನ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ''ನಿಶಸ್ತ್ರರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು'' ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದರು. ದೈತ್ಯ ನಾಯಕರ ಈ ದಯನೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ತಾಯಿಗೆ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿ, ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ನುಡಿದಳು:

॥ ಕಾವ್ಯಮಾತಾ ಉವಾಚ ॥

''ನ ಭೇತವ್ಯಂ ನ ಭೇತವ್ಯಂ ಭಯಂ ತ್ಯಜಥ ದಾನವಾಃ ।
ಮತ್ಸನ್ನಿಧೌ ವರ್ತತಾಂ ವೋ ನ ಭೀರ್ಭವಿತುಮರ್ಹತಿ ॥''

ದಾನವರೆ, ಹೆದರಬೇಡಿರಿ ದೈತ್ಯರೆ ಬೆದರಬೇಡಿರಿ. ಅಂಜಿಕೆ ಬಿಡಿರಿ, ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಳಿಕ ನಿಮಗೇಕೆ ಹೆದರಿಕೆ ? ನಾನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ

ಯಾವ ಅಪಾಯ ಆಗದಂತೆ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ಆಶ್ವಾಸನವಿತ್ತು ಅವಳು ಆ ಅಸುರರನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಳು. ದೇವತೆಗಳು ಶುಕ್ರಮಾತೆಯು ದೈತ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಅಭಯ ವಚನವನ್ನಿತ್ತು. ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನಿತ್ತು. ತನ್ನ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ''ಇವಳದೇನು ನಮಗೆ ಭಯ'' ಎಂದು ಮತ್ತೂ ದೈತ್ಯರ ಮೇಲೆ ಏರಿಹೋದರು. ಆಶ್ರಮದ ಆವರಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದರು. ಭೃಗುಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೇ ದೈತ್ಯರ ಹೆಣಗಳು ಬೀಳತೊಡಗಿದವು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಶುಕ್ರಮಾತೆಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅವಳು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನುಡಿದಳು :

''ಸುರರೆ, ತುಸು ನಿಲ್ಲಿರಿ, ನಿಶಸ್ತ್ರರಾದವರ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಸಂಹಾರಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ'' - ಎಂದು ಹೇಳಿ ದೇವತೆಗಳ ಧುರೀಣನಾದ ಇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಸಮ್ಮೋಹಿನಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದಳು. ಆ ತಪಸ್ವಿನಿಯ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಸ್ತಂಭಿತನಾದನು. ಅವನ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಜಡವಾಗಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗಿ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರನು ಆ ದೇವಿಯ ನಿದ್ರಾಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ವಶೀಕೃತನಾಗಿ ಕೈಕಾಲು ಅಲುಗಾಡಿಸಲು ಬಾರದೆ, ಮೂಢನಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಭಯವಾಯಿತು. ಶುಕ್ರಮಾತೆಯು ತಮ್ಮ ಅರಸನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿದ್ರಾಮಾಯೆಯಿಂದ ಪರವಶನನ್ನಾಗಿಸಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಹೆದರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಹೋದರು. ದೇವತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲಿದ ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣುವು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ವಿಷ್ಣು :- ಇಂದ್ರ ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಡ. ಈಗ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಿಡು. ನನ್ನ ಅಂತಃಪ್ರನಷ್ಟನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಈ ಸಲಹೆಯು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ತಾರಣ ಉಪಾಯ ಅನಿಸಿತು. ಅವನ ಆದೇಶದಂತೆ ಇಂದ್ರನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ನೊಡಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಜನನಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟೂ ಕ್ರುದ್ಧಳಾದಳು. ದೇವತೆಗಳ ಪಕ್ಷವಹಿಸಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಕಾಪಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಕ್ರುದ್ಧಳಾದ ಅವಳು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆಮಾಡಿ ಇಂತು ನುಡಿದಳು -

''ಇಂದ್ರನೆ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾರಾದೆನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಿನ್ನನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೂ ಕೂಡಿಯೇ ನಾನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ತಪೋಬಲವನ್ನಾದರೂ ನೋಡು. ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ನಾನು ದಹಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.''

ಶುಕ್ರಮಾತೆಯ ಈ ಕಿಡಿನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿ, ಇಂದ್ರನು ಭಯಭ್ರಾಂತನಾದನು. ವಿಷ್ಣುವು ಚಕಿತನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಇವಳ ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಬಗೆ ಎಂತು ಎಂದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅವಳ ಘೋರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೇಳಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೋದ ಸುರನಾಥನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು :-

''ಪ್ರಭು, ಈ ತಾಪಸಿ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ದಹಿಸುವ ಮುನ್ನ ಇವಳನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಇವಳಿಂದ ಅಪಾಯ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಇವಳ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ನಾನು ಸೋತು ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವಳ ಸಮ್ಮೋಹಿನಿ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಂತೂ ನಾನು ಜೀವನ್ಮೃತನಾಗಿದ್ದೆನು. ಇವಳು ನನ್ನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡುವೆನೆಂದು ಪಣ ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹಿಂದು ಮುಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡದೇ ಮೊದಲು ಇವಳನ್ನು ಸೀಳಿ ಹಾಕು.''

ದೇವೇಂದ್ರನು ಭಯ, ಸಂಭ್ರಮಗಳಿಂದ ಶುಕ್ರ ಜನನಿಯ ವಧೆಗಾಗಿ, ಅವಸರಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳನ್ನು ವಧಿಸಲು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅನುಮಾನ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲವೆ ? ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಹೇಗೆ ? ಬಿಟ್ಟರೆ ಇಂದ್ರನು ಬದುಕುವಂತಿಲ್ಲ. ತನಗೂ ಗಂಡಾಂತರ. ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಾಣದೆ, ದೇವೇಂದ್ರನ ಬಲವತ್ತರವಾದ ಬಿನ್ನಹ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾರದೆ ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ನೆನೆದನು. ಸ್ಮರಿಸಿದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಚಕ್ರವು ಬಂದು ಅವನ ಕರಕಮಲವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿತು.

ವಿಷ್ಣುವು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ, ಅವಳು ತನ್ನ ಘೋರಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಪೂರೈಸಲು ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟಿದಳು. ಇಂದ್ರ ಉಪೇಂದ್ರ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಬೇಯಿಸಿ, ಸಾಯಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಕ್ರೂರ ನಿರ್ಧಾರನವನ್ನು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಳಿಸುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಇನ್ನು ತಡಮಾಡಿದರೆ, ನಾನು ಬದುಕಲಾರೆ ಎಂದು ಶಚಿಪತಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡತೊಡಗಿದ.

ಆಗ ಆ ಜನಾರ್ದನನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಆ ಶುಕ್ರಮಾತೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದ. ಭೃಗುಮುನಿಯು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ವಿಷ್ಣುವು ಸ್ವಯಂ ತಾನೇ ನಿಂತು ಸ್ತ್ರೀವಧದಂಥ ಘೋರಕೃತ್ಯಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡು, ಭೃಗುಮುನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಭೃಗು :- ವಿಷ್ಣುವೆ, ಸ್ತ್ರೀವಧವು ಮಹಾಪಾಪ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ಯೆಯನ್ನುಮಾಡಿದೆ. ಈ ಸ್ತ್ರೀಹಿಂಸೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ನೀನು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಏಳು ಸಲ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟು.''

ಹೀಗೆ ಭೃಗುಋಷಿಯ ಶಾಪವು ಭಗವದವತಾರಕ್ಕೆ ನೆಪ ಮಾತ್ರ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವತರಿಸುವನು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಈ ಮಹೀತಳದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ನಷ್ಟವಾದಾಗ ಜನತೆಯ ನೀತಿ ಭ್ರಷ್ಟವಾದಾಗ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮ. ಹೀಗೆ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟು ಭೃಗುಋಷಿಯು ಕಡಿದು ಒಗೆದ ಹೆಂಡತಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಪತ್ನಿಯ ತಲೆಬುರುಡೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು -

ಭೃಗು :- ಪ್ರಿಯೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವು ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಾನೀಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರಳಿ ಬದುಕಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಈವರೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ತಪೋನುಷ್ಠಾನಗೈದಿದ್ದರೆ, ಪುಣ್ಯಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರೆ, ಆಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಬದುಕಲಿ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಪಃಪ್ರಭಾವವಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಈ ಭಾರ್ಯೆಯು ಮರಳಿ ಬದುಕಲಿ. ನನ್ನ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯು ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಈ ರಮಣಿಯು

ಪುನಃ ಜೀವಿತವಾಗಲಿ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಅವಳ ಕಬಂಧ ದಡದ ಮೇಲೆ ಹೊದಿಸಿ, ತಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ''ಬದುಕು ಬದುಕು'' ''ಪುನರ್ಜೀವಿತಳಾಗು'' ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತ ಸೀತೋದಕವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದಾಗ, ಸಲಿಲ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣದಿಂದ ಮೃತಳಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ತಾಯಿಯು ಬದುಕಿದಳು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಎವೆ ಪಿಳುಕಿಸದೆ ಈ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ಬೆರಗುಬೆಪ್ಪಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಲೋಕೋತ್ತರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ''ಭಲಾ, ಭಾಪು'' ಎಂದು ಸಂತಸದ ಉದ್ಗಾರವೆತ್ತಿ ಪ್ರಶಂಸನೆಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಳವಳ ಆಯಿತು. ಎದೆಯ ಬಡಿತ ಜೋರಾಯಿತು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ರಿಂದ ತಮಗೆಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಏನು ಅಪಾಯ ಒದಗುವುದೋ ಎಂದು ಅವನು ಹೆದರಿ ಹೋದನು. ರಾತ್ರಿ ಚಿಂತಾಭ್ರಾಂತನಾದ ಶಚಿಪತಿಗೆ ನಿದ್ದೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಸರ್ವದಾ ಜ್ಞಾಗರಣೆ, ಕೊನೆಗೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಜಯಂತಿ ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಕರೆದು ನುಡಿದನು.

''ವತ್ಸೆ, ಈ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಪಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಈ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಎಷ್ಟಾದರೂ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಚತುರಮತಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಭಯವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಗಳೆ, ನೀನು ಆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗು. ಅವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಳಾಗಿ ಉಪಚರಿಸು. ಸಂತೋಷಪಡಿಸು. ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮರುಳು ಗೊಳಿಸು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅವನಿಗೇ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಆ ಆಚಾರ್ಯನ ಮನತಣಿಸು. ಮೋಹಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ವಶವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊ.''

ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಇಂದ್ರಪುತ್ರಿ ಜಯಂತಿಯ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ತಪಃಗೈಯುತ್ತಿದ್ದ ತಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಘೋರ ತಪಸ್ಸು ನಡೆದಿತ್ತು. ನೆಲದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಕುಂಡ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿದ ಚರು ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಹೊಗೆ ಏಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೋಮ ಧೂಮವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತ ತಲೆ ಕೆಳಗೆಮಾಡಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸಯಆಚರಣೆಯು ಅವರ ದೇಹವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಣಗಿಸಿತ್ತು. ತುಂಬ ನಿಶ್ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾತನಾಮಯವಾದ ಇಂತಹ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಶಿಸಿಹೋದ ಶುಕ್ರರ ಬಳಿಗೆ ಜಯಂತಿಯು ಬಂದು ತನ್ನ ಮೆಲು ನುಡಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದಳು.

ಮಧುರಾಲಾಪಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತಸವಾಗುವಂತೆ ಸೇವೆ ಕೈ ಕೊಂಡಳು. ನೋವಿನಿಂದ ನವೆದ ಶರೀರದ ಭಾಗವನ್ನು ತನ್ನ ಕೋಮಲ ಕೈಯಿಂದ ಮಿದುವಾಗಿ ನೀವಿದಳು. ಅವಳ ಪೇಲವ ಶರೀರದ ಕೋಮಲ ಅವಯವಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಹಿತವೆನಿಸಿತು. ಅವರ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ, ತಪಶ್ಚರ್ಯ ವಿಧಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಬಹುವಿಧ ಸೇವೆಮಾಡಿದಳು.

ಹೀಗೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ನಡೆದ ಅವರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಜಯಂತಿಯ ಸೇವಾವ್ರತವೂ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಅವಳ ಹಿತಕರ ಪ್ರೇಮಾರಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಅನುಕೂಲ ಉಪಚಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಶುಕ್ರರ ಘೋರ ತಪಸ್ಸು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳು-ವಂತಾಯಿತು. ಅಂತಹ ಅತಿ ಕಠಿಣ ತಪಃಕಾರ್ಯದ ಕಷ್ಟ ಕಾಠಿಣ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಅವರ ದೇಹವು ನಶಿಸದೆ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಜಯಂತಿಯದಾಯಿತು.

ಅಂತೂ ಮಹಾದೇವರು ಹೇಳಿದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದಕ್ಕೂ ಕುಂದು ಬಾರದಂತೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷದ ಪ್ರದೀರ್ಘ ಧೂಮ್ರವ್ರತವನ್ನು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿಮಾಡಿ ಪೂರೈಸಿ, ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದರು. ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಪರಶಿವನು ಕಣ್ಣೆದುರು ಬಂದು ನಿಂತು ನುಡಿದನು.

''ಭೃಗು ಪುತ್ರನೆ ಇಂತಹ ಈ ಘೋರವ್ರತವನ್ನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಮಾಡಿದೆ. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ, ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಮೀರಿಸಿರುವೆ. ಸರ್ವದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ನೀನು ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳಿಂದ ಮಿಗಿಲು ಎನಿಸಿರುವೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಈ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಾಜಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನೀನೇನೂ ಕೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಯಾರ ಮುಂದೂ ಹೇಳಬೇಡ. ಇಂದಿನಿಂದ ನೀನು ಅವಧ್ಯ. ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಾರರು, ಕೊಲ್ಲಲಾರರು'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಮಹಾದೇವರು ಭೃಗುಕುಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪತಿತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು. ಮೇಲೆ ಅವಧ್ಯತ್ವವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು.

ಮಹಾದೇವರ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿಯೇ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ರೋಮಾಂಚ ವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ದಿವ್ಯವರ ಕೇಳದೆ ಕರುಣಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಶಿವನಿಗೆ ಮಣಿದು, ಪಾದಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಕೈಮುಗಿದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು. ಮೊದಲೇ ಕವಿಯಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಶಿವಸ್ತುತಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿದ್ದದ್ದು ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ? ಅವರ ಕವಿವಾಣಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಮಹಾದೇವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದೃಶ್ಯರಾದರು.

ಮಹಾದೇವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ನೆರಳಿನಂತೆ ಇದ್ದು ಇಷ್ಟು ದಿನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ ಜಯಂತಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದರು. ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಠಿಣ ಸೇವಾಶುಶ್ರೂಷೆ ಕಂಡು, ಕರುಣೆ ತುಂಬಿ ಬಂದಿತು. ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

''ಕಲ್ಯಾಣಿ, ನೀನು ಯಾರು ? ಯಾರ ಮಗಳು ? ನನ್ನ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿನಿಯಾಗಿ ನೀನು ಎಷ್ಟು ದುಃಖ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ ? ನನ್ನಷ್ಟೇ ಕಠಿಣವಾಗಿದ್ದಿತು ನಿನ್ನ ಸೇವಾ ರೂಪವಾದ ತಪಸ್ಸು. ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನೇ ನೀನೇಕೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತಲಿರುವೆ ಈ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ದೇಹದಂಡನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ನನಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗಉಂಟಾಗಿದೆ. ನೀನು ಇಷ್ಟು ದಿನ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ನಿನ್ನ ಒಲವು ನನಗೆ ಬಲವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ. ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದೆ. ನಿನ್ನ ಆರಾಧನೆ ನನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಜೀವಿನಿ ಆಗಿದೆ. ಸುಂದರಿ, ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕಾಗಿದೆ ?

ಯಾವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟು ಪರಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುತ್ತಲಿರುವೆ ಹೇಳು ? ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ.'' ಜಯಂತಿ ಕುಮಾರಿಯು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಈ ನುಡಿ ಕೇಳಿ ಮರು ನುಡಿದಳು.

''ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳೆ, ತಪಸ್ಸಿನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದಿರುವುದು ಯಾವುದಿದೆ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ತಮಗೆ ವಿದಿತವೇ ಆಗಿದೆ.'' ಅನಂತರ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಬೊಗಸೆಗಣ್ಣಿನ ಬಾಲೆಯ ಬಯಕೆ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ನಗುತ್ತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದರು.

''ಭಾಮಿನಿ, ತಿಳಿಯಿತು ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮನೋರಥ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜವಾದ ಆಶೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ. ಒಂದುನೂರು ವರ್ಷಕಾಲ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ನನ್ನೊಡನೆ ವಿಹರಿಸಲು ಬಯಸುವೆ. ಕನ್ನೈದಿಲೆಯಂತಿರುವ ಕಪ್ಪುಗಣ್ಣಿನ ಹೆಣ್ಣೆ, ನಿನ್ನ ಎದೆಯ ಬಯಕೆಯು ನಿನ್ನ ಆ ಕುಡಿ ನೋಟದಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಧುರಮಾತಿನ ಮಾಟಗಾತಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತಾಗಲಿ. ಆದರೆ ಅದು ಈ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ.'' ಎಂದು ನುಡಿದು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಜಯಂತಿಯೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೂರು ವರ್ಷ ಆ ಇಂದ್ರ ನಂದಿನಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಮಕೇಳಿಗೈಯುತ್ತ ನೂರು ವರ್ಷ ವಾಸ ಮಾಡಿದರು.

ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ತಪಸ್ಸಿದ್ಧಿಪಡೆದು ಬಂದ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಧಾವಿಸಿಬಂದರು. ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಅವರ ದರ್ಶವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜಯಂತಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಅವರು ಅದೃಶ್ಯರೂಪದಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಹಾರಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ''ಮಯಾಜವನಿಕೆ'' ನಿರ್ಮಿಸಿ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ತಮ್ಮ ಲಲನೆಯೊಂದಿಗೆ ಲೀಲಾವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿರಾಶರಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಣದೆ ಇನ್ನೂವರೆಗೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು ತಿರುಗಿ ಹೋದರು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬೇಹುಗಾರರ ಮುಖಾಂತರ ಈ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾತಾಡಿದರು.

ದೇವತೆಗಳು :- ಗುರುಗಳೇ, ''ಪೂಜ್ಯರಾದ ತಾವು ಈಗಲೇ ದಾನವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ಆ ದೈತ್ಯರ ಸಮೂಹವನ್ನೆಲ್ಲ ಮೋಹದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬವಾಗಬಾರದು. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಈ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸಬೇಕು.''

ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಆಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು. ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ಬಳಿಗೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ವೇಷದಿಂದಲೇ ಇಳಿದುಬಂದರು. ತಪಸ್ಸಿದ್ಧಿಪಡೆದು ಗುರು ಶುಕ್ರರೇ ಮಹಾದೇವರಿಂದ ವರಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದ. ಶುಕ್ರರ ವೇಷ ತಳೆದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು

ದೈತ್ಯರ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ವಹಿಸಿದ. ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹ ಪೂರ್ವಕ ವರ್ತನೆ, ಮಧುರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಉಪಕಾರಕ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳಿಂದ ದೈತ್ಯರ ಮನಸ್ಸು ಗೆದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ವೇಷದಿಂದಲೇ ಪುರೋಹಿತರಾಗಿ, ಇಷ್ಟ ಗುರುಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಮಾಡಿಸುತ್ತ ಗುರುಪೂಜೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಹೀಗೆ ನೂರು ವರ್ಷ ಪೂರೈಸಿದ ಬಳಿಕ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ರಮಿಸಿ; ಸಂತೈಸಿ ಅವಳ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ದೈತ್ಯರ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ದೈತ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲಗುರುವಿನ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಮಂಡಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ರೂಪವು ಮಾತ್ರ ಶುದ್ಧ ಶುಕ್ರ ರೂಪವೇ. ಹೀಗೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಇರುವಾಗಲೇ, ಹೊರಗಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಬಂದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿ.

''ಇದು ಎಂತಹ ವಿರೋಧದ ವಾತಾವರಣ ! ಒಳಗೊಬ್ಬ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ, ಹೊರಗೊಬ್ಬ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ! ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಈ ಶುಕ್ರರು ಯಾರು ? ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಒಳಗೆ ಪೀಠದ ಮೇಲಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ ? ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಈ ಹೊಸ ಶುಕ್ರನನ್ನು ಒಳ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಏನನ್ನುವರೋ ?''

ಹೀಗೆ ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರು ಪಿಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿರುವಾಗಲೆ, ಹೊರಗಿನಿಂದ ನಿಜ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ತಮ್ಮ ವೇಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪದಿಂದ ಗದರಿಸಿದರು. ''ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆ ? ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ವಂಚನೆಗೈಯುತ್ತಲಿರುವೆ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಗುರುವಾದ ನಿನಗೆ ಇಂತಹ ಮೋಸಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮುದುಡುವುದಿಲ್ಲ ! ಛೀ ! ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಅನುಚಿತ. ಮೂರ್ಖರಾದ ಈ ಶಿಷ್ಯರು ಏನು ಬಲ್ಲರು ? ನಿನ್ನ ಮೋಸಗಳನ್ನು, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇವರೆಲ್ಲರು ನೀನೇ ನಿಜವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನಾದ ನಿನಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರ್ವಥಾ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ನೀನು ನಿನ್ನ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗು ಅಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಪುಣ್ಯವು ಬರುವುದು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದು ನಿನ್ನ ಧರ್ಮ. ಸುರ ಗುರುವೆ. ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಕಚನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಲು ಬಂದಿದ್ದನು. ಆಗ, ಇಲ್ಲಿಯ ದೈತ್ಯರು ಅವನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದರು. ಅವರ ತಂದೆಯಾದ ನೀನು ಮತ್ತೇಕೆ ಬಂದು ಸಿಕ್ಕಿರುವೆ ? ನಿನ್ನ ಮಗನ ಗತಿಯೇ ನಿನಗೂ ಬರಬಾರದೆಂದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಈಗಲೇ ಹೊರಟು ಹೋಗು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಗತಿ ಯೋಗ್ಯವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.''

ನಿಜ ಶುಕ್ರರ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವೇಷಧಾರಿ ಶುಕ್ರನು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕನು. ಮತ್ತು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ನುಡಿದನು. ''ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪರರ ಸೊತ್ತು ಅಪಹರಿಸುವ ಕಳ್ಳರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನ ಇರುವರು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ನನ್ನಂತೆ ದೇಹದ

ರೂಪವನ್ನು ಕಳವುಮಾಡುವ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಈವರೆಗೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ವಧೆಗೈದದ್ದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪವು ಬಂದಿತು. ಈ ಪಾಪವನನು ನಾಸ್ತಿಕಮತವನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ನೀನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಶುಕ್ರರು ನಾನೇ. ಈಗ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಗುರುಪೀಠದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಈ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಕಾದರೆ ಇವರನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡು.

ದೈತ್ಯರೆ, ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸರಿಯಷ್ಟೇ ! ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಕೊಂಡು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಿಮಗೆ ಗುರೂಪದೇಶವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಲಿಲ್ಲವೆ ? ಈಗ ಇತ್ತ ನೋಡಿರಿ. ನನ್ನ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾನೇ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾಯಾವಿ ಒಬ್ಬನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ ವಂಚಿಸಲು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವು ಹೂಡಿದ ಗತ್ತು. ಹಿಂದೆ ವಟು ವಾಮನನಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದಂತೆ, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ನಕಲಿವೇಷದಿಂದ ಅದೇ ವಿಷ್ಣುವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಲು ಈ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗಲೇ ಇವನನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ. ಇವನ ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಯನ್ನು ಜಡಿಯಿರಿ. ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಕೋಳಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಇವನನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ಬಿಡಿರಿ.''

ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಈ ವಂಚನಾವೈಖರಿ ಕಂಡು ಗಾಬರಿಯಾದ ನಿಜ ಶುಕ್ರರು ಕಿರುಚಿಕೊಂಡರು. ''ದಾನವರ ದೊರೆಯೆ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮೋಸಗೊಂಡಿರುವೆ. ನಿಜವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ನಾನಯ್ಯಾ ನಾನು. ಕಣ್ತೆರೆದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿರಿ. ಈದುರಾತ್ಮನು ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ವಂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವಂಶಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ತೊರೆದಿರಿ ? ಬೇರೊಬ್ಬ ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಏಕೆ ವರಿಸಿದಿರಿ ?

ರಾಜನೆ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬು. ಇವನು ಅಂಗೀರಸಮುನಿಯ ಮಗನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿ. ದೇವತೆಗಳ ಗುರು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಸಾಧುಸ್ವಭಾವದ ನೀನು ಇವನು ಧರಿಸಿದ ವೇಷದಿಂದಲೇ ಮೋಸ ಹೋಗಿರುವೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಗಂಡಾಂತರ ಒದಗಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋದೆನು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನುಮಾಡಿದೆನು. ಆಗ ಮಹಾದೇವರು ಆ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾನಮಾಡಿದನು. ಆ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಮಹಾದೇವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೋದೆನು. ಅನಂತರ ಆ ಶಿವನ ಕುಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೇ ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಬಳಿಕ 'ಶುಕ್ರನೇ ಹೊರಗೆ ಬಾ' ಎಂದು ಶಂಕರನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕರೆತಂದು, ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಗಣದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ವರಕೇಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಕೈಗೂಡಬೇಕು ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಈಡೇರಬೇಕು. ಶಂಕರನೆ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಅದಕ್ಕೆ ''ತಥಾಸ್ತು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಶಿವ.

ಹೀಗೆ ಮೊದಲು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಧೂಮ್ರವ್ರತ ಮತ್ತೆ ನೂರು ವರ್ಷ

ಜಲಸಮಾಧಿ ವ್ರತವನ್ನು, ಶಿವನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರ ಉಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಮಹಾದೇವರಿಂದ ದಿವ್ಯ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಆ ವರಗಳ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ನಾನೇನು ಬರುವದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಆ ಪರಶಿವನೇ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಆದರೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ವೈರಿಕುಲಕ್ಕೆ ಗುರುವಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನೇ ಗುರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ, ದೈತ್ಯ ರಾಜನೇ ನಾನು ನುಡಿದದ್ದೆಲ್ಲ ನಿಜವೆಂದು ನಂಬು. ನನ್ನ ಈ ನಿಶ್ಚಯದ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳು. ಈ ವೇಷಧಾರಿ ಶುಕ್ರನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಅಟ್ಟು.''

ನಿಜ ಶುಕ್ರನ ಈ ಕಳವಳಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ದೈತ್ಯಕುಲ ಗುರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ವೇಷಧಾರಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಗಂಭೀರನಾಗಿ ನುಡಿದನು. ''ರಾಜನೆ, ನನ್ನ ವೇಷದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ವಂಚಿಸಲು ಬಂದ ಇವನಾವನೆಂಬುದು ನನಗಂತೂ ಗುರುತಿಲ್ಲ. ಇವನು ದೇವನೋ ಅಥವಾ ದಾನವನೋ ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ! ಆದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಮೋಸಮಾಡಲು ಬಂದಿರುವದು ನಿಶ್ಚಿತ.'' ನಕಲಿಗುರುವಿನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ''ಸರಿ, ಸರಿ ಗುರುಗಳೆ, ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೆ ನಿಜ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ನಮ್ಮ ಗುರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಹಿಂದಿನ ಗುರುಗಳೇ ನಮಗೆ ಇರಲಿ. ಇದೀಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದವನು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾಗಿರಲಿ. ಇವರು ಬಂದ ದಾರಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಹೋಗಲಿ.''

ದೈತ್ಯರ ಈ ನಿರ್ಣಯದ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಿಜವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತರು. ''ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಜವಾದ ನಿಮ್ಮ ಗುರುವಾದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ, ನೀವು ಹಾಳಾಗಿರಿ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಭಾರೀ ವಿಪತ್ತು ಬರುವದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದಾದ ಭಯಂಕರ ದುಃಖ ಜೀವನವು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ.'' ಹೀಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ಶುಕ್ರರು ಅವಮಾನಿತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾ ಚಾರ್ಯರೇ ಶುಕ್ರವೇಶದಿಂದ ದಾನವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತ ಕೆಲವುಕಾಲ ಆ ದೈತ್ಯರ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಬಹುಕಾಲ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲ ದಾನವರೂ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೇಳಿದರು. ''ಪೂಜ್ಯರೆ, ಈ ಸಂಸಾರವು ಅಸಾರ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿಲ್ಲ.ಇಲ್ಲಿಯ ಸುಖ ಕ್ಷಣಿಕ. ಶಾಶ್ವತ ಸುಖ ದೊರೆಯುವದು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಆ ಮೋಕ್ಷವು ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಆಗುವದು. ಅಂತಹ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಗುರುಗಳ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಆಗುವದು. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಮಾಡಿರಿ.''

ಶಿಷ್ಯರ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶುಕ್ರರೂಪಿಯಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ನುಡಿದರು. ''ಶಿಷ್ಯರೆ, ನನಗೂ ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮಂತೆಯೇ ವಿಚಾರವಿದ್ದಿತು. ನೀವು

ತಿಳಿದಂತೆಯೇ ನಾನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ನಿಜವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬಂದಿದೆ. ನೀವು ಈಗ ಶುಚಿರ್ಭೂತರಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ.

ನಾನು ಈಗ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ವೈದಿಕಧರ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳುವರಲ್ಲವೆ ? ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ ಸಾಮವೇದಗಳೆಂಬ ಮೂರು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ದೊರೆಯುವದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಯಜ್ಞದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿಂಸೆಮಾಡುವರು. ಇದರಿಂದ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ದುಃಖವಾಗುವುದಲ್ಲವೆ ? ನಮಗೆ ಮುಂದೆ ಸುಖವಾಗುವುದೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಈಗ ಬದುಕಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವುದು ಸ್ವಾರ್ಥವಲ್ಲವೆ ? ಯಜ್ಞ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳಾದ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಧರ್ಮಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮ, ಶಿವಧರ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಡದಿಯರೊಂದಿಗೆ ಒಡಗೂಡಿ ಆಚರಿಸುವ ಧರ್ಮಗಳ ಅಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಕುಧರ್ಮ, ಕಾಮವಾಸನೆಯ ಸಂಕೇತರಾದ ಹೆಂಗಸರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಧರ್ಮ ಹೇಗಾಗುವದು?

ಮೇಲಾಗಿ ಈ ವೈದಿಕರು ಮಡದಿಯರೊಡನೆ ಕೂಡಿಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಹಿಂಸಾರೂಪವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕುರಿಯನ್ನೋ, ಕುದುರೆಯನ್ನೋ ಬಲಿನೀಡಿ ನೆರವೇರಿಸಿದ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಡಬಲ್ಲವು ? ಪ್ರೇಮ ಪರವಶನಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಅರ್ಧಶರೀರವನ್ನೇ ತನ್ನದನ್ನಾಗಿರಿಸಿ, ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವನಾದ ರುದ್ರನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ ಬಗೆಯೆಂತು ?

ಅವನ ಶುಚಿತ್ವವಂತೂ ಕೇಳಲೇಬಾರದು. ಅವನ ಮೈತುಂಬ ಬೂದಿ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುಂಡಗಳ ಸರ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಬುರುಡೆ, ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಸುಡಗಾಡು, ಪರಿವಾರ ಭೂತ ಪ್ರೇತಗಳು. ಇಂತಹ ರುದ್ರನು ಹೊಂದುವ ಮೋಕ್ಷವು ಅದೆಂತಹ ಮೋಕ್ಷ ?

ದೈತ್ಯರೆ, ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗ ಮೋಕ್ಷ ಎನ್ನುದೆಲ್ಲವೂ ಸುಳ್ಳು. ಸುಮ್ಮನೆ ಜನರು ಅವುಗಳ ಆಸೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆ ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ ನೆಪದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ದೈತ್ಯರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ ವಿಷ್ಣುವು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ತಾನಾದರೂ ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇದೆಲ್ಲವೂ ವೇದೋಪಜೀವಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಒಂದು ಸುಳ್ಳಿನ ಕಂತೆ. ದೇವರ್ಷಿಗಳು, ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ವೇದ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳಾದ ವೈದಿಕರು ನಿಜವಾಗಿ ಬಹಳೇ ಕ್ರೂರರು, ಹಿಂಸಕರು, ಮಹಾಪಾಪಿಗಳು. ಯಜ್ಞದ ನೆಪಮಾಡಿ ಪಶುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಯಜ್ಞಶೇಷವೆಂದು ತಾವೂ ಆ ಮಾಂಸತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡಾ ಶೆರೆ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾಂಸತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರದೂ ಅದೇ ಹಣೆಯಬರಹ. ಇಂತಹ ಹಿಂಸೆ, ಮಾಂಸಾಹಾರ, ಮದ್ಯಪಾನಗಳು ಧರ್ಮವಾಗಬಲ್ಲವೆ ? ಇಂಥ ಧರ್ಮದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಎಂತು ಲಭ್ಯವಾದೀತು ? ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ ? ಯಜ್ಞಸ್ತಂಭ ಕಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪಶುಗಳನ್ನು ಕಡಿದು, ಕೊಂದು, ಅವುಗಳ ರಕ್ತದಿಂದ ಯಜ್ಞಮಂಟಪವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆಸರಿನಿಂದ ಕಲುಷಗೊಳಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಾದರೆ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಯಾವುದರಿಂದ ?

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರಕ್ತದ ಓಕುಳಿಯಾಡುವುದರಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಸ್ವರ್ಗವು ನರಕಕ್ಕಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯದು ಹೇಗಾಗುವುದು? ಇದರಂತೆ ಶ್ರಾದ್ಧದ ನೆಪಮಾಡಿ, ಸತ್ತವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆಹಾಕುವುದು ಎಂತಹ ಧರ್ಮ ? ಇಲ್ಲಿ ಇವರು ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬವದೆಂತು? ಹಾಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದಾದರೆ ಪರ ಊರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದವನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ಉಣಬಡಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಅದರಿಂದಲೇ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಬೇಕಾಯಿತು. 'ಮಡಿಮಡಿ' ಎಂದು ಮುಗಿಲಿಗೆ ಹಾರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣದಿಂದ ಪತಿತರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಸ್ವರ್ಗ ಮೋಕ್ಷಾದಿಗಳಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ತಮ್ಮ ದೇಹವು ಅತ್ಯಂತ ಇಷ್ಟವು. ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮಾಂಸದಂತೆ ಇರುವ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ಯಜ್ಞದ ನೆಪಮಾಡಿ ತಿನ್ನುವ ಮನುಷ್ಯನು ಹುಟ್ಟುವನೋ ಮುಂದೆ ಅದನ್ನೇ ತನ್ನ ಭೋಗ ಸಾಧನವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವದು ಎಂತಹ ಪಶುತ್ವ! ದಾಂಪತ್ಯಧರ್ಮದಿಂದ ಪುಣ್ಯ ಬರುವದೆಂದು ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಸುಖದ ವಿಹಾರದಿಂದ ಪುಣ್ಯ ಬರುವುದೆ ! ಸ್ವರ್ಗ ಮೋಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಬೂದಿ ಬಳಿದು ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಸವರಿ ಶುದ್ಧಿ ಆಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಯಂ ಅಶುದ್ಧವಾದ ಮಣ್ಣು ಬೂದಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಿ ಬರುವುದೆಂತು ? ಮಲಮೂತ್ರಗಳ ವಿಸರ್ಜನೆಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಆಯಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮೃತ್ತಿಕಾಲೇಪನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವದೆಂತು ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಊಟವಾದ ಬಳಿಕ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣನ್ನೇಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ? ಹುಲ್ಲು ನಾಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಬಾರದು ? ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಯಾವ ಇಂದ್ರಿಯವು ನಿರ್ಮಲವಾಗುವದೋ ಅದನ್ನು ಮಾನವರು ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವೇದ ಪುರಾಣಗಳ ಶಾಸನವೇಕೆ ?

ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಅನ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಅವಮಾನಿತ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮಡದಿಯಾದ ತಾರಾ ಎಂಬ ತರಳೆಯನ್ನು ಕಾಮಾಂಧನಾದ ಚಂದ್ರನು ಪ್ರೇಮಿಸಿ ಅಪಹರಿಸಿದನು. ಆ ಗುರುಭಾಮಿನಿಯು ಈ ಪರಪುರುಷನೊಂದಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೆ ಕಾಮಕ್ರೀಡೆ ಆಡಿದಳು. ಆ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಆ ಚೆಲುವೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನೂ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನೇ ಬುಧ. ಹೀಗೆ ಪರಪುರುಷನನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತುಬಂದ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯಾದ ಮಡದಿಯನ್ನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಮತ್ತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ದೇವೇಂದ್ರನೇ ಅಧಿರಾಜನಲ್ಲವೆ ? ಅವನ ಕಥೆ ಕೇಳಿರಿ. ಗೌತಮ ಮುನಿಯು ಲಾವಣ್ಯವತಿ ಲಲನೆಯಾದ ಅಹಲ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಇಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸು ಮಾರುಹೋಯಿತು. ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ಆ ಮುನಿಯ ಎಲೆಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಾಮಿನಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಮಕ್ರೀಡೆಯಾಡಿ ಬಂದನು. ಆಸುರನಾಥ ಹೀಗೆ ಸುಂದರ ಪುರುಷನೊಡನೆ ಸರಸಾಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಅಹಲ್ಯೆಯನ್ನು ಗೌತಮ ಮುನಿಯು ಪುನಃ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ

ವೈದಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನ್ಯಾಯ ಅಧರ್ಮ ಅನಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ ಪೂಜ್ಯತೆ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಎಂತಹ ಧರ್ಮವೋ ನೀವೇ ವಿಚಾರಿಸಿರಿ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋದರೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರ, ಅನಾಚಾರ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ದುರಾಚಾರಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಧಾರ್ಮಿಕರೆಂದು ಮಾನ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ನೀತಿರಹಿತ, ನಿಯಮಶೂನ್ಯ, ವೃತ್ತಿಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ವಾಸ್ತವಿಕ ಧರ್ಮವಾಗಬಲ್ಲವೇ ? ದಾನವ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನೀನೇ ವಿಚಾರಿಸಿ ಹೇಳು ಅನಂತರ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡ - ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಈ ವಿಚಾರಧಾರೆ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಸಿತು. ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯೂ ಮೂಡಿದ್ದಿತು. ಆದರಿಂದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ಧರ್ಮದ ರಹಸ್ಯ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಕುತೂಹಲ ಇಮ್ಮಡಿಸಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತವಕಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಗುರುವಿಗೆ ನುಡಿದರು.

ದಾನವರು - ಗುರುಗಳೆ, ನಮಗಂತೂ ಏನೂ ತಿಳಿಯದು. ನಾವು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇವೆ. ನೀವೇ ನಮಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾವು ಮೀರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಂದೂ ಮೋಹಗೊಳ್ಳದಂತೆ ಉಪದೇಶನೀಡಿರಿ. ಈ ಸಂಸಾರವು ದುಃಖಮಯ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರ ಸಂತಾಪ ಚಿಂತೆಗಳು. ಈ ಬಾಳಿನ ಗೋಳನ್ನು ಕಂಡು, ಸಾಕಷ್ಟು ಉಂಡು, ನಮಗೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರನ್ನು ಕೂದಲು ಹಿಡಿದು ಎತ್ತುವಂತೆ ಈ ಅಜ್ಞಾನಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೀವೇ ಎತ್ತಬೇಕು. ನಾವು ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗೋಣ ! ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ದೈವವಾದರೂ ಯಾವುದು ? ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡಿರಿ. ಹಾಗೂ ಯಾರ ಸ್ಮರಣೆ, ಧ್ಯಾನ, ಚಿಂತನ, ಉಪವಾಸ, ಪೂಜೆ, ಸೇವೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಮೋಕ್ಷ ದೊರಕಬಹುದು. ಅದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ಅರುಹಿರಿ. ನಮಗೆ ಸಂಸಾರ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಹೆಣಗಲಾರೆವು.''

ಶಿಷ್ಯರ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕೇಳಿ ಗುರು ಶುಕ್ರರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರು. ಅವರಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕು ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ದೇವಗುರುವಿನ ಈ ಮಾನಸಿಕ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮಹಾಮೋಹವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ದೈತ್ಯರ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಬಳಿಕ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ''ಇದೀಗ ನಾನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಹಾಮೋಹನನು ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವನು. ನೀನು ಸಹಾಯಕನಾಗು. ವೇದಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದೂರ ಸರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಈ ಮಹಾಮೋಹ.'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಚಿತ್ತಪಟಲದಿಂದ ದೂರನಾದನು. ಇತ್ತ ದೈತ್ಯರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಸಂಸಾರದ ಮಾಯಾಪಾಶಗಳನ್ನು ಹರಿದೊಗೆದು, ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರು ತಪಃಸ್ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನರಾದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮೋಹನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತ ಶುಕ್ರ ವೇಷಧಾರಿ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ''ಶುಕ್ರನೆ, ಇತ್ತ ಬಾ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ

ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ನೀನು, ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲು'' ಹೀಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಮೋಹವನ್ನು ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರೂ ನೋಡಿದರು. ಅವನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಗೇಣುಬಟ್ಟೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಬೋಳು ತಲೆ, ಬೆತ್ತಲೆ ಮೈ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗರಿಯ ಸೂಡು, ಮೋಹಕ ಮುಖಚರ್ಯೆ, ಇಂತಹ ಮಾಯಾಮೋಹನು ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನು : ''ದೈತ್ಯ ವೀರರೆ, ನೀವು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವಿರಲ್ಲವೆ ? ಇದರ ಉದ್ದೇಶವೇನು ? ನಿಮ್ಮ ಈ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಉದ್ದೇಶವು ಯಾವುದು ? ಐಹಿಕಫಲ ಸಿದ್ಧಿಯೋ...? ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯೋ ?''

ದೈತ್ಯರು :- ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ಪುಣ್ಯ ಲಭಿಸಬೇಕು ಸುಖವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾವು ಈ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ದಿಗಂಬರ :- ನಿಮಗೆ ಪರಲೋಕದ ಸುಖ ಅಥವಾ ಮೋಕ್ಷವು, ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿರಿ ಮತ್ತು ಪಾಲಿಸಿರಿ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀವು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಮೋಕ್ಷದ ಬಾಗಿಲನ್ನಂತೂ ತೆರೆದೇ ಇಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಮುಕ್ತಿಯು ಆಗುವುದು ಧರ್ಮದಿಂದಲೇ, ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯಲು ಧರ್ಮದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಉಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗವಾಗಲಿ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನಾಗಲಿ ಹೊಂದಬಹುದು. ''ನೀವು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು ನಡೆಯಿರಿ. ಅದರಿಂದ ಈಗಲೂ ಮುಂದೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ನಿಶ್ಚಿತ.'' ಮಾಯಾಮೋಹನ ಈ ಮೋಹಕ ವಚನಗಳಿಗೆ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಮರುಳಾದರು. ಅವನ ಮಾತನ್ನೇ ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವೇದ ಧರ್ಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ವೇದಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸತೊಡಗಿದರು. ದೇವತೆಗಳ ನಿಂದೆಯಂತೂ ಸತತ ನಡೆಯಿತು. ಯಜ್ಞಯಾಗ, ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಆ ದಿಗಂಬರ ಸಾಧುವು ''ನೀವು ಈಗ ನಿಜವಾಗಿ ನನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುವಿರಿ'' ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ **ಅರ್ಹ** ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವೇದಮಾರ್ಗ ಬಿಟ್ಟು ಮಾಯಾಮೋಹನಿಂದ ಅರ್ಹತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಾರಮಾಡದರು. ''ಇದೂ ಸರಿ ; ಅದೂ ಸರಿ'' ಹೀಗೂ ಆಗಬಹುದು; ಹಾಗೂ ಆಗಬಹುದು. ಧರ್ಮವೂ ಸರಿ; ಅಧರ್ಮವೂ ಸರಿ ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯವೂ ಆಗಲಿ : ಅಸತ್ಯವೂ ಆಗಲಿ'' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸ್ಯಾದ್ವಾದವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಪರಸ್ಪರರು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ''ನಮೋ ಅರ್ಹಂತಾಯ'' ಎಂದು ಪರಸ್ಪರರು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ನುಡಿದು ಪ್ರಪಂಚ ಅಸ್ಥಿರವೆಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೇದಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಮತ್ತೆ ಮಾಯಾಮೋಹನನು ದಿಗಂಬರರೂಪದಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವೇದಬಾಹಿರರನ್ನಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೈತ್ಯ ಕುಲದವರಿರುವ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ರಕ್ತಾಂಬರಧಾರಿಯಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮೋಡಿರೀತಿಯಿಂದ ವೇದವಿರೋಧಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ''ದೈತ್ಯ ದಾನವರೇ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿಮಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಮೋಕ್ಷಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೆ ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಾಣಿ ಹಿಂಸೆಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಹಿಂಸೆಯನ್ನು

ಭೋಗ ಮಾಡದ ಧರ್ಮವು ಯಾವದೇ ಇದ್ದರೂ ಅದು ತ್ಯಾಜವೇ ಸರಿ. ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಹವಿಸ್ಸು ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವದು ಪಂಡಿತರು ಒಪ್ಪುವ ಮಾತಲ್ಲ. ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಬಲಿಕೊಟ್ಟ ಪಶುವಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಾದರೆ ಯಜಮಾನನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಬಲಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ? ಮಾಂಸತಿನ್ನುವ ಋತ್ವಿಜರಿಗಿಂತ ಹುಲ್ಲು ಹಸಿರು ದವಸಧಾನ್ಯ ಎಲೆ, ದಂಟು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಪಶುಗಳೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಲ್ಲವೇ ? ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಉಂಡ ಊಟವು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ನೀಡುವುದಾದರೆ ಪ್ರವಾಸಿಕರು ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಒಯ್ಯುವ ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇಂದ್ರ ಪದವಿ ಬರುವುದಾದರೆ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಸ್ತಂಭಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬನ್ನಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಇಂದ್ರ ಪದವಿ ಲಭಿಸಬಾರದು ? ವೇದಗಳು ಯಾವ ಆಪ್ತನಿಂದಲೂ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡದೆ ಅಪೌರುಷೇಯವಾದರೆ ಮುಗಿಲಿನಿಂದೇ ಉದುರಿಬಿದ್ದವೇ ? ಅಸುರರೆ, ನೀವೆಲ್ಲ ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿರಿ.

ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ, ಬೇರೆಯವರೇ ಹೇಳಲಿ. ಒಬ್ಬರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನಂಬಕೂಡದು. ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗದ ವಚನವನ್ನು ನಾವು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಕ್ಷಣಿಕ, ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಭ್ರಾಂತಿ ಕಲ್ಪಿತ. ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಯಾವ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಶೂನ್ಯವಾದುದು. ರಾಗಾದಿದೋಷಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಸಂಸಾರ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಲಿರುತ್ತವೆ'' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಸೃಷ್ಟನಾದ ಅದೇ ಮಾಯಾಮೋಹನನು ತನ್ನ ಮಧುರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆ ಮಂದಮತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಂಚಿಸಿದನು. ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮರುಳಗೊಳಿಸಿದನು. ಈ ದಿಗಂಬರು ಹಾಗೂ ರಕ್ತಾಂಬರ ಸಾಧುಗಳಿಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರೂ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು.

ರಕ್ತಾಂಬರನ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ದೈತ್ಯರು ತಮಗೆ ಈ ಹೊಸ ಧರ್ಮದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಕೆಂಪುಕಾವಿಯ ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟ ಮಾಯಾಮೋಹನನು ಆ ಸುರರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ''ಶಿಷ್ಯರೆ, ನಿಮ್ಮ ಕುಲಗುರುವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಈ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮೀಯರು. ಇವರು ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಿಮಗೆ ಹೊಸಧರ್ಮ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವರು.'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತ ಶುಕ್ರವೇಷದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ''ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಂತಿರುವ ಈ ದೈತ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ನೀನೇ ದೀಕ್ಷೆಕೊಡು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯರಿಗೂ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತು ಮಾಯಾಮೋಹನನು ಅಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅನಂತರ ಆ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಶುಕ್ರರೂಪಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ''ಗುರುಗಳೇ, ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡುವ ದೀಕ್ಷೆಕೊಡರಿ'' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕೇಳಿ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾ ಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದರು -

''ದೈತ್ಯರೆ, ನಿಮಗೆಲ್ಲ ನನ್ನನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ನರ್ಮದಾನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿರಿ. ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆತೆಗೆಯಿರಿ. ಬೆತ್ತಲೆಮೈಯಿಂದ ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬನ್ನಿರಿ.

ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.'' ಹೀಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾ ಚಾರ್ಯರು ಆ ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರನ್ನು ದಿಗಂಬರರನ್ನಾಗಿಮಾಡಿ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗರಿಯ ಧ್ವಜವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಗುಲಗಂಜಿಯ ಸರಮಾಡಿ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರ ಕೂದಲುಕೀಳಿಸಿ. ಲುಂಚನವಿಧಿಯಿಂದ ಮುಂಡನಮಾಡಿ ''ಇದು ಮಹಾ ಧರ್ಮಸಾಧನ. ಕುಬೇರನು ಹೀಗೆ ತಲೆಯ ಕೂದಲು ಕೀಳಿಸಿ ಕೊಂಡದ್ದರಿಂದಲೇ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಪರಮಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಕೇಶಲುಂಛನದಿಂದ ಮುನಿತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು ಎಂದು ಸ್ವಯಂ ಭಗವಂತನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ'' ಎಂದು ಭೋದಿಸಿದರು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು ಆ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಉಪದೇಶ. ''ಕೇವಲ ತಲೆಬೋಳಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಮಹಾಪುಣ್ಯ, ದೇವತಾ ಪದವಿ ಬರುವುದಾದರೆ ಮಾನವರು ಏಕೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು ?'' ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಗಳಾದವರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಶಿರೋಮುಂಡನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಮಾನವಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರಲು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರುವರು.

''ನಾವು ಮಾನವರಾಗಿ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಕರಕುಲದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವೆವು ? ಭರತಭೂಮಿಯ ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ಶ್ರಾವಕರವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಕೇಶ ಲುಂಛನಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವು ಎಂದು ಲಭಿಸುವದು'' ಎಂದು ಆಶೆಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ತೀರ್ಥಂಕರರು ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ ಪೂಜ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನು ತನ್ನ ಹೆಡೆಬಿಡಿಸಿ ನೆರಳುಬೀಳುವಂತೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಯೋಗಾರೂಢಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಜಪಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಲಿ ಮೋಕ್ಷವಾಗಲಿ ಕೂಡಲೇ ಕರಗತವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ **ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮವನ್ನು** ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಿಸಿರಿ. ನೀವು ಋಷಿಗಳಾಗಿರಿ. ಋಷಿಗಳಾಗುವ ಹಂಬಲವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಲಿ. 'ನಾವಾದರೂ ಋಷಿಗಳಾಗಿ ಸೂರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಸಾಧನದಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನುಮಾಡಿ, ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಜಪಮಾಡುತ್ತ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳು ಹೇಗಾಗುವೆವು ? ಎಂದಾಗುವೆವು ?'' ಎಂಬ ಆತುರ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಡಲಿ. ಹೀಗೆ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಮರಣ ಹೊಂದಿದವರ ತಲೆಯು ಪಾಷಾಣದಿಂದಲೇ ಭಗ್ನವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸು ಆಚರಿಸುವಾಗ, ಋಷಿ ಭಾವದಲ್ಲಿರುವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆ ತಪಃಸಮಾಧಿಯಿಂದ ವಿಮುಖರನ್ನಾಗಿಮಾಡಲು ದೇವತೆಗಳು ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಲು ಮೊಸರು, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ, ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳ್ನ ತೋರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಸೆಳೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ಶ್ರಾವಕರು ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ''ದೇವತೆಗಳ ಆಮಿಷಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗದೆ ನಿಮ್ಮ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿರಿ'' ಎಂದೂ ಕಿವಿಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

''ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನೀವು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು, ರುದ್ರಗಣದವರು ತೋರಿಸುವ ಕ್ಷಣಿಕ ಆಶೆ, ಆಮಿಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊರೆದು ನಿಮ್ಮ ತಪಸ್ಸನ್ನು

ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು. ಅಗ್ನಿ, ವರುಣ, ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ ಯಾರೇ ಕರೆದರೂ ನೀವು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಬಾರದು. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಹೊರಗಿನ ಅರ್ಧಸ್ಥಾನವು ಅರ್ಹತರಿಗಾಗಿ ಕ್ಲುಪ್ತವಾಗಿದೆ. ನೀವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವಿರಿ. ಮೋಕ್ಷ ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಗಳು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಮತ್ತು ಅಶಾಶ್ವತ. ಉಳಿದ ಕಡೆ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುಸಾವಿನ ವಿಷ ಚಕ್ರವು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ''.

ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕ್ಷುದ್ರಸ್ಥಾನಗಳ ಹಾಗೂ ಕ್ಷುದ್ರಭೋಗಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಪಡೆಯಿರಿ. ಆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ತಪಸ್ಸೇ ಆಗಬೇಕು. ತಪಸ್ಸು ಕೂಡಾ ನಮ್ಮ ಅರ್ಹತಮತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಗಬೇಕು. ಆದರಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿ. ಬೇರೆ ವಿಧ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತು ಸತ್ಯ, ನಾವು ಬೋಧಿಸಿದ ಬಗೆಬಗೆಯ ನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಕವಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಈ ಅರ್ಹತಮತದ ಮುಖ್ಯ ಸಾರ ಸಂದೇಶವೆಂದರೆ -

ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿಯಿರಿ. ಪ್ರಾಣಿದಯೆ ತೋರಿರಿ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಅಹಿಂಸೆ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮ. ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಪ್ರಾಣಿದಯೆಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ತಪಸ್ಸು. ಉಳಿದವುಗಳು ವಿಡಂಬನೆ ಈ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತವರಿಗೆ ಪರಮಪದವು ನಿಶ್ಚಿತ. ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯ ತೀರ್ಥಂಕರರೆಲ್ಲರೂ ಇದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಸದ್ಗತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ದೇವತೆಗಳು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ನಾಗರು, ಅನೇಕ ಯೋಗಿಗಳು ಈ ತರಹದ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದಲೆ, ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಿ, ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮಗೂ ಇಂತಹ ದಿವ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪರಮಪದವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಂಬಲವಿದ್ದರೆ ವಿರಕ್ತರಾಗಿರಿ, ಸಂಸಾರ ಬಿಡಿರಿ, ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನು ದೂರಮಾಡಿರಿ. ಹೆಣ್ಣು ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಯಿಟ್ಟ ಅಗಳಿ ಇದ್ದಂತೆ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾತಂದಿರು ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯೋನಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಭೋಗ ಪಿಪಾಸೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವಿರಾ ? ಛೆ ! ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಅಧರ್ಮ ! ನಿನ್ನ ಮೈಮಾಂಸದಂತಿರುವ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯ ಮಾಂಸತಿನ್ನುವುದೆ ? ಛೆ ! ಘೋರ ಅನ್ಯಾಯ ! ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡಿ. ನಾನು ತೋರಿದ ಮಾರ್ಗಹಿಡಿವುದೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷ, ಇದೇ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮ, ಮೋಕ್ಷದಮರ್ಮ, ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯ ಗುರು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ವೇಷದಿಂದ ದೇವಗುರು, ನರ್ಮದಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ದಾನವರಿಗೆ ಅರ್ಹತಧರ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಮೋಹಕ ಶೈಲಿ, ಮಧುರಮಾತುಗಳು, ಅಹಿಂಸಾ, ಪ್ರಾಣಿದಯೆ, ದೇಹದಂಡನ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯವಚನ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಈ ಉಪದೇಶ ಸರಣಿಯು ದೈತ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಿತು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ದಾನವರು :- ಮಹಾನುಭಾವರೆ, ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಾವು ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಿರಿ. ದಾನವರ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನುಕೊಟ್ಟು ಗುರೂಪದೇಶ ನೀಡಿದರು.

ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು :- ''ನೀವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇವರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಕೂಡದು. ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬರು ನೀಡಿದ ಅನ್ನ ಮಾತ್ರ ಉಣ್ಣಬೇಕು.

ಹಾಗೂ ಊಟವನ್ನು ಅಂಗೈ ಅಥವಾ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ ಕೂದಲು, ಹುಳಗಳಿಲ್ಲದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಊಟಮಾಡಬೇಕು. ಊಟದಲ್ಲಿ ರುಚಿಗೆ ರಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕೊಡಬಾರದು. ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಆಚಾರಪೂತವಾಗಿ ಉಣ್ಣಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿರಬೇಕು. ಪ್ರೀಯ, ಅಪ್ರಿಯ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಮನಾಗಿನೋಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಾಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಮೋಕ್ಷ ಭಾಗಿಗಳಾಗುವಿರಿ.'' ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಚಾರ, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಎದುರು ತಾವು ದಾನವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಅರ್ಹತಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತನ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಸುರರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೆ ಕುತೂಹಲವಾಯಿತು. ಆಗ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯಾಂಶ ತಿಳಿಯಲು ನರ್ಮದಾನದಿ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿರುವ ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದ ಮಾತ್ರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞವಿಧ್ವಂಸಕ ಪ್ರಹಸ, ವಿಘ್ನುಸ, ಬಾಣ, ಮಹಿಷ, ಚಂಡ, ಪ್ರಚಂಡ, ರೋಚಮಾನ ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯ ಧುರೀಣರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಧರ್ಮಾಂತರ ಹೊಂದಿದ ಆ ದಾನವ ನಾಯಕರನ್ನು ಕಂಡು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

ಇಂದ್ರ :- ದಾನವಕುಲದ ದೊರೆಗಳೆ, ಮೊದಲು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದಿರಿ. ದೈತ್ಯಕುಲ ಧುರೀಣರಾಗಿ ಮೆರೆದಿರಿ. ಈಗ ವೇದ ಬಾಹಿರವಾದ ಇಂಥ ಅರ್ಹತಮತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದಿರಿ ! ಇದೇನು ನಿಮ್ಮ ವೇಷ ! ಬೋಳುತಲೆ, ಬತ್ತಲೆಮೈ, ನವಿಲುಗರಿಯ ಲಾಂಛನ, ಕೇಶಲಾಂಛನ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲ. ಇದನ್ನೇನು ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿರುವಿರಿ ?

ದಾನವರು :- ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ಋಷಿಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ದೈತ್ಯಭಾವವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಹಿಂಸಾಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊರೆದಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಹಿಂದೆಮಾಡಿದ ಕ್ರೂರಹಿಂಸಾಕೃತಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿ ಅಹಿಂಸಾಧರ್ಮವನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ನಾವು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತಕರವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಬೆಳೆಯಲಿ ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇಂದ್ರನೆ, ನಮಗೆ ಈಗ ಸ್ವರ್ಗದ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಮೋಹವಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಐಹಿಕಸುಖದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ನಮಗೆ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದೇವೆ. ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾದ ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀನೇ ಆಳು. ಆ ಅಲ್ಪ ಸುಖವನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛ ಅನುಭವಿಸು. ಈಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಅರ್ಹತಯೋಗಿಗಳಾದ ದಾನವರ ನುಡಿ ಕೇಳಿ 'ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ' ಎಂದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಭೀಷ್ಮನೆ, ಸುರಪುರೋಹಿತರಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಎಲ್ಲ ದಾನವರು ನರ್ಮದಾನದಿಯ

ದಡದಗಡಿಯ ಗುಂಟ ಇರುವ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ಅನಂತರ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯು ತಿಳಿದು ಬಂತು ಆಗ ಅವರು ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಅಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಬೋಧಿಸಿದ ಅರ್ಹತಮತವು ಅನುಸರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ತಾವೇ ಬೋಧಕರಾಗಿ ಅದನ್ನು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಶಿಷ್ಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಉಕ್ಕೇರಿದ ಆಚಾರ್ಯ ಶುಕ್ರರು ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಶಿಷ್ಯರಾದ ದೈತ್ಯಕುಲದ ಮುಂದಾಳುಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕರೆದು ಕೂಡಿಸಿದರು.

ಅವರಿಗೆ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ದೇವಗುರು ಗೈದ ಮೋಸದ ಒಳಗುಟ್ಟನ್ನೆಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಾಂತದೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದರು. ''ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಬಲ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗರಿಕೊಟ್ಟು ಕೂಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ವರ್ಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭಯವನ್ನೇ ತಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಧೂರ್ತನಾದ ಸುರಗುರು. ಇನ್ನಾದರೂ ನೀವು ಈ ಮೋಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಡುನೀರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದ ಆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ನಾನೇ ಗತಿ, ನಾನೇ ಗುರು, ಇನ್ನಾದರೂ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ವೈರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.'' ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ದಾನವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಭಾವವು ತಲೆ ಎತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರಿಗೆ ಐಹಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನೇ ಮಾಯಾರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಭೋದಿಸಿದ ಅರ್ಹತಮತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅದನ್ನೇ ಪ್ರಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಅವರು ಅಹಿಂಸಾಧರ್ಮವನ್ನು ಭೋದಿಸುತ್ತ ಸಾಧುಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿ ಸ್ಯಾಧ್ವಾದ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳೇ ಆಗಿ ಉಳಿದರು. ಅವರಿಗೆ ನಶ್ವರವಾದ ಯಾವದೇ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರ ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ಕ್ಷುದ್ರ ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಪಶು ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಕಾಂಡದ ಬಗೆಗೂ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ದೇವರಾಗಿ ಬಂದ ಮಾಯಾಮೋಹನ ಉಪದೇಶವನ್ನೇ ನಂಬಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ಸ್ವಯಂ ಭಗವಂತನು ಮಾಯಾಮೋಹನ ಮುಖಾಂತರ ದೈತ್ಯರ ತಾಮಸೀ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕಳೆದು ಅವರು ಹಿಂಸಾ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ಮಾಂಸ, ಮಧ್ಯ, ವ್ಯಭಿಚಾರಾದಿ, ದುರ್ಮಾರ್ಗ ಬಿಟ್ಟು ದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾನವರಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಸ್ವಭಾವತಃ ದುಷ್ಟರಾದ ಕೆಲವು ದೈತ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಉಪದೇಶದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮೊದಲಿನ ಕಾರ್ಯಹಿಂಸೆ ಕಾಪಟ್ಯಗಳಿಂದ ರಾಕ್ಷಸೀ ಭಾವವನ್ನೇ ಹೊಂದಿ ದೇವತಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ವೇದಮತ, ಅರ್ಹತಮತ ಎರಡರ ಮೇಲೆಯೂ ದ್ವೇಷ ಹುಟ್ಟಿ ನಿಜವಾದ ರಾಕ್ಷಸರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದರು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೧ರ ಸೃಷ್ಟಿಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಶುಕ್ರಮಾತೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಪರಾಜಯ ಎಂಬ ಹದಿಮೂರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಸ್ವೇದ ಪುರುಷನ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೪

ಭೀಷ್ಮ :- ವೈರಿ ವೀರರನ್ನು ವಿನಾಶಗೈಯುವ ಅರ್ಜುನನು ತ್ರಿಪುರುಷನಿಂದ ಜನಿಸಿದ್ದು ಹೇಗೆ ? ಸೂತಕುಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಕರ್ಣನು ಕಾನೀನ-ಕನ್ಯಾಪುತ್ರನೆಂದು ಏಕೆ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ ? ಈ ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಜಾತವೈರವು ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವೇನು ? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೀವು ನನಗೆ ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಪುಲಸ್ಯ :- ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಆ ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಐದು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕಿದನು. ಅದರಿಂದ ಆ ವಾಣೀಪತಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಕ್ರೋಧವು ಬಂದಿತು. ಮುಖವೆಲ್ಲವೂ ಬೆವರಿತು. ಹಣೆಯಮೇಲೆ ಸುರಿಯುವ ಬೆವರನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಡಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆ ಬೆವರಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಧೀರ ಪುರುಷನು ಆಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉದಿಸಿದನು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಅದರ ತುಂಬ ಹದವಾದ ಬಾಣಗಳು ಮೈಗೆಲ್ಲ ವಜ್ರಕಠೋರವಾದ ಕವಚ. ಇಂತಹ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತನಾದ ಆ ಬೆವರಿನ ಕುವರನು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು, ''ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ'' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆದೇಶ ''ಈ ರುದ್ರನನ್ನು ನಿನ್ನ ತೇಜೋಬಲದಿಂದ ಕೊಂದುಹಾಕು. ಈ ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿಯು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇಂತಹ ದುಷ್ಟ ವಿಚಾರ ಮಾಡದಂತೆ ಇವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸು.''

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಸ್ವೇದಕುಮಾರನು ತನ್ನ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು. ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಗೆ ಬಾಣಹೂಡಿ ಭವಾನಿಪತಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ಆ ಬೆವರಿನ ಮಗುವು ತನ್ನ ರೌದ್ರ ಆಕಾರದಿಂದ ಅತಿ ಭೀಕರನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಭೀಕರ ಆಕಾರದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರನನ್ನು ಕಂಡ ಮುಕ್ಕಣ್ಣನು ಹೆದರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿದನು. ವೇಗದಿಂದ ಓಡುತ್ತ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

''ರಕ್ಷಿಸರಿ, ರಕ್ಷಿಸಿರಿ, ವೈರಿಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ವಿಷ್ಣುವೆ, ಈ ಮಾನವನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿರಿ. ಈ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಆ ಮ್ಲೇಂಛ ರೂಪವು ಭಯಾನಕವಾಗಿದೆ. ಜಗದೊಡೆಯ, ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಗನು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಹರಿಸದಂತೆಮಾಡು. ಮಹಾದೇವನ ಈ ದೀನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹರಿಯ ಮನಕರಗಿತು. ಅವನು ಹೂಂಕಾರ ಧ್ವನಿಗೈದನು. ಆದರೆ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಕಾರವು ಮಾತ್ರ ಯಾರಿಗೂ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬರಿ ಹೂಂಕಾರ ಧ್ವನಿಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹರಿಯ ಹೂಂಕಾರ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ, ಶಿವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬೆವರಿನ ಕುಮಾರನು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಶಂಕರನನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತೈಯಿಸಿದನು. ಪ್ರಣತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಷ್ಣುವು ಮಾತನಾಡಿದನು. ''ಪೂಜ್ಯನಾದ ಮಹಾರುದ್ರನೆ, ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕಾಗಿದೆ'' ನಿನ್ನ ಯಾವ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಿ ? ನಿನಗಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು ?''

ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನೋಡಿ, ಶಿವನು ''ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡು-ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ'' ಎಂದು ನುಡಿದನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಗ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಪಾಲವನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಎದುರು ಚಾಚಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ''ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ರುದ್ರನ ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಸತ್ಪಾತ್ರವು ಯಾವುದಿದೆ! ಇದೇ ಅತ್ಯಂತ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರ'' ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಬಲಗೈಯನ್ನೇ ರುದ್ರನಿಗೆ ನೀಡಿದನು. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದಿರನನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆ ಗಂಗಾಧರನು ಕೂಡಲೆ, ತನ್ನ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೈಯನ್ನು ತಿವಿದು ಸೀಳಿದನು. ಅತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಲ್ಲವೆ ಶಿವಶೂಲ!

ಹರಿಯ ತೋಳಿನಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ನೆತ್ತರ ಪುಟಿಯಹತ್ತಿತ್ತು. ಬಂಗಾರವೆ ರಸದ ಆಕಾರವಾದಂತೆ. ನಿರ್ಮಲವಾದ ವಹ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯ ಕರಗಿ ಹರಿದಂತೆ, ಹರಿಯ ರಕ್ತವು ಮಹಾದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಇದನ್ನು ಶಂಕರನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಹರಿಯ ತೋಳಿನಿಂದ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ರಕ್ತಧಾರೆ. ರವಿಯ ಕಾಂತಿ ಪತಾಕೆಯಂತಿದ್ದ ಆ ರಕ್ತರಸದ ಪ್ರವಾಹವು ಐವತ್ತು ಯೋಜನ ಉದ್ದವೂ, ಹತ್ತು ಯೋಜನ ಅಗಲವೂ ಆಗಿ ಹೊಮ್ಮಿ ಹರಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಹೀಗೆ ಮಧುಸೂಧನನ ತೋಳಿನಿಂದ ಹರಿದುಬಂದ ನೆತ್ತರಿನ ಪ್ರವಾಹವು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಿರಂತರ ಪ್ರವಹಿಸಿತು. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸ್ವಯಂ ಭಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಬಾಹುವಿನಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದ ಆ ರಕ್ತ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಪಾಲಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಹರಿಯು ಹರನನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನುಡಿದನು.

''ನಿನ್ನ ಪಾತ್ರವು ಪೂರ್ಣ ಆಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೊ ?'' ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ವಾಕ್ಯವು ನೀರು ತುಂಬಿದ ಮೋಡದ ಗುಡುಗಿನಂತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಈ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ವಚನವನ್ನು ಶಂಕರನು ಕೇಳಿದನು. ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ, ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಂಡ ಶಿವನು ತನ್ನ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಪಾಲದೆಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸಿ ನೋಡಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಜನಾರ್ದನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ''ಈ ಕಪಾಲವು ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಜನಾರ್ದನನ ರಕ್ತಧಾರೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆಗ ಪರಶಿವನು ತನ್ನ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಹರಿಯು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆ ಕಪಾಲದಲ್ಲಿರುವ ರಕ್ತವನ್ನು ಮಂಥನ ಮಾಡಿದನು. ಹರನು ತನ್ನ ಬೆರಳಿನಿಂದ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಡೆಯ ತೊಡಗಲು ಅದರಲ್ಲಿ ನೊರೆ, ಹಾಗೂ ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಅನಂತರ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಎರಡೂ ಬದಿ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕೊಂಡು ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಪೂಜ್ಯ ವಿಷ್ಣುವು ಶಿವನಿಗೆ ಇಂತು ನುಡಿದನು.

ವಿಷ್ಣು :- 'ಶಂಕರ ಈ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದ ಈ ನರನು ಯಾರು ?' ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹರನು ಹರಿಗೆ ನುಡಿದನು.

ಹರ :- ಪ್ರಭುವೆ, ನೀನು ಈ ನರನು ಯಾರು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಇವನ ಹೆಸರು ನರ ಎಂದೇ ಆಗಲಿ. ಈ ನರನು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆ ಬಲ್ಲವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ನರ ಹಾಗೂ

ಆ ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾರಾಯಣನೆ, ಈ ನರನು ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನಾಗುವನು. ಈ ಮೇಧಾವಿಯಾದ ನರನು ಅಸುರವಧ ರೂಪವಾದ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜ್ಞಾನಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಮುನಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಜಯಿಸಿ ವಿಜಯಶಾಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಐದನೆಯ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮಿಗಿಲಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇದಿಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಮೂರು ಮಹಾತೇಜಸ್ಸುಗಳ ಮಿಲನದಿಂದ ಈ ನರನು ನಿರ್ಮಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದೂ ಅಮೋಘ, ಅಸಾಮಾನ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲದ ತೇಜಸ್ಸು, ನಿನ್ನ ಭುಜದಿಂದ ಬಂದ ನೆತ್ತರಿನ ತೇಜಸ್ಸು, ನನ್ನ ಮೂರು ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಬಿದ್ದ ತೇಜಸ್ಸು ಈ ತೇಜಸ್ಸುಗಳ ತ್ರಿಪುಟಿಯ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಈ ನರನು ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಃಪುಂಜನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ನಿನಗೆ ಗೆಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಆಗದ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೂ ಆಗದ ಮಹಾವೀರರು ಇವನನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಭ್ರಾಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ.''

ಹರಿಹರರ ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದ ಆ ಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನರನು ವಿಸ್ಮಯ ಸ್ತಿಮಿತನಾದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಪಾಲತಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಆ ರಮೇಶ-ಪರಮೇಶರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ, ಹಣೆ ಮಣಿದು 'ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ವಿನೀತನಾದ ಆ ಕಪಾಲಕುಮಾರರನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ತು ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ಕೈಲಾಸಪತಿಯು ಆದೇಶವಿತ್ತನು. ''ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ತೇಜೋಬಲದಿಂದ ಒಬ್ಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಧುರಂಧನು, ಧೀರ, ಧೌರೇಯನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ವೀರವರೇಣ್ಯನಾದ ಅವನನ್ನು ನೀನು ಸಂಹರಿಸು.'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ, ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ನರನನ್ನು ಅವನು ಮುಗಿದ ಕೈಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿ ಆ ಕಪಾಲದಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಆದೇಶವಿತ್ತನು.

''ನಾನು ವಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಪುತ್ರನು ಇವನೇ, ಇವನು ಶೂರನಷ್ಟೇ ಕ್ರೂರನೂ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಹರಿಯ ಹೂಂಕಾರದಿಂದ ಈಗ ಇವನು ಮೂರ್ಛಾರೂಪವಾದ ಮೋಹನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನನ್ನು ಈಗ ನೀನು ಎಚ್ಚರಿಸು. ಆನಂತರ ಸಂಹರಿಸು. ಇವನ ವಿನಾಶಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಲಂಬಮಾಡಬೇಡ.'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶಂಕರನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಗೌರೀಪತಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಂತರ್ಹಿತನಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದ ಬಳಿಕ ನರನು ಶಿವ ತೋರಿಸಿ ಹೋದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರನನ್ನು ಕಂಡನು. ಚಂದ್ರಚೂಡನ ಆಣತಿಯಂತೆ ನಿದ್ರಾ ನಿಮೀಲಿತ ನಯನನಾದ ಆ ವಿರಿಂಚಿಪುತ್ರನನ್ನು ನರನು ನಾರಾಯಣನ ಎದುರೇ ಎಡಗಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ನರನು ಈ ವಾಮಪಾದ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಆ ವಿಧಿಜಾತನು ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ಗನೇ ಎದ್ದು ನಿಂತನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬೆವರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ರಕ್ತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ನರವೀರನಿಗೂ ನಿಖರದ ಹೋರಾಟವು ನಡೆಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಧನುಷ್‌ಟಂಕಾರಮಾಡಿ ಹೂಂಕಾರ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಭೂಮಂಡಲವೇ ದುಮದುಮಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಆ ವೀರ ಶೂರರಿಬ್ಬರ ಘೋರ ಯುದ್ಧವು ನೂರು ವರ್ಷ ನಡೆಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬೆವರಿನ ಕುವರನಿಗೆ ಒಂದು ಕವಚ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ರಕ್ತಜಾತ ವರನಿಗೆ ಎರಡು

ಕೈಗಳು ಉಳಿದವು. ಶಿವಮಾನದಿಂದ ನೂರ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಇವರೀರ್ವರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹೋದವು. ಆಗ ವಾಸುದೇವನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ''ಬ್ರಹ್ಮನ್, ನಿನ್ನ ಬೆವರಿನ ಮಗನು ನನ್ನ ನೆತ್ತರಿನ ಮಗನು ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಬೆವರಿನ ಕುಮಾರನನ್ನು ನನ್ನ ರಕ್ತಕುಮಾರನು ಹೊಡೆದು ಕೆಳಗೆ ಕೆಡವಿದ್ದಾನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿತು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು - ''ಪ್ರಭು, ನಿನ್ನ ರಕ್ತೋದ್ಭವನಾದ ನರನು ಈ ಒಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಗೆಲ್ಲುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ವೇದಜ ರಕ್ತಜ-ಬೆವರು ಹಾಗೂ ರಕ್ತಗಳಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ವೀರರನ್ನು ಯುದ್ಧದಿಂದ ಪರಾಙ್ಮುಖಗೊಳಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿ ಇಂತು ನುಡಿದನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಈ ಹೋರಾಟವು ನಡೆಯಲಿ. ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಕೊನೆಗಾಲ ಹಾಗೂ ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಗಮಿಸುವ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಕಲಿ ದ್ವಾಪರಗಳ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಲಿದೆ. ಆಗ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಹುಟ್ಟಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಕದನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನು ಸೂರ್ಯ ಇಂದ್ರರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

ವಿಷ್ಣು :- ಭಾಸ್ಕರ, ಈ ವೀರನನ್ನು ನೋಡಿರುವೆಯಷ್ಟೇ ! ಇವನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಬೆವರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕಲಿ ದ್ವಾಪರ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟುವಂತೆಮಾಡು. ಯಾದವರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಶೂರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ವೀರನು ಜನಿಸಲಿರುವನು. ಆ ವೀರನಾದ ಶೂರನಿಗೆ ಪೃಥಾ ಎಂಬ ಮಗಳು ಆಗುವಳು. ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾನರು ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಪ್ರತಿಮ ಸುಂದರಿಯಾದ ಆ ಪೃಥಾದೇವಿಯು ದೇವಕಾರ್ಯದ ಸಿದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಲಿರುವಳು. ಚಂಡಕೋಪರಾದ ದೂರ್ವಾಸರನ್ನು ಪೃಥಾದೇವಿಯು ಸೇವಿಸುವಳು. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇವಾಭಾವ, ಸಶ್ರದ್ಧ ಪರಿಚರ್ಯೆಗಳಿಂದ ದೂರ್ವಾಸರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಹಲವಾರು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ವರರೂಪವಾಗಿ ಕೊಡುವರು. ''ರಾಜಕುಮಾರಿ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವ ಈ ಮಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೀಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ನೀನು ಯಾವ ದೇವತೆಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಮಾಡುವೆಯೋ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿನಗೆ ಗಂಡು ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಸಂತಾಸ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಆ ಪೃಥಾದೇವಿಯು ಋತುಮತಿ ಆದಾಗ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸುವಳು. ತೇಜಃಪುಂಜವಾದ ನಿನ್ನ ಮಾರ್ತಾಂಡ ಮುಖಮಂಡಲ ಕಂಡು ಋತುಸ್ನಾತಳಾದ ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗದ ಅಂಕುರವು ಉದಿಸುವದು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತು ಕೊಳ್ಳುವಳು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರನು ಕನ್ಯಾಪುತ್ರನಾಗಿ

ಜನಿಸುವನು. ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕುಂತಿಕುಮಾರಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕುಮಾರನಿಗೆ ವಸುಷೇಣ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬರುವುದು.'' ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತೇಜೋರಾಶಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

''ಭಗವನ್ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಕುಂತೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠನೂ ಗರ್ವಿಷ್ಠನೂ ಆದ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ನಾನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವೆನು. ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಕುಂತೀ ಕುಮಾರನಿಗೆ **'ಕರ್ಣ'** ಎಂದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಮಹಾ ಪ್ರಭವೆ, ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಆ ಕರ್ಣ ಕೊಡುಗೈ ವೀರನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸರ್ವಸ್ವ ದಾನಮಾಡುವ ದಾನವೀರನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.'' ಹೀಗೆ ಪರಮಪೂರ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎನಿಸಿದ ನಾರಾಯಣದೇವರ ಎದುರು ಕಿರಣಮಾಲೆಯಾದ ದಿನಕರನು ನುಡಿದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದನು. ದಿವಾಕರನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಂತರ್ಹಿತನಾದ ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಬಳಿ ನಿಂತಿರುವ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನುಡಿದನು. ''ಸಾಸಿರಗಣ್ಣಿನ ಶಚೀಪತಿಯೆ, ಈ ನರನನ್ನು ನೋಡಿರುವೆಯಷ್ಟೇ ಇವನು ನನ್ನ ದೇಹದ ರಕ್ತದಿಂದ ಉದ್ಭೋತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಕೊನೆಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭೂತಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಇವನಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಇರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ದ್ವಾಪರಾಂತಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುರುವಂಶದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡು ಎಂಬ ಮಹಾರಾಜನು ಜನಿಸಲಿರುವನು. ಅವನು ಗುಣಧರ್ಮಗಳಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಾತ್ಮನೇ ಸರಿ.

ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಗಳಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿತಳಾದ ಪೃಥಾದೇವಿಯು ಆ ಪಾಂಡುರಾಜನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಎನಿಸುವಳು. ಮಹಾನುಭಾವಳಾದ ಮಾದ್ರೀದೇವಿಯು ಆ ಪಾಂಡುರಾಜನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ದ್ವಿತೀಯ ಪತ್ನಿಯಾಗುವಳು. ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಭಾರ್ಯೆಯರನ್ನು ವಿವಾಹವಾದ ಆ ಪಾಂಡುಭೂಪಾಲ ಒಂದು ದಿನ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ತಿಳಿಯದೆ ಒಂದು ಚಿಗರೆಗೆ ಬಾಣ ಬಿಡುವನು. ಅದು ನಿಜವಾದ ಚಿಗರೆಯಾಗದೆ ಮೃಗರೂಪದ ಮುನಿ. ಬಾಣ ತಾಕಿ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುತ್ತಲಿರುವ ಮೃಗರೂಪದ ಆ ಮುನಿಯು ಆ ಪಾಂಡುದೊರೆಗೆ ಕೋಪದಿಂದ ಶಾಪವೀಯುವನು. ಮುನಿ ಶಾಪದಿಂದ ಆ ಭೂಪನಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವು ಜನಿಸುವುದು. ಮನೆ, ಮಾರು, ರಾಜ್ಯ, ಕೋಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊರೆದು ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಆ ಪಾಂಡುನೃಪಾಲನು ಶತಶೃಂಗ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಆ ಶತಶೃಂಗಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜಪರಿವಾರದವರು ವಾಸಿಸಿದಾಗ ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ ಪುತ್ರಾಪೇಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು. ಆದರೆ ತಾನು ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ತನ್ನಿಂದ ಔರಸ ಸಂತತಿ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯೋಗವಿಧಿಯಿಂದ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕುಂತಿದೇವಿಗೆ ಹೇಳುವನು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಹೊರತು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಂದ ಸಂತಾನ ಪಡೆಯಲು ಇಚ್ಛೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತು ಬಿನ್ನವಿಸುವಳು.

''ಪ್ರೀತಿಯ ದೊರೆಯೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವದೇ ಮಾನವರಿಂದ ನಿಯೋಗ ವಿಧಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಂತಾನಪಡೆಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತರೆ ದೇವತಾ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸಂತಾನ ಪಡೆಯಲು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ.'' ತನ್ನ ಮನದನ್ನೆಯ ಈ ಬಿನ್ನಹಕ್ಕೆ ಪಾಂಡುಪೃಥ್ವಿಪಾಲನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿಯಿತ್ತನು.

ಆಗ ಆ ಪೃಥಾದೇವಿಯು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಳು. ಶಚಿಪತಿಯೆ, ಕುಂತಿದೇವಿಯು ಮುಂದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ನೀನು ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಈ ನರನನ್ನು ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಕರುಣಿಸು'' ಎಂದು ನಾರಾಯಣನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದನು.

ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ದುಃಖಿತನಾಗಿ ನುಡಿದನು. ''ಭಗವನ್, ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮನ್ವಂತರಗಳ ಹಿಂದೆ ನೀನು ರಘುಕುಲದಲ್ಲಿ ರಾಮರೂಪದಿಂದ ಅವತಾರಮಾಡಿದ್ದೆ. ಆಗ ರಾವಣನ ಸಂಹಾರ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಸಂತಸ ನೀಡುವುದು, ಸಜ್ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ನಿನ್ನ ಅವತಾರದ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟ ರಾವಣನು ನಿನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಸೀತಾ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ನೀನು ವನವನಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ಆ ಸೀತಾ ಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಸುಗ್ರೀವನೊಡನೆ ಸಖ್ಯವು ಬೆಳೆಯಿತು. ಆ ಸುಗ್ರೀವನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ವಾಲಿಯನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡಿದೆ. ಆ ವಾಲಿಯು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆಗದೆ ನನ್ನ ಮಗನೇ ಆಗಿದ್ದನು. ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ವಾಲಿಯನ್ನು ನೀನು ಅಂದು ಸಂಹರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭ ನೆನೆದು ನನಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ನರನನ್ನು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರೆ.'' ಸುರಪತಿಯು ಹೀಗೆ ಏನೇನೋ ನೆಪ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಆ ನರನನ್ನು ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂದೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅವನಿಗೆ ಇಂತು ತಿಳಿ ಹೇಳಿದನು.

''ಸ್ವರ್ಗದ ಒಡೆಯನೆ, ಭೂದೇವಿಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಇಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾನು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತಾರವನ್ನು ತಾಳಲಿರುವೆನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಮಗನಾದ ಕರ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವುದು, ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಿಸುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ. ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಆ ನರನಿಗೆ ಗೆಲುವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು ನಾನು ಅವನ ರಥದ ಸಾರಥಿಯಾಗಲಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಪಾರ್ಥನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭೂಭಾರವನ್ನು ಅಳಿದುಹಾಕುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.''

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸುರರಾಜನಿಗೆ ಸಂತೋಷವೆನಿಸಿತು. ಹಿಗ್ಗಿದ ಹೃದಯದಿಂದ ಹರಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಅವನು ತನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಸಮ್ಮತಿಸೂಚಿಸಿ, ''ಭಗವನ್, ನೀನು ಈಗ ಆಡಿದ ನುಡಿಯನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಈ ನರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸು.'' ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿ ಶಚೀಪತಿಯು ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿ ಆ ನರನನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಮಹೇಂದ್ರನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನೆಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಬ್ರಹ್ಮಭವನದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನು. ''ಸತ್ಯ ಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾದ ಚತುರ್ಮುಖನೆ, ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನೇ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿರುವೆ. ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೆ, ಸಂಸೃಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪರ ಮಾಡಲು ನಾನು ಮತ್ತು ಶಿವನು ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೀನೇ ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಲಾರೆ. ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ. ರಕ್ಷಣೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸ. ಸಂಹರಿಸುವುದು ಶಿವನ

ಕೆಲಸ. ಹೀಗೆ ನಾವು ಮೂವರು ಕೂಡಿ ಈ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇವೆ. ಈ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಶಂಕರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಬೆವರಿನಿಂದ ಆ ಶ್ವೇತಪುರುಷನನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ್ದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಾಡಬಾರದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ. ಅದು ನಿನ್ನ ತಪ್ಪು. ಆ ಪಾಪಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೀನು ಅವಹನೀಯ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಮಾಡಿ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳು. ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಯಜ್ಞಮಾಡು. ಆದಿತ್ಯರು, ರುದ್ರರು ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಜ್ಞೆಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಭುವು. ನನ್ನ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕರು ತಾನೆ!

ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ ಅಹವನೀಯಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ರಚಿತವಾದ ಮೂರು ಹೋಮಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡು. ವರ್ತುಲಾಕಾರದ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು, ಬಿಲ್ಲಿನ ಆಕಾರದ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು, ಚತುಷ್ಕೋನಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಗೌರಿಪತಿ ರುದ್ರನನ್ನು ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೈಯಬೇಕು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಹೋಮಮಾಡು. ಅದರಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವಿ. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಮಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದಿವ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಪವಿತ್ರವಾದುದು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಗ್ನಿಗಳು ದೇವಲೋಕದ ದಿವ್ಯ ಪಥವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅದು ಎಂದೂ ಆರದಂತೆ, (ನಂದದಂತೆ) ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗೃಹಸ್ಥರಾಗಿ ಬಾಳಲಾರರು. ಗ್ರಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು.'' ಎಂದು ಹರಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ಆದೇಶವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾಲಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಕೃತಾರ್ಥನಾದ.

ಭೀಷ್ಮ :- ಶಿವನ ಕಪಾಲದಿಂದ ಧನುರ್ಧರನಾಗಿ ನರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನಷ್ಟೇ ! ಈ ನರನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಮಾಧವನಿಂದಲೋ ಮಹೇಶನಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿಂದಲೋ ? ಅವನಂಥವನು ಜನಿಸಿದ್ದು ಯಾರ ಕರ್ಮಕೌಶಲದಿಂದ ? ಅವನು ಉದಿಸಿದ್ದು ಯಾರಿಂದ ಏತಕ್ಕಾಗಿ ? ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಎಂದು ಹೆಸರು ಹೊಂದಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಚತುರ್ಮುಖನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನಷ್ಟೆ ! ಅವನಿಗೆ ಐದನೆಯ ಮುಖವು ಉದ್ಭೂತವಾದುದು ಎಂತು ? ಇದು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರ ಎನಿಸುವುದು.

ಸ್ವತಗುಣವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದಾಗ ರಜೋಗುಣದ ಕಾರ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಜಸಭಾವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿ. ಸತ್ವಸ್ಥ ಅವನಿಗೆ ರಜೋಗುಣದ ಸಂಪರ್ಕವು ಹೇಗೆ ಆಯಿತು ? ಮತ್ತು ರಜಃ ಪರಿಣಾಮವಾದ ಮೂಢತನವು ಆ ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ಅವರಿಸಿದ್ದು ಹೇಗೆ ? ಶಿವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ನರನನ್ನು ಕಳಿಸವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ರಜೋವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅವನು ವಶವಾದುದೆಂತು ?

ಪುಲಸ್ತ್ಯ :- ಶಂಕರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಹರಿ ಇವರಿಬ್ಬರೇ ನಿಜವಾಗಿ ಮಹಾಪುರುಷರು. ಅವರು ಎಂದೂ ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಿಂದ ವಿಚಲಿತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದುದು ಯಾವುದಿದೆ ? ಬ್ರಹ್ಮನ ಐದನೆಯ ಮುಖವು ಮೇಲುಗಡೆಗೆ ಇದ್ದಿತು. ಉರ್ಧ್ವಾಭಿಮುಖವಾದ ಆ ಮುಖದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೂಢನಾದನು. ಮತ್ತು ರಜೋಗುಣವು ಅವನನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಪರಮಾತ್ಮನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರವು ಅವನಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಿತು. ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಗಂಧರ್ವರನ್ನು, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿ, ಮೃಗಗಳನ್ನು ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೈದ ನನ್ನಂತಹ ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತ್ವಾರನು ಯಾರು ? ಎಂಬ ಹಮ್ಮು ಅವನ ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿತು. ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೃತ್ವ ಸರ್ವ ಜೀವೋತ್ತಮತ್ವಗಳ ಹಮ್ಮು-ಬಿಮ್ಮುಗಳಿಂದ ಬೀಗಿನಿಂತನು. ಹೀಗೆ ದರ್ಪಿಷ್ಟನಾದ ಆ ಪರಮೇಷ್ಠಿಯ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಬಲದಿಂದ ವಿನಾಶವಿದೂರನೂ ಆಗಿದ್ದನು.

ಆ ಚತರ್ಮುಖನ ನಾಲ್ಕು ವದನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾದ ಮೋರೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ಅದು ಋಗ್ವೇದದಕ್ಕೆ ಪ್ರವರ್ತಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಹಂಸವಾಹನನ ದ್ವಿತೀಯ ವದನವು ಯಜುರ್ವೇದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಕವಾಗಿದೆ. ಆ ಕಮಲಾಸನನ ಮೂರನೆಯ ಮುಖವು ಸಾಮವೇದಕ್ಕೆ ಅವಿರ್ಭಾವಕವಾಗಿದೆ. ಆ ಚತುರ್ಮುಖನ ಚತುರ್ಥ ಮುಖವು ಅಥರ್ವಣವೇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ. ವೇದಗಳ ಅಂಗ, ಉಪಾಂಗ, ಇತಿಹಾಸ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಎಲ್ಲ ವೇದಗಳನ್ನೂ ಆ ಕಮಲಯೋಗಿಯು ಮೇಲು ನೋಟದ ಐದನೆಯ ಮುಖದಿಂದ ಪಠಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಆ ಪಂಚಮವದನದ ಪ್ರಕಾಶವು ಅತ್ಯದ್ಭುತ. ಅದರ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ಪ್ರಕಾಶ ದೀಪ್ತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದೇವ, ದಾನವ ಧುರೀಣರೆಲ್ಲರೂ ನಿಸ್ತೇಜರಾಗಿದ್ದರು. ದಿವಾಕರನು ಉದಿಸುವಾಗ ದೀಪಗಳು ಕಳೆಗುಂದುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಆ ಪಂಚಮಮುಖದ ಎದುರು ಎಲ್ಲ ಸುರಾಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರು ನಿಷ್ಪ್ರಭರಾಗಿದ್ದರು. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ಧಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತಂಗಿದಾಗಲೂ ಸುರಾಸುರರಿಗೆಲ್ಲ ಅದೇ ಒಂದು ಚಿಂತೆ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಯಾರಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೂ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವೇ ದೊರಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತೇಜೋ ದೀಪ್ತವಾದ ಆ ಶಾರದಾ ಪತಿಯ ಮೇಲ್ಮುಖದ ಪ್ರಭಾಃಪುಂಜದಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೇಜೋವಧೆಯಾದಂತಾಗಿ ಅವಮಾನದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಸುರಾಸುರ ವೃಂದದ ಮುಂದಾಳುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಸೇರಿ ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಆಲೋಚನೆಗೈದರು. ತಮ್ಮ ಈ ತೇಜೋಭಂಗ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಾವಮಾನಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಲಾಸಪತಿ ಶಂಕರನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಶಿವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು.

ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಮಹೇಶ್ವರನೆ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ವಂದಿಸುವೆವು. ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಉದೇಶದಿಂದ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುವವು. ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನೀನು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಎನಿಸುವೆ. ಆದಿಪುರುಷನಾದ ನೀನು ವಿಷ್ಣುವಿನೊಂದಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಆಧಾರಭೂತನಾಗಿರುವೆ.'' ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ದಾನವರು ಕೂಡಿ

ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಅವರಿಗೆ ''ದೇವತೆಗಳೆ, ನಿಮಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಆ ದೇವಾದಿ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಕೈ ಮುಗಿದು. ''ಭಗವನ್, ಮೊದಲು ನೀನು ನಮಗೆ ದರ್ಶನ ದಯಪಾಲಿಸು. ತದನಂತರ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಕರುಣಿಸು. ನಮಗೆ ಮೊದಲು ಬೇಕಾದದ್ದು ನಿನ್ನ ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಆ ಮೇಲೆ ವರ. ಶಿವಪ್ರಭುವೆ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಕ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಪರಾಕ್ರಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಚತುರ್ಮುಖನ ತೇಜಸ್ವಿ ವದನದಿಂದ ನುಂಗಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಎಲ್ಲ ತೇಜಸ್ಸು ಬ್ರಹ್ಮಮುಖದ ಆವಿಶಿಷ್ಟದೀಪ್ತಿಯಿಂದ ನಷ್ಟಭೃಷ್ಟವಾಗಿವೆ.

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಕಾಶವು ಪುನಃ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾದ ತೇಜಪ್ರಾಪ್ತಿ ವರವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.'' ಸುರಾಸುರ ಸಂದೋಹದ ಈ ವರಯಾಚನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಿವನು ತಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟನು. ಅವನು ಮುಖವು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವಾದಂತೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ನಡೆದನು. ಆ ನಾಗಭೂಷಣನು. ದೇವತೆಗಳು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು ಶಿವಸ್ತುತಿ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಾತ್ರ ರಜೋಗುಣದ ಕಾರ್ಯವಾದ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಕಾಂತಿಗೆ ಕೊರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೆಳಗಿ ಬಂದಂತಿತ್ತು. ಆ ಚತುರ್ಮುಖನ ಆತ್ಮಶ್ರೀ. ದೇವಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಖಾಸೀನನಾದ ಆ ಪಿತಾಮಹ ಬಳಿಗೆ ಸಾರಿ ರುದ್ರನು ನುಡಿದನು. ''ಬ್ರಹ್ಮನೆ, ಏನು ಅದ್ಭುತವಪ್ಪ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು. ನಿನ್ನ ಈ ಪಂಚಮುಖದ ಪ್ರಭೆಯು ಅತಿಯಾಗಿದೆ'' ಎಂದು ನುಡಿದ ಶಿವನು ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಎಡಗೈ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನ ಉಗುರಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಆ ವಾಣೀಪತಿಯ ಪಂಚಮ ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಮಾನವನು ಉಗುರಿನಿಂದ ಬಾಳೆಗೊನೆಯನ್ನು ಸೀಳಿದಂತೆ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಅರೆ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಹರನು ಬ್ರಹ್ಮನ ತಲೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕಿದನು. ಕತ್ತರಿಸಿದ ವಿಧಾತನ ಆ ಐದನೆಯ ತಲೆಯು ಕೈಲಾಸಪತಿಯ ಕೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ನವಗ್ರಹಗಳ ಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಚಂದ್ರನಂತೆ ರುದ್ರನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲವು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಧಿಯ ತಲೆಬುರುಡೆಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ದೇವತೆಗಳ ಒಡೆಯನಾದ ರುದ್ರನು ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದನು.

ಶಿಖರದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗುಂತೆ ಕರಕಮಲವನ್ನು ಶರಕಪಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶಿವನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ತೇಜಃಪ್ರಕರ್ಷದಿಂದ ಸಕಲ ಸುರಾಸರು ಸಿದ್ಧ ಮಾನವ ವೃಂದವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಸ್ತೇಜರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ ಪರಮೇಷ್ಠಿಯ ಪಂಚಮ ಶಿರವು ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಆನಂದಭರಿತರಾದ

ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರೆಲ್ಲರೂ ವೃಷಭವಾಹನನಾದ ಆ ಗಿರೀಶ್ವರನನ್ನು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭಕ್ತಿ ಭಾವಭರಿತವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

ಕಪಾಲಿಯಾದ ಮಹಾಕಾಲ ರುದ್ರನಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ನಮಸ್ಕಾರ. ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಕಲವಿಧ ಭೋಗಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಶಿವನಿಗೆ ವಂದನೆ. ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುವವನು ನೀನೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಮಹಾಕಾಲ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ''ಇಂತಹ ನೀನು ಈಗ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು.'' ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳಕಾರ್ಯಮಾಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಶಂಕರನ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಸಂತುಷ್ಟ ಚಿತ್ತನಾದ ಶಂಭುವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಮಹೇಶ್ವರನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಭಾವವನ್ನೂ ವೀರಪುರಷನ ಜನ್ಮವನ್ನೂ ಅರಿತು ಆ ವೀರವರೇಣ್ಯನ ಮಾತಿನಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ. ಅಪ್ರಮೇಯನೂ, ಪರಾತ್ಪರನೂ, ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮೂಲಕಾರಣನೂ, ತೇಜೋನಿಧಿಯೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ ಆದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೆ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ನೀರನಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಕಮಲದಂತೆ ವಿಶಾಲ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಪಂಚದ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೆ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಿನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಜಯವಿರಲಿ. ಪ್ರಭುವೆ, ದೇವತೆಗಳ ಮಾತಿನಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಶಿರಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಾತಕವು ತಟ್ಟಿದೆ ಘೋರವಾದ ಈ ಮಹಾಪಾಪದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ''ಮಹಾದೇವನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮ ನುಡಿದ- ''ನಾರಾಯಣನು ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆಲ್ಲ ಸಖನೆಂದು'' ದ್ವಾಸಂಪರ್ಣಾಸಯುಜಾಸಖಾಯಾ' ಎಂಬ ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯಷ್ಟೆ ಅಂತಹ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾತಕದಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿದನು.

ಈ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ನೀನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಬೇಕು. ಮಹಾಪ್ರಭುವಾದ ಆ ವಿಷ್ಣುವು ನನಗೂ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಶಿರಚ್ಛೇದವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಿನಗೆ ಪುನಃ ನನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿಸಿ, ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದು ಕೂಡ ಆ ನಾರಾಯಣನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಎಂದು ತಿಳಿ. ಅವನು ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿರುವೆ. ನನ್ನ ಶಿರಚ್ಛೇದದಿಂದ ನೀನು ಕಪಾಲಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿ ಸೋಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕನಾಗುವೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉದ್ಧಾರಗೈಯುವೆ. ಅನೇಕ ಅನುಶಾಸನಗಳನ್ನು ನೀನು ಹೊರಡಿಸುವೆ. ನೂರು ಕೋಟಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನೀನು ಮುಂದೆ ಉದ್ಧಾರಗೈಯುವೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಆ ನಾರಾಯಣನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಲ್ಲದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನೀನು ಗೈದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ಹತ್ಯಾಪಾತಕಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪರಿಹಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ವ್ರತ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳೂ ಈ ಪಾಪವನ್ನು ತೊರೆಯಲಾರವು. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾರೂಪವಾದ ಘೋರ ಪಾತಕಗೈದ ಪಾತಕಿಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಬಾರದು. ಸಂಭಾಷಣೆಗೂ ಅವರು ಅನರ್ಹರು. ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಿರಲಿ, ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು.

ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಶೌಚ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾತಕಿಗಳ ದೇಹ ಸ್ಪರ್ಶವಾದರೆ ಉಟ್ಟ ತೊಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆ ಸಹಿತ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಏಳಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾಗಿದೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪ. ಇಂತಹ ಭಯಂಕರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪವನ್ನು ನೀನು ಆಚರಿಸಿರುವೆ. ಅದರ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನ ಧ್ಯಾನ, ಸೇವೆ, ಆಚರಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ''ವಿಷ್ಣು ವ್ರತ'' ದಿಂದ ತೊಳೆಯದ ಪಾಪವಿಲ್ಲ, ಕಳೆಯದ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ರೂಪವಾದ ಪಾತಕವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಆ ಭಾಗವಧ್ಯಾನದಿಂದ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುವ್ರತದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುವೆ. ನಿನ್ನ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗವದಲ್ಲದೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಅನೇಕ ವರಗಳನ್ನು ನೀನು ಪಡೆಯುವೆ'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಮಲಾಸನನನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಕೈಲಾಸಪತಿಗೆ ಆ ವಿಧಾತನು ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸಿದ್ದೂ ಕೂಡ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿದ್ದಿತು. ಏಕತಾನ ಮಾನಸದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೂ ದೇವ-ದೇವನೂ, ವರಪ್ರದನೂ ಆದ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನನ್ನು ಅವನು ಧ್ಯಾನಿಸತೊಡಗಿದನು. ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಮುಕ್ಕಣ್ಣನು ಧ್ಯಾನಗೋಚರನಾದ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು.

॥ ರುದ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಪರಂ ಪರಾಣಾಂ ಪರಮಂ ಪುರಾಣಂ ಪರಾತ್ಪರಂ ವಿಷ್ಣುಮನಂತ ವೀರ್ಯಂ ।
ಸ್ಮರಾಮಿನಿತ್ಯಂ ಪುರುಷಂ ವರೇಣ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಂ ತ್ರಿಪ್ರಥಮಂ ಪುರಾಣಂ॥

''ಶ್ರೇಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಪುರಾಣ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು, ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮನು, ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನು, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರಪ್ರಥಮನು ಆದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಾನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಜ್ಞಾನರೂಪಿಯೂ, ದೋಷವಿದೂರನೂ, ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷನೂ, ಸಹಸ್ರಪಾದನೂ ಆದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಾನು ಶರಣು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲವೂ ತ್ವನ್ಮಯವಾಗಿದೆ. ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುಮಯವೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲು ಚಕ್ರಪಾಣಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ದೇದೀಪ್ಯಮಾನ ತನ್ನ ರೂಪದಿಂದ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತನು.

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಉದಿಸಿ, ಶಿವನು ಎದುರುನಿಂತು, ''ವತ್ಸ ಏಳು, ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು. ನಿನಗೆ ಬಯಸಿದ ವರವನ್ನು ನೀಡಲು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದೇನೆ'' ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಪರಮಾತ್ಮನ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹರನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ''ಸುರೋತ್ತಮ, ನನಗೆ ಶುದ್ಧಿಯು ಹೇಗಾಯಿತು ? ನಿನ್ನ ಹೊರತು ನನ್ನ ಘೋರ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನನಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪವು ತಟ್ಟಿ ನನ್ನ ಶರೀರವೆಲ್ಲವೂ ಕಪ್ಪು ಕಪ್ಪಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಆಭರಣವೆಲ್ಲವೂ ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ನನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ಶವದ ವಾಸನೆ ಎದ್ದು ಬಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಸಹ್ಯ ವಿಕಾರವು ನನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದು ಉಪಶಮನವಾಗುವ ಬಗೆ ಯಾವುದು ? ನನ್ನ ದೇಹವು ಮೊದಲಿನಂತಾಗಲು ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ? ನನ್ನ

ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯು ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದೇನೋ ನಿಶ್ಚಿತ. ಆದರೆ ಆ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ಣಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ನಾನೀಗ ಏನು ಮಾಡಲಿ ?

ವಿಷ್ಣು :- ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೆ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪವು ಅತ್ಯಂತ ಉಗ್ರವಾದದ್ದು. ಅದರಷ್ಟು ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಪಾತಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡ ಅಂತಹ ಘೋರಪಾಪಮಾಡಬಾರದು. ಇಂತಹ ಈ ಭೀಕರಕೃತ್ಯವನ್ನು ದೇವತೆಗಳ ಮಾತಿನಿಂದ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಲಿರುವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನೀಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ ವ್ರತವನ್ನುಮಾಡು. ಮುಂಜಾವು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಜೆ ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಉಜ್ಜು. ನಿನ್ನ ಅಂಗಾಂಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ತಲೆ, ಕಿವಿ ಹಾಗೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸು. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಷ್ಟವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾದ ನಾರಯಣನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು. ಮಧುಸೂಧನನೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ ನಂತರ ತ್ರ್ಯಂಬಕನು ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೊರಟನು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಪಾಲವು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೆ, ಅವನು ಪೃಥ್ವೀಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಟನ ಕೈಗೊಂಡನು. ಹಿಮಾಲಯ, ಮೈನಾಕ, ಮೇರು, ವಿಂಧ್ಯ, ನೀಲಗಿರಿ ಮುಂತಾದ ಗಿರಿಶೈಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದನು. ಕಾಂಚಿ, ಕಾಶಿ, ತಾಮ್ರಲಿಪ್ತ, ಮಗಧ, ಮಾಳವ, ಗೋಕರ್ಣ, ಭದ್ರಾಶ್ವ, ಕಾಮರೂಪ, ಪ್ರಭಾಸ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪಾವನ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಯಾತ್ರೆಗೈದನು. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದೋಷವು ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದ ಭವಾನಿಪತಿಯು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತುಹಾಕುತ್ತ ತಿರುಗತೊಡಗಿದನು.

ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಕೈಗೆ ಅಂಟಿದ ಕಪಾಲವು ಬೀಳಲಿಲ. ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕೈಯನ್ನು ಜೋರಿನಿಂದ ಜಾಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಬೀಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಮೇಲೆ, ಕೆಳಗೆ ಬಡಿದದ್ದಾಯಿತು. ವೇಗದಿಂದ ಕೊಡವಿದ್ದಾಯಿತು. ಅತ್ತಿತ್ತ ಸುತ್ತಕಡೆಗೂ ತಿರುಗಿದ್ದಾಯಿತು. ಏನಾದರೂ ಅಂಗೈಗೆ ಅಂಟಿದ ತಲೆಬುರುಡೆ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ; ಶಿವನ ಕೈ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಿಡಿದ ಬೇರೊಂದು ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಭೂಖಂಡ ದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಪುಷ್ಕರಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಬಗೆಬಗೆಯ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ನಿಬಿಡವಾಗಿತ್ತು ಆ ಅರಣ್ಯ. ನಾನಾತರಹದ ಹೂವುಗಳು ಅರಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ಅಸಂಖ್ಯ ಮೃಗಗಳು ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹೂಗಳ ಸುಗ್ಗಿ, ಫಲಪುಷ್ಪಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿನಿಂತ ತರುಲತೆಗಳ ಸುಗಂಧವು ಸೂಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ದಾರಿಗುಂಟ ರಂಗವಲ್ಲಿಹಾಕಿ ವನಾಂತರವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಿಂಗರಿಸಿದಂತೆ ಪುಷ್ಪ ಗುಚ್ಛಗಳು, ಲತಾಮಂಟಪಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇಂತಹ ನಿಸರ್ಗ ಸುಂದರವಾದ ವನವಿಥೀಯ ಲತಾಕುಂಜ ನಿಕುಂಜಗಳ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಸುಗಂಧ ಮಾರುತದಿಂದ ಆನಂದಪಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು ಮಹೇಶ್ವರ. ಆ ಪುಷ್ಕರ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಶಿವನ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಸಂತಸವೆನಿಸಿತು. 'ಈ ಶಾಂತಿಯ

ತಾಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಗೈದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ವರವನ್ನು ನೀಡುವನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಪುಷ್ಕರ ಕ್ಷೇತ್ರವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದುರಿತಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೂರಮಾಡುವಂತಹದು. ದೋಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆಯಲು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದವರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಶಕ್ತಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇರಿಸಿದದರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಮೋಕ್ಷಗಳು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ದೊರಕುವವು. ಹೀಗೆ ಆಲೋಚನೆಗೈದು, ಬ್ರಹ್ಮಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಮಹಾದೇವನ ಬಳಿಗೆ ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಆಗಮಿಸಿದನು. ತನ್ನನ್ನು ನಮಿಸಿ ನಿಂತ, ಶಂಕರನನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ನುಡಿದನು - ''ಶಿವನೆ, ನೀನು ದಿವ್ಯವ್ರತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿರುವೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ವಿಶೇಷವಾದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿರುವೆ, ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡದ ಹೊರತು ನನ್ನ ದರ್ಶನ ದೊರಕದು. ನಿನ್ನ ಈ ಭಕ್ತಿಯುತವಾದ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ನಾನು ಪ್ರೀತಿನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರಬೇಡು. ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನಾನು ಈಡೇರಿಸುವೆನು.

ರುದ್ರ :- ಪೂಜ್ಯನಾದ ಚತುರ್ಮುಖನೆ, ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಾರನಾದ ನೀನು ಈಗ ನನಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆ. ಇದೇ ನನಗೆ ದೊಡ್ಡ ವರ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ದೇವ, ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಪಣಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಬಹುಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತು ಘೋರಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾಗುವುದು. ದೇವನೆ, ಈ ನಿನ್ನ ಕಪಾಲವು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳದಂತಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ನಾಚಿಕೆ ಆಗಿದೆ. ಋಷಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ನನಗೆ ಮುಖ ತೋರಿಸಲು ಲಜ್ಜೆ ಎನಿಸುವದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೀಗ, ಇಷ್ಟು ದಿನ ಕಾಪಾಲಿಕ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ, ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಕಪಾಲವನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲವು ನನ್ನ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗುವುದು ? ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುವೆನು ನನ್ನ ಆ ಮೊದಲಿನ ದೇವತ್ವವು ಮರಳಿ ಬರುವ ಬಗೆ ಎಂತು ?

ಬ್ರಹ್ಮ :- ಭಗವಂತನ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಅವಿಮುಕ್ತವೆಂಬ ಪುರಾತನ ಕ್ಷೇತ್ರವಿದೆ. ಅದು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಪಾಲವನ್ನು ಮೋಚನ ಮಾಡಿಸಿ, ಕಪಾಲಮೋಚನಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು, ನೀನು ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣುವು ಮೂವರೂ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗೋಣ. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಹಾಪಾಪಿಗಳು ಕೂಡ ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಿ ಭೋಗ-ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

ವರುಣಾ ಮತ್ತು ಅಸಿ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಎರಡು ನದಿಗಳಿರುವವಷ್ಟೆ ! ಆ ಎರಡೂ ನದಿಗಳ ನಡುವಿನದೇ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರ. ಅದು ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ. ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ಷೇತ್ರ. ನೀನು ಆ ವರುಣಾ ಮತ್ತು ಅಸಿ ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಅಂಟಿದ ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲವು ತಾನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕೈಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಮುಂದೆ

ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರಂತರ ನೆಲೆಸಿ. ತಮ್ಮ ದೇಹ ಪಾತ (ಬದುಕಿ) ಇರುವವರೆಗೆ ದೇಹ ಸೇವೆ ಮಾಡುವವರು ಹಂಸವಾಹನವಾದ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಿರ್ಭಯರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಪಂಚಕೋಶದಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನಿನಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನದಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಗಂಗೆ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠಳಷ್ಟೇ ! ಆ ದೇವ ಗಂಗೆಯು ಈ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪುಣ್ಯನಗರಿ ಎನಿಸುವದು. ಉತ್ತರವಾಹಿನಿಯಾದ ಗಂಗೆಯು ಪರಮ ಪವಿತ್ರ. ಪೂರ್ವವಾಹಿನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತೀ ಪವಿತ್ರ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಆ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ ಎರಡು ಯೋಜನ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರೋತ್ತಮ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಅಂಟಿದ ಈ ಕಪಾಲವನ್ನು ಆ ಗಂಗಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಿಡು. ವರುಣಾ ಮತ್ತು ಅಸಿ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮದ ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಆ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ **ವಾರಣಾಸಿ** ಎಂದು ಹೆಸರು ಬರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನಮಾಡಿದವರು ಅಕ್ಷಯಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಾರಣಾಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಮಾನವರು ಏಳು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಗೈದ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ವಿಮೋಚಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನಿನ್ನ ರುದ್ರಗಣದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಆಗಿ ಮುಂದೆ ಆನಂದಪಡುವರು.

ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಸರ್ವಪಾಪಮುಕ್ತರಾಗಿ ರುದ್ರಲೋಕ ನಿವಾಸವಾಗಿ ದೊರಕುವದು. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಜಪ, ತಪ, ಹೋಮ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳು ಅನಂತಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ರುದ್ರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಮಾಡಿ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೀಪದಾನಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಮೂಡುವದು. ಅಲ್ಲಿ ಗೋದಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ದಿವ್ಯಗತಿಯಾಗುವದು. ತರುಣವಾದ, ಇರಿಯದ, ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವಭಾವದ ಕರಿ ಅಥವಾ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಎತ್ತನ್ನು ರುದ್ರನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮೈ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರೆಹಾಕಿ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ, ಅವನಿಗೆ ಪಿತೃಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತಿನಿಂದೇನು ? ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಸತ್ಪುತ್ರರಾದವರು ಈ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿಂಡದಾನಮಾಡಿದರೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ನೀಡಿದ ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಗಳಾಗುವರು. ಇಂತಹ ದರ್ಶನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷನೀಡುವ ದಿವ್ಯ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನಿನಗಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊ ! ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಅಂಟಿದ ಕಪಾಲವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ನಿನ್ನ ಕೈತೊಳೆದುಕೊ. ನಾನು ನಿನಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಈ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡು.

ರುದ್ರ :- ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿಷ್ಣುವಿನೊಂದಿಗೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನೆ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವರ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ನಾನು ಭಗವಂತನಾದ